

โครงการศึกษาเพื่อหาแนวทางการออกแบบพื้นที่จัดแสดงงานทัศนศิลป์
ภายในอาคารพาณิชย์

FINE ART GALLERY IN COMMERCIAL BUILDINGS IN BANGKOK:
A STUDY TOWARD THE FORMULATION

ธนาพร ทศานนท์
TANAPORN TASANON

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2548

ISBN 974-9546-99-7

โครงการศึกษาเพื่อหาแนวทางการออกแบบพื้นที่จัดแสดงงานทัศนศิลป์
ภายในอาคารพาณิชย์

FINE ART GALLERY IN COMMERCIAL BUILDINGS IN BANGKOK:
A STUDY TOWARD THE FORMULATION

ธนาพร ทศานนท์
TANAPORN TASANON

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 44044
วัน, เดือน, ปี 25 ต.ค. 2545

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2545
ISBN 974-9546-99-7

FINE ART GALLERY IN COMMERCIAL BUILDINGS IN BANGKOK:
A STUDY TOWARD THE FORMULATION

TANAPORN TASANON

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ARCHITECTURE PROGRAM IN INTERIOR
ARCHITECTURE SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2002

ISBN 974-9546-99-7

COPYRIGHT 2002

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โครงการศึกษาเพื่อหาแนวทางการออกแบบพื้นที่จัดแสดง
งานทัศนศิลป์ภายในอาคารพาณิชย์

นักศึกษา

นางสาว ธนาพร ทศานนท์

รหัสประจำตัว

38062300

ปริญญา

สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

สถาปัตยกรรมภายใน

พ.ศ.

2545

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร. นพดล สหชัยเสรี

บทคัดย่อ

ส่วนหนึ่งของการส่งเสริมศิลปะให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ก็คือการนำ
เสนอศิลปะสู่ชุมชนต่าง ๆ ดังนั้นการกระจายตัวของสถานจัดแสดงงานศิลปะน่าจะเป็นทางเลือกที่
น่าสนใจอีกประการหนึ่ง ในปัจจุบันเราพบว่ามีมีการก่อสร้างอาคารที่มีลักษณะเป็นอาคารเพื่อ
ประกอบการค้า หรืออาคารพาณิชย์ตามแหล่งชุมชนต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งการจัดแสดง
ผลงานศิลปะภายในอาคารพาณิชย์ จะมีข้อจำกัดในเรื่องของขนาดพื้นที่ และตำแหน่งที่ตั้งของ
องค์ประกอบพื้นที่ภายในที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งาน และความต้องการของผู้ใช้พื้นที่ ดังนั้น
ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ก็เพื่อที่จะศึกษาถึง พฤติกรรม ความต้องการและความรู้สึกทัศนคติของผู้ชม
งานศิลปะ เพื่อที่จะออกแบบสภาพแวดล้อมภายในให้เหมาะสมกับการชมงานศิลปะ

การศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดงงานศิลปะ
สภาพแวดล้อมภายใน ลักษณะทางจิตวิทยาและพฤติกรรมส่วนบุคคล เพื่อใช้ในการสร้างแบบ
สอบถามสำหรับวัดความรู้สึก ทัศนคติ และความต้องการของผู้ใช้ ลักษณะคำถามเป็นการแสดง
ความคิดเห็นและความต้องการในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แบ่งระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ ซึ่งกลุ่ม
ตัวอย่างคือผู้ชมงานศิลปะจำนวน 225 คน และได้สร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับวิธีการจัด
แสดงงานศิลปะ ขนาดของอุปกรณ์ที่เหมาะสมและความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แบ่งระดับ
ความพึงพอใจเป็น 5 ระดับเช่นเดียวกับ กลุ่มตัวอย่างคือผู้ให้บริการภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ
จำนวน 18 คน และผู้วิจัยได้ทำการสำรวจ สังเกตการณ์ สถานจัดแสดงงานศิลปะของเอกชน
ขนาดเล็ก โดยใช้วิธีการประเมินสภาพแวดล้อมภายในหลังการเข้าใช้พื้นที่ (POE) โดยเลือกสถานจัด
แสดงงานศิลปะที่อยู่ในอาคารพาณิชย์ 5 แห่ง และอยู่ในอาคารสาธารณะ 4 แห่ง ได้นำข้อมูลที่ได้

จากแบบสอบถาม และข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ด้วยวิธีทางสถิติ ANOVA และตารางความสัมพันธ์เพื่อหาขนาดของพื้นที่ภายใน และตำแหน่งที่ตั้งขององค์ประกอบพื้นที่ที่เหมาะสมกับความต้องการและพฤติกรรม และเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของอาคารพาณิชย์

การศึกษาค้นคว้าพบว่าทัศนคติผู้ชมงานศิลปะมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับขนาดของสถานจัดแสดงงานศิลปะขึ้นอยู่กับรูปแบบพื้นที่ ซึ่งผู้ชมงานมีความรู้สึกว่สถานจัดแสดงงานศิลปะที่อยู่ในอาคารพาณิชย์มีความโล่งกว้าง มากกว่าที่อยู่ในอาคารสาธารณะ จากการศึกษพบว่าองค์ประกอบพื้นที่ภายใน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม การจัดพื้นที่ส่วนให้บริการและสำนักงาน ควรอยู่ชั้นล่างของตัวอาคาร พื้นที่ส่วนจัดแสดงงานควรอยู่ชั้น 2 และ 3 ของตัวอาคาร โดยในการศึกษาค้นคว้านี้ได้เสนอแนะเกณฑ์การออกแบบ ในเรื่องของขนาดและตำแหน่งขององค์ประกอบพื้นที่ภายใน แต่ละส่วนซึ่งได้คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละของพื้นที่ ขนาดของเส้นทางสัญจรในการชมงานศิลปะ รวมทั้งเสนอแนะเกณฑ์ในการออกแบบควบคุมสภาพแวดล้อมกายภาพภายในเกี่ยวกับแสง สี เสียง และระดับอุณหภูมิ ที่เหมาะสมกับการชมงานศิลปะ

Thesis Title	Fine Art Gallery in Commercial Building in Bangkok ;A Study the Formulation
Student	Miss Tanaporn Tasanon
Student ID	38062300
Degree	Master of Architecture
Programe	Interior Architecture
Year	2002
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Nopadon Sahachaisaeree

ABSTRACT

Making art objects available to communities is among the ways to enhance art conscience to the Thai society, and the widely dispersed art galleries in Bangkok are perhaps a good alternative. Public commercial buildings, which accommodate the displaying of art objects, can be found throughout Bangkok. However, such activities inside commercial buildings are constrained by proper design of interior spaces, which are rarely correspond with users' behavior. This research attempts to explore the spatial and ambient design vis-à-vis users' behavior to reach an appropriate solution of environmental design for art galleries.

The theoretical framework of this study bases on the assumptions, theories, and previous researches relating to the spatial, behavioral, functional, and psychological aspects of the ambient environment regarding art exhibition. A POE approach, integrating questionnaire survey to measure users' perception against the physical settings, is designed to derive the preferred ambient environment, spatial configuration, and need of space for art galleries. A sample survey of 225 gallery clients at 18 different galleries on the perception of display methods, size of the display element and other ambient environment is conducted to compare with the actual observed built environments. A multivariate statistic method is applied to relate questionnaire data with the built forms on both spatial and ambient aspects to reach a set of design criteria.

The study found that perception and satisfaction of users highly depend on the contextual environment and building envelope. For instance, most respondents perceive that shop-house art galleries are more spacious than those inside public commercial buildings. Spatially, the interior functions can be categorized into three groups—the service area, the exhibition area and the administrative area. The service and administrative areas should be located next to each other on the lower level, while the exhibition area can be isolated on the upper levels of the buildings.

Design principles regarding preferred size, spatial configurations, circulation routing, and other ambient environment such as lighting, color, and ambient acoustic and temperature are also suggested for future usage.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างดี เนื่องด้วยการให้คำแนะนำและคำปรึกษาในด้านต่าง ๆ จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล สหชัยเสรี ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์จากท่านและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จันทนี เพชรานนท์ และ อาจารย์จักรชัย อินทราโชติ คณะกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ และช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณคณาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้การช่วยเหลือ และให้คำแนะนำตลอดการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณทุกท่านจากสถานจัดแสดงงานศิลปะทุกแห่ง และเพื่อน ๆ จากทุกสถาบันที่ได้ให้คำแนะนำและเอื้อเฟื้อในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์

ท้ายสุดขอขอบคุณ คุณวิชัย ทศานนท์ คุณวีณา ทศานนท์ คุณวรรณวลี คำพอ คุณธนกิจ ทศานนท์ คุณอริยะ ทรงประไพ และทุกคนในครอบครัวของผู้ทำวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำและคอยช่วยเหลือ ตลอดการทำวิทยานิพนธ์

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ธนาพร ทศานนท์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	XIII
สารบัญภาพ.....	XVII
บทที่ 1.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	2
1.4 จำกัดความศัพท์เฉพาะ.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดแสดงงานศิลปะ และงานศิลปะที่จัดแสดงในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	5
2.1.1 หลักการจัดแสดง.....	6
2.1.1.1 หลักสำคัญที่ทำให้การติดต่อสื่อสารได้ผลสำเร็จ.....	6
2.1.1.2 การรับรู้และเข้าใจงานศิลปะ.....	6
2.1.1.3 จิตวิทยาของการรับรู้และความสนใจในงานศิลปะ.....	7
2.1.1.4 หลักของการรับรู้งานศิลปะ.....	8
2.1.2 ประเภทของการจัดแสดง.....	9
2.1.2.1 หลักการพื้นฐานในการจัดแสดง.....	9
2.1.2.2 การจัดแสดงแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ.....	10
2.1.2.3 เทคนิคการจัดแสดง.....	11
2.1.2.4 ชนิดของการจัดนิทรรศการ.....	13
2.1.3 งานศิลปะประเภททัศนศิลป์.....	14

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.1.3.1	ความหมายของงานศิลปะ.....	14
2.1.3.2	ชนิดของวัตถุในงานศิลปะ.....	15
2.1.4	ความหมายและประเภทของพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ.....	20
2.1.4.1	ลักษณะของห้องจัดแสดงงานศิลปะ.....	21
2.1.4.2	ทางสัญจรในการชมงานศิลปะ.....	22
2.2	แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับผู้ชมงานแสดงศิลปะ.....	24
2.2.1	ประเภทผู้เข้าชม.....	24
2.2.2	วัตถุประสงค์ของผู้ที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถาน.....	25
2.2.3	ลักษณะพฤติกรรมทางจิตวิทยาของผู้เข้าชมงานศิลปะ.....	26
2.3	แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับลักษณะสภาพแวดล้อมกายภาพภายใน สถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	30
2.3.1	สภาพอากาศ และอุณหภูมิ ที่มีผลกระทบต่องานศิลปะและ ผู้ชมงานศิลปะ.....	30
2.3.2	ลักษณะของแสงที่มีผลกระทบต่องานศิลปะและผู้ชมงานศิลปะ.....	30
2.3.2.1	ลักษณะของแสงภายในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ.....	30
2.3.2.2	ประเภทของแสงสว่าง.....	31
2.3.2.3	ข้อคำนึงเกี่ยวกับการให้แสงสว่าง.....	32
2.3.2.4	การจัดแสงภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะมี 3 ประเภท.....	33
2.3.3	เสียงที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกและทัศนคติของผู้ชมงานศิลปะ.....	34
2.3.4	ลักษณะของสีที่มีผลกระทบต่ออารมณ์งานศิลปะ.....	35
2.4	สรุปกรอบแห่งความคิด.....	37
บทที่ 3	ระเบียบวิธีการวิจัย.....	39
3.1	เป้าหมายในการศึกษาวิจัย.....	39
3.2	ลักษณะของตัวแปร.....	39
3.3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
3.3.1	การทบทวนวรรณกรรม.....	41
3.3.2	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
3.4 การเลือกพื้นที่ในการศึกษาและการสุ่มตัวอย่าง.....	43
3.5 การเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	47
3.6 แนวความคิดในการวิจัย.....	49
บทที่ 4 สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ	51
4.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ.....	52
4.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ตั้งและลักษณะรูปแบบของอาคาร.....	52
4.1.2 ลักษณะทางสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอกอาคาร ของพื้นที่ ตัวอย่างซึ่งได้ศึกษาพอสังเขปดังนี้.....	54
4.2 องค์ประกอบภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	57
4.2.1 องค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	57
4.2.2 ความหมายและลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่าง ๆ.....	57
4.2.3 การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นที่ภายใน.....	63
4.2.4 การศึกษาเกี่ยวกับทางสัญจรภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	66
4.2.5 การศึกษาเกี่ยวกับการจัดแสดงงานศิลปะ.....	70
4.3 การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกายภาพภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	75
4.3.1 การศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบเรื่องแสงภายในสถานจัดแสดง งานศิลปะ.....	75
4.3.2 การศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวกับเสียงภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ....	81
4.3.3 การศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่เกี่ยวกับอุณหภูมิและความชื้นสัมพันธ์ ภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ.....	83
4.3.4 องค์ประกอบในเรื่องสีภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ.....	84
4.4 รายละเอียดเกี่ยวกับภาพรวมทั่วไปของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ.....	88
4.4.1 ภาพรวมทั่วไปของผู้ใช้บริการ.....	88
4.4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ ความพึงพอใจ และความคิดเห็นของ ผู้ให้บริการที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพในสถานจัดแสดงงานศิลปะ....	89
4.4.2.1 ความต้องการส่วนบุคคล.....	89

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.4.2.2 ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพภายในสถาน จัดแสดงงานศิลปะ.....	90
4.4.2.3 ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพภายในสถาน จัดแสดงงานศิลปะ.....	92
4.4.3 ภาพรวมทั่วไปของผู้ให้บริการ.....	94
4.4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจ และความคิดเห็นของผู้ให้บริการที่มี ต่อสภาพแวดล้อมกายภาพในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	94
4.4.4.1 ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพ.....	94
4.4.4.2 ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพ.....	96
บทที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล.....	97
5.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ระหว่างความพึงพอใจของผู้ชมและผู้ให้ บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของพื้นที่.....	99
5.1.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความพึงพอใจของผู้ชมใน สถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของพื้นที่.....	99
5.1.1.1 ความรู้สึกต่อรูปแบบของสถานจัดแสดงงานศิลปะโล่ง กว้างกับประเภทของอาคาร.....	99
5.1.1.2 ความพึงพอใจกับการจัดองค์ประกอบพื้นที่ภายในสถาน จัดแสดงงานศิลปะ.....	99
5.1.1.3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบทางสัญจรภายในสถานจัดแสดง งานศิลปะ.....	100
5.1.1.4 ความพึงพอใจกับรูปแบบการติดตั้งผลงานจัดแสดง.....	100
5.1.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความพึงพอใจของผู้ให้ บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของพื้นที่.....	101
5.2 ผลการวิเคราะห์ในเรื่องของขนาดพื้นที่ ขนาดทางสัญจร ในสถานจัดแสดง งานศิลปะ.....	101
5.2.1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร) ตามระดับความรู้สึกของผู้ชมงานศิลปะ.....	102

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5.2.2	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ขนาดทางสัญญาณ (เมตร) ตามระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ.....	103
5.3	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความพึงพอใจของผู้ชมและผู้ให้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ.....	104
5.3.1	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความพึงพอใจของผู้ชมในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ.....	104
5.3.1.1	ความพึงพอใจต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลชายของที่ระลึก.....	104
5.3.1.2	ความพึงพอใจต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน.....	105
5.3.1.3	ความพึงพอใจในการเลือกใช้สีภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	105
5.3.1.4	ความพึงพอใจในการเลือกใช้สีภายในพื้นที่จัดแสดงงาน.....	105
5.3.2	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความพึงพอใจของผู้ให้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ.....	107
5.4	ผลการวิเคราะห์ในเรื่องของความเข้มแสง ระดับเสียง และอุณหภูมิ ในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	108
5.4.1	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ความเข้มของแสงแรงเทียน) ตามระดับความพึงพอใจของผู้ชมงานศิลปะ.....	108
5.4.2	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ระดับเสียง (Decibel) ตามระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ.....	109
5.4.3	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ระดับเสียง (Decibel) ตามระดับความพึงพอใจของผู้ให้บริการ.....	110
5.4.4	ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย อุณหภูมิ ($^{\circ}\text{C}$) ตามระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ.....	110

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5.4.5 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย อุณหภูมิ ($^{\circ}\text{C}$) ตามระดับความพึงพอใจของผู้ให้บริการ.....	112
5.5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความต้องการของผู้ชมงานที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะประจำแนกตามคุณลักษณะเฉพาะของผู้ชมงานและผู้ให้บริการ.....	112
5.5.1 เรื่องผู้ชมงานต้องการความเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงาน.....	113
5.5.2 เรื่องผู้ใช้บริการต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่น.....	114
5.5.3 ความต้องการของผู้ชมงานศิลปะเกี่ยวกับเรื่องที่นั่ง.....	116
5.6 สรุปเกณฑ์ในการออกแบบและข้อเสนอแนะ.....	116
5.6.1 การสรุปผลการการศึกษาเรื่องคุณลักษณะของพื้นที่สถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	117
5.6.1.1 รูปแบบของอาคารที่ใช้เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	117
5.6.1.2 รูปแบบการติดตั้งผลงานศิลปะ.....	117
5.6.2 การสรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายใน สถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	118
5.6.2.1 องค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	118
5.6.2.2 เกี่ยวกับทางสัญจรภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	119
5.6.2.3 การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกายภาพภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	120
5.6.3 การเสนอแนะการจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายใน.....	121
5.7 ข้อเสนอแนะในการออกแบบ.....	122
5.8 ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	124
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก.....	128
แบบสอบถาม 1 สำหรับผู้ให้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	146
ส่วนที่ 1 กรรณิกาเครื่องหมายลงในช่องว่าง.....	146
ส่วนที่ 2 กรรณิกาเครื่องหมายลงในช่องซึ่งแสดงระดับความพึงพอใจของท่านต่อสิ่งต่าง ๆ ดังนี้.....	147

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แบบสอบถาม 2 สำหรับผู้ใช้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	148
ส่วนที่ 1 กรรณิกาเครื่องหมายลงในช่องว่าง.....	148
ส่วนที่ 2 กรรณิกาเครื่องหมายลงในช่องซึ่งแสดงระดับของความพึงพอใจ ของท่านต่อสิ่งต่าง ๆ	149
ประวัติผู้เขียน.....	152

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 กรอบในการศึกษาเพื่อหาแนวทางการออกแบบพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ.....	38
3.1 แสดงรายชื่อสถานที่จัดแสดงงานศิลปะตามลักษณะของพื้นที่.....	45
3.2 แสดงรายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา.....	47
3.3 รายละเอียดของตัวแปรและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	49
4.1 แสดงรายชื่อของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแบ่งตาม ลักษณะรูปแบบของอาคาร.....	52
4.2 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่จัดแสดงศิลปะที่อยู่ในอาคารพาณิชย์.....	53
4.3 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของอาคารพาณิชย์ของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ.....	54
4.4 แสดงการจัดกลุ่มพื้นที่ 3 ส่วนภายในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ.....	59
4.5 เปรียบเทียบสัดส่วนการใช้พื้นที่ของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะทั้ง 9 แห่ง.....	60
4.6 แสดงจำนวนของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ ซึ่งได้จัดให้มีองค์ประกอบพื้นที่ภายในต่าง ๆ	61
4.7 แสดงจำนวนของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะซึ่งได้จัดให้มีองค์ประกอบพื้นที่ภายในบางส่วน ใช้ร่วมกัน.....	62
4.8 การแบ่งกลุ่มพื้นที่ศึกษาตามลักษณะของการจัดพื้นที่ส่วนจัดแสดง.....	63
4.10 แสดงกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษาเกี่ยวกับเส้นทางสัญจรภายใน.....	67
4.12 แสดงรายชื่อของกลุ่มพื้นที่ศึกษาแยกตามลักษณะของวิธีการจัดแสดง.....	72
4.13 แสดงระยะห่างระหว่างบอร์ด,ผนังสำหรับติดตั้งผลงานของวิธีการจัดแสดง 2 แบบ.....	72
4.14 แสดงข้อมูลจากการสังเกตและบันทึกผลเกี่ยวกับการจัดแสดงภายในสถานที่ จัดแสดงงานศิลปะ.....	74
4.15 แสดงกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษาในการแยกประเภทการใช้แสงในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ.....	75
4.16 แสดงประเภทการจัดแสงขององค์ประกอบพื้นที่ภายใน สถานที่จัดแสดงงานศิลปะทั้ง 9 แห่ง....	76
4.17 แสดงปริมาณความเข้มแสงในพื้นที่ส่วนจัดแสดงของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะแต่ละแห่ง.....	77
4.18 แสดงค่าเฉลี่ยการวัดระดับเสียงของพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ 9 แห่ง.....	81
4.19 แสดงระดับเสียงภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานศิลปะของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ.....	82
4.20 แสดงการวัดค่าของอุณหภูมิโดยเฉลี่ยในแต่ละพื้นที่ของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ 9 แห่ง.....	83
4.21 แสดงการวัดค่าของอุณหภูมิและค่าความชื้นสัมพัทธ์ในพื้นที่ส่วนจัดแสดงของสถานที่ จัดแสดงงานศิลปะแต่ละแห่ง.....	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.22 แสดงการเลือกใช้สีในแต่ละพื้นที่ของสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	85
4.23 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการ จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ การมาชมงาน ขนาดของกลุ่ม และความถี่ในการเข้าชมงาน.....	88
4.24 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความต้องการส่วนบุคคล ที่มีต่อ สภาพแวดล้อมกายภาพในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	90
4.25 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพึงพอใจ ที่มีต่อสภาพแวดล้อม กายภาพในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	91
4.26 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความคิดเห็น ที่มีต่อสภาพแวดล้อม กายภาพในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	92
4.27 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้บริการ จำแนกตามเพศ อายุ และการศึกษา.....	94
4.28 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพึงพอใจ ที่มีต่อสภาพ กายภาพในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	95
4.29 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความคิดเห็น ที่มีต่อสภาพแวดล้อม กายภาพในสถานจัดแสดงงานศิลปะ.....	96
5.1 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความรู้สึกต่อขนาดของพื้นที่จัดแสดงงานว่าโล่งกว้างของผู้ใช้บริการ ที่ประเภทอาคารต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	100
5.2 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดองค์ประกอบพื้นที่ภายในของผู้ใช้ บริการที่รูปแบบการจัดองค์ประกอบพื้นที่ต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	100
5.3 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบทางสัญจรในสถานจัดแสดงงานศิลปะ ของผู้ใช้บริการที่รูปแบบทางสัญจรต่างกัน ด้วยสถิติ t-test	101
5.4 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการติดตั้งผลงานจัดแสดงของผู้ใช้บริการที่รูปแบบ การติดตั้งผลงานต่างกัน ด้วยสถิติ t-test	101
5.5 แสดงค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่จัดแสดงงาน (ตร.ม.) ที่ระดับความรู้สึกที่มีต่อพื้นที่จัดแสดง งานว่ากว้างต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA.....	102
5.6 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยขนาดของพื้นที่จัดแสดงงานตามระดับความ รู้สึกกว้าง ด้วยวิธีของ SCHEFFE'.....	103
5.7 แสดงค่าเฉลี่ยความกว้างทางสัญจรในพื้นที่จัดแสดงงาน (ม.) ที่ระดับความพึงพอใจ ที่มีต่อขนาดทางสัญจรในพื้นที่จัดแสดงงานต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA.....	103

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.8 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความกว้างทางสัญญาณในพื้นที่จัดแสดงงานตามระดับความพึงพอใจต่อขนาดทางสัญญาณ ด้วยวิธีของ SCHEFFE'.....	104
5.9 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลขายของที่ระลึกของผู้ใช้บริการที่การจัดแสงต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA.....	105
5.10 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ ตามประเภทการจัดแสง ด้วยวิธีของ SCHEFFE'.....	106
5.11 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานของผู้ใช้บริการที่การจัดแสงต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA.....	106
5.12 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ ตามประเภทการจัดแสงด้วยวิธีของ SCHEFFE'.....	106
5.13 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการเลือกใช้สีในสถานจัดแสดงงานศิลปะของผู้ใช้บริการที่การเลือกใช้สีต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	107
5.14 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการเลือกใช้สีในพื้นที่จัดแสดงงานของผู้ใช้บริการที่การเลือกใช้สีต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	107
5.15 แสดงค่าเฉลี่ยความเข้มของแสงในพื้นที่จัดแสดงงาน ที่ระดับความพึงพอใจที่มีต่อความเข้มของแสงในพื้นที่จัดแสดงงานต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA.....	108
5.16 แสดงค่าเฉลี่ยระดับเสียงในพื้นที่จัดแสดงงาน (Decibel) ที่ระดับความพึงพอใจที่มีต่อระดับเสียงในพื้นที่จัดแสดงงานต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA.....	109
5.17 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับเสียงในพื้นที่จัดแสดงงาน (Decibel) ตามระดับความพึงพอใจต่อระดับเสียง ด้วยวิธีของ SCHEFFE'.....	110
5.18 แสดงค่าเฉลี่ยระดับเสียงในพื้นที่ผู้ให้บริการ (Decibel) ที่ระดับความพึงพอใจที่มีต่อระดับเสียงในพื้นที่ผู้ให้บริการต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA.....	110
5.19 แสดงค่าเฉลี่ยอุณหภูมิในพื้นที่จัดแสดงงาน ($^{\circ}\text{C}$) ที่ระดับความพึงพอใจที่มีต่ออุณหภูมิในพื้นที่จัดแสดงงานต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA.....	111
5.20 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยอุณหภูมิในพื้นที่จัดแสดงงาน ($^{\circ}\text{C}$) ตามระดับความพึงพอใจต่ออุณหภูมิ ด้วยวิธีของ SCHEFFE'.....	111
5.21 แสดงค่าเฉลี่ยอุณหภูมิในพื้นที่ผู้ให้บริการ ($^{\circ}\text{C}$) ที่ระดับความพึงพอใจที่มีต่ออุณหภูมิในพื้นที่ผู้ให้บริการต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA.....	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.22 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงานของผู้ชมงาน ที่เพศต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	113
5.23 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงานของผู้ชมงานที่ อายุต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	113
5.24 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงานของผู้ชมงาน ที่ระดับการศึกษาต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	114
5.25 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงานของผู้ใช้บริการที่อาชีพ ต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	114
5.26 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงานของผู้ชมงานที่การ มาชมงานต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	114
5.27 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนะกับบุคคลอื่นของผู้ชมงานที่เพศ ต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	115
5.28 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนะกับบุคคลอื่นของผู้ชมงานที่อายุ ต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	115
5.29 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนะกับบุคคลอื่นของผู้ชมงานที่ระดับ การศึกษาต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	115
5.30 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนะกับบุคคลอื่นของผู้ชมงานที่ อาชีพต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	116
5.31 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนะกับบุคคลอื่นของผู้ชมงานที่ การมาชมงานต่างกัน ด้วยสถิติ t-test.....	116

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงกระบวนการรับรู้ตีความงานศิลปะ.....	7
3.1 แผนภาพแสดงตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	40
3.2 แผนภาพของกระบวนการประเมินผลของการเข้าอยู่อาศัย (The POE Process).....	42
4.1 สถานที่จัดแสดงงานศิลปะในอาคารพาณิชย์.....	55
4.2 สถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่ส่วนหนึ่งของอาคารสาธารณะ.....	56
4.5 แสดงรูปแบบเส้นทางสัญจรของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ กลุ่มที่ 1 มีส่วนจัดแสดง 1 ส่วน.....	68
4.6 แสดงรูปแบบที่ 1 ของเส้นทางสัญจรของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ กลุ่มที่ 2 คือมีพื้นที่ ส่วนจัดแสดง 2 ส่วน.....	68
4.7 แสดงรูปแบบที่ 2 ของเส้นทางสัญจรของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ กลุ่มที่ 2 คือมีพื้นที่ ส่วนจัดแสดง 2 ส่วน.....	68
4.8 แสดงรูปแบบการติดตั้งผลงาน.....	70
4.9 แสดงรูปแบบการติดตั้งผลงาน.....	71
4.10 ตัวอย่างสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่ใช้แสงประดิษฐ์.....	78
4.11 ตัวอย่างสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่ใช้แสงประดิษฐ์.....	79
4.12 ตัวอย่างสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่ใช้แสงประดิษฐ์.....	79
4.13 ตัวอย่างสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่ใช้แสงประดิษฐ์.....	80
4.14 ตัวอย่างสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่มีการเลือกใช้สีภายในเป็นสีเดียวกัน ซึ่งโดยรวม เป็นสีโทนเย็นคือสีขาว.....	86
4.15 ตัวอย่างสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่มีการเลือกใช้สีในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน.....	87
5.1 แผนภูมิแสดงรายละเอียดขั้นตอนในการวิเคราะห์ผล.....	98
5.2 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ.....	119
5.3 แสดงรูปแบบเส้นทางสัญจรของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ.....	119

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศิลปะ เป็นสื่ออย่างหนึ่งในการแสดงออกของมนุษย์ เป็นงานสร้างสรรค์ที่มนุษย์สร้างขึ้น เมื่อมนุษย์ได้พัฒนาด้านต่าง ๆ ศิลปะจึงได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางวัฒนธรรม ข้าสะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมของมนุษย์ ศิลปะประเภททัศนศิลป์ เป็นศิลปะที่แสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคแต่ละสมัย และยังเป็นองค์ประกอบของสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่ง

วิถีชีวิตของผู้คนในประเทศอุตสาหกรรม มีความสะดวกสบายและมีความพร้อมทางวัตถุมาก การตอบสนองความต้องการทางใจ และการยกระดับบรรณนิยมของผู้คนในประเทศยิ่งเป็นสิ่งที่ควรให้ความสนใจ ศิลปะเป็นสิ่งที่มิมีบทบาทในการเสริมสร้างทัศนคติที่สมบูรณ์ให้กับผู้คนทุกระดับ ผลงานทางศิลปะเป็นสิ่งที่สะท้อนรูปแบบและแนวคิดที่แตกต่างกันในสังคม และยังสะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งศิลปินส่วนหนึ่งจะใช้ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงาน ปัจจุบันคนไทยมีความสนใจในศิลปะเพิ่มมากขึ้นและศิลปะก็มีส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนเรามากขึ้น การให้การศึกษาด้านศิลปะ การสนับสนุนสถาบันการศึกษาทางศิลปะ หรือการส่งเสริมองค์การสถาบันทางด้านศิลปะเพียงเท่านี้อาจไม่เพียงพอ การนำผลงานศิลปะไปสู่ชุมชนน่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาคุณภาพของศิลปะ แต่ในขณะเดียวกันการทำความเข้าใจในศิลปะของประชาชนยังเป็นประเด็นปัญหาอยู่มาก การจัดนิทรรศการศิลปะให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนที่สนใจได้เข้าชม เพื่อศึกษาหาความรู้เพราะแม้ศิลปินจะมีความสามารถเพียงใดหากขาดผู้ชม ผลงานศิลปกรรมเหล่านั้นก็ไม่มี ความหมาย

ทุกวันนี้ เรามีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอยู่ในหลายจังหวัดทั่วประเทศ มีศูนย์วัฒนธรรม และหอศิลปะของสถาบันการศึกษาบางแห่งอยู่บ้าง แต่สถานที่ดังกล่าวแต่ละแห่งมีลักษณะการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ซึ่งพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี มีเพียงพิพิธภัณฑ์ไม่กี่แห่งที่จัดแสดงงานทางด้านศิลปกรรม และนอกจากนี้แม้จะมีสถานที่จัดงานแสดงทางศิลปะของเอกชนอยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่จะมีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน และเมื่อกล่าวถึงการกระจายการนำศิลปะสู่ชุมชน เราจะพบว่าแหล่งชุมชนหรือย่านต่างๆ จะมีลักษณะของอาคารที่เป็นอาคารพาณิชย์กระจายตัวอยู่ ซึ่งถ้าเราสามารถจัดแสดงงานศิลปะภายในอาคารลักษณะดังกล่าวได้ ก็น่าจะสอดคล้องต่อเป้าหมายในการนำศิลปะสู่ชุมชน

อาคารหรือสถานที่ซึ่งใช้จัดแสดงผลงานทางศิลปะนั้น จำเป็นจะต้องมีการออกแบบที่มีลักษณะพิเศษให้สอดคล้องต่อข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากลักษณะรูปแบบพื้นที่ของอาคาร และต้องเหมาะสมกับการใช้เป็นที่จัดแสดงผลงานทางศิลปกรรม รวมทั้งต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการและสร้างความพึงพอใจต่อผู้ใช้อาคารด้วย ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนช่วยส่งเสริมในการชมงานศิลปะให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงสภาพแวดล้อมกายภาพที่เหมาะสมกับการชมงานแสดงศิลปะประเภททัศนศิลป์
2. ศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติของผู้เข้าชมงานศิลปะ เพื่อออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ชมงานแสดงศิลปะ
3. เสนอแนะรูปแบบการจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่ และเกณฑ์การออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะสำหรับอาคารพาณิชย์

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตในการศึกษานี้เพื่อหาแนวทางการออกแบบพื้นที่จัดแสดงงานทัศนศิลป์ภายในอาคารพาณิชย์ การจัดแสดงงานเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์จึงมีข้อกำหนดขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาเฉพาะการจัดแสดงงานศิลปะประเภททัศนศิลป์ที่เป็นจิตรศิลป์เท่านั้น
2. ศึกษาพื้นที่สถานจัดแสดงงานศิลปะที่เป็นอาคารพาณิชย์ หรือพื้นที่จัดแสดงที่มีขนาดของพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่อาคารพาณิชย์
3. ศึกษาสถานจัดแสดงงานศิลปะที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น
4. ศึกษาเฉพาะสภาพแวดล้อมภายในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะทั้งนี้ไม่รวมถึงสภาพแวดล้อมภายนอกและบริเวณใกล้เคียงพื้นที่

โดยงานวิจัยนี้จะเน้นศึกษาเฉพาะการจัดแสดงงานทัศนศิลป์ที่เป็นจิตรศิลป์ประเภทจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์

1.4 จำกัดความศัพท์เฉพาะ

1. ศิลปะ คือ ผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อความงาม และความพึงพอใจของมนุษย์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ วิจิตรศิลป์ (FINE ART) และประยุกต์ศิลป์ (APPLIDE ART)
2. งานวิจิตรศิลป์ เป็นศิลปะที่มีคุณค่าทางสุนทรีย์ภาพความงาม เพื่อผลทางด้านจิตใจ และความรู้สึกในความสุขทางใจ ศิลปะสายนี้แบ่งออกเป็นลักษณะใหญ่ที่สำคัญ คือ ทัศนศิลป์ โสตศิลป์ และโสตทัศนศิลป์ หรือศิลปะการแสดง
3. ทัศนศิลป์ ศิลปะที่สามารถมองเห็นความงามจากรูปลักษณะ ทัศนศิลป์ที่เป็นวิจิตรศิลป์ ได้แก่ จิตรกรรม (painting) ประติมากรรม (sculpture) สถาปัตยกรรม (architecture) ภาพพิมพ์ (graphic arts)
4. จิตรกรรม การเขียนและระบายสีภาพด้วยสีหลาย ๆ สี (paintion) และการเขียน โดยการใช้สีเดียว (drawing)
5. ประติมากรรม เป็นศิลปวัตถุที่มีรูปลักษณะเป็น 3 มิติ สามารถให้ความรู้สึกในความงาม และความประทับใจจากการดู และการสัมผัสได้จริง
6. ภาพพิมพ์ เป็นงานศิลปะสายทัศนศิลป์ภาพพิมพ์มีกระบวนการผลิตด้วยการพิมพ์ โดยใช้แบบพิมพ์หลาย ๆ ภาพในวงการศิลปะถือว่าภาพพิมพ์แต่ละภาพที่ศิลปินทำด้วยมือตนเอง เป็นภาพต้นฉบับ
7. อาคารพาณิชย์ หมายถึง อาคารที่พักอาศัย อาคารตึกแถว หรืออาคารพาณิชย์ที่ปลูกสร้างติดต่อกันเป็นแถวเกินกว่าสองห้อง และประกอบวัตถุถาวร และท่อนไฟเป็นส่วนใหญ่ตาม มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างและอาคาร
8. ผู้ให้บริการ หมายถึง เจ้าหน้าที่หรือผู้ควบคุมดูแลภายในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ
9. ผู้รับบริการ หมายถึง ผู้เข้าชมงานแสดงศิลปะและผู้ที่ใช้พื้นที่ในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ
10. พฤติกรรมผู้บริโภค ลักษณะพฤติกรรมของผู้เข้าชมงานแสดงศิลปะภายในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงลักษณะการจัดแสดงและวิธีการนำเสนองานศิลปะประเภททัศนศิลป์
2. เพื่อทราบถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเข้าชมงานศิลปะ
3. เพื่อทราบถึงรูปแบบลักษณะทางสัญจรและขนาดของพื้นที่ภายในหอศิลป์
4. เพื่อทราบถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการชมงานศิลปะ
5. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดพื้นที่แสดงงานศิลปะภายในอาคารพาณิชย์

บทที่ 2

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมาผู้คนในสังคมต่างก็หันมาให้ความสนใจ และความสำคัญกับงานศิลปะมากขึ้นกว่าเดิม เห็นได้จาก หนังสือ สิ่งพิมพ์ และสถาบันการศึกษาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับงานศิลปะมีจำนวนเพิ่มขึ้น รวมทั้งสถานที่จัดแสดงงานศิลปะในรูปแบบของเอกชนก็มีจำนวนมากเพิ่มขึ้นด้วย สถานที่จัดแสดงงานศิลปะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและเพิ่มพัฒนาการของวงการศิลปะ ซึ่งเป็นสถาบันที่เป็นส่วนประกอบที่ดีของสังคม ในปัจจุบันสถานที่จัดแสดงงานศิลปะมีจำนวนมากและส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยเอกชน ลักษณะของการจัดแสดงงานเป็นการจัดสำหรับพื้นที่ขนาดเล็ก ดังนั้นการศึกษาเพื่อที่จะหาแนวทางสำหรับการออกแบบสถานที่จัดแสดงงานศิลปะขนาดเล็ก จึงมีความจำเป็นเพื่อที่จะหามาตรฐานที่เหมาะสมสำหรับการจัดการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน ให้ตอบสนองต่อผู้ชมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะต้องมีหลายองค์ประกอบด้วยกัน ในการศึกษาครั้งนี้จะมีแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบ ของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ หลักการจัดแสดง หลักการสื่อสาร การจัดนิทรรศการ การดูแลรักษา และลักษณะของผู้เข้าชมงานศิลปะในด้านพฤติกรรมทางจิตวิทยา, ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยมีรายละเอียดของวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดแสดงงานศิลปะ และงานศิลปะที่จัดแสดงในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับหลักการจัดแสดงเบื้องต้น การสื่อสาร และประเภทของการจัดแสดง เทคนิคของการจัดแสดง เพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการนำเสนอผลงานศิลปะที่เหมาะสมที่นำมาใช้ในการจัดแสดง นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับงานศิลปะประเภททัศนศิลป์ ในด้านของรูปแบบและวัสดุที่ใช้ในงานศิลปะ รวมไปถึงสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่องานศิลปะ รวมทั้งได้ศึกษาความหมายโดยรวมของสถานจัดแสดงงานศิลปะ ประเภทของพิพิธภัณฑ์และรูปแบบของสถานจัดแสดงงานศิลปะ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีรายละเอียดของแนวคิดทฤษฎี ดังนี้

2.1.1 หลักการจัดแสดง (Basic principles)

การสื่อสารเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งของการจัดแสดงงานศิลปะภายในหอศิลป์ เนื่องจากผลงานทางศิลปะบางครั้งก็ไม่สามารถสื่อสารกับผู้ชมให้สามารถเข้าใจได้ ดังนั้นการถ่ายทอดเรื่องราววิธีการทางศิลปะ และแนวความคิดของศิลปิน จึงมีความสำคัญมากต่อผู้ชม ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของผู้ชมกับศิลปิน และผู้ชมกับผลงานศิลปะ

การจัดแสดงสิ่งของหรือการบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ จำเป็นจะต้องมีการสื่อสารที่ดี ในความหมายของการสื่อสาร เป็นศิลปะของการถ่ายทอดข้อความเรื่องราว ความคิด ทศนคติ ให้เป็นที่เข้าใจกัน โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ได้ยินทางหู ได้เห็นทางตา ได้สัมผัสทางมือหรือผิวหนัง ตมกลิ่นทางจมูกและรู้รสทางลิ้น แต่ประสาทสัมผัสที่ใช้กันบ่อยที่สุด คือ ทางหูและทางตา (อรุณ งามดี, เอกสารหลักสูตรการประชาสัมพันธ์, 2517)

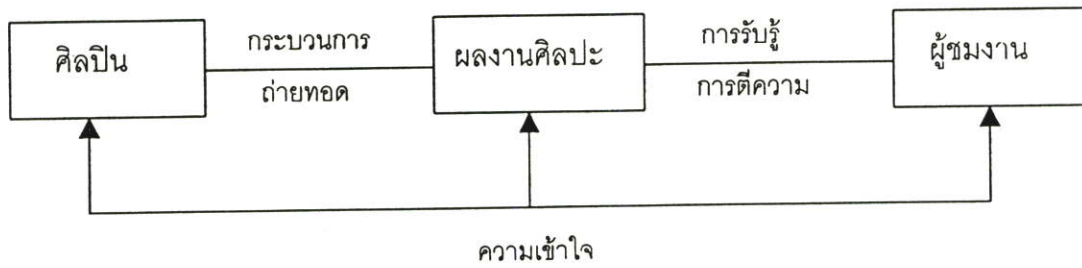
2.1.1.1 หลักสำคัญที่ทำให้การติดต่อสื่อสารได้ผลสำเร็จ

การติดต่อสื่อสารจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ จะต้องประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ

1. ความชัดเจนของการติดต่อสื่อสาร (fidelity of communication) การติดต่อสื่อสารจะต้องชัดเจนแจ่มกระจ่าง ผู้ส่งต้องมีประสบการณ์ในการติดต่อ เช่น มีทักษะในการพูด การเขียน อันเป็นพื้นฐานของความคิด การมีเหตุผล นอกจากนั้นจะต้องมีศิลปะที่มองเห็นได้ (visual art) โดยใช้ภาพและลักษณะที่ดีอีกด้วย
2. ทศนคติที่ดี (attitude) ทศนคติมีทั้งที่ดีและไม่ดี ผู้ส่งจะต้องมีทศนคติที่ดีต่อผู้รับ และพยายามเปลี่ยนทศนคติของผู้รับให้เป็นไปในทางที่ดีด้วย
3. ปรับระดับความรู้ให้เท่าเทียมกัน (knowledge level) ผู้ส่งจะต้องปรับระดับความรู้ให้เท่าเทียมกับระดับของผู้รับการสื่อสารจึงบรรลุเป้าหมาย เพราะหากผู้ส่งถือว่าตนเองมีความรู้ความสามารถโดยไม่คำนึงถึงระดับความรู้ของผู้รับแล้ว จะทำให้เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน
4. ศึกษาให้ทราบถึงระบบทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้รับ (social culture system) ผู้ส่งจะต้องศึกษาถึงระบบสังคมและวัฒนธรรม จารีตประเพณีของผู้รับให้ถ่องแท้เสียก่อน และคล้อยตามระบบนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน

2.1.1.2 การรับรู้และเข้าใจงานศิลปะ

การทำความเข้าใจในงานศิลปะ จะต้องแยกศึกษาส่วนที่เกี่ยวข้องประกอบรวม เพื่อความเข้าใจในระบบโครงสร้างทางศิลปะเป็นพื้นฐาน การทำความเข้าใจมิใช่เพียงรับรู้ว่าเป็นภาพอะไร หรือสร้างขึ้นด้วยกรรมวิธีอย่างไรเท่านั้น การรับรู้ต้องเรียนรู้ส่วนประกอบและโครงสร้างเพื่อทำความเข้าใจ (ประเสริฐ ศิลรัตนา, จิตรกรรม, 2538)

ภาพที่ 2.1 แสดงกระบวนการรับรู้ตีความงานศิลปะ

จากภาพแสดงให้เห็นว่าการทำความเข้าใจงานศิลปะจะต้องเรียนรู้ทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้สร้างงาน ต้องรู้ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องในการถ่ายทอดจนสำเร็จเป็นผลงาน การศึกษาเกี่ยวกับระบบโครงสร้างทางศิลปะ มี 4 ส่วน

1. ส่วนที่เป็นผู้สร้างงาน หรือศิลปิน
2. กระบวนการถ่ายทอด
3. ส่วนที่เป็นผลงาน
4. ผู้ดู ผู้รับรู้

2.1.1.3 จิตวิทยาของการรับรู้และความสนใจในงานศิลปะ

การชมงานแสดงศิลปะนั้นนอกจากความน่าสนใจของชิ้นงานนั้น ๆ ความชื่นชอบและความสนใจของแต่ละบุคคลมีผลต่อการตัดสินใจในการชมงานแสดงศิลปะ ซึ่งความสนใจนี้เป็นผลมาจากกระบวนการทางจิต เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ การออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน พื้นที่จัดแสดงงานศิลปะให้ส่งเสริมกระบวนการทางจิตที่จะกระตุ้นเร้าความสนใจของผู้ชมให้มากขึ้น จึงเป็นส่วนที่ช่วยเพิ่มให้การจัดแสดงงานศิลปะนั้น ๆ ประสบความสำเร็จมากขึ้นด้วย

พฤติกรรมทางจิตที่มีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมภายนอกของบุคคล ในการสนใจในการแสดงงานศิลปะเกิดจาก กระบวนการการรับรู้ คือกระบวนการที่บุคคลรับรู้สารจากสภาพแวดล้อมโดยผ่านทางประสาทสัมผัส แล้วเกิดกระบวนการการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตที่รวบรวมการเรียนรู้ การจำ การคิด เกิดเป็นการแสดงออกในการสนใจ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการมองเห็นสิ่งต่าง ๆ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, ความรู้ความเข้าใจในศิลปะ)

2.1.1.5 หลักของการรับรู้งานศิลปะ

การรับรู้งานศิลปะของบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้าใจงานในศิลปะ (อารี สุทธิพันธุ์, ศิลปะกับมนุษย์) คือ

1. การรับรู้ภาพและพื้น (Figure and Ground) การที่คนเรามองเห็นวัตถุ ตาเรารับรู้พร้อม ๆ กันทั้งภาพและพื้น วัตถุเป็นรูปและบริเวณรอบ ๆ เป็นพื้น เราสามารถมองเห็นภาพได้เนื่องจากภาพนั้นตัดกับพื้น พื้นทำให้ภาพลอยชัดขึ้นมา เส้นขอบของภาพ สี ความหยาบละเอียดของพื้นผิว ที่แตกต่างกันระหว่างภาพและพื้น

2. การรับรู้แสงและเงา (light and shadow) การที่คนเรารับรู้หรือมองเห็นได้เพราะมีแสงสว่างที่บริเวณวัตถุนั้น ถ้าไม่มีแสงสว่างนำหนักของวัตถุก็จะมี ถ้าแสงสว่างเท่ากันไม่มีเงาก็จะไม่สามารถมองเห็นอะไรได้

3. การรับรู้ตำแหน่งและสัดส่วน (position and proportion) การที่เรารับรู้และมองเห็นได้เนื่องจากตำแหน่งของตัวเรา และตำแหน่งของวัตถุ

4. การรับรู้ความลึก (Depth Perception) ลักษณะของการชมงานประติมากรรม การที่เราเห็นเป็นภาพ 3 มิติ และสามารถเห็นความชัด ความลึกเนื่องจากการที่เราใช้ตา 2 ข้างมองสิ่งต่าง ๆ พร้อมกัน ภาพที่ปรากฏบนเรตินาแตกต่างกัน เพราะตาทั้งสองข้างรับภาพแตกต่างกันเล็กน้อย

กระบวนการของการรับรู้ทางการเห็น และการสื่อความหมายของแต่ละคน ที่จะทำการแปรความหมาย และคุณค่าของงานศิลปะออกมาตามความรู้สึกนึกคิด และความเข้าใจของผู้รับรู้ จะมีผลแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับศักยภาพและประสบการณ์ของแต่ละคน (สุชาติ สุทธิ, เรียนรู้การเห็น, พื้นฐานการวิจารณ์ทัศนศิลป์)

การรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจนกลายเป็นความเข้าใจ (ประเสริฐ ศิลรัตน, การรับรู้ที่ดี (จิตรกรรม) เนื่องมาจากองค์ประกอบ 5 ประการคือ

1. การเห็น (seeing) การเห็นแตกต่างกับการมองเพราะการมองเป็นกระบวนการทางกายภาพที่เกิดแก่ประสาทสัมผัสของมนุษย์ ส่วนการเห็นจะต้องสามารถเข้าใจส่วนละเอียด

2. ความรู้ (knowledge) ความรู้เป็นความสามารถในการจำได้ และระลึกได้

3. การแปลความหมาย (interpretation) เป็นความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ส่วนบุคคลด้วย

4. การวิเคราะห์ (analysis) เป็นผลมาจากความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง สามารถแยกประเด็นสำคัญได้

5. การซาบซึ้ง (appreciation) เป็นการนำเอาความเข้าใจมาใช้สร้างความเบิกบานความพึงพอใจให้กับตนเอง

2.1.2. ประเภทของการจัดแสดง

การใช้คำในภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการจัดแสดงในหอศิลป์นั้น ไม่นิยมใช้คำว่า display แต่จะใช้ว่า museum presentation หรือเรียกนิทรรศการ museum exhibition ความหมายของคำว่า presentation ก็คือการนำเอาวัตถุที่รวบรวมไว้นั้นออกจัดแสดงให้เรื่องราว ไม่ใช่การจัดตั้งโชว์ดังเช่นการ display สินค้า

การจัดแสดงของหอศิลป์มีหลักว่าจะต้องเร้าหรือส่งเสริมให้เกิดผลในทางดีงาม ส่งเสริมทัศนคติที่ดี ส่งเสริมรสนิยมสูง เกิดความเข้าใจเห็นคุณค่า เกิดความรู้สึกรักนึกคิดจินตนาการ มีชีวิตชีวา เกิดความรื่นรมย์เพลิดเพลิน

2.1.2.1 หลักการพื้นฐานในการจัดแสดง

หอศิลป์แต่ละประเภทอาจใช้เทคนิคการจัดแสดงแตกต่างกัน แต่โดยรวมแล้วมีหลักการอย่างเดียวกัน ดังนี้ (Belcher, M., Exhibition in museum, 1991)

1. ความสำคัญของการจัดแสดงอยู่ที่วัตถุ นิทรรศการของหอศิลป์ต่างกับนิทรรศการทั่วไปก็คือ ต้องเน้นความสำคัญที่งานศิลปะที่จัดแสดง ส่วนคำบรรยายหรือส่วนประกอบอย่างอื่น เป็นเพียงองค์ประกอบที่ช่วยให้งานศิลปะที่จัดแสดงมีความหมายสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์การจัดแสดง การเน้นที่องค์ประกอบหรือเทคนิคต่าง ๆ จึงเป็นการจัดแสดงที่ผิดหลักศิลปะที่มีความงามในตัว ยิ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะต้องเน้นให้งานศิลปะนั้น ๆ เด่น องค์ประกอบจะมีเพียงฉากหลัง สีและแสงที่เสริมความงามให้เป็นจุดเด่นและเกิดความประทับใจมากที่สุด

2. การให้เรื่องราว ความรู้เกี่ยวกับงานศิลปะนั้น ๆ ที่จัดแสดง องค์ประกอบที่จะทำให้งานศิลปะมีความหมายมีความสำคัญ จะต้องมีการบรรยาย และการจะให้คำบรรยายอย่างไร ใช้เทคนิคอะไรนั้น ก็อยู่ที่ความเหมาะสมและเรื่องที่จะจัดแสดง

3. การจัดแสดงจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ให้เรื่องราวขั้นตอนไปตามลำดับจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวติดต่อกัน ฉะนั้นการจัดแสดงจึงต้องมีหัวเรื่องเป็นหัวเรื่องใหญ่ หัวเรื่องย่อย ซึ่งมีความสัมพันธ์ ประสานรับกันเป็นลำดับ

4. ให้ความประทับใจ ความเพลิดเพลิน ความชื่นชม เห็นความสำคัญและคุณค่าของงานศิลปะนั้น ๆ ให้ผู้ชมได้ยอมรับว่างานศิลปะนั้น มีคุณค่าเพียงพอสำหรับการจัดแสดง

5. การจัดแสดงต้องถือหลักจัดอย่างง่าย ๆ (simplicity) คือ ไม่จัดแสดงให้ดูซับซ้อนพิสดาร สับสน แต่จะต้องวางแผนออกแบบให้พอเหมาะสมไม่มากไม่น้อย ถ้าหากจัดให้เกะกะรกไม่เป็นระเบียบหรือดูซับซ้อน จะทำให้ขาดความสำคัญ คนดูจะเบื่อหน่าย ขาดความสนใจ และไม่เกิดความประทับใจการใช้หลักการจัดอย่างง่าย ๆ แต่ดูมีความสำคัญ มีรสนิยมสูงจะทำให้เกิดความประทับใจ ให้ความรู้สึกเห็นคุณค่าและไม่เบื่อหน่ายแม้จะเข้าชมอีกหลาย ๆ ครั้ง ก็พอใจทุกครั้ง

6. ให้ความปลอดภัยแก่งานศิลปะที่จัดแสดง จะใช้วิธีการหรือเทคนิคใดก็ตามจะต้องพิจารณาว่าการจัดแสดงนั้น จะทำให้ผลงานศิลปะนั้นเสียหายหรือไม่และปลอดภัยจากโจรกรรมหรือไม่ หน้าที่หนึ่งของหอศิลป์จะต้องคุ้มครองสงวนรักษางานศิลปะให้คงอยู่ตลอดไป ไม่ให้เกิดการเสื่อมสภาพเสียหายแตกหัก ไม่ให้ถูกโจรกรรม การจัดแสดงจะต้อง ระมัดระวังในเรื่องอุณหภูมิ ความร้อน ความเย็น ฝุ่นละออง ความชื้น แสงสว่าง ซึ่งจะทำให้ผลงานศิลปะนั้น เสียหายเสื่อมสภาพได้ นอกจากนั้นในการใช้เทคนิคการจัด จะต้องระมัดระวังว่าใช้วัสดุอะไร ทำอย่างไรจึงไม่เสียหาย

2.1.2.2 การจัดแสดงแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ (Hall, M., On display, London, 1987)

1) การจัดแสดงถาวร (Permanent exhibition) คือ การจัดห้องแสดงแต่ละห้องเป็นการถาวร หรือเป็นการตั้งแสดงไว้เป็นประจำ โดยพิจารณาถึงประโยชน์ของนักเรียน นักศึกษา และประชาชน การจัดแสดงถาวรไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย แต่จะมีการแก้ไขปรับปรุงตกแต่งใหม่ ใช้เทคนิคใหม่เป็นครั้งคราว แต่ละห้องจัดแสดงไม่ต่ำกว่า 5 ปี จึงเปลี่ยนแปลงปรับปรุงใหม่ครั้งหนึ่ง ในการจัดแสดงถาวรนั้นอาจแบ่งได้ดังนี้

1.1 การจัดแสดงถาวรในห้องนิทรรศการ โดยเลือกคั้งงานศิลปะที่มีความสำคัญนำออกจัดแสดง ไม่มากขึ้น ใช้เทคนิคต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

1.2 การจัดแสดงเพื่อการศึกษาค้นคว้า (Study collection) เป็นการจัดแสดงของเหลือจากการคัดเลือกสำหรับห้องนิทรรศการแล้ว โดยจัดเป็นห้องศึกษาค้นคว้า จำแนกแยกประเภทอย่างมีระบบ พร้อมทั้งมีป้ายบอกหมวดหมู่ มีบัตรค้นอำนวยความสะดวก การจัดแสดงเพื่อการศึกษา ค้นคว้านั้นอาจจะจัดห้องไว้ต่างหาก หรืออาจจะจัดแบ่งส่วนหนึ่งของห้องนิทรรศการเป็น study collection ก็นิยมทำกันมากแห่ง

1.3 การจัดแสดงเพื่อการศึกษา (educational collection) งานบางประเภทไม่มีค่าในตัวเอง แต่มีคุณค่าในทางการศึกษา ได้แก่ รูปเขียนจำลอง หรือวัสดุอื่น ๆ ที่ทำจำลองของจริงเพื่อใช้ในการศึกษา เป็นตัวอย่างในการให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนได้ การจัดแสดงของประเภทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาให้ความรู้แก่ผู้ชมได้ เนื่องจากงานบางอย่างไม่อาจนำมาจัดแสดงได้ เช่น ภาพจิตรกรรมของศิลปินระดับโลก หรืองานประติมากรรมบางชิ้น แต่อาจทำจำลองมาจัดแสดงเพื่อการศึกษาได้ หลักสำคัญที่พึงระมัดระวังก็คือ จะต้องไม่จัดแสดงของจริงปนกับของจำลอง ถ้าจะจัดแสดงของจำลองต้องแยกไว้เป็นส่วนหนึ่งต่างหาก เป็นหลักการที่ถือปฏิบัติกันทั่วไป

2) การจัดแสดงชั่วคราว (Temporary exhibition) หรือการจัดแสดงหมุนเวียน (changing exhibition) เป็นห้องจัดแสดงที่จัดไว้ชั่วคราว สำหรับจัดแสดงงานในระยะเวลาสั้น ๆ แล้วเปลี่ยนผลงานชิ้นใหม่หมุนเวียนกันไป เพื่อชักจูงความสนใจแก่ชุมชน โดยทั่วไป พิพิธภัณฑ์สถานจะเลือกเรื่องต่าง ๆ แล้วจัดแสดงชั่วคราวแก่ประชาชน ระยะเวลาของการจัดแสดงชั่วคราวเป็นระยะเวลาสั้นประมาณ 1-2 เดือน การดึงดูดความสนใจจึงต้องใช้องค์ประกอบประเภทแสงสี การบรรยาย องค์ประกอบอื่นร่วมด้วย หลักการจัดแสดงถาวรและจัดแสดงชั่วคราว จึงอยู่ที่วัตถุประสงค์สำคัญคือ การจัดแสดงถาวรจะต้องให้ผู้เข้าชมมาดูแล้วมาดูอีกได้หลายครั้ง โดยไม่เบื่อ สามารถดูงานศิลปะนั้น ๆ ได้ชัดเจน ไม่ใช่อยูในแสงสลัว ๆ ที่ประทับใจ แต่มองอะไรเห็นกลางเลือน ส่วนการจัดแสดงชั่วคราวนั้นก็ประสงค์ให้ดูกันเพียงครั้งสองครั้งเท่านั้น เป็นการแสดงระยะสั้น

3) การจัดแสดงแบบเคลื่อนที่ เป็นการจัดแสดงแบบที่สามารถเคลื่อนย้ายไปยังที่ต่าง ๆ ได้ การจัดแบบนี้สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เข้าชมได้ดี และสามารถนำเรื่องราวที่ต้องการเสนอเข้าถึงชุมชนได้โดยตรง การจัดแบบนี้ที่มีศักยภาพทางการศึกษา และช่วยในการส่งเสริมการขายและการบริการได้ดี

2.1.2.3. เทคนิคการจัดแสดง (presentation techniques)

โดยหลักการพื้นฐาน (basic principles) (Thompson, J.M.A.(ed.) Manual of Curatorship ,London,1984) การจัดแสดงทุกประเภทยึดถือหลักการเดียวกัน แต่เทคนิคในการจัดแสดงแตกต่างกันไปตามประเภทของงานศิลปะนั้น ๆ เช่น การให้สีพื้นหลัง ให้แสง เพื่อส่งเสริมความงามของศิลปะ ส่วนงานศิลปะบางประเภทต้องใช้เทคนิคการจัดแสดงที่จะให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวของงาน จึงต้องมีคำบรรยาย และอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบ ดังนั้น จึงมีวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ได้แก่

1. เทคนิคการจัดแสดงเพื่อความงาม (Aesthetic presentation) เป็นเทคนิคที่ใช้กันในการจัดแสดงศิลปวัตถุของพิพิธภัณฑ์สถานศิลป์ และหอศิลป์ เทคนิคอยู่ที่การจัดวางรูปห้อง ให้สีพื้นหลัง ให้แสงสว่างแก่งาน แบบตู้และแท่นฐานที่เหมาะสม ประณีตสวยงามการจะเน้นความงามของชิ้นงาน องค์ประกอบจะต้องเป็นส่วนช่วยส่งเสริมให้งามเด่นยิ่งขึ้น แต่ไม่ใช่จัดแสดงให้องค์ประกอบกลายเป็นส่วนสำคัญยิ่งกว่าชิ้นงาน จะสังเกตได้ว่าในพิพิธภัณฑ์สถานศิลป์จะไม่พบการเขียนป้ายบรรยาย รูปถ่าย แผนที่ แผ่นผังประกอบวัตถุ ป้ายบรรยายแยกอยู่เป็นส่วนหนึ่ง จะไม่มีสิ่งใดมาอยู่ใกล้รบกวนสายตาผู้ชม สิ่งที่เด่นและดึงดูดความสนใจผู้เข้าชมคือศิลปะ

2. การจัดแสดงให้ความรู้ (Instructional presentation) หรืออาจจะเรียกว่าการจัดแสดงให้เกิดปัญญา (Intellectual presentation) เป็นการจัดแสดงที่ใช้คำบรรยาย หรือองค์ประกอบ

อื่น ๆ ที่จะให้เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่จัดแสดงนั้น ๆ พิพิธภัณฑ์สถานประเภทต่าง ๆ นอกจากประเภทศิลป์แล้ว จะใช้การจัดแสดงเพื่อให้ความรู้เป็นหลักสำคัญ เทคนิคของการใช้องค์ประกอบเพื่อบรรยายให้เรื่องราวมีวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้ภาพถ่ายขนาดใหญ่มากเป็นพื้นหลัง ใช้ graphic art ตกแต่งประกอบการจัดแสดงวัตถุ การจัดแสดงด้วยเทคนิคดังกล่าว บางที่เรียกว่า explanatory exhibit ความสำคัญอยู่ที่องค์ประกอบมากกว่าวัตถุ ผู้เข้าชมจะสามารถเรียนรู้เรื่องราวของวัตถุจากคำบรรยายและองค์ประกอบการจัดแสดง

3. การจัดแสดงตามสภาพธรรมชาติ (Natural context presentation) การจัดแสดงโดยจัดให้เห็นตามสภาพจริงตามธรรมชาติของวัตถุนั้น ส่วนใหญ่เป็นการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ธรรมชาติ (Natural history museum) โดยใช้เทคนิคจัดฉากละคร (diorama technique) หลักการสำคัญก็คือจัดแสดงให้เหมือนจริงตามธรรมชาติมากที่สุด หลักสำคัญที่เป็นหลักการพื้นฐาน (basic principle) ของการจัดแสดง habitat group ก็คือ ต้องแสดงข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและละเอียดปราณีตเหมือนจริงที่สุด

4. การจัดแสดงตามสภาพจริง (Authentic setting presentation) ในพิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศิลป นิยมการจัดแสดงตามสภาพเป็นจริงตามสมัย เรียก "period room technique" พิพิธภัณฑ์สถานบ้านประวัติศาสตร์ บ้านบุคคลสำคัญ นอกจากบ้านประวัติศาสตร์แล้ว ในพิพิธภัณฑ์สถานศิลปตกแต่งซึ่งเคยแสดงเครื่องเรือนประเภทเตียง โต๊ะ ตู้ สมัยต่าง ๆ มากมายนั้น ได้เปลี่ยนมาใช้เทคนิค จัดแสดงตามสภาพจริง จึงได้เกิดการจัดแสดงที่เรียก "period room" ขึ้นโดยคัดเลือกเครื่องเรือนเป็นสมัย ๆ แล้วจัดแสดงเป็นห้อง ๆ ของสมัยนั้นๆ Period room technique ได้ใช้ในการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานศิลปพื้นเมือง และพิพิธภัณฑ์สถานกลางแจ้ง (Open air museum) ซึ่งได้รวบรวมบ้าน อาคารสมัยต่าง ๆ บ้านช่าง สारพัดช่าง มาปลูกตามสภาพเป็นจริงในบริเวณเดียวกัน

ในปัจจุบันได้จำแนกการจัดนิทรรศการออกตามกลุ่มประชาชน กลุ่มใหญ่ ๆ 3 กลุ่ม โดยอาศัยความรู้และระดับปัญญาของผู้ชม คือ

กลุ่มที่ 1 สำหรับเด็กอายุประมาณ 12 ปี เป็นอย่างมาก เน้นให้เห็นลักษณะห้องแสดงตามความนึกคิดของเด็ก โลกของความตื่นเต้นมหัศจรรย์ โดยคำนึงถึงจิตวิทยาทางการศึกษาของเด็กเป็นหลักสำคัญ

กลุ่มที่ 2 สำหรับผู้ชมหนุ่มสาว ซึ่งไม่มีความรู้เป็นพิเศษที่เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ ต้องใช้อุปกรณ์ประกอบเรื่อง การจัดแสดงต้องเชื่อมโยงข้อเท็จจริง เพื่อโน้มน้าวให้เขาเห็นคุณค่าต้องใช้สีเพื่อดึงดูดความสนใจและวิธีการจัดเป็นแบบศิลปะ และบางครั้งต้องใช้เสียงช่วย คำบรรยายบนแผ่นป้ายต้องมีข้อความที่น่าสนใจ

กลุ่ม 3 สำหรับผู้เข้าชมที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้ทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติ ทั้งมีความรู้เฉพาะวิชาเป็นพิเศษ ผู้ชมประเภทนี้สนใจในการวิเคราะห์เนื้อหาของศิลปะวัตถุอย่างละเอียดลออ ต้องการดูมาก ๆ เพื่อประกอบการศึกษาของพวกเขา ผู้ชมประเภทนี้ไม่ต้องการการจัดแสดงแบบศิลปะ เพราะต้องการดูมากกว่าผลการตีความและคำบรรยายในห้องแสดง

2.1.2.4 ชนิดของการจัดนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการมีแบบอย่างที่เป็นหลักการสำคัญอยู่ 3 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 การจัดนิทรรศการประจำ (Permanent Exhibition) เป็นการจัดนิทรรศการในห้องใดห้องหนึ่งอย่างถาวร ไม่มีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงซึ่งจะต้องมีการพิจารณากันอย่างรอบคอบว่า จะจัดเรื่องอะไร ด้วยวัตถุประสงค์เช่นใด ควรลำดับเรื่องราวให้ต่อเนื่องกันอย่างไร มีปัญหาอะไรบ้างที่ยังคลุมเครือจะต้องทิ้งไว้เป็นปัญหา

ประเภทที่ 2 การจัดนิทรรศการเพื่อการศึกษาค้นคว้า (Educational Exhibition) เป็นนิทรรศการที่ถาวรเช่นเดียวกับประเภทที่ 1 แต่จุดมุ่งหมายของห้องแสดงประเภทนี้ เน้นในเรื่องวัตถุและการศึกษาค้นคว้ามากกว่าในด้านความงามและความเพลิดเพลิน เพราะฉะนั้น ความจำเป็นเกี่ยวกับการใช้สีสันและองค์ประกอบของวัตถุในห้องแสดง ย่อมลดความสำคัญลงไป วัตถุที่จัดแสดงมีคุณค่าน้อยกว่า ทั้งเรื่องราวต่าง ๆ ก็ไม่ต้องตีความและย่อเนื้อหาสาระให้แจ่มชัดเหมือนประเภทแรก เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ค้นคว้าได้ใช้วิจารณญาณของตนเอง

ประเภทที่ 3 การจัดนิทรรศการชั่วคราวหรือนิทรรศการพิเศษ (Temporary Exhibition) นิทรรศการประเภทสุดท้ายนี้ เป็นกิจกรรมที่มีบทบาทมาก และมีความเหมาะสมกับการจัดแสดงงานศิลปะประเภทศิลปะร่วมสมัย เนื่องจากสามารถเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่จัดแสดงได้ตลอดเวลา

สรุปได้ว่าการจัดแสดงงานศิลปะขึ้นอยู่กับชิ้นงานศิลปะ ถ้าเป็นงานของศิลปินรุ่นเก่าหรือเป็นงานที่มีความหมายทางประวัติศาสตร์ มักนิยมจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ เป็นการจัดแสดงแบบถาวรมีการเปลี่ยนแปลงทุก 5 ปี ส่วนผลงานของศิลปินร่วมสมัย ศิลปินปัจจุบัน มักนิยมจัดแสดงในหอศิลป์ เป็นการจัดแสดงแบบชั่วคราว ตามหัวข้อที่ศิลปินนำเสนอ มีระยะเวลาการจัดสั้น ๆ ประมาณ 1-2 เดือน การจัดแสดงงานศิลปะถือเป็นการจัดแสดงเพื่อความงาม หลักสำคัญของการจัดแสดงศิลปะก็คือ ให้ความสำคัญแก่ชิ้นงาน ให้ความสำคัญสัมพันธ์ของเรื่องราว คำบรรยายที่เหมาะสมพอดี องค์ประกอบไม่ว่า แสง สี และ graphic art ใดให้พอเหมาะพอควรไม่มากหรือน้อย และต้องให้ความสำคัญแก่วัตถุ เทคนิคและวิธีการจัดแสดงภายในหอศิลป์เป็นส่วนหนึ่งที่จะกำหนดวิธีการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างหนึ่ง นักออกแบบตกแต่ง และช่างครุภัณฑ์ มักจะให้ความสำคัญกับสิ่งที่ตนออกแบบ เช่น ตู้ แทน ฐาน และองค์ประกอบ ซึ่งเป็นการผิดหลักวิชาอย่างยิ่ง

2.1.3 งานศิลปะประเภททัศนศิลป์

2.1.3.1. ความหมายของงานศิลปะ

ความหมายของศิลปะ คือ ผลงานของมนุษย์ที่สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อความงาม และความพึงพอใจของมนุษย์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1. ทัศนศิลป์ (FINE ART) 2. ประยุกต์ศิลป์ (APPLIDE ART)

1. ทัศนศิลป์ (FINE ART) บางทีก็เรียกว่า ประณีตศิลป์ งานทัศนศิลป์ เป็นศิลปะที่มีคุณค่าทางสุนทรียภาพความงาม เพื่อผลทางด้านจิตใจและความรู้สึกในความสุขทางใจ ศิลปะสายนี้แบ่งออกเป็นลักษณะใหญ่ที่สำคัญ คือ ทัศนศิลป์ โสตศิลป์ และโสตทัศนศิลป์ หรือศิลปะการแสดง

2. ประยุกต์ศิลป์ (APPLIED ART) หมายถึงศิลปะที่ตอบสนองความต้องการทางร่างกาย และจิตใจ โดยวัดคุณค่าจากประโยชน์ใช้สอย และความงาม ได้แก่ พาณิชยศิลป์ อุตสาหกรรมศิลป์ มัณฑนศิลป์ ศิลปะหัตถกรรม

ทัศนศิลป์ คือ ศิลปะที่สามารถมองเห็นความงามจากรูปลักษณะ คือศิลปะที่มีตัวตน กั้นเนื้อที่ในอากาศสามารถจับต้องได้ และสนองประสาทสัมผัสทางตาทัศนศิลป์ที่เป็นทัศนศิลป์ ได้แก่ จิตรกรรม (painting) ประติมากรรม (sculpture) สถาปัตยกรรม (architecture) ภาพพิมพ์ (graphic arts)

1) จิตรกรรม ในหนังสือพจนานุกรมศัพท์ศิลปะ อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้คำนิยามจิตรกรรมไว้ว่า "หมายถึง ภาพที่ศิลปินแต่ละบุคคลสร้างขึ้น ด้วยประสบการณ์ทางสุนทรียภาพและความชำนาญ โดยใช้สีชนิดต่าง ๆ เป็นสื่อกลางในการแสดงออกถึงจินตนาการในการสร้างสรรค์ การสร้างงานจิตรกรรมจะสร้างงานบนพื้นราบเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งศิลปินอาจเลือกในรูปแบบต่าง ๆ" ซึ่งความหมายมีความสอดคล้องกับคำนิยามในสากล โดย มอริส เดนิส (MAURICE DENIS) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า "คือ การแสดงออกทางศิลปะ จิตรกรรม ประกอบด้วยกระบวนการผลานความคิดในรูปของเส้นและสี บนพื้นราบ 2 มิติ" ลักษณะของงานจิตรกรรม มีทั้งการเขียนและระบายสีภาพด้วยสีหลาย ๆ สี (paintion) และการเขียนโดยใช้สีเดียว (drawing) จิตรกรรมแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท

1. ประเภทที่เกิดจากวัสดุผสมน้ำ ได้แก่ จิตรกรรมสีน้ำ ซึ่งมีเครื่องมือ คือ พู่กัน กระจก สี และน้ำ
2. ประเภทที่เกิดจากวัสดุผสมน้ำมัน ได้แก่ จิตรกรรมสีน้ำมัน ซึ่งต้องเขียนบนผ้าใบหรือกระดาษรองรับ อื่น ๆ มีพู่กัน สี และน้ำมันผสมสี
3. ประเภทที่เกิดจากวัสดุระหว่างน้ำ กับน้ำมัน ได้แก่สื่อผสมในการใช้สีประเภทเดียวกัน

2) ประติมากรรม คือ เป็นศิลปวัตถุที่มีรูปลักษณะเป็น 3 มิติ มีความกว้าง ความยาว ความหนา ความสูง ทำด้วยวัสดุที่เปลี่ยนแปลงรูปทรงได้ สามารถให้ความรู้สึกในความงามและความประทับใจจากการดู และการสัมผัสได้จริง (โชค เก่งเชตรกิจ) ประติมากรรมมีวิธีการทำได้หลายวิธี เช่น 1. วิธีปั้น (MODELLING) เรียกว่าขบวนการทางบวก หมายถึงการเอาส่วนย่อยเพิ่มเข้า เพื่อให้เป็นส่วนใหญ่ หรือส่วนรวม เหมาะสำหรับวัสดุที่เปลี่ยนสภาพได้

2. วิธีแกะสลัก (CARVING) หรือเรียกว่าขบวนการทางลบ หมายถึงการเอาส่วนย่อยออกจากส่วนรวม ผลที่ได้เรียกว่ารูปสลัก วัสดุที่ใช้ส่วนมากแข็ง

3. วิธีทุบ ตี เคาะ (REPOUSE) ส่วนมากเป็นพวกโลหะใช้วิธีทุบตี หรือเคาะ เพื่อให้ได้รูปทรงตามต้องการ

4. วิธีหล่อ (CASTING) เป็นขบวนการที่ต่อจากการทำประติมากรรมปั้นแล้ว เพื่อให้ได้จำนวนมากตามความต้องการ และความคงทนถาวร เพราะรูปปั้นถ้าไม่หล่อก็จะชำรุดได้ง่าย การหล่อต้องทำแม่พิมพ์ก่อน

3) ภาพพิมพ์ คือ เป็นงานศิลปะสายทัศนศิลป์ ภาพพิมพ์มีกระบวนการผลิตด้วยการพิมพ์ โดยใช้แบบพิมพ์หลาย ๆ ภาพ ในวงการศิลปะถือว่าภาพพิมพ์ แต่ละภาพที่ศิลปินทำด้วยมือตนเองเป็นภาพต้นฉบับ แม่พิมพ์ที่ศิลปินนิยมใช้มีวัสดุต่าง ๆ เช่น แม่พิมพ์หิน แม่พิมพ์ไม้ แม่พิมพ์โลหะ

2.1.3.2 ชนิดของวัตถุในงานศิลปะ

แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ได้แก่ อินทรีย์วัตถุ เช่น ไม้ ผ้า กระดาษ หนัง งาม และอนินทรีย์วัตถุ เช่น หิน โลหะ เครื่องถ้วย ฯลฯ อินทรีย์วัตถุ เป็นวัตถุซึ่งทำจากสิ่งซึ่งเคยมีชีวิตมาก่อน เสื่อมสภาพได้ง่าย ฉะนั้นการระมัดระวังดูแลรักษา จึงระมัดระวัง และตรวจตราวัตถุประเภทอินทรีย์วัตถุมากเป็นพิเศษ วัตถุประเภทอนินทรีย์วัตถุ เสื่อมสภาพช้ากว่า บรรยากาศ อุณหภูมิสูงต่ำ ก็ทำให้เสื่อมสลายได้

1) ส่วนประกอบวัตถุในงาน จิตรกรรม, ประติมากรรม, ภาพพิมพ์

1. พวกอินทรีย์วัตถุ มีผ้า กระดาษ ไม้หนัง เยื่อใบชนิดต่าง ๆ กระดูก งาม เป็นต้น พวกนี้ จะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเนื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมาก การชำรุดเสียหายเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเคมีของสารประกอบของวัตถุเหล่านั้น เช่น แมลง เชื้อราต่าง ๆ เป็นต้น

2. โลหะวัตถุ อาจเป็นโลหะบริสุทธิ์ชนิดเดียว เช่น ทอง หรือเงิน หรืออาจเป็นโลหะผสม เช่น ทองแดง สัมฤทธิ์ พวกนี้ จะมีความต้านทานต่อสิ่งแวดล้อมได้มากกว่าพวกอินทรีย์วัตถุ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทางเคมี และเคมีไฟฟ้า โดยเฉพาะความชื้นจะเป็นตัวเร่ง ให้เกิดความชำรุดเสียหายได้เร็วขึ้น

3. พวกที่ทำด้วยหิน ปูนปั้น หรือวัตถุอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันซึ่งรวมทั้งอิฐเครื่องปั้นดินเผา แก้ว เป็นต้น พวกนี้มีความต้านทานต่อธรรมชาติมาก การเปลี่ยนแปลงและการชำรุดเนื่องจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยมาก ส่วนมากเป็นการเปลี่ยนแปลงทางฟิสิกส์

2) สิ่งที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายแก่งานศิลปะ มีดังนี้

Stephen Leacock, Literary Lapses, 1910 พูดถึงปัญหาของการควบคุมดูแลสิ่งจัดแสดง อยู่กับการควบคุมสภาพแวดล้อมกายภาพภายในให้เหมาะสมกับสิ่งจัดแสดงแต่ละประเภท ซึ่งได้กล่าวว่สิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ศิลปะชนิดต่าง ๆ คือ

1. สภาพอากาศ และอุณหภูมิ

สภาพอากาศและอุณหภูมิ ที่ก่อให้เกิดการชำรุดเสียหาย เช่น ลักษณะดินฟ้าอากาศที่ปรวนแปร การเปลี่ยนแปลงของความชื้นและความร้อนของอากาศจะทำให้พวกอินทรีย์วัตถุซึ่งมีความไวต่อความชื้นมาก เกิดการยืดและหดตัวในที่สุด เมื่อเกิดขึ้นบ่อยๆก็จะทำให้ชำรุดนอกจากนี้ ความไม่บริสุทธิ์ของอากาศ เช่น ในบริเวณที่มีอุตสาหกรรมจะมีกรดแก๊สรวมทั้งเขม่าไฟพร้อมกับความชื้นในอากาศเป็นตัวเร่งปฏิกิริยา ก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมี ในที่สุดก็เกิดการชำรุดเสียหาย โดยเฉพาะพวกปูนปั้น แกะสลัก หรือพวกหิน วัตถุทุกชนิดถูกกระทบกระเทือนจากอากาศ น้ำ และความชื้น ไม่ว่าจะเป็ของเหลวหรือเป็นไอ เป็นละออง ก่อให้เกิดปฏิกิริยาทางเคมีให้เกิดความเสื่อมสภาพ โดยเฉพาะวัตถุประเภทอินทรีย์วัตถุ เช่น กระดาษ ถ้าความชื้นสูงหรือเปียกจะเปียกยุ่ย แต่ถ้าแห้งเกินไปก็จะกรอบแข็งอ นอกจากนั้นความชื้นสูงก็ทำให้เกิดเชื้อรา อุณหภูมิ ความชื้น ความแห้งมีความสำคัญแก่การรักษาวัตถุ การศึกษาหาข้อมูลของอุณหภูมิ ความชื้นในรอบปีของแต่ละแห่งสภาพบรรยากาศของแต่ละห้องที่จะต้องหาข้อมูลและเก็บสถิติเป็นหลักฐาน โดยใช้เครื่องมือวัดอุณหภูมิและความชื้นตลอดปี

เมื่อปัญหาสำคัญก็คืออุณหภูมิและความชื้น ความแห้ง เป็นสาเหตุให้วัตถุเสื่อมสภาพและเสียหาย บรรดาพิพิธภัณฑ์สถานในต่างประเทศจึงต้องใช้เครื่องปรับอากาศเพื่อควบคุมอุณหภูมิให้คงที่ การติดตั้งเครื่องปรับอากาศในอาคารพิพิธภัณฑ์สถาน เป็นวิธีการควบคุมบรรยากาศแวดล้อมได้ดีที่สุด ที่จะป้องกันไม่ใหวัตถุเสื่อมสภาพ แต่ข้อเสียของเครื่องปรับอากาศก็คือ ต้องใช้งบประมาณสูง ทั้งในการติดตั้ง และค่าบำรุงรักษา ค่าไฟฟ้า จึงทำให้พิพิธภัณฑ์สถานขนาดเล็ก หรือ พิพิธภัณฑ์สถานในประเทศกำลังพัฒนา ยังไม่สามารถติดตั้งเครื่องปรับอากาศได้ พิพิธภัณฑ์สถานในบางแห่งไม่สามารถติดตั้งเครื่องปรับอากาศในอาคารหลังได้ ก็ยังใช้วิธีปรับอากาศเฉพาะพื้นที่จัดแสดงก็ได้ ลักษณะของปัญหาสำคัญอีกอย่างที่พบ คือการทำงานศิลปะที่เคยอยู่ในอุณหภูมิหนึ่งถูกเคลื่อนย้ายไปยังอุณหภูมิที่แตกต่างกัน จะเกิดผลเสียหายแก่วัตถุได้โดยง่าย เช่นการแตกร้าวของโลหะ และหิน เป็นต้น เพราะฉะนั้น วัตถุใดเคยอยู่ในอุณหภูมิต่างไรจะต้องรักษาไว้เช่นนั้นตลอดไป

2. แสง

แสงชนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นแสงที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ทั้งที่มองเห็นและไม่เห็นด้วยตาเปล่า หรือแสงที่ประดิษฐ์ขึ้น เช่น แสงไฟฟ้าจะทำให้เกิดการชำรุดเสียหายได้มากกับพวกอินทรีย์วัตถุ ได้แก่ ผ้า กระดาษ แสงส่งผลต่องานจิตรกรรม ทำให้สีซีดเนื้อเปราะกรอบ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ ความเข้มของแสง ชนิดของแสง ชนิดของวัตถุ ทิศทางที่แสงตกลงมาถูกวัตถุและเวลาที่วัตถุถูกแสงนั้น ปรากฏว่าแสงธรรมชาติจากดวงอาทิตย์ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมเป็นอันตรายแก่วัตถุมากกว่าแสงประดิษฐ์ เนื่องจากเราสามารถควบคุมความเข้มของแสงประดิษฐ์ และทิศทางของแสงได้มากกว่าแสงจากธรรมชาติ แสงประดิษฐ์ประเภท fluorescent มีอันตรายน้อยกว่าอย่างอื่น เพราะมีแสง ultra violet น้อย จึงมีความจำเป็นจะต้องมีระบบควบคุมแสง โดยมีหลักว่า

- พยายามใช้แสงหันเหไม่ให้ส่องตรงไปที่ชิ้นงาน
- การใช้แสงส่องที่วัตถุควรจะกำหนดเวลาเท่าที่จำเป็นไม่ใช่ตลอดเวลา
- พยายามกำจัดแสงที่เป็นอันตรายให้ลดน้อยลง

ในการควบคุมแสงก็มีเครื่องมือที่ใช้วัดและใช้แผ่นกรองแสง อาจจะพันบานกระจกเพื่อตัดแสง ultra violet ซึ่งเป็นอันตรายต่อวัตถุ ในพิพิธภัณฑ์สถานที่ไม่ได้แก้ปัญหาเรื่องแสง และไม่มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ จำเป็นต้องระมัดระวังใช้แสงให้น้อยลงสำหรับวัตถุประเภท ผ้าแพร ไหม กระดาษ ภาพเขียน ซึ่งสีจะซีดเสียได้ง่ายและเร็วเมื่อถูกแสงในห้องแสดงจึงไม่ควรเปิดไฟเมื่อไม่มีผู้ชม และป้องกันให้มีแสงธรรมชาติให้น้อยที่สุด

3. แมลง

แมลงเป็นศัตรูสำคัญของอินทรีย์วัตถุอีกอย่างหนึ่งโดยเฉพาะในประเทศร้อนต้องประสบกับศัตรูประเภทแมลงอย่างหนัก ในประเทศร้อนซึ่งทราบชัดถึงปัญหาเรื่องแมลงที่เป็นศัตรูตัวทำลายอยู่แล้วจึงต้องมีแผนป้องกันเริ่มตั้งแต่ออกแบบสร้างอาคารสำหรับจัดแสดงศิลปะจะต้องป้องกันปลวก และถ้าเป็นไปได้อาคารที่จัดแสดงก็ควรจะเป็นอาคารปรับอากาศ และควบคุมความชื้น ในการป้องกันแมลงที่เป็นศัตรู ก็ยังมีวิธีป้องกันและกำจัดทางเคมี กรรมวิธีทางวิทยาศาสตร์ เช่น การอบฆ่าแมลง จะต้องระมัดระวังไม่ให้เป็นพิษแก่คน ซึ่งนิยมปฏิบัติกันอยู่ ๒ วิธี คือการอบฆ่าเชื้อ (fumigation) และการใช้ผงเคมี หรือน้ำยาเคมีที่ใช้ทาและพ่น และในกรณีไม้ที่มีรูก็อาจฉีดยาเข้าไปในรูเพื่อฆ่าตัวแมลงวัตถุประเภทผ้า กระดาษ ภาพเขียน ใช้น้ำยาเคมีไม่ได้ เพราะจะเป็นจุดต่างเสียหาย จึงต้องใช้วิธีอบฆ่าเชื้อแมลงแมลงที่เป็นศัตรูส่วนใหญ่จะได้แก่ ปลวกแมลงสาบ ตัวสามง่าม ตัวกินหนังสือ ตัวกินผ้า ฉะนั้นการเก็บรักษาวัตถุประเภทผ้า เครื่องจักรสาน ไม้ กระดาษ จึงต้องป้องกันและระมัดระวังศัตรูสำคัญประเภทแมลงจุลินทรีย์หรือชีวิตเล็ก ๆ

4. จุลินทรีย์

จุลินทรีย์ และจุลชีวะ หรือพวกที่มีชีวิตขนาดเล็กมากจนมองด้วยตาเปล่าไม่เห็น พวกนี้มีพวกเห็ด รา ซึ่งจะเกิดขึ้นกับพวกอินทรีย์วัตถุเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเมื่อมีความชื้นสัมพัทธ์ 70% ขึ้นไปที่อุณหภูมิ 20-25 องศาเซลเซียส การที่จะป้องกันได้ต้องปรับความชื้นให้อยู่ระหว่าง 60-65% และควรจะให้มืออากาศถ่ายเทได้สะดวก ในประเทศร้อนที่มีความชื้นสูง จะประสบปัญหาจุลินทรีย์ ได้แก่ การเกิดเป็นรา บนชิ้นงานซึ่งกำจัดหรือรักษาได้ยาก ราวอาจทำให้กระดาษ ผ้าหนัง ต่างเสียหายได้ และส่วนใหญ่เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ไม่มีทางจะรักษาให้เหมือนเดิม

5. สิ่งแวดล้อม พืชจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตรายแก่วัตถุ นับวันจะยิ่งมากขึ้น ได้แก่

- ฝุ่นละออง มีอยู่ในอากาศทั่วไปมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมของแต่ละแห่ง ฉะนั้นถ้าสถานที่จัดแสดงศิลปะสามารถปล่อยให้ฝุ่นจับวัตถุชิ้นงานได้จึงเท่ากับปล่อยให้เป็นอันตรายเพราะฝุ่น ดังนั้น จะต้องระวังรักษาความสะอาด ไม่ให้มีฝุ่นละอองจับที่ชิ้นงาน ในประเทศร้อนจะมีปัญหามากเรื่องฝุ่นละออง แต่ถ้าเป็นอาคารปิดปรับอากาศจะลดปัญหาเรื่องฝุ่นละอองได้มาก

- แกสกำมะถัน ค่อนข้างจากโรงงานส่วนมากจะเป็นแกสกำมะถัน ซึ่งเป็นอันตรายแก่ชิ้นงานศิลปะไม่ว่าจะเป็นกระดาษ ผ้า หนัง โลหะ หรือแม้แต่นิก็จะเสื่อมสภาพได้เร็วถ้าอยู่ในบรรยากาศที่มีแกสกำมะถัน การจะป้องกันได้ก็ต้องมีอาคารปรับอากาศและให้อากาศผ่านเครื่องกรอง แกสอื่น ๆ ที่อาจมี เช่น ไฮโดรเจน ซัลไฟด์

6. คน

คนเป็นศัตรูสำคัญที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหาย เช่นการจับต้องงานศิลปะขณะชมงานและการเคลื่อนย้ายชิ้นงานศิลปะโดยไม่ถูกวิธี (Unesco, Conservation Standards for works of Art in Transit and on Exhibition. UNESCO, 1979)

การจับต้องเคลื่อนย้ายงานศิลปะอันตรายที่เกิดขึ้นกับชิ้นงานศิลปะในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ การจับถือเคลื่อนย้ายชิ้นงาน การบรรจุหีบ หรือนำออกจากหีบ การขนส่งย้าย ล้วนแต่เป็นทางให้เกิดอันตรายได้มากจากการกระทำของคนในการบรรจุหีบห่อหรือนำวัตถุมารวมพักไว้ เพื่อการจัดนิทรรศการ การจับต้องชิ้นงานมีอันตรายที่จะเกิดขึ้นได้จากมือที่มีเหงื่อ น้ำมัน หรืออาจเกิดรอยไปบนชิ้นงานศิลปะ ธรรมชาติมือจะมีน้ำมันธรรมชาติอยู่ ถ้าไปสะสมอยู่บนงานศิลปะ ผสมกับฝุ่น และร่องรอยบนชิ้นงานนั้นแล้วอาจแก้ไขไม่ได้ เจ้าหน้าที่ต้องสวมถุงมือในการทำงานหรือมิฉะนั้นก็ใช้ผ้าจับแต่ไม่ใช่มือเปล่าจับต้องวัตถุ โดยเฉพาะภาพเขียนสี จะไม่ใช่มือจับบนภาพเขียนเป็นอันขาด

- การขนย้ายประติมากรรม

การหยิบจับเคลื่อนย้ายประติมากรรมใดๆก็ตาม จะต้องระมัดระวังปฏิบัติตามหลักการ

ทั่วไป คือ

1. ไม่หยิบจับหรือหยิบยกส่วนที่ยื่นออกหรือส่วนที่บอบบาง เช่น มือ แขน หรือ ศีรษะ
2. ในการขนย้ายให้ห่อหุ้มประติมากรรมด้วยผ้า ระวังอย่าให้เกิดการเสียดสีกัน
3. การวางประติมากรรมในลักษณะตั้งหรือนอน ต้องมีผ้าหรือฟองน้ำรองรับ
4. การหยิบจับประติมากรรมโลหะควรใช้ผ้าจับหรือสวมถุงมือ เพื่อไม่ให้สิ่งสกปรกจากมือไปทำลายวัตถุทำให้เกิดสนิม ส่วนประติมากรรมหิน ก็เช่นเดียวกัน สิ่งสกปรกไม่ว่าจะเป็นน้ำมัน ผงฝุ่นจะฝังแทรกลงไปเนื้อหิน

5. งานประติมากรรมเล็ก ๆ การจับต้องจะต้องใช้ 2 มือเสมอ มือหนึ่งจับส่วนล่าง อีกมือหนึ่งรับน้ำหนักส่วนลำตัวการบรรจุไม้ใช้ล้าลีเพราะล้าลีจะติดเกี่ยวอาจทำให้หักได้ง่าย ต้องห่อหุ้มด้วยกระดาษอ่อนเสียก่อน การบรรจุจะต้องไม่ให้เกิดการเสียดสีกัน ไม่บรรจุซ้อนทับกัน

6. ประติมากรรมขนาดใหญ่ มักจะเสียหายเป็นรอยขีดแตก อกจากการเคลื่อนย้าย งานประติมากรรมขนาดใหญ่และหนักจึงยากยิ่งในการเคลื่อนย้าย การยกประติมากรรมขนาดใหญ่ ๆ ไม่ควรใช้เชือกลากแต่ต้องใช้เครื่องยก และเคลื่อนย้ายโดยรถลาก เมื่อมีการซ่อมอาคารทาสีห้องสีเพดานก็ตามจะต้องคลุมประติมากรรมป้องกันไว้ก่อน การเก็บรักษาจะต้องไม่ซ้อนกัน

- การเคลื่อนย้ายภาพเขียนและวัสดุที่ใส่กรอบ

1. ต้องไม่สัมผัสไม่ว่าด้านหน้าหรือด้านหลังภาพเขียน และไม่ให้สิ่งใดมาถูกต้องภาพ
2. ก่อนจะยกขึ้นต้องตรวจดูให้แน่ว่าภาพเขียนอยู่ในกรอบที่แน่นหนา ก่อนจะยกแขวนต้องแน่ใจว่าขอที่จะแขวนแข็งแรงมั่นคง ห้ามวางภาพเขียนโดยให้มุมหนึ่งกดกับพื้น
3. การขนย้ายภาพเขียนไม่ให้ยกสูงให้ยกไปเรื่อย ๆ พื้น
4. ถ้าภาพเขียนอยู่ในห่อยังต้องเพิ่มความระมัดระวัง เพราะไม่เห็นจุดอ่อนภายในและควรใช้รถเข็น

5. ภาพเขียนขนาดใหญ่มากต้องยกใส่รถลาก ไม่ควรใช้คนยกการขนย้ายต้องวางรูปด้านตั้งไม่ชนอน

การจัดแสดงสิ่งต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์นั้นต้องรู้จักลักษณะความเป็นตัวตนของสิ่งนั้น ๆ งานศิลปะก็เช่นเดียวกัน การจะจัดแสดงงานศิลปะไม่ว่าจะเป็นในพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ หรือสถานที่จัดแสดงงานศิลปะใดก็ตาม ต้องศึกษารูปแบบลักษณะของงานศิลปะ ต้องรู้จักวิธีการดูแลรักษางานศิลปะนั้น ๆ ด้วย เนื่องจากส่วนประกอบวัสดุในงานศิลปะมีความหลากหลายและต่างก็มีลักษณะเฉพาะของตนเองที่แตกต่างกันออกไป (Stolow, N., Conservation and Exhibitions. London, 1987) เพราะการจัดแสดงไม่ใช่เพียงแค่การติดตั้งให้ชม ยังหมายถึงการเก็บรักษาให้คงสภาพเดิมมากที่สุด

2.1.4 ความหมายและประเภทของพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ

พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ หมายถึง สถานที่เก็บและรวบรวมงานศิลปะเพื่อให้ประชาชนได้ชื่นชมกับสุนทรียะของศิลปะ และศึกษาวิวัฒนาการด้านศิลปะ ทั้งงานจิตรกรรม ประติมากรรม และศิลปะประยุกต์ ในยุโรปและอเมริกาเป็นประเทศที่จัดพิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะ โดยการเอารูปเขียนงานประติมากรรมและงานภาพพิมพ์มาจัดแสดงแยกออกไปต่างหากจากงานแสดงอื่น ๆ

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ (Museum of Arts) ได้แยกจัดตั้งเฉพาะแขนงมากขึ้น (Hudson, K., Museums of influence, Cambridge, 1987) ดังเช่น

1. พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะประยุกต์ (Applied Arts) หรืออาจเรียกอย่างอื่น เช่น พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะตกแต่ง (Decorative Art) ศิลปะอุตสาหกรรม (Industrial Art) หรือพิพิธภัณฑ์สถานหัตถศิลป์ (Museum of Craft) เป็นพิพิธภัณฑ์สถานที่จัดแสดงวัตถุที่เป็นงานฝีมือ เป็นเครื่องใช้สอยต่าง ๆ ฯลฯ ประเทศอังกฤษได้เริ่มจัดพิพิธภัณฑ์สถานประเภทนี้ขึ้นก่อนคือพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ Victoria and Albert Museum ในกรุงลอนดอน

2. หอศิลป์ (Art Gallery) คือ สถานที่ซึ่งจัดแสดงงานศิลปะประเภท จิตรกรรม ภาพเขียน (Painting) งานประติมากรรม และงานภาพพิมพ์ ซึ่งเป็นที่นิยมจัดเป็นพิพิธภัณฑ์สถานต่างหากจากประเภทอื่น เรียก Art gallery หรือ Picture gallery หรือ national gallery จัดแสดงเฉพาะจิตรกรรมและประติมากรรมของศิลปินมีชื่อตั้งแต่โบราณเรื่อยมาถึงร่วมสมัย

3. ศิลปะสมัยใหม่ (Museum of modern art) พิพิธภัณฑ์สถานทั่วไปมักไม่นิยมจัดแสดงวัตถุสมัยใหม่หรือสมัยปัจจุบัน จึงได้เกิดมีพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะสมัยใหม่ขึ้น เพื่อจัดแสดงผลงานของศิลปินรุ่นหลังโดยเฉพาะมีทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม และงานฝีมือต่างๆ ของศิลปินร่วมสมัย

4. พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะประเภทการแสดง (Performing Art) ได้แก่ การละคร ภาพยนตร์ นาฏศิลป์ การดนตรี ซึ่งอาจแยกออกเป็นพิพิธภัณฑ์สถานเฉพาะอย่าง

5. พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะแรกเริ่ม (Primitive art) บางประเทศได้จัดพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะแรกเริ่มของมนุษย์ยุคที่ยังไม่มีอารยธรรม แต่โดยทั่วไปแล้วรวมอยู่ในพิพิธภัณฑ์สถานโบราณคดีหรือมนุษยวิทยา

พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ (Museum of art) หรือ หอศิลป์ (Art gallery) คือ ห้อง ห้องโถง หรืออาคารสำหรับแสดงผลงานศิลปะ เช่น ประติมากรรม จิตรกรรม ภาพพิมพ์ หรือผลงานทางศิลปะประเภทอื่น ๆ การจัดแสดงผลงานทางศิลปะมีทั้งแบบ 2 มิติ และ 3 มิติ อาจใช้เป็นที่เก็บสะสม จำหน่าย ผลงานทางศิลปะได้ด้วย

2.1.4.1 ลักษณะของห้องจัดแสดงงานศิลปะ

ห้องจัดแสดงมีความสำคัญที่สุดที่ผู้เข้าชมมักตัดสินคุณค่าของสถานที่การจัดแสดง และตัดสินคุณค่าของอาคารที่ลักษณะเนื้อที่ของห้องที่ใช้จัดแสดงด้วย เพราะเป็นส่วนที่สัมพันธ์กับผู้เข้าชมโดยตรง (Norwich, 1991)

1) ประเภทของห้องจัดแสดง

- ห้องแสดงแบบธรรมดา (simple chamber) คือห้องที่มีหน้าต่าง ซึ่งอาจจะเป็นหน้าต่างสูง หรือมีหน้าต่างด้านหนึ่งและใช้แสงไฟฟ้าช่วยในการจัดแสดง

- ห้องแสดงแบบยกพื้นโล่ง (hall with a balcony) เป็นพิพิธภัณฑ์แบบเก่าที่นิยมสร้างกันในยุโรป และอเมริกา คือ มีห้องโถงชั้นล่างซึ่งบันไดไปเป็นห้องระเบียงโล่งโดยรอบมองลงมาเห็นข้างล่าง

- ห้องแสดงภาพเขียนที่ใช้แสงธรรมชาติจากหลังคา (skylighted gallery) ซึ่งเป็นแบบธรรมดาที่ใช้สำหรับพิพิธภัณฑ์ศิลปะหรือหอศิลป์ แต่ปัจจุบันไม่เป็นปัญหามากนักสำหรับสถาปนิก เพราะส่วนใหญ่นิยมใช้ไฟฟ้าประดิษฐ์ที่ไม่เป็นอันตรายแก่ภาพเขียน

- ห้องแสดงชนิดที่ไม่มีหน้าต่าง (windowless) ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมกันในประเทศตะวันตก และปล่อยให้ไว้สำหรับดัดแปลงการจัดแสดงได้ตามต้องการ

นอกจากนี้ยังมีห้องจัดแสดงอีก 2 ชนิด ที่ต้องเตรียมเนื้อที่ไว้พิเศษคือ พวก period rooms และ habitat groups พิพิธภัณฑ์ศิลปะและประวัติศาสตร์ จัดแสดงแบบ period rooms และพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาจัดแสดง habitat groups ซึ่งต้องการเนื้อที่มากถ้าเป็นสัตว์ใหญ่ เช่น ช้าง หรือ ยีราฟ ก็ต้องเตรียมเนื้อที่ไว้เป็นพิเศษ

- ห้องจัดแสดงชั่วคราว (temporary exhibition hall) นิยมอยู่ใกล้ทางเข้าหรือต่อจาก lobby บางแห่งก็จัดไว้ห้องสุดท้าย เพื่อให้ผู้ชมได้ผ่านห้องแสดงถาวรไปด้วย แต่ถ้าจัดไว้ตรงใกล้ทางเข้า จะทำให้ผู้เข้าชมเห็นการแสดงที่เปลี่ยนอยู่เสมอ

2) การจัดกลุ่มของห้องจัดแสดงศิลปะ

การจัดกลุ่มของห้องภายในอาคารมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอาคารพิพิธภัณฑ์จะต้องวางแผนสำหรับการเข้าชมเป็นไปตามแผนที่กำหนด คือ เข้าห้องหนึ่ง ต่อไปถึงอีกห้องหนึ่งเป็นลำดับ จนกระทั่งไปออกทางเดิม

1. แบบ ROOM TO ROOM ARRANGEMENT เป็นการจัดให้เข้าห้องหนึ่งออกห้องหนึ่ง (room to room) ต่อกันไปเรื่อย ๆ ไม่ต้องย้อนกลับ วิธีนี้มีข้อเสียที่ว่า เมื่อปิดห้องหนึ่งแล้วก็จะเกิดปัญหาขึ้นในอาคารขนาดเล็ก การจัดห้องแบบนี้ใช้ได้และประหยัด แต่ในอาคารขนาดใหญ่ทำไม่ได้ การจัดห้องแบบนี้อาจสร้างเป็นห้องแสดงที่ล้อมรอบ court หรือห้องซึ่งปิดหรือล้อมห้องประชุม เป็นต้น

2. แบบ CORRIDOR TO ROOM ARRANGEMENT ลักษณะห้องเป็นแบบโรงเรียนคือ มีเฉลียงด้านหน้ายาวไปเป็นทางเดิน หรืออาจเป็นแบบที่จะมี Court อยู่กลางมีระเบียงรอบ ข้อดีสำหรับห้องแบบนี้คือ แต่ละห้องทางเข้าออกโดยตรง โดยไม่ต้องผ่านกันถ้าปิดห้องใดห้องหนึ่งก็ไม่กระทบกระเทือน ห้องอื่นเพราะมีเฉลียงเป็นทางเชื่อม แต่มีข้อเสียในเรื่องการรักษาความปลอดภัย ความต่อเนื่องของเนื้อหาและเปลืองเนื้อที่ทางเดิน

3. แบบ CENTRAL ARRANGEMENT ห้องโถงเชื่อมห้องเล็ก (nave-to-room) เป็นการจัดแบบมีห้องโถงเป็นศูนย์กลางและ แยกออกสู่เป็นห้องต่าง ๆ แต่ละห้องสามารถติดต่อถึงกันได้ เมื่อปิดห้องใดห้องหนึ่งก็สามารถใช้ Court หรือ Hall เป็นจุดจ่ายไปยังห้องแสดงส่วนต่าง ๆ

การจัดกลุ่มห้องทั้งสามแบบนี้ใช้กันทั่วไปและในอาคารใหญ่อาจมีทั้งสามแบบประสมอยู่ และซับซ้อนไปตามแบบของอาคาร

ลักษณะของห้องจัดแสดงเป็นส่วนสำคัญต่อการจัดกลุ่มของห้องจัดแสดงซึ่งมีผลต่อลักษณะของการจัดทางสัญจรภายในอาคาร และภายในพื้นที่จัดแสดงงาน

2.1.4.2 ทางสัญจรในการชมงานศิลปะ

การติดต่อสัญจรภายในอาคารมีความสำคัญมากต่อการออกแบบ เนื่องจากเป็นการกำหนดลักษณะทางเดินของทุกคนที่เข้าใช้พื้นที่ ซึ่งต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ในทุก ๆ ส่วนภายในอาคาร และภายในห้องจัดแสดง การติดต่อสัญจรภายในอาคารจัดแสดงงานมี 3 ลักษณะ คือ

1. การติดต่อของบุคคลภายนอก คือ การติดต่อของบุคคลที่เข้าใช้พื้นที่ หรือบุคคลที่เข้ารับการบริการจากเจ้าหน้าที่ เช่น นักศึกษามาติดต่อขอข้อมูลเพื่อการศึกษา นักท่องเที่ยวติดต่อขอเข้าชมส่วนจัดแสดง

2. การติดต่อของเจ้าหน้าที่ หมายถึง การติดต่อของเจ้าหน้าที่กับบุคคลภายนอกที่มาใช้บริการเป็นการติดต่อเพื่อให้การบริการ

3. การติดต่อภายในของเจ้าหน้าที่ หมายถึง การติดต่อประสานงานในส่วนต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ กับเจ้าหน้าที่

1) การจัดระบบทางเดินของผู้ชม (ANON, ICOM New 1969.)
แบ่งออกเป็น 2 ระบบ

1. การจัดระบบการสัญจรที่มีทางเข้าทางออกทางเดียว (CENTRALIZED SYSTEM OF ACCESS) คือลักษณะการจัดแบบที่มีทางเข้าทางออกเพียงทางเดียว และมีการกำหนดทิศทาง การเคลื่อนไหวของผู้ชมตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปจนถึงจุดจบ แล้ววกกลับมายังจุดเดิมอีกครั้ง ลักษณะของการจัดระบบนี้ เป็นการจัดเนื้อที่ในลักษณะห้องสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีการบังคับจุดเข้าออกที่เดียวกันและใช้ทางตามยาวเป็นเครื่องช่วยในการเดินอาจ มีการแบ่งซอยห้องภายในหลายห้องที่ติดต่อกัน ลักษณะแบบนี้มักพบในพิพิธภัณฑ์สถานโบราณ

2. การจัดแบบ มีโถงทางเข้า จากตรงกลางติดต่อระหว่างชั้นต่าง ๆ มีระบบทางสัญจรทางตั้ง สามารถรับแสงจากธรรมชาติได้ดี
3. การจัดแบบ ใ้สวนกัน เป็นอิสระโดยปกติจะมีทางลาดช่วย และใช้องค์ประกอบที่นำสนใจภายในเป็นตัวนำ การจัดแบบนี้อาจทำให้ผู้ชมลึบสน
4. การจัดแบบมีทางเดินกลางเป็นหลัก มีทางเข้าที่ปลายหนึ่งแล้วนำผู้ชมเข้าไปส่วนแสดง โดยมีจุดสนใจต่อเนื่องไปเรื่อย โดยมีทางเลือกให้ผู้ชมตัดสินใจแนวทางการเดินเองแล้วกลับมายังทางเก่า
5. การจัดลูกโซ่ โดยจัดแสดงเป็นหน่วยมีทางเดินเชื่อมต่อระหว่างหน่วยต่อหน่วยต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่
6. การจัดแบบจุดศูนย์กลางแยกออกไปเป็นแบบรูปพัดผู้ชมมีโอกาสในการเลือกชมได้หลายทางจากการศึกษาทางจิตวิทยาผู้ชมจะไม่คอยมีความพึงพอใจเพราะรู้สึกว่าเป็นการบังคับ และจุดศูนย์กลางที่เป็นจุดรวมจะวุ่นวายมากถ้ามีคนเข้าชมมากมาย
7. การจัดระบบทางสัญจรที่มีการกระจายทางเข้าออก (DECENTRALIZED SYSTEM OF ACCESS) เป็นการจัดที่มีทางเข้า ออกตั้งแต่สองทางขึ้นไป มักใช้กับการจัดแสดงเรื่องราวที่หลากหลายแตกต่างกันเป็นการแสดงเนื้อหาที่ไม่สัมพันธ์กันมากนัก การจัดสามารถให้ผู้ชมเลือกการเดินทางได้เองสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงที่สุดก็คือ การสร้าง LANDMARK เพื่อให้ผู้ชมสามารถรู้ทิศทาง และสามารถกำหนดทางเดินได้และทำให้ผู้ชมรู้ว่าตนอยู่ในตำแหน่งใดของอาคาร ถ้าเป็นห้องสี่เหลี่ยมที่มีทางเข้าออกสองทางก็สามารถแบ่งซอยพื้นที่เพิ่มโดยใช้แผงบอร์ดประกอบกันเป็นพื้นที่เพิ่ม

2) การกำหนดทางเดินเพื่อนำไปสู่การจัดแสดงศิลปะ

การกำหนดทางเดินเป็นสิ่งสำคัญที่จะพาผู้ชมไปสู่สิ่งจัดแสดง (Norwich, 1991) การแบ่งกลุ่มของพื้นที่ทำให้สะดวกในการชมงาน การกำหนดเส้นทางเดิน โดยการลำดับเรื่องราวที่จัดแสดงเป็นวิธีหนึ่งซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจงานที่จัดแสดงได้ การกำหนดเส้นทางเดินจะต้องเป็นไปในลักษณะที่ผู้ชมไม่รู้ตัวและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ด้วย การกำหนดเส้นทางสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. เส้นทางที่ถูกกำหนดแน่นอน ผู้ชมสามารถชมภาพตามลำดับที่ถูกจัดไว้
2. เส้นทางแบบที่ไม่แน่นอน คือให้ผู้ชมเลือกเดินได้เอง ส่วนใหญ่จะเลือกเดินตามความ

เคยชิน

การกำหนดรูปแบบทางเข้าออกมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการกำหนดทางสัญจรภายในพื้นที่ชมงาน ซึ่งจะมีผลต่อรูปแบบลักษณะของห้องจัดแสดงด้วย

2.2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับผู้ชมงานแสดงศิลปะ

เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับลักษณะของผู้ชมงานศิลปะ ประเภทของผู้ชมและวัตถุประสงค์ในการชมงาน ซึ่งในการศึกษาวิจัยนี้ผู้ชมงานศิลปะ จัดเป็นผู้ใช้พื้นที่หลักภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ ทั้งนี้ยังได้ศึกษาถึงจิตวิทยาในการรับรู้ และความสนใจในงานศิลปะ รวมทั้งลักษณะของพฤติกรรมทางจิตวิทยาของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ เกี่ยวเนื่องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้ชมงานศิลปะ

2.2.1. ประเภทผู้เข้าชม

ในปัจจุบันได้มีการพยายามศึกษาลักษณะของผู้เข้าชมงานศิลปะ มีการรวบรวมสถิติผู้เข้าชมแต่ละประเภท เพื่อศึกษาว่ามีผู้เข้าชมประเภทใดมากน้อยเท่าใด เพราะความต้องการของผู้เข้าชม แต่ละประเภทอาจแตกต่างกัน มีการวิจัยด้วยแบบสอบถามและวิธีการอื่น ๆ เพื่อศึกษาและแยกประเภทของกลุ่มคนเข้าชมงานศิลปะ ดร.โดฟูกุ ผู้เชี่ยวชาญการพิพิธภัณฑสถานขององค์การยูเนสโก (UNESCO, 1979) ได้แบ่งชนิดของผู้เข้าชมงานศิลปะในหอศิลป์สถาน ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชาชนทั่วไป (General public) นิยมเข้าชมในวันสุดสัปดาห์หรือวันหยุดงาน เป็นประชาชนทั่วไปที่อาจไม่มีความรู้เป็นภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องราวศิลปะที่จัดแสดง ความต้องการของประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ต้องการความเพลิดเพลิน ต้องการชมงานแปลกใหม่ที่ไม่เคยเห็นไม่เคยทราบ ความประสงค์จะศึกษาหาความรู้น้อยกว่าความต้องการความสนุกเพลิดเพลิน สำหรับคนในกลุ่มนี้ควรจะได้จัดกิจกรรมพิเศษเพื่อให้คำแนะนำ และความรู้เพิ่มเติมด้านศิลปะ พร้อมทั้งสร้างความประทับใจในศิลปกรรมที่แสดงในหอศิลป์สถานนั้น เช่น ในรูปของความงาม อันประกอบด้วยวัตถุและสี ตลอดจนคำอธิบายต่าง ๆ

2. นักท่องเที่ยว (tourists) โลกปัจจุบันการคมนาคมสะดวกรวดเร็ว นักท่องเที่ยว ต่างประเทศมีมาก และหอศิลป์สถานก็เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวต่างประเทศเสมอ ส่วนใหญ่ในวันธรรมดา ความต้องการของนักท่องเที่ยวมีมากกว่าประชาชนทั่วไป เพราะประกอบด้วยคนที่มีภูมิหลังต่าง ๆ กัน แต่โดยเฉลี่ยแล้วต้องการเรียนรู้เรื่องราวของงานศิลปะนั้น ๆ ด้วยไม่ใช่เพียงแต่เที่ยวดูเพลิน ๆ แต่ต้องการรู้เรื่องราวพอสมควร

3. นักเรียน (school children) นักศึกษา (students) ผู้ชมประเภทนี้มีจำนวนมากส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษาที่เรียนรู้ทางด้านศิลปะโดยตรง และมีความต้องการบริการมากกว่าประเภทอื่น นักเรียน นักศึกษา เข้าชมมีความมุ่งหมายสำคัญคือต้องการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ของศิลปะที่จัดแสดง การจัดแสดงต้องมีคำบรรยายทางวิชาการ จึงเป็นประโยชน์มากสำหรับผู้ชมกลุ่มนี้

4. ผู้สนใจพิเศษหรือผู้เชี่ยวชาญ (Expert of Specialist) คนกลุ่มนี้โดยทั่วไปมุ่งที่จะดูผลงานทางศิลปะโดยตรงไม่คำนึงถึงการแสดง แสง สี ประการใด การอธิบายเป็นเพียงข้อมูลเฉพาะงานชิ้นนั้น ๆ ก็เพียงพอแล้ว คนประเภทนี้ไม่ต้องช่วยเหลืออะไรมากนัก เพราะมีความรู้และความเข้าใจงานศิลปะเป็นอย่างดี ส่วนมากแล้วจะเป็นกลุ่มศิลปินเอง และผู้เชี่ยวชาญที่มีความสนใจงานศิลปะเป็นอย่างดี คนกลุ่มนี้เป็นประโยชน์ต่อหอศิลป์สถาน ในการวิจัยแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และในการค้นคว้าเรื่องราวทางศิลปะ แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะคนประเภทนักท่องเที่ยวหรือชาวพื้นเมืองก็ตาม หากได้มีระดับทางความคิดและการศึกษาแบบเดียวกันไม่ แต่ข้อเท็จจริงแล้วต่างรสนิยมกันมากมาย เกี่ยวกับรสนิยมของผู้เข้าชมทั้งสองประเภทตามที่กล่าวมาแล้ว

ในเรื่องประชาชนนี้ ดร.พอท, 1963 ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้แบ่งแยกประชาชนที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถาน ออกเป็น 2 พวก พวกหนึ่งคือคนที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานไม่เป็นกลุ่มก้อน ต่างรสนิยมและระดับการศึกษา คนประเภทนี้โดยทั่วไปมักจะเป็นนักท่องเที่ยว หรือนักเรียน นักศึกษาทุกระดับวัยและความคิด อาจเข้าชมเพราะการประกาศโฆษณาหรืออาคารที่งามดึงดูดใจ คนอีกพวกหนึ่งเข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานเป็นกลุ่มก้อน ส่วนใหญ่มักจะเป็นนักเรียน นักศึกษาเฉพาะทาง สมาคมหรือองค์กรต่าง ๆ คนประเภทนี้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับความคิดเดียวกันและมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาแบบเดียวกัน

ในการบริการความรู้สึก ความเข้าใจ และประทับใจในการศึกษาคนทั้งสองกลุ่มนี้ ควรจะแบ่งแยกออกไป โดยเฉพาะคนในกลุ่มแรกนั้นเจ้าหน้าที่อาจจัดรายการพิเศษ เช่น การบรรยายหรือรายการพิเศษอื่น ๆ ให้ได้ ตัวอย่างในพิพิธภัณฑ์สถานลูฟร์และพิพิธภัณฑ์สถานบริติชได้จัดบริการนำชมแก่คนพวก นี้โดยกำหนดเวลานัดหมายวันละ 2 ครั้ง ทั้งตอนเช้าและตอนเย็นส่วนคนในประเภทหลังนั้นมักจะมีจุดมุ่งหมายและวิชาที่ต้องการศึกษา ซึ่งพิพิธภัณฑ์สถานสามารถให้ศึกษาได้อย่างเต็มที่

2.2.2 วัตถุประสงค์ของผู้ที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถาน

เรื่องรสนิยมและลักษณะของคนที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานนั้น ดร.พอท, Museum are for people, 1963 ได้เสนอความเห็นในคราวประชุมกิจการพิพิธภัณฑ์ที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ.2506 และได้แบ่งกลุ่มตามวัตถุประสงค์ของผู้ที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถาน ดังนี้

1. คนที่เข้าชมเพื่อความเพลิดเพลิน (Romantic Approach) คนกลุ่มนี้ตามธรรมดา มักจะเป็นคนชอบเที่ยวไม่นิยมการพักผ่อนที่บ้านมักจะออกตระเวนหาสถานที่ที่หย่อนใจเพื่อความเพลิดเพลิน ครั้นผ่านอาจเป็นเพราะความดึงดูดใจของอาคารหรือเพราะการโฆษณาเกิดแวะเข้าไปชมห้องแสดงในพิพิธภัณฑ์สถาน มักเดินเรื่อย ๆ ไปจนกว่าจะพบวัตถุหรือตู้แสดงหรือห้องแสดงใด

ที่เหมาะสม ดูแล้วผลิต เพลินก็หยุดดูเสียทีหนึ่ง เพราะเหตุนี้การจัดแสดงควรจะมีในรูปของความ เพลินเพลินอยู่ด้วย เพื่อสร้างความประทับใจให้ในการชมของเขาประการหนึ่ง เพื่อช่วยให้ประชาชน ประสบความสมหวังในสิ่งที่เขาค้นหาอีกประการหนึ่ง เป็นผลให้เกิดความสมหวังในการชม

2. คนที่เข้าชมความงามของสถานที่ (Aesthetic Approach) คนกลุ่มที่สองนี้ ส่วนใหญ่มักจะเคยเป็นคนที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานมาก่อนแล้ว และรู้ค่าความงามของศิลปะและการจัดแสดงเป็นอย่างดี ในการจัดแสดงควรมุ่งเอาความงามเป็นหลักสำคัญที่สุด การจัดแสดงสำหรับคนกลุ่มนี้ขึ้นอยู่กับความงามขององค์ประกอบของห้องแสดงรวมทั้งงานที่แสดง แสงสีภายในห้อง และภายในอาคารด้วย

3. คนที่เข้าชมด้วยจุดประสงค์ในการค้นคว้า (Intellectual Approach) รสนิยมของคนอีกประเภทหนึ่งและเป็นขั้นสุดท้ายของประชาชนที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานก็คือ นักปราชญ์ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง สิ่งที่คนพวกนี้รำคาญที่สุดนั่นคือการไม่เรียงลำดับความสำคัญและความเกี่ยวพันให้ต่อเนื่องกัน ด้วยเหตุนี้สำหรับคนที่เข้าชมชนิดนี้ ควรจะได้จัดห้องแสดงไปในรูปของการต่อเนื่องและสัมพันธ์ของชิ้นงาน

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ในการออกแบบจัดวางพื้นที่ ควรจะได้ตระหนักถึงวัตถุประสงค์และชนิดของประชาชนเอาไว้ เพราะประชาชนนี้เป็นส่วนสำคัญที่สุดเป็นบุคคลที่จะได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในหอศิลป์นั้น ๆ โดยตรง

2.2.3 ลักษณะพฤติกรรมทางจิตวิทยาของผู้เข้าชมงานศิลปะ

ในการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในเพื่อตอบสนองความต้องการบนพื้นฐานทางจิตวิทยาของบุคคล จะต้องมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การทำความเข้าใจในเรื่องธรรมชาติของมนุษย์จึงมีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของความเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรม การศึกษานี้เน้นเฉพาะพฤติกรรมมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบโดยตรง หรือเรียกว่าการใช้หลักพฤติกรรมศาสตร์ในกระบวนการออกแบบ

ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม ซึ่งเกิดจากการรับรู้สภาพแวดล้อม การรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพอาจเกิดได้จากหลายปัจจัยซึ่งที่เป็นอิทธิพลต่อการรับรู้ของแต่ละบุคคลคือ

1. อิทธิพลของสภาพแวดล้อมอื่นที่อยู่รอบ ๆ มีผลต่อการรับรู้ ในการรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม รอบ ๆ ตัวบุคคลในสภาวะนั้น ๆ ด้วย

2. ประสบการณ์ในอดีตของบุคคลที่รับรู้สภาพแวดล้อมกายภาพ มีความสำคัญต่อกระบวนการรับรู้ของบุคคลนั้น บุคคลมีประสบการณ์ในอดีตที่แตกต่างกันสะสมไว้และพร้อมนำมาใช้ในการอ้างอิง (Bartlett, 1932) มีความเป็นไปได้ว่าแต่ละบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน แต่มีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เนื่องจากการรับรู้และการตีความหมายของสภาพแวดล้อมนั้น แตกต่างกัน

3. ความสนใจ ค่านิยมและการให้คุณค่าของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน และมีผลต่อการรับรู้สภาพแวดล้อม การยึดถือคุณค่าที่แตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้ที่แตกต่างกัน (Bruner Goodman, 1947) บุคคลมีความยึดถือคุณค่าที่แตกต่างกันเนื่องมาจากบุคคลมีทัศนคติที่ต่างกั น มีวัฒนธรรมที่ต่างกั น และเกิดในสภาพแวดล้อมที่ต่างกั น

เราสามารถศึกษาพฤติกรรมของบุคคลได้จากการการเรียนรู้สภาพแวดล้อม ทฤษฎีการเรียนรู้สภาพแวดล้อมมี 2 ลักษณะ คือ

1. การเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการสัมพันธ์ คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เป็นลักษณะของการเรียนรู้ที่เป็นนิสัย

2. การเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการทางปัญญา เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจในความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ กับการรับรู้สิ่งต่าง ๆ

นอกจากการเกิดพฤติกรรมในแบบต่าง ๆ ของบุคคลที่เป็นผลมาจากการรับรู้ และการเรียนรู้ที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังเป็นผลมาจากความต้องการทางด้านธรรมชาติของมนุษย์หรือสัญชาตญาณของมนุษย์ Abraham Maslow ได้ศึกษาถึงความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์นอกจากปัจจัย 4 ที่ใช้ในการดำรงชีวิตแล้วเป็นความต้องการด้านจิตใจ ด้วยกัน 3 ประการคือ

1. ความต้องการความปลอดภัย
2. ความต้องการความรัก
3. ความต้องการการยอมรับ

พฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเกิดความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมกายภาพในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งสืบเนื่องมาจากการรับรู้สภาพแวดล้อม และการเรียนรู้สภาพแวดล้อมกายภาพ เป็นผลให้เกิดพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยต่อการออกแบบสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ให้สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจในรูปแบบทางกายภาพ (C.M.Deasy, FAIA) ดังนี้

1. การมีอาณาเขตครอบครอง (Territoriality) เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของพฤติกรรม การมีตัวตนของบุคคล พฤติกรรมการมีอาณาเขตครอบครองของมนุษย์เป็นเรื่องที่ซับซ้อน การกำหนดอาณาเขตขึ้นอยู่กับความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับที่เว้นว่างส่วนบุคคลและสถานภาพของบุคคล ความรู้สึกมีอาณาเขตครอบครองอ้างอิงได้กับความรู้สึกการเป็นเจ้าของของบุคคล, ของกลุ่ม (Hall, 1966) อาณาเขตครอบครองของมนุษย์มี 3 ระดับคือ

- อาณาเขตที่เว้นว่างส่วนบุคคล คือ อาณาเขตรอบตัวบุคคลมีอยู่รอบตัวทุกคนรวมถึงบริเวณใกล้ชิดกับตัวบุคคล

- อาณาเขตส่วนบุคคล อาณาเขตกึ่งส่วนบุคคล และอาณาเขตอื่น ๆ เป็นส่วนต่อเนื่องจากที่เว้นว่างส่วนบุคคล อาณาเขตนี้มีขอบเขตที่ชัดเจน และการยึดครองเป็นแบบกึ่งถาวร

- อาณาเขตสาธารณะทั่วไป และอาณาเขตส่วนบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้ใช้เป็นประจำ และไม่มี ความคุ้นเคย ไม่มีขอบเขตที่ชัดเจนแน่นอนเป็นการยึดครองแบบชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง ๆ

2. พฤติกรรมที่เว้นว่างส่วนบุคคล (Personal Space Behavior) คืออาณาเขตรอบตัวที่ไม่อาจรุกร้าได้ มีความเกี่ยวข้องกับระยะห่างที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล (Hall, 1966) บุคคลมีระยะห่างระหว่างกันที่เหมาะสมก่อให้เกิดระยะที่เหมาะสมของความสัมพันธ์ของบุคคล แบ่งเป็น 4 ระยะคือ

- ระยะใกล้ชิด (intimate distance) เป็นระยะที่เกิดการสัมผัสทางกาย เป็นระยะห่าง 18 นิ้ว เป็นระยะสำหรับคู่รัก ครอบครัว เด็กเล็ก และเพื่อนสนิท

- ระยะส่วนบุคคล (personal distance) เป็นระยะที่สามารถจับต้องอีกฝ่ายหนึ่งได้ ระยะนี้อยู่ระหว่าง 1/2-4 ฟุต เป็นระยะที่ครอบคลุมอยู่รอบ ๆ บุคคล

- ระยะสังคม (social distance) ไม่มีการสัมผัส เป็นการใช้เสียงติดต่อกัน อยู่ในระยะ 4-7 ฟุต เป็นระยะของการทำงานร่วมกัน มีการติดต่อกันในระดับปรกติ ระยะสังคมระยะไกลอยู่ระหว่าง 7-12 ฟุต Edward T.Hall กล่าวว่าระยะสังคมระยะไกลนี้มีความสำคัญต่อการนำมาใช้ในการออกแบบจัดการพื้นที่สาธารณะ

- ระยะสาธารณะ (public distance) เป็นระยะที่บุคคลต่างไม่อาจยุ่งเกี่ยวกันโดยตรงระหว่างบุคคล กับบุคคลอยู่ในช่วงระหว่าง 12-25 ฟุต

การเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลมีความสำคัญมากในการออกแบบสภาพแวดล้อม ระยะห่างของบุคคลมีขนาดที่แตกต่างกันโดยจะมีระยะพื้นที่ด้านหน้ามากกว่าด้านหลัง เกี่ยวกับระยะห่างในที่สาธารณะให้มีประสิทธิภาพ จากการศึกษาพบว่าคนเราจะไม่ชอบนั่งในที่ที่ไม่สะดวกการเลือกที่นั่งของม้านั่งในสวนสาธารณะบุคคลจะเลือกจะเลือกปลายที่นั่งทั้งสองข้าง ดังนั้นที่นั่งม้านั่งยาวกับม้านั่งสั้น ๆ จึงมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน

3. ภาวะความเป็นส่วนตัว (Privacy) บุคคลต่างก็ต้องการภาวะความเป็นส่วนตัวเป็นการแยกตัวออกจากการกระทำต่อบุคคลอื่น และภาวะของการควบคุมการกระทำต่อบุคคลอื่น ลักษณะของความเป็นส่วนตัวมี 2 แบบคือ

- ความเป็นส่วนตัวโดยการแยกตัวออก (Westin, 1970) วิเคราะห์ความเป็นส่วนตัวเป็น 4 สภาวะคือ ความสันโดษ คือภาวะที่บุคคลอยู่เพียงลำพังดดยปราศจากสิ่งเร้าจากภายนอกใด ๆ ความสนิทสนม คือ ความเป็นส่วนตัวของบุคคล 2 คนหรือกลุ่มย่อย ภาวะนิรนาม เป็นภาวะของบุคคลที่อยู่ในที่สาธารณะโดยปราศจากบุคคลที่ตนเองรู้จักหรือปราศจากการสังเกตจากผู้อื่น ความสำรวม เป็นการสร้างระยะห่างของบุคคลในทางจิตวิทยา

- ความเป็นส่วนตัวโดยการควบคุมตนเอง เป็นการควบคุมการกระทำของตนเองต่อบุคคล (Simmel,1970) การสร้างภาวะความเป็นส่วนตัวไม่เพียงแต่การกำหนดขอบเขตของบุคคลยังสร้างจากพฤติกรรมที่ติดต่อสร้างความสนิทสนมของบุคคล

เราสามารถออกแบบการจัดแสดงงานศิลปะเพื่อส่งเสริมให้เกิดการกระตุ้นเร้าความสนใจ ความอยากรู้ของผู้เข้าชมงานได้ โดยการ

1. ออกแบบพื้นและฉากหลังของพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ ให้เกิดความแตกต่างของพื้นและภาพเพื่อส่งเสริมให้ภาพนั้น ๆ น่าสนใจและดูโดดเด่นขึ้น
2. จัดวางชิ้นงานให้เป็นกลุ่มทำให้เกิดความต่อเนื่องจากการรวมกลุ่มขององค์ประกอบของภาพ
3. การจัดแสดงงานประติมากรรมโดยจัดให้มีระยะห่างจากสิ่งอื่นที่ชัดเจนแน่นอน จะช่วยให้เกิดความคงที่ของการรับรู้ในเรื่องขนาดและความตื่นลึกของงานประติมากรรม
4. การจัดแสงเพื่อช่วยให้เกิดการรับรู้งานศิลปะ โดยผ่านกระบวนการการรับรู้เรื่องแสงเงา

ลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้นสามารถ สร้างอารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีผลมาจากการเข้าใช้พื้นที่โดยตรงของแต่ละบุคคล เราสามารถออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สะท้อนความต้องการทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกทางความต้องการด้านพฤติกรรม การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้พื้นที่ นอกจากจะต้องศึกษาลักษณะเฉพาะของผู้ใช้พื้นที่แต่ละประเภทแล้ว ยังต้องศึกษาลักษณะกระบวนการทางจิตวิทยา ที่เป็นปัจจัยก่อให้เกิดพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ซึ่งการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคล เป็นผลสืบเนื่องมาจากแรงกระตุ้นจากปัจจัย การรับรู้และการเรียนรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้น ประกอบกับความต้องการขั้นพื้นฐานทางด้านจิตใจของบุคคลเรื่อง ความต้องการมีอาณาเขตครอบครองของบุคคล ก่อให้เกิดระยะต่าง ๆ ที่เป็นพฤติกรรมที่เว้นว่างส่วนบุคคล และความต้องการสภาวะของความเป็นส่วนบุคคล ที่กล่าวมาเป็นความต้องการทางจิต ซึ่งแสดงออกทางพฤติกรรมและ ส่งผลต่อกระบวนการการออกแบบสภาพแวดล้อมภายใน เนื่องจากถ้าบุคคลต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมใด ที่ไม่สามารถตอบสนองขอบข่ายความต้องการทางจิตขั้นพื้นฐาน จะทำให้บุคคลนั้นไม่มีความรู้สึกที่ดีหรือไม่ต้องการเข้าอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ซึ่งถือเป็นความล้มเหลวอย่างยิ่งของนักออกแบบภายใน

2.3 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษา จึงได้ศึกษาถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมในการชมงานศิลปะ ได้แก่ ระดับอุณหภูมิที่พอเหมาะ ประเภทของการจัดแสงในพื้นที่ต่าง ๆ และระดับของแสงที่เหมาะสมในการจัดแสดง, ระดับเสียงที่ไม่ก่อให้เกิดการรบกวน และลักษณะของสีที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีส่วนสำคัญยิ่งต่อผู้ชมงานแสดงศิลปะ และยังมีผลต่อเจ้าหน้าที่ภายในหอศิลป์ รวมทั้งมีผลต่อชิ้นงานที่จัดแสดง ในทางจิตวิทยาการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพไม่เพียงมีผลต่อบุคคลในทางกายภาพเท่านั้น การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมยังมีผลต่อ ความรู้สึกและ ความพึงพอใจของผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ อีกด้วย การศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะที่สำคัญมี 4 ส่วนคือ สภาพอากาศและอุณหภูมิ แสง สีและเสียง

2.3.1 สภาพอากาศ และอุณหภูมิ ที่มีผลกระทบต่องานศิลปะและผู้ชมงานศิลปะ

อากาศและอุณหภูมิจัดเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มักจะถูกละเลยในการออกแบบให้เหมาะสม May Casser, London, 1994 กล่าวว่า การจัดการเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของมนุษย์กับลักษณะของข้อจำกัดของสิ่งจัดแสดง เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน บางครั้งก็มีการจัดการที่มากเกินไป จากความต้องการซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองพลังงาน แต่บางครั้งก็จัดการน้อยเกินความต้องการของบุคคล ในแต่ละพื้นที่จะมีลักษณะของความต้องการของบุคคลแตกต่างกันออกไป จำเป็นจะต้องศึกษาลักษณะของข้อจำกัดในเรื่องอุณหภูมิ ของสิ่งจัดแสดงกับความต้องการภาวะความสบาย ในบรรยากาศของบุคคลที่เข้าใช้พื้นที่ เพื่อหาค่ากลางที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับบุคคลในขณะเดียวกันก็ไม่เป็นอันตรายต่องานศิลปะที่จัดแสดง ทั้งนี้ ภาวะอุณหภูมิความสบายของแต่ละช่วงฤดูยังมีความแตกต่างกันอีกด้วย ในประเทศแถบตะวันออกโดยรวมน่าจะอยู่ที่ 25-28

2.3.2 ลักษณะของแสงที่มีผลกระทบต่องานศิลปะและผู้ชมงานศิลปะ

2.3.2.1 ลักษณะของแสงภายในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ (Museum lighting)

โดยทั่วไปแล้วการให้แสงสว่างในอาคารพิพิธภัณฑ์สถานก็เหมือนกับอาคารอื่น ๆ ยกเว้นแต่ห้องจัดแสดงเท่านั้น ซึ่งมีลักษณะพิเศษโดยเฉพาะ ปัญหาเรื่องแสงในห้องจัดแสดงเป็นเรื่องสำคัญ

ที่จะต้องพิจารณา ในปัจจุบันอาคารพิพิธภัณฑ์มีชื่อเรียกหลายแบบเช่น "skylighted museum" และ "windowless museum" ซึ่งจะเห็นได้ว่าแบบแรกใช้ระบบแสงธรรมชาติและแบบหลังใช้ระบบแสงประดิษฐ์ (Hall, M., On display. London, 1987) เห็นว่าเรื่องการใช้แสงสว่างเป็นเรื่องของรสนิยมและความนิยมของแต่ละยุคแต่ละสมัยด้วย ดังจะได้ในศตวรรษที่แล้ว หรือ 2 ศตวรรษที่แล้ว คนไม่ค่อยนิยมแสงสว่างจ้าแต่นิยมแสงสลัว ๆ แม้ในสถานที่ซึ่งจัดแสดง ภาพเขียนก็มีแสงสลัว แต่ต่อมาพวกจิตรกร สกุลช่าง Impressionist เริ่มนิยมการเล่นเงา เล่นสีแสง นิยมแสงสว่างและความสดใส โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 25 เรื่อยมา ความนิยมของคนเริ่มเปลี่ยนมานิยมความสว่างไสวและความสดใส เมื่อความนิยมของคนเปลี่ยนแปลงไปพิพิธภัณฑ์ก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยโดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์สาขาวิทยาศาสตร์นิยมแบบ windowless และใช้แสงสว่างประดิษฐ์ทั้งอาคาร ในขณะที่พิพิธภัณฑ์สาขาศิลปะยังนิยมแสงธรรมชาติอยู่ แต่โดยทั่วไปแล้วก็ใช้แสงประสม คือทั้งแสงธรรมชาติและประดิษฐ์ นอกจากนี้ ความนิยมในเรื่องทิศทางของแสงก็เปลี่ยนไปด้วยในสมัยก่อนนิยมแสงสว่างธรรมชาติที่มาจากทิศเหนือแต่ปัจจุบันนิยมแสงที่มาจากทิศใต้ แสงสว่างภายนอกอาคารเป็นส่วนสำคัญเพราะสามารถเน้นให้เห็นว่าอาคารดังกล่าวนี้เป็นอาคารประเภทใด ในฐานะที่เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนที่สำคญ นอกจากนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการรักษาความปลอดภัยและให้ความปลอดภัยแก่ชุมชนที่อยู่นอกอาคาร

2.3.2.2 ประเภทของแสงสว่าง

จากการศึกษาเรื่องการควบคุมระบบสภาพแวดล้อมกายภาพในการจัดแสดงของ May Cassar, London, May 1994 ได้แบ่งประเภทของแสงแต่ละชนิด ดังนี้

1. แสงสว่างตามธรรมชาติ Daylight

การศึกษาในอดีตแสงธรรมชาติเป็นแสงที่เหมาะสมเกี่ยวกับการจัดแสดง โดยเฉพาะการจัดแสดงงานศิลปะ เพราะแสงธรรมชาติให้ปริมาณที่นุ่มนวลและไม่เปลี่ยนแปลงสีของวัตถุ แต่แสงธรรมชาติไม่สามารถควบคุมปริมาณความเข้มของแสง และแสงไม่มีความคงที่ แสงธรรมชาติเปลี่ยนไปตามฤดูกาล ตามทิศ และตามธรรมชาติของอากาศ แสงจากทิศต่าง ๆ ก็ไม่เหมือนกัน แสงจากทิศเหนือมีสีน้ำเงินมาก เยือกเย็น เหมาะสำหรับภาพเขียน ส่วนแสงจากทิศใต้ มีสีเหลืองและแดงมากกว่าเหมาะสำหรับงานประติมากรรม แต่การศึกษาในปัจจุบันมีการวิจัยพบว่าในแสงธรรมชาติมีรังสี UV ซึ่งมีอันตรายต่อสีของภาพเขียน และยังพบว่าเมื่อผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ชมภาพเขียนเดียวกันในช่วงเวลาที่แตกต่างกันออกไปผู้ชมจะมีความรู้สึกที่แตกต่างกัน ความไม่สามารถควบคุมปริมาณความเข้มของแสงธรรมชาตินั้นมีผลทำให้การเห็นสีของภาพเพี้ยนไป

2. แสงสะท้อน Reflected light

แสงที่เกิดจากการสะท้อนภายในพื้นที่ อาจมาจากผลกระทบของแสงกับผนัง แสงกับพื้น และแสงกับวัสดุที่ใช้ในการออกแบบตกแต่งภายใน การควบคุมแสงธรรมชาติไม่ให้มีผลกระทบกับสิ่งต่าง ๆ ภายใน และผลกระทบกับผู้ชมเป็นเรื่องที่ยากมาก

3. แสงสว่างประดิษฐ์ Electric light

แสงไฟฟ้าธรรมดา และแสง fluorescent แสงไฟฟ้าโดยทั่วไปมีความร้อนและสีแดงยิ่งกว่าแสงธรรมชาติ ส่วนแสง fluorescent นั้นใกล้เคียงกับแสงธรรมชาติมาก ในปัจจุบันมี day light fluorescent ซึ่งนับว่าดีที่สุดสำหรับแสงสว่างประดิษฐ์ การใช้แสงสว่างประดิษฐ์ในพิพิธภัณฑ์สถาน ได้มีวิธีการหลายอย่าง เช่น ใช้ไฟติดไว้บนเพดานแทนแสงธรรมชาติแต่ดีกว่าเพราะแสงคงที่ และสามารถใช้ spot light ส่งตรงไปยังวัตถุต้องการให้แสงสว่าง แผงรูปภาพ ภาพเขียน และ งานประติมากรรมอื่น ในสหรัฐอเมริกามีการใช้ที่ METROPOLITAN MUSEUM ใน New York ใช้ไฟฟ้ายึดไว้ที่ข้างนอกส่องผ่านหน้าต่างที่ทึบที่แสงผ่านได้ ผลสะท้อนในทางเสื่อมของแสงอุลตราไวโอเล็ตในแสงไฟฟ้าที่มีต่อวัตถุ เป็นปัญหาหนึ่งซึ่งหาทางแก้ไขลดความเสื่อมลงได้ มีกระจกโปร่งแสงมากมายที่นำมาใช้ประโยชน์ได้ อย่างกระจกฝ้าวางไว้ได้แสง หรือติดกับหลอดไฟฟ้าเพื่อดูแสงอุลตราไวโอเล็ตที่เป็นอันตรายนี้

4. แสงผสม Mixed light

การจัดแสงภายในโดยใช้แสงธรรมชาติ (daylight) ผสมผสานกับแสงประดิษฐ์ (electric light) คือในช่วงเวลากลางวันใช้แสงธรรมชาติ ส่วนเวลากลางคืนใช้แสงประดิษฐ์ และเลือกใช้แสงธรรมชาติในพื้นที่โดยรวม พื้นที่ทางเดิน เพราะสร้างบรรยากาศให้เกิดความนุ่มนวล และเลือกใช้แสงประดิษฐ์ในพื้นที่ที่ต้องการเน้นเฉพาะเจาะจง และสามารถควบคุมรูปแบบและความเข้มของแสงได้

2.3.2.3 ข้อคำนึงเกี่ยวกับการให้แสงสว่าง (Hall, M., Ondisplay. London. 1987)

1. ต้องรู้จักชนิดของแสงที่นำมาใช้ภายในอาคารว่าเป็นแสงแบบใดเช่น ชนิดของแสงสว่าง นั้นเป็นแสงสว่างธรรมชาติ , แสงสว่างประดิษฐ์ และแสงสว่างผสมระหว่างธรรมชาติและประดิษฐ์

2. ต้องรู้จักคุณสมบัติของแสงสว่าง เช่น แสงสว่างธรรมชาติก่อให้เกิดบรรยากาศตามธรรมชาติและความรู้สึกมีชีวิตจิตใจแต่แสงธรรมชาตินั้นบังคับไม่ได้ ส่วนแสงสว่างประดิษฐ์ เป็นแสงคงที่ชวนให้เบื่อ แต่แก้ไขเปลี่ยนแปลงได้และคุณภาพคงที่ จากการค้นคว้าวิจัยหาความแตกต่างของ fluorescent spectrum ซึ่ให้เห็นว่าสามารถทำให้วัดขนาดหรือปริมาณขนาดของห้องได้ Wastson and Dayne, 1968 พบว่า แสงเย็นซึ่งมีสีฟ้าสามารถทำให้ห้องรู้สึกว่ามีขนาดกว้างขึ้น ในขณะที่แสง fluorescent ที่มีสีแดงจะทำให้มีความรู้สึกที่ห้องมีขนาดเล็กลง

3. การกำหนดความแรงของแสงสว่าง ได้เคยทดลองกับพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ แต่ก็ไม่สามารถสร้างมาตรฐานได้ว่าของชนิดใดต้องการแสงสว่างเท่าไรนอกจากนั้นในสภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละแห่งก็ต่างกัน เช่น ที่ลอนดอนแสงสว่างในอาคารต้องการประมาณ 6-7% ของแสงภายนอก แต่ที่สเปนต้องการเพียง 2% เท่านั้น เป็นต้น แต่โดยหลักเกณฑ์แล้วพิพิธภัณฑ์ต้องการแสงสว่างเพียงให้เห็นของต่าง ๆ ชัดเจน แต่ไม่จ้าจนตาพร่า คือต้องการแสงที่อ่อนนุ่ม

4. ปรากฏการณ์ที่เกิดจากแสงสว่าง ตามธรรมชาติของแสงสว่างอาจทำให้ตาพร่าเกิดเงาสะท้อน ฉะนั้นในด้านเทคนิค จะต้องระวังและแก้ปัญหาในเรื่องแสงสะท้อน และแสงสว่างในระดับสายตาที่ทำให้ตาพร่า

5. การตกกระทบของแสงสว่าง วัตถุที่จัดตั้งแสดงบางชนิดจะมีคุณค่าหรือเสียความงามไปขึ้นอยู่กับทำให้แสงสว่างเช่น สำหรับการจัดแสดงงานประติมากรรม การตกกระทบของแสงอยู่ระหว่าง 0-45 องศา ส่วนการจัดแสดงงานจิตรกรรม การตกกระทบของแสงอยู่ระหว่าง 45-70 องศา เป็นต้น

6. ทางเดินของแสงสว่าง ไม่ว่าจะใช้แสงธรรมชาติ หรือแสงประดิษฐ์ก็ตามต้องคำนึงถึงทิศทาง หรือทางเดินของแสงในการจัดแสดง ทางเดินของแสงจะต้องเดินมาที่วัตถุ ไม่ใช่แสงส่องมาจากคนดู หรือที่พื้นห้อง และแสงสว่างจะต้องกระจายทั่วไปถึงพื้นห้องด้วย บางแห่งใช้แสงสว่างธรรมชาติสำหรับความสว่างของห้องและใช้แสงสว่างประดิษฐ์พุ่งไปที่วัตถุ เป็นต้น

2.3.2.4 การจัดแสงภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะมี 3 ประเภท

1. แสงธรรมชาติ เป็นแสงที่นิยมนำมาใช้ในการจัดแสดงงานศิลปะ เพราะให้ความนุ่มนวลและให้สีจริงตามธรรมชาติไม่ผิดเพี้ยน ข้อเสียของการใช้แสงธรรมชาติ คือไม่สามารถควบคุมความเข้มของแสง และมีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติมาก และรังสี UV ในแสงธรรมชาติดังเป็นตัวทำลายงานศิลปะด้วย

2. แสงประดิษฐ์ นิยมใช้แสง fluorescent เพราะมีความใกล้เคียงกับแสงธรรมชาติ และในปัจจุบันเลือกใช้แสง day light fluorescent ใช้ติดบนหลังคาหรือผนังแทนแสงธรรมชาติ ข้อดีคือสามารถควบคุมทิศทาง และปริมาณความเข้มของแสง

3. แสงผสม คือการใช้แสงสว่างแบบธรรมชาติร่วมกับการใช้แสงประดิษฐ์

การศึกษาถึงผลกระทบของแสงกับความรู้สึกรวมถึงสุขภาพของมนุษย์ที่มีต่อภาวะการตกอยู่ภายใต้แสงนั้น ๆ การศึกษาของ Cuttle, Lighting Research and Technology, 1988. ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของการรับรู้บรรยากาศในแสงต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความร้อน ความเย็นและส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในสถานที่นั้น ซึ่งแสงมีผลกระทบกับบุคคลทางด้านจิตใจด้วยไม่ใช่แค่เพียงการส่องสว่าง

การจัดแสงภายในองค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ นอกจากจะมีความแตกต่างกันในการใช้สอยพื้นที่แล้ว ยังมีผลต่อความรู้สึกและทัศนคติของผู้ใช้พื้นที่นั้น ๆ ด้วย ซึ่งจะมีผลกระทบต่อตำแหน่งที่ตั้งขององค์ประกอบพื้นที่ภายในอาคาร ซึ่งมีความสามารถในการรับแสงธรรมชาติและติดตั้งแสงประดิษฐ์ที่แตกต่างกัน

2.3.3 เสียงที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกและทัศนคติของผู้ชมงานศิลปะ

เสียงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการแสดง จัดนิทรรศการ การจัดแสดงบางประเภทใช้เทคนิคเกี่ยวกับเสียงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเนื้อหาที่จัดแสดง การจัดแสดงบางประเภทต้องใช้เทคนิคด้านเสียงเพื่อสร้างบรรยากาศ สร้างอารมณ์ให้กับผู้ชม แต่ในขณะเดียวกันการจัดแสดงบางประเภทเสียงกลับเป็นผลกระทบที่ก่อให้เกิดภาวะมลพิษทางเสียง ก่อให้เกิดความรำคาญ และรบกวนสมาธิของผู้ชมงานแสดง เกี่ยวกับการเกิดเสียงที่ไม่พึงประสงค์นอกจากจะทำลายบรรยากาศแล้วยังก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมกับการชมงานแสดง (GarryThomson CBE, London, 1960)

- การเดินทางของคลื่นเสียง

การโยนก้อนหินลงในน้ำนิ่ง และเกิดระลอกคลื่นกลม ๆ กระจายไปรอบ ๆ จุดที่ก้อนหินตกนั้นเป็นตัวอย่างอันดีสำหรับการเดินทางของคลื่นเสียงซึ่งจุดที่ก้อนหินกระทบน้ำนั้นเปรียบเทียบกับได้กับต้นเสียง ความเร็วของเสียงในอากาศที่อุณหภูมิประมาณ 0° จะมีความเร็วประมาณ 332.4 เมตร ต่อวินาทีทุก ๆ 1° ที่อุณหภูมิสูงขึ้น ความเร็วของเสียงก็จะเพิ่มขึ้นทีละ 60 ซม.

- การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของเสียงที่มีผลกระทบกับสภาพแวดล้อม โดยศึกษาลักษณะของเสียงที่แตกต่างกัน (Thompson, G. 1986)

1. เสียงเบื่องหลัง เสียงเบื่องหลังเกิดจากเสียงซึ่งลอดมาจากภายนอกห้องรวมทั้งเสียงซึ่งเกิดขึ้นในห้องด้วย

2. เสียงสะท้อนกลับ ต่อเนื่องกันหลายครั้งหลายหน การสะท้อนกลับของเสียงเราเรียกเสียงที่เกิดขึ้นว่าเสียงต่อเนื่อง การควบคุมเสียงต่อเนื่องคือการกันเสียงให้จางลงไป แม้ว่าจุดเสียงจะหยุดแล้ว ก็ยังมีเสียงสะท้อนชั่วระยะหนึ่ง เรียกว่า "เวลาของเสียงสะท้อนต่อเนื่อง" ห้องควรปราศจากจุดสะท้อน และจุดรวมเสียงสะท้อน ซึ่งทำให้เกิดเสียงรบกวนขึ้น เสียงสะท้อนอาจเกิดได้จากที่เพดาน จาก พื้น เกิดจากผนังและวัสดุที่นำมาใช้ในการตกแต่งภายใน

3. การกระจายเสียงไปในที่ว่าง

- การเกิดเสียงและป้องกันเสียงก้อง

เสียงสะท้อนเกิดจากต้นกำเนิดเสียงอยู่ห่างออกไปจากผนังในระยะ 20 เมตรหรือ 65 ฟุต (GarryThomson CBE, London, 1960) เสียงก้องเกิดจากการที่เสียงสะท้อนกลับไปกลับมา

ระหว่างผนังคู่ขนานและผนังตรงข้าม หรือผนังที่ผิวโค้งการป้องกันเสียงก้องจะต้องหลีกเลี่ยงการ ออกแบบผนังที่ขนานกัน จัดหาวัสดุดูดซับเสียงให้มาใช้งาน จัดทำให้ผนังคู่ขนานนั้นมีการเจาะ ทะลุ หรือเปลี่ยนลักษณะผิวผนังให้มีความลึกต่างกัน (วัสดุที่มีคุณสมบัติในการดูดกลืนเสียง วัสดุก่อสร้างและวัสดุตกแต่งชนิดต่าง ๆ จะมีคุณสมบัติในการดูดกลืนเสียงได้แตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับ ลักษณะของพื้นผิวความหนาตลอดจนความหนาแน่นของเนื้อวัสดุ สำหรับวัสดุทั่วไปเช่น ผนังก่อ อิฐฉาบปูน หน้าต่าง ฝ้าไม้ จะดูดเสียงได้น้อยมากวัสดุที่ช่วยในการดูดเสียงได้ดี ได้แก่ วัสดุตกแต่ง (ส่วนใหญ่) เช่น ม่าน พรม เพอร์ริเจอร์ ต้นไม้ภายในอาคาร เป็นต้น

การออกแบบสภาพแวดล้อมภายในจะต้องคำนึงถึงการควบคุมเสียงที่ก่อให้เกิดความ รำคาญ ทั้งเสียงก้องและเสียงสะท้อน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความพึงพอใจในการชมงานศิลปะ

2.3.4 ลักษณะของสีที่มีผลกระทบต่อการชมงานศิลปะ

จากรายงานการค้นคว้าของ ศาสตราจารย์ ฟาร์เมอร์กล่าวว่ามนุษย์ต้องใช้พลังงานของ ร่างกาย ทางประสาท และจิตใจถึงร้อยละ 25 และประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ ได้แก่

1. ประสาทตา มีการรับรู้สัมผัสร้อยละ 87
2. ประสาทหู มีการรับรู้สัมผัสร้อยละ 7
3. ประสาทจมูก มีการรับรู้สัมผัสร้อยละ 3.7
4. ประสาทผิวหนัง มีการรับรู้สัมผัสร้อยละ 1.5
5. ประสาทลิ้น มีการรับรู้สัมผัสร้อยละ 1

สีจัดว่าเป็นสิ่งเร้าภายนอก (EXTERNAL STIMULAS) อย่างหนึ่งที่มนุษย์สามารถรับรู้ได้ ทางตาสัมผัสและก่อให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ตื่นเต้น กระวนกระวาย สดชื่น เศร้าหมอง เจ็บช้ำ เป็นต้น สีมีอิทธิพลต่อมนุษย์มากในด้านจิตวิทยา (Padgham, C.A., 1985) เพราะอาจเป็นเหตุให้เกิด อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้หลายอารมณ์ สีสีหนึ่งอาจทำให้อาคารแลดูหนักหรือเบา ร้อนหรือเย็น โกล่หรือ โกล บางครั้งยังสามารถปิดบังส่วนที่น่าเกลียดของพื้นที่หรือเน้นส่วนที่งดงามของโครงสร้างได้อีกด้วย

การมองเห็นสีมีความยุ่งยากในการทำความเข้าใจเรื่องการกระจายสีที่สามารถทำให้คน เรามองเห็นเป็นคุณสมบัติของสี แม้ว่าแสงจะมีความสำคัญต่อการมองเห็นสีของคนเราและมีผลทำให้ สีต่าง ๆ มีค่าการสะท้อนสีที่เปลี่ยนแปลงไป การกระจายสีโดยธรรมชาติแล้วอยู่นอกเหนือการควบคุม (Garry Thomson CBE, London, 1960) สีมีการสะท้อนแสงของสีในตัวเองประเทศในแถบร้อน มีแสง สว่างแรงกล้าตลอดปี จะต้องมีการควบคุมหรือกรองแสงให้เหมาะสม อัตราการสะท้อนแสงของสีแต่ละ สีมีความแตกต่างกัน เช่น สีขาวอัตราการสะท้อนแสงร้อยละ 80-90 สีเหลือง 65-80 สีเหลืองปนน้ำตาล 55-65 สีชมพู 40-70 สีเทา 35-50 สีฟ้า 35-50 สีเขียวอ่อน 25-50 สีแดง 15-25 สี น้ำเงิน 8-12 สีแดงเข้ม 4-7 สีดำ 2-5

- สีและผลกระทบจิตวิทยาของมนุษย์

- Padgham, 1985 ได้แยกสีออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. สีอบอุ่นเป็นสีที่มีช่วงคลื่นยาว คือสีแดงและเหลืองหรือสีเขียว เขียวประกอบที่มีสีทั้งสองเจือปนอยู่ สีอบอุ่น เมื่อจ้องมองจะรู้สึก เหมือนคลื่นไกลเข้ามาสีอุ่น (WARM COLOR) ได้แก่ สีเหลือง สีแดง สีแดง ทำให้เกิดความรู้สึกพิเศษ ก้าวร้าว คึกคัก ก่อให้เกิดอารมณ์ตื่นเต้นเสมอ

2. สีเย็นเป็นสีที่มีช่วงคลื่นสั้น คือสีเขียวและน้ำเงินและสีเขียวกอมที่มีทั้งสองเจือปนอยู่ สีเย็นเมื่อจ้องมองจะรู้สึกเหมือนว่า คลื่นห่างออกไป สีเย็น เช่น สีฟ้า น้ำเงิน ที่ทำให้รู้สึกถึงความสันโดษ ความนิ่งเฉย ความสงบเยียบ

- ความรู้สึกของมนุษย์ต่อสีต่าง ๆ

จากการวิจัย (Billmeyer, 1981) พบว่า คนส่วนใหญ่มักชอบสีแดง ม่วง เขียว แสด และเหลือง ผู้หญิงส่วนใหญ่ชอบสีแดง และผู้ชายส่วนใหญ่ชอบสีน้ำเงิน ผู้หญิงจะมีความรู้สึกสีต่าง ๆ ได้เร็วกว่าผู้ชาย สีเป็นสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อระบบประสาทและอารมณ์ของมนุษย์มาก (Garry Thomson 1960) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับจิตวิทยาสีซึ่งเป็นเรื่องซับซ้อนอย่างยิ่ง สัมผัสอิทธิพลต่อมนุษย์ด้านความรู้สึกที่แตกต่างกันไป เช่น สีแดงอบอุ่นร้อนแรง กระตุ้นให้ตื่นตัว น่ากลัว สีส้มเร้าใจอบอุ่น ค่อนข้างร้อนแรง และบาดตา สีชมพู ำแรง บริสุทธิ์ไร้เดียงสา สีเหลือง ำแรงเบิกบานปราดเปรื่อง และเกิดผลกำลังสีเขียวข่มขื่น กระปรี้กระเปร่า สดชื่นมีชีวิตชีวา สีน้ำเงิน สง่าผ่าเผยวังเวง สงบเยียบลึกซึ้ง เยือกเย็น สีม่วง สงบเยียบ หดหู่ เจื้อยชา เมื่อสลายตา สีน้ำตาลอบอุ่นแห้งแล้ง มั่นคงและเศร้า สีเทา เยียบขรึม อ่อนโยนและเศร้าอิทธิพลของสีที่มีต่อความรู้สึก

- การใช้สีภายในการจัดแสดงจะต้องรู้จักคุณสมบัติต่างของสี (Crawford, BH. 1960)

1. คุณสมบัติของสีที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของสี โดยไม่คำนึงถึงน้ำหนักอ่อนแก่และความเข้มของสีแบ่งออกเป็น

- Chromatic Colors คือ สีที่สามารถจำแนกออกเป็นสีเขียว แดง เหลือง ได้แน่ชัด

- Achromatic Colors คือ สี เช่น สีขาว เทา ดำ

2. ความสดหรือความหม่น INTENSTIY คือ คุณสมบัติของสีที่เกี่ยวกับความสดหรือความหม่นของสีแต่ละตัว

3. น้ำหนักอ่อนแก่ TONAL VALUE คือ คุณสมบัติที่เกี่ยวกับน้ำหนักอ่อนแก่ เป็นค่าของสีที่แตกต่างกัน

4. คุณสมบัติของสีด้านการสะท้อน FINISH น้ำหนักของสีในการมองเห็น น้ำหนักของสีแต่ละสีต่างกันขึ้นอยู่กับ การสะท้อนสีอ่อนจะสะท้อนแสงสว่างได้มาก ในขณะที่สีเข้มจะดูดแสงสว่างมาก

ลักษณะทางสภาพแวดล้อมกายภาพที่มีผลกระทบต่อผู้ชมงานแสดงศิลปะภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะที่จะต้องคำนึงถึง ได้แก่

1. สภาพอากาศและอุณหภูมิ ที่เหมาะสมภายในสถานที่จัดแสดง ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของผู้ชมกับข้อจำกัดของงานศิลปะที่จัดแสดง
2. แสงสว่างภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ การเลือกใช้แสงที่เหมาะสมจะช่วยให้การจัดแสดงประสบความสำเร็จมากขึ้น แสงนั้นจะต้องสามารถสร้างความสนใจและเข้าใจให้กับผู้ชมในขณะเดียวกันก็ต้องสร้างบรรยากาศที่ประทับใจให้เกิดขึ้นและแสงนั้นจะต้องไม่ทำลายงานศิลปะหรือมีส่วนทำให้เกิดความเสียหาย หรือเสื่อมสภาพ
3. เสียงที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะจะต้องไม่รบกวน หรือก่อให้เกิดภาวะที่อึดอัดต่อผู้ชมงานศิลปะ จะต้องมีการควบคุมการเกิดเสียงที่ไม่พึงประสงค์ภายในพื้นที่
4. ลักษณะของการเลือกใช้สี ในการตกแต่งภายในหรือพื้นที่ที่จัดแสดงภาพเช่นผนังหรือบอร์ด สีที่เลือกใช้นั้นจะต้องไม่เป็นสีที่รบกวนหรือมีการกระจายที่ส่งผลในทางลบต่อการชมงานศิลปะ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการทำลายทัศนียภาพในการชมงานแสดงศิลปะ

2.4 สรุปกรอบแห่งความคิด

จากการศึกษาแนวความคิดต่าง ๆ ข้างต้น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อกรอบแบบการออกแบบภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะทั้งนี้เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการและในการใช้งานอย่างเหมาะสมและตอบสนองต่อความพึงพอใจของผู้ใช้พื้นที่ภายใน รายละเอียดของการศึกษาแนวความคิดทั้งหมดทำให้ทราบถึงตัวแปรต่าง ๆ ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยจะยึดถือตัวแปรหลักต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ตัวแปรหลักที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อการจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ โดยมีตัวแปรอิสระคือ
 - ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดง คือ ลักษณะของการจัดแสดง ประเภทของงานศิลปะที่จัดแสดง และ ลักษณะของสถานที่จัดแสดง ลักษณะของพื้นที่จัดแสดงและทางสัญจร ตัวแปรตามคือ
 - ผลกระทบต่อการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ ตัวแปรอิสระคือ

- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คือ สภาพแสง เสียง อุณหภูมิและสี ภายในพื้นที่จัดแสดง

ตัวแปรตามคือ

- ผลกระทบต่อความรู้สึก ทักษะคติและ ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้พื้นที่

2. ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อความต้องการส่วนบุคคลคือปัจจัยด้านมนุษย์ ได้แก่

ลักษณะส่วนบุคคล เพศ,อายุ ,การศึกษา

ทั้งหมดนี้จะต้องมีความสัมพันธ์เพื่อที่จะสามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งเป้าหมายไว้

ตารางที่ 2.1 กรอบในการศึกษาเพื่อหาแนวทางการออกแบบพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ

องค์ประกอบของการออกแบบพื้นที่ส่วนจัดแสดง	ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ข้อพิจารณา
1. การจัดแสดง	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะของการจัดแสดง - ประเภทของงานศิลปะที่จัดแสดง - ลักษณะของสถานที่จัดแสดง 	<ul style="list-style-type: none"> - เทคนิค วิธีการติดตั้งผลงาน - งานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ - รูปแบบอาคารของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ - รูปแบบลักษณะของพื้นที่จัดแสดง - ห้องจัดแสดง - ทางสัญจร
2. ผู้เข้าชมงานศิลปะ	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่เข้าชมงาน - พฤติกรรมของผู้เข้าชม 	<ul style="list-style-type: none"> - อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ - ความต้องการด้านต่าง ๆ ของผู้ชม
3. ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพแวดล้อมกายภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพแสง เสียง อากาศ อุณหภูมิ สี

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 เป้าหมายในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ได้ประมวลนิยามด้านมโนทัศน์ (Conceptual Definition) และนิยามปฏิบัติการ (Operation Definition) จากการทบทวนวรรณกรรม สำหรับการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพื่อต้องการทราบ

1. การจัดองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อทัศนคติของผู้ชมงานศิลปะ
2. แนวคิดเกี่ยวกับผู้ชมงานศิลปะ, พฤติกรรมในการชมงานศิลปะ และทัศนคติที่มีผลต่อการออกแบบพื้นที่สำหรับจัดแสดงงานศิลปะ

3.2 ลักษณะของตัวแปร

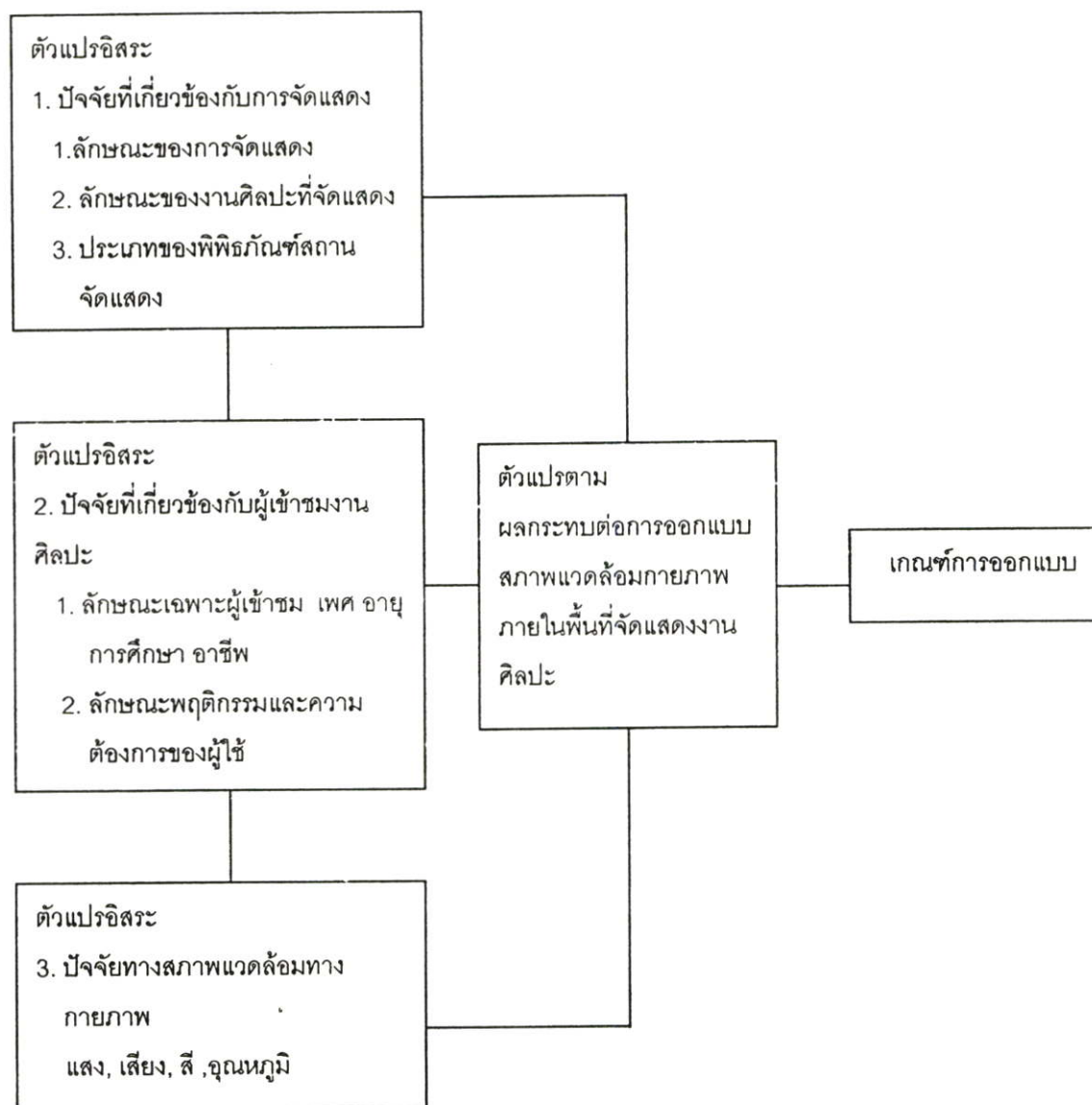
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ตัวแปรที่เป็นส่วนประกอบ ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของตัวแปรอิสระ ทำให้เกิดผลต่อการออกแบบสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมสำหรับการเข้าชมงานศิลปะในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ

2. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ปัจจัยที่เป็นสาเหตุ ให้เกิดผลในเชิงบวกหรือ เชิงลบต่อการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในหอศิลป์ แบ่งได้ดังนี้

- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดง
- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ชมงานศิลปะ
- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

รายละเอียดผังแผนภาพข้างล่างนี้

ภาพที่ 3.1 แผนภาพแสดงตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

3.3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้มีข้อกำหนดขั้นตอนการศึกษาเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. การทบทวนวรรณกรรม / แหล่งข้อมูล
2. การศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลจากการศึกษา

3.3.1. การทบทวนวรรณกรรม

ศึกษาข้อมูลจากวรรณกรรมต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงแนวความคิดขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎี ของการจัดแสดง ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในหอศิลป์ และพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยจะทำการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาต่อไป

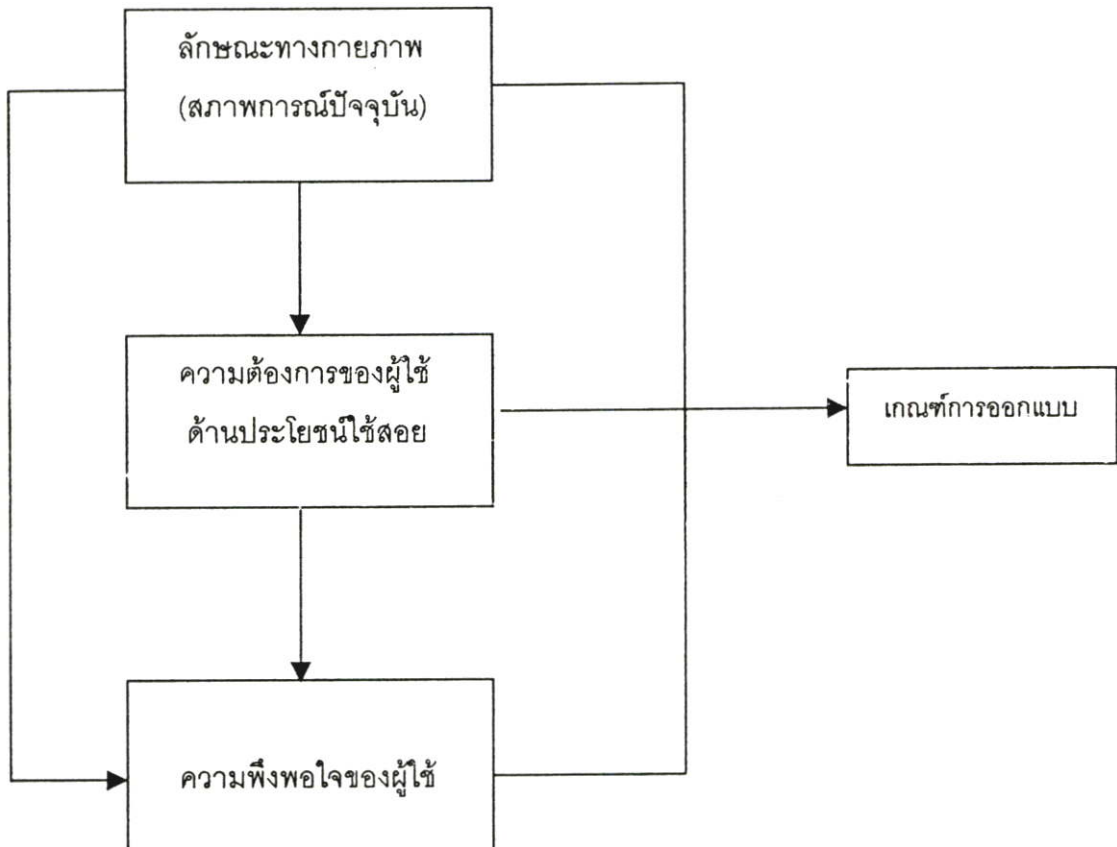
3.3.2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้จะทำการสำรวจพฤติกรรม สภาพแวดล้อมกายภาพและทัศนคติของผู้ใช้อาคาร เพื่อนำมาเปรียบเทียบ หาข้อสรุปของเกณฑ์การออกแบบ โดยการใช้วิธีการ P.O.E. ของ Preiser เป็นวิธีการประเมินผลหลังการเข้าอยู่อาศัย (Postoccupancy Evaluation) การวิเคราะห์จะพิจารณาจากประสิทธิภาพของการออกแบบสภาพแวดล้อม เพื่อการใช้สอยของมนุษย์ โดยมุ่งเน้นเฉพาะพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร ซึ่งมีเป้าหมายของการวิจัย คือ ศึกษาบริบทของรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพของโครงสร้างอาคาร ผู้เข้าใช้พื้นที่และความเป็นมา (Setting Sensitivity) ซึ่งผลและข้อสรุปจะนำไปสู่การวางนัยทั่วไปในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน (Generalizability)

กระบวนการประเมินผลของการเข้าอยู่อาศัย (The P.O.E. Process) หลักการขั้นตอน ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น (Entry and Initial Data collection)
2. การออกแบบการวิจัย (Designing the Research)
3. การเก็บข้อมูล (Collecting Data)
4. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analyzing Data)
5. การนำเสนอข้อมูล (Presenting Information)

- ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ (Setting) เป็นการประเมินลักษณะทางกายภาพ และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เข้าใช้พื้นที่ (User) ทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อม เรื่องคุณลักษณะ ความต้องการและแนวความคิด ศึกษาบริบททางด้านกายภาพ

ภาพที่ 3.2 แผนภาพของกระบวนการประเมินผลของการเข้าอยู่อาศัย (The POE Process)

- การออกแบบการวิจัย ทำการศึกษาในประเด็นดังนี้

1. การตอบสนองต่อเป้าหมายของการวิจัย (Responding to Research Goals) คือ หัวข้อเรื่อง ระเบียบวิธีและการวิเคราะห์

2. การพัฒนากลยุทธ์การวิจัย (Developing Strategies) เป็นวิธีการพัฒนาการออกแบบให้ตรงกับความต้องการและจุดมุ่งหมาย

3. การสุ่มตัวอย่าง (Sampling) คือ การเลือกกลุ่มคนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้เช่าขมงานและผู้ให้บริการ, พื้นที่ที่สุ่มตัวอย่างและผลกระทบที่เกิดขึ้น

4. การพัฒนาการออกแบบการวิจัยและการใช้วิธีการต่างๆ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การสำรวจภาคสนาม (Survey) เพื่อทราบถึงลักษณะพื้นที่และขอบข่ายการใช้พื้นที่เพื่อแยกกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกรอบของการวิจัย การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire Form) เพื่อใช้สำหรับบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการหรือผู้ที่เข้าชมงานภายในหอศิลป์ การใช้แบบสังเกตการณ์ (Observation) เพื่อใช้สำหรับบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมภายในหอศิลป์ การสัมภาษณ์ (Interview) และการจดบันทึก (Diaries)

5. การทดสอบแบบสอบถาม (Pre-Testing Method and Procedures) การใช้แบบสอบถามมาทำการทดสอบขั้นต้นแรก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมปัญหาและจุดมุ่งหมายก่อนการทำวิจัย

3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะทำการศึกษาจากกลุ่มที่มีความสนใจในงานศิลปะ รวมทั้งการวิเคราะห์ถึงลักษณะของการจัดแสดงงานศิลปะภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะแต่ละแห่ง วิเคราะห์โดยวิธีการทาง (Statistic method) SPSS นำมาใช้ในการช่วยประมวลผลข้อมูล การหาค่า และช่วยในการวิเคราะห์ตัวแปร

3.3.4. การสรุปผลและการนำเสนอข้อมูล

หลังจากการสรุปผลจากการศึกษา เป็นการแปลความจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาขั้นพื้นฐานและนำค่าทางสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล มาเรียบเรียงความสัมพันธ์เป็นเนื้อหาสาเหตุเดียวกัน เพื่อสรุปผลของการวิจัย นำเสนอข้อมูลเพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางในการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่เหมาะสมต่อการเข้าชมงานศิลปะ

3.4 การเลือกพื้นที่ในการศึกษาและการสุ่มตัวอย่าง

การเลือกพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานจัดแสดงงานศิลปะ โดยศึกษาถึงตำแหน่งที่ตั้งและจำนวนสถานจัดแสดงงานศิลปะในกรุงเทพมหานคร โดยการแบ่งพื้นที่กรุงเทพมหานครออกเป็น 3 ส่วน 40 เขตการปกครองจากรายงานประจำปีของกรุงเทพ ปี 2540

1. เขตมหานครส่วนใน (CITY CORE) มี 19 เขต คือ เขต : บางซื่อ บางพลัด ดุสิต พญาไท พระนคร สัมพันธวงศ์ ราชเทวีดินแดน ห้วยขวาง ป้อมปราบ บางกอกใหญ่ ธนบุรี คลองสาน บางคอแหลม สาทร ยานนาวา บางรัก ปทุมวัน คลองเตย

2. เขตมหานครส่วนกลาง (SUBURBS) มี 13 เขต คือ เขต: บางกอกน้อย ภาษีเจริญ จอมทอง ราษฎร์บูรณะ ดอนเมือง บางเขน จตุจักร ลาดพร้าว บางกะปิ บึงกุ่ม สวนหลวง ประเวศ พระโขนง

3. เขตชานมหานคร (FRINGE) มี 6 เขต คือ เขต : ตลิ่งชัน หนองแขม บางขุนเทียน มีนบุรี หนองจอก ลาดกระบัง

จากการศึกษาโดยการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่ได้มีการรวบรวมรายชื่อโดยศูนย์ข้อมูลข่าวสารทางศิลปะประมาณ 9 มีสถานที่จัดแสดงงานศิลปะจำนวน 30 แห่งทั่วกรุงเทพมหานครโดยแบ่งตามพื้นที่ดังนี้

- เขตมหานครส่วนใน

1.พิพิธภัณฑสถานหอศิลป์เจ้าฟ้า 2.หอศิลป์พีระศรี 3.สยามสมาคม 4.Space Contemporary Art 5.Gallery 55 6. Place of Art 7.Project 304 8.Siam Art Space 9.หอศิลป์ Tadu 10.Garuda Fine Art 11.บางกอก Gallery 12.Aboutstudio/About café 13.The Rotunda Gallery 14.The Mercury Art Gallery 15.น้ำทอง แกลเลอรี 16.สมบูรณอาร์ต แกลเลอรี 17.Art Framing 18.พระนคร บาร์ 19.สมบัติเพิ่มพูนแกลเลอรี 20.บ้านบางกอกแกลเลอรี 21.วังสวนผักกาด. 22.Eat me Restaurant /Galley 23. เวียงตาวัน Art Gallery 24. Hamlock Restaurant / Galley 25.หอศิลป์วิทยานิทรรศน์จุฬา 26.หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร 27.ห้องแสดงภาพมหาวิทยาลัยกรุงเทพ 28.ห้องแสดงภาพมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 29.ห้องแสดงภาพสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

- เขตมหานครส่วนกลาง

Sipprapa Gallery

- เขตชานมหานคร

ไม่มี

จากข้อมูลข้างต้น สถานที่จัดแสดงงานศิลปะ 30 แห่งที่อยู่กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตมหานครชั้นในถึง 29 แห่งมีเพียงแห่งเดียว ที่ตั้งอยู่ในเขตมหานครชั้นกลาง และไม่พบว่ามีสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ ตั้งอยู่ในเขตมหานครชั้นนอก ซึ่งสถานที่จัดแสดงงานศิลปะทั้ง 30 แห่งมีลักษณะการดำเนินงานที่แตกต่างกันออกไปคือ มีทั้งที่เป็นหอศิลป์ดำเนินงานโดยเอกชนและมีทั้งที่เป็นการดำเนินงานในขอบเขตของพิพิธภัณฑสถาน เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตของพื้นที่ในการเลือกทำการศึกษา ดังนี้

เนื่องจากการวิจัยนี้เพื่อหาแนวทางการออกแบบภายในอาคารพาณิชย์ เพื่อให้ผลการศึกษากลับไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนั้นในการทำการศึกษาคั้งนี้จะเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยได้กำหนดขอบเขตของการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ดังนี้

1. เป็นสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใน
2. เป็นสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่มีลักษณะของอาคาร หรือมีข้อจำกัดในลักษณะของพื้นที่เหมือนกับอาคารพาณิชย์ทั่วไป
3. เป็นสถานที่ที่มีการจัดแสดงงานศิลปะเพียงอย่างเดียว หากมีการประกอบการค้าอื่นร่วมจะต้องมีพื้นที่สำหรับจัดแสดงโดยเฉพาะและกิจการค้าร่วมจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับงานศิลปะ

จากการสำรวจพื้นที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาข้างต้น สามารถแบ่งกลุ่มตามลักษณะของการใช้สอยพื้นที่และลักษณะรูปแบบของพื้นที่ที่แตกต่างกันออกเป็น 4 กลุ่ม ทั้งนี้ไม่นับรวมพื้นที่เอนกประสงค์ภายในอาคารที่มีการจัดแสดงงานศิลปะเป็นครั้งคราว เช่นพื้นที่ในโรงแรม พื้นที่ในห้างสรรพสินค้า ,พื้นที่จัดแสดงที่เป็นส่วนหนึ่งในสถาบันการศึกษา

การแบ่งกลุ่มของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ 4 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 พิพิธภัณฑสถานทางศิลปะ คือ สถานที่ที่มีการจัดแสดงงานศิลปะและมีการเก็บรักษาเป็นพื้นที่ที่มีการออกแบบเพื่อจัดแสดงงานศิลปะโดยเฉพาะ มี 4 แห่ง

กลุ่มที่ 2 พื้นที่สถานที่จัดแสดงงานศิลปะเป็นพื้นที่ที่มีการประกอบการค้าอื่นร่วมด้วย โดยที่กิจการค้าไม่มีความเกี่ยวเนื่องกับงานศิลปะเช่น การค้าขายอาหารมี 6 แห่ง

กลุ่มที่ 3 สถานที่จัดแสดงงานศิลปะเป็นพื้นที่ที่มีการประกอบการค้าอื่นร่วมและกิจการค้ามีส่วน เกี่ยวเนื่องกับงานศิลปะ เช่น โรงเรียนสอนศิลปะ มี 4 แห่ง

กลุ่มที่ 4 สถานที่จัดแสดงงานศิลปะ โดยเฉพาะ มี 11 แห่ง

ตารางที่ 3.1 แสดงรายชื่อสถานที่จัดแสดงงานศิลปะตามลักษณะของพื้นที่

ลักษณะของพื้นที่	รายชื่อ
1. พิพิธภัณฑสถานทางศิลปะ	1.พิพิธภัณฑสถานหอศิลป์เจ้าฟ้า 2.หอศิลป์ทีระศรี 3.วังสวนผักกาด 4.สยามสมาคม
2. สถานที่จัดแสดงงานศิลปะเป็นพื้นที่ที่มีการประกอบการค้าอื่นร่วมด้วย โดยที่กิจการค้าไม่มีความเกี่ยวเนื่องกับงานศิลปะ	1. พระนคร บาร์ 2. บ้านบางกอก 3. ART FRAMEING

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ลักษณะของพื้นที่	รายชื่อ
2. สถานที่จัดแสดงงานศิลปะเป็นพื้นที่ที่มีการ ประกอบการค้าอื่นร่วมด้วย โดยที่กิจการค้า ไม่มีความเกี่ยวเนื่องกับงานศิลปะ	4 .Eatme Restaurant / Galley 5. Hamlock Restaurant /Galley 6. About studio/ About café
3.สถานที่จัดแสดงงานศิลปะเป็นพื้นที่ที่มีการ ประกอบการค้าอื่นร่วมและกิจการค้ามีส่วน เกี่ยวเนื่องกับงานศิลปะ	1. สมบัติเพิ่มพูนแกลเลอรี 2. สมบูรณ์อาร์ตแกลเลอรี 3. Siam Art Space 4 . Space Contemporary Art
4.พื้นที่จัดแสดงงานศิลปะโดยเฉพาะ	1. The Mercury Art Gallery 2. Bangkok Art Gallery 3. น้ำทอง แกลเลอรี 4 Gallery 55 5.หอศิลป์ Tadu 6. Place of Art 7. Project 304 8 .เวียงดาววัน 9. Garuda Fine Art 10.The Rotunda Gallery 11.Sipprapa

จากข้อจำกัดและขอบเขตของการเลือกพื้นที่ทำการศึกษาข้างต้น ดังนั้นกลุ่มของสถาน
จัดแสดงงานศิลปะในกลุ่มที่ 1 และ 2 จึงไม่อยู่ในขอบเขตการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มของสถานจัดแสดง
งานศิลปะในกลุ่ม 3 ซึ่งเป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีพื้นที่ประกอบการค้าอื่นร่วมซึ่งกิจการค้ามี
ความเกี่ยวข้องกับการแสดงศิลปะ คือ โรงเรียนสอนศิลปะ 2 แห่งนั้น อยู่ในกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ที่จะ
ทำการศึกษา ส่วนอีก 2 แห่งเป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะ ที่เน้นขายผลงานศิลปะมากกว่าการจัด
แสดงงานศิลปะ และดำเนินงานโดยเอกชนซึ่งไม่สามารถให้ความร่วมมือในการสำรวจข้อมูล เพื่อ
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ส่วนกลุ่มของสถานจัดแสดงงานศิลปะในกลุ่มที่ 4 ซึ่งเป็นสถานจัดแสดงงาน
ศิลปะโดยเฉพาะทั้ง 11 แห่ง มี 10 แห่งที่อยู่ในเขตมหานครส่วนใน และ 1 แห่งที่อยู่ในเขตมหานคร
ส่วนกลาง มี 2 แห่งซึ่งมีข้อจำกัดของพื้นที่แตกต่างกับอาคารพาณิชย์คือ เป็นสถานจัดแสดงงาน

ศิลปะที่อยู่ในอาคารสาธารณะซึ่งไม่สามารถกำหนดขอบเขตของพื้นที่ในการจัดแสดงแต่ละครั้งได้
แน่นอนมี 2 แห่งซึ่งไม่สามารถให้ความร่วมมือในการสำรวจข้อมูล เพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ดังนั้นจึงมีสถานจัดแสดงงานศิลปะทั้งหมด 9 แห่งในกลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 ที่อยู่ใน
ขอบเขตของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงรายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

ลักษณะของพื้นที่ตัวอย่าง	รายชื่อ
1.สถานจัดแสดงงานศิลปะเป็นพื้นที่ที่มีการ ประกอบการค้าอื่นร่วมและกิจการค้ามีส่วน เกี่ยวเนื่องกับงานศิลปะ	1. Siam Art Space 2. Space Contemporary Art
2.พื้นที่จัดแสดงงานศิลปะโดยเฉพาะ	1. Bangkok Art Gallery 2. น้ำทอง แกลเลอรี 3 Gallery 55 4.หอศิลป์ Tadu 5. Project 304 6 .เวียงดาววัน 7.Garuda Fine Art

3.5 การเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ตามวิธีการของการประเมินพื้นที่ภายหลังการเข้าอยู่อาศัย P.O.E. ของ Preiser ซึ่งมีราย
ละเอียดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1.การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคเอกสารจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลสนับสนุนเพื่อให้
ได้กรอบของตัวอย่างที่กำหนดเป็นกรณีศึกษาคือ

1.1 โดยการสำรวจโครงสร้างทางกายภาพ ได้แก่ ลักษณะและรูปแบบของ
พื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ สภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยรวมภายในพื้นที่ที่ทำการศึกษา

1.2 สัมภาษณ์ผู้ให้บริการเพื่อรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับการจัดแสดงและสภาพ
แวดล้อมทางกายภาพ

2. การรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ (Observation) ตามแบบร่างที่สร้างขึ้นมีราย
ละเอียดดังนี้

2.1 การสังเกตสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ ได้แก่ ลักษณะของการจัดทางสัญจรภายใน การจัดแสงที่ใช้ในการจัดแสดง การป้องกันมลภาวะทางเสียง และการควบคุมเกี่ยวกับอุณหภูมิ

2.2 การสังเกตการจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายใน ได้แก่ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นที่ภายในส่วนต่าง ๆ การใช้สอยพื้นที่ภายใน วิธีการจัดพื้นที่ส่วนจัดแสดง เช่น การจัดวางบอร์ด แผงติดตั้งผลงาน และแท่นสำหรับวางผลงาน การจัดเส้นทางสัญจรภายในพื้นที่ที่จำกัด

2.3 การสังเกตพฤติกรรมของ ผู้ชมงานแสดงศิลปะ และพฤติกรรมของผู้ให้บริการภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะซึ่งแสดงออกถึงลักษณะความพึงพอใจและความต้องการส่วนบุคคล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม จากการสังเกตการณ์แล้ว โดยการแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุด คือ

3.1 แบบสอบถามสำหรับผู้เข้าชมงานแสดงศิลปะ โดยมีส่วนประกอบโครงสร้างในแบบสอบถามดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล (Personal) ของผู้เข้าชมงานแสดงศิลปะ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ ความต้องการและความพึงพอใจของผู้ชมงานแสดงศิลปะ โดยการวัดความพึงพอใจด้วยแยกระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ

3.2 แบบสอบถามสำหรับผู้ให้บริการภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ โดยส่วนประกอบโครงสร้างในแบบสอบถามดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล (Personal) ของผู้ให้บริการ และข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดแสดงงานศิลปะ

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

3.6 แนวความคิดในการวิจัย

ตารางที่ 3.3 รายละเอียดของตัวแปรและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ตัวแปรแนวความคิด	ตัวแปรปฏิบัติตาม	ตัวชี้วัด	เครื่องมือการวิจัย			
			สังเกต/บันทึก	ถ่ายภาพ	แบบสอบถาม	SKETCHPLAN
1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดง	-ลักษณะของการจัดแสดง	-หลักของการจัดแสดง	/		/	
		-ประเภทการจัดแสดง	/		/	
		-อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดแสดง	/	/		
		-การเก็บและติดตั้งผลงาน	/	/		
	-ลักษณะของงานศิลปะที่จัดแสดง	-งานจิตรกรรม	/	/		
		-ประติมากรรม	/	/		
		-ภาพพิมพ์	/	/		
	-ลักษณะของสถานที่จัดแสดง	-รูปแบบอาคาร				
		-อาคารพาณิชย์	/	/		/
		-อาคารสาธารณะ	/	/		/
		-ลักษณะของห้องจัดแสดง	/	/		/
	-เกี่ยวกับทางสัญจร	-ลักษณะทางสัญจรภายในสถานจัดแสดง	/			/
-ลักษณะของทางสัญจรภายในพื้นที่จัดแสดง		/			/	

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ตัวแปรแนวความคิด	ตัวแปรปฏิบัติตาม	ตัวชี้วัด	เครื่องมือการวิจัย				
			สังเกต/บันทึก	ถ่ายภาพ	แบบสอบถาม	SKETCHPLAN	
2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของประชากร	-แสดงลักษณะของผู้เข้าชม	--ลักษณะส่วนบุคคล อายุ, เพศ, การศึกษา,อาชีพ			/	/	/
3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่จัดแสดง	-เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	-ลักษณะของแสง (สภาพการณ์ปัจจุบัน) (ความต้องการ) -ผลกระทบเกี่ยวกับเสียง (สภาพการณ์ปัจจุบัน) (ความต้องการ) -อุณหภูมิ (สภาพการณ์ปัจจุบัน) (ความต้องการ) -คุณลักษณะของสี (สภาพการณ์ปัจจุบัน) (ความต้องการ)	/	/	/	/	/

บทที่ 4

สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานจัดแสดงงานศิลปะ

ในการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของกลุ่มตัวอย่างนั้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ตรงตามข้อจำกัดขอบเขตของพื้นที่ที่ทำการศึกษา และกลุ่มตัวอย่างซึ่งสามารถให้ข้อมูล สำหรับทำการศึกษาดังกล่าวแล้วในบทที่ 3 มี 9 แห่ง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้จัดแบ่งรายละเอียดของข้อมูลเป็น 4 ส่วนคือ

-ข้อมูลเบื้องต้นของสถานจัดแสดงงานศิลปะที่ทำการศึกษา เป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของอาคาร สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร

-ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ลักษณะของทางสัญจรภายใน และวิธีการจัดแสดง

-ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ องค์ประกอบเรื่องอุณหภูมิ แสง สี เสียง

-ข้อมูลด้านทัศนคติและความต้องการของผู้ใช้พื้นที่ ต่อสถานจัดแสดงงานศิลปะในด้านต่าง ๆ

4.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างสถานจัดแสดงงานศิลปะ

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของสถานจัดแสดงงานศิลปะ เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับลักษณะของสถานที่ตั้ง รูปแบบของอาคาร ลักษณะของพื้นที่ รวมทั้งภาพรวมของสภาพภายนอกของสถานจัดแสดงศิลปะนั้น ซึ่งจากข้อกำหนดในบทที่ 3 ทำให้มีพื้นที่ที่ทำการศึกษาทั้งหมด 9 แห่ง และการศึกษาได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนหลัก

4.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ตั้งและลักษณะรูปแบบของอาคาร

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะรูปแบบของอาคาร ได้แบ่งกลุ่มของพื้นที่ตัวอย่างศึกษาทั้ง 9 แห่งเป็น 2 กลุ่มตามลักษณะของพื้นที่ศึกษาดังนี้

กลุ่มที่ 1 สถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่มีลักษณะของพื้นที่จัดแสดงเป็นอาคารพาณิชย์ คือมีการใช้พื้นที่อาคารพาณิชย์เป็นพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ ทั้งนี้เป็นอาคารพาณิชย์ที่มีทั้ง 1 คูหา 2 คูหา และ 4 คูหา มีตั้งแต่ 2 ชั้น 3 ชั้น และ 4 ชั้น เป็นอาคารพาณิชย์ห้องกลางและห้องหัวมุม

กลุ่มที่ 2 สถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่มีลักษณะของพื้นที่จัดแสดง เป็นส่วนหนึ่งในอาคารสาธารณะ แต่เป็นพื้นที่เช่าส่วนบุคคล คือมีอาณาเขตของพื้นที่ที่ชั้นเจนแน่นอน

ตารางที่ 4.1 แสดงรายชื่อของสถานจัดแสดงงานศิลปะที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแบ่งตามลักษณะรูปแบบของอาคาร

รายชื่อสถานจัดแสดงศิลปะ	อาคาร	พื้นที่/ ตารางเมตร
-กลุ่มที่ 1 อาคารพาณิชย์		
1. Bangkok Art Gallery	1 คูหา 3ชั้น	144
2. Space Contemporary Art	1 คูหา 4ชั้น	168
3. Project 304	2 คูหา 3ชั้น	178
4. Garuda Fine Art	2 คูหา 3ชั้น	279
5. Siam Art Space	4 คูหา 2ชั้น	288
-กลุ่มที่ 2 อาคารสาธารณะ		
1. น้ำทอง Art Gallery	Co-op housing Bldg	57.5
2. Gallery 55	Home place Bldg.	176
3. เวียงดาววัน Art Gallery	BB tower	252
4. Tadu	อาคารสำนักงาน	370

ตารางข้างต้นได้แสดงให้เห็นลักษณะทางกายภาพของอาคารและรูปแบบของพื้นที่ของสถานจัดแสดงงานศิลปะที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษาซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันดังนี้

พื้นที่ศึกษากลุ่มที่ 1. สถานจัดแสดงงานศิลปะภายใน อาคารพาณิชย์ทั้ง 5 แห่ง มีผลรวมของพื้นที่ทุกชั้นน้อยที่สุดคือ 144 ตรม. และมีผลรวมของพื้นที่ทุกชั้นมากที่สุดคือ 288 ตารางเมตร

พื้นที่ศึกษากลุ่มที่ 2. สถานจัดแสดงงานศิลปะ ที่มีลักษณะของสถานจัดแสดงที่เป็นส่วนหนึ่งในอาคารสาธารณะ แต่มีอาณาเขตของพื้นที่ที่จัดแสดงชัดเจนแน่นอน มี 4 แห่งมีผลรวมของพื้นที่ทั้งหมด ตั้งแต่ 57.5 – 307 ตรม.

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่าพื้นที่กลุ่มตัวอย่างเป็นพื้นที่จัดแสดงภายในอาคารพาณิชย์ถึงร้อยละ 55.5 ของพื้นที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในอาคารสาธารณะคิดเป็นร้อยละ 44.5 ของพื้นที่ตัวอย่าง

สถานที่จัดแสดงงานศิลปะภายในอาคารพาณิชย์ ยังมีลักษณะที่แตกต่างกันในเรื่องของจำนวนคูหา, จำนวนชั้น และตำแหน่งที่ตั้งของอาคาร ซึ่งการศึกษาในเรื่องของความแตกต่างนี้เนื่องจากน่าจะจะมีผล กระทบต่อการจัดองค์ประกอบภายใน และจัดวางพื้นที่ใช้สอยรวมทั้ง การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพซึ่งมีผลต่อผู้เข้าชมงานแสดงศิลปะและมีผลกระทบต่อการจัดแสดงงานศิลปะด้วย

ตารางที่ 4.2 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่จัดแสดงศิลปะที่อยู่ในอาคารพาณิชย์

จำนวนคูหา	จำนวนชั้น	จำนวนแห่ง	ร้อยละ
1	3	1	20
	4	1	20
2	3	2	40
4	2	1	20

จากตารางได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่าง ระหว่างสถานจัดแสดงงานศิลปะ ที่อยู่ในอาคารพาณิชย์ทั้ง 5 แห่ง ซึ่งเป็นอาคารพาณิชย์ที่มีหน้ากว้างตั้งแต่ 3.5 เมตร, 4 เมตร และ 6 เมตร มีความสูงภายในอาคาร เฉลี่ยตั้งแต่ 2.5 เมตร – 3 เมตร เป็นอาคารพาณิชย์ตั้งแต่ 1 คูหา 2 คูหา และ 4 คูหา ส่วนจำนวนชั้นของอาคารพาณิชย์ มีมากกว่า 1 ชั้นขึ้นไปแต่ไม่เกิน 4 ชั้น ลักษณะของอาคารพาณิชย์ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นอาคารพาณิชย์ ประเภท 2 คูหา 3 ชั้น ถึงร้อยละ 40 ของสถานจัดแสดงงานศิลปะ และโดยรวมแล้วสถานจัดแสดงงานศิลปะอยู่ในอาคารพาณิชย์ 3 ชั้นถึงร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

นอกจากจะศึกษาเรื่องความแตกต่างของรูปแบบอาคารพาณิชย์แล้ว ตำแหน่งที่ตั้งของอาคารพาณิชย์ที่เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะ น่าจะมีผลกระทบต่อการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในด้วย ซึ่งจากการศึกษาพบว่าร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นอาคารพาณิชย์ห้องกลาง คือมีผนังทั้ง 2 ด้านติดอาคารข้างเคียง และร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นอาคารพาณิชย์ห้องหัวมุม คือมีผนัง 1 ด้านติดอาคารข้างเคียง และมีผนังอีก 1 ด้าน ติดกับถนนหรือซอย หรือพื้นที่ว่าง

ตารางที่ 4.3 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของอาคารพาณิชย์ของสถานจัดแสดงงานศิลปะ

ตำแหน่งที่ตั้ง	จำนวนแห่ง	ร้อยละ
ห้องกลาง	3	60
ห้องหัวมุม	2	40

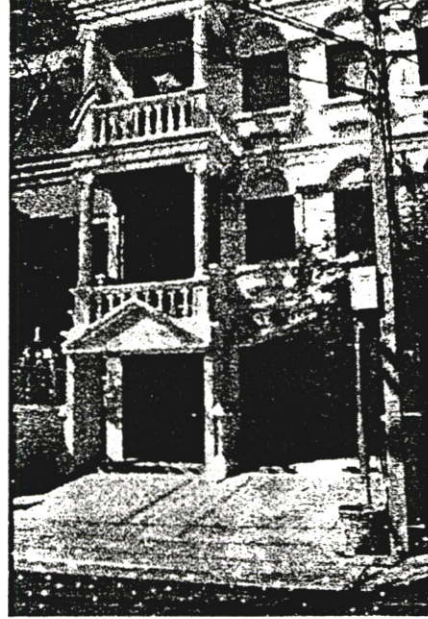
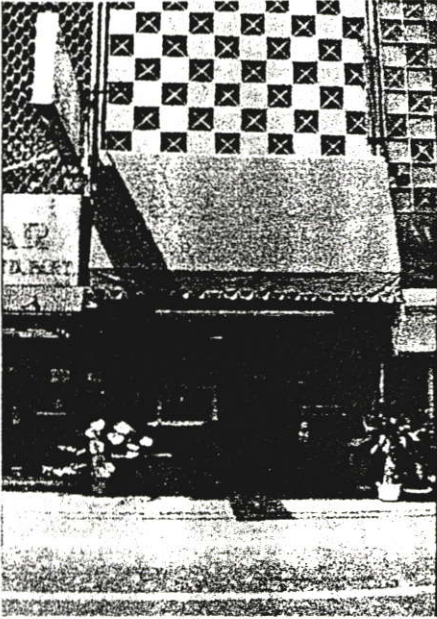
จากการศึกษา สภาพกายภาพภายในของการใช้งานของสถานจัดแสดงงานศิลปะ ที่อยู่ในอาคารพาณิชย์ห้องกลางและห้องหัวมุม กลับไม่พบความแตกต่าง จากการใช้ประโยชน์ของตำแหน่งที่ตั้งที่ของอาคารที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งได้สำรวจพื้นที่ภายในโดยรวมของอาคารห้องหัวมุมก็ไม่ได้มีช่องเปิดจากผนังข้างที่ไม่ติดอาคารข้างเคียงอย่างเด่นชัด

4.1.2 ลักษณะทางสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอกอาคาร ของพื้นที่ตัวอย่างซึ่งได้ศึกษาพอสังเขปดังนี้

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอกและการเข้าถึงของสถานจัดแสดงงานศิลปะ ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษาเป็น 2 กลุ่มตามลักษณะของอาคาร ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สถานจัดแสดงงานศิลปะที่อยู่ในอาคารพาณิชย์

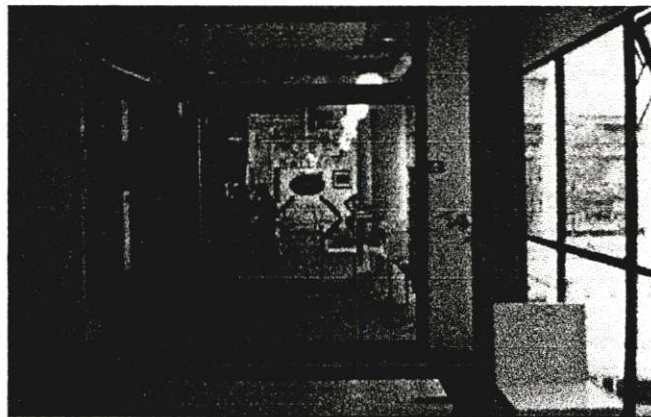
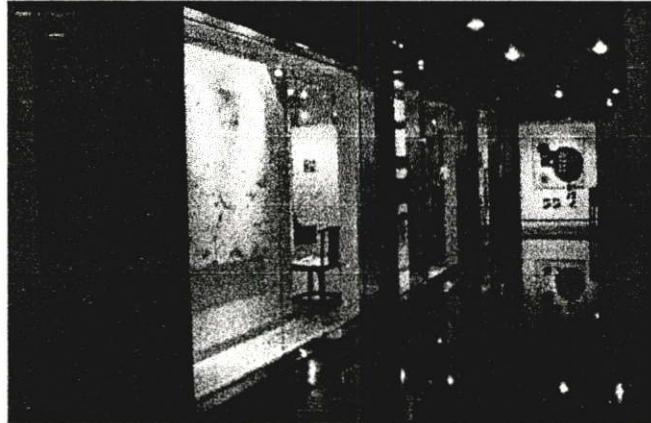
ลักษณะโดยทั่วไป เป็นอาคารพาณิชย์ที่มี ลักษณะถูกต้องตามพระราชบัญญัติการก่อสร้างอาคาร ตำแหน่งที่ตั้งติดถนนสายหลักหรือถนนใหญ่ 2 แห่ง และติดถนนย่อยหรือซอย 3 แห่ง ซึ่งทั้ง 5 แห่งนี้ต่างก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่จอดรถ การเข้าถึงสถานจัดแสดงงานศิลปะเหล่านี้เข้าถึงได้โดยตรง ไม่มีการตกแต่งสภาพภายนอกตัวอาคารมากนัก ยังคงมีลักษณะรูปแบบใกล้เคียงกับอาคารพาณิชย์ข้างเคียงในบริเวณเดียวกัน ซึ่งถ้าไม่มีป้ายจะไม่สามารถรับรู้ได้อย่างชัดเจนว่าเป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะ

ภาพที่ 4.1 สถานที่จัดแสดงงานศิลปะในอาคารพาณิชย์

กลุ่มที่ 2 สถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่เป็นส่วนหนึ่งของอาคารสาธารณะและมีอาณาเขตที่ชัดเจนแน่นอน

ลักษณะทั่วไปของอาคารสาธารณะ ที่เป็นที่ตั้งของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ คือเป็นอาคารสำนักงานขนาดใหญ่ ตำแหน่งที่ตั้งติดถนนสายหลัก สามารถใช้อาคารจอดรถของอาคารสำนักงานได้ การเข้าถึงสถานที่จัดแสดงงานศิลปะเหล่านี้ ต้องใช้เส้นทางสัญจรหลักภายในอาคารสำนักงานนั้น ๆ ไม่สามารถเข้าถึงได้โดยตรง สถานที่จัดแสดงงานศิลปะเหล่านี้ มีการเช่าพื้นที่โดยตรงกับเจ้าของอาคารสำนักงาน และมีการจัดการพื้นที่ของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ ให้อาณาเขตของตนเองที่ชัดเจนแน่นอน ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีงานศิลปะจัดแสดงในแต่ละครั้งมากน้อยต่างกัน ก็ยังคงมีอาณาเขตของพื้นที่เท่าเดิม

ภาพที่ 4.2 สถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่เป็นส่วนหนึ่งของอาคารสาธารณะ

4.2 องค์ประกอบภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

การศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบเชิงพื้นที่ ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ นอกจากจะศึกษาองค์ประกอบเชิงพื้นที่แล้ว ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของพื้นที่ และลักษณะของทางสัญจรภายใน ทั้งในส่วนที่เป็นทางสัญจรหลัก ของสถานจัดแสดงงานศิลปะ และในส่วนทางสัญจรของพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 องค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

องค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะคือ ส่วนประกอบย่อยของพื้นที่ภายในของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะนั้น ๆ จากการสำรวจพื้นที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 แห่งได้แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

1. พื้นที่สำนักงาน
2. พื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ
3. พื้นที่เก็บอุปกรณ์การติดตั้ง
4. พื้นที่เก็บงานศิลปะสำหรับจัดแสดง
5. พื้นที่ขายของที่ระลึก
6. พื้นที่ให้บริการผู้มาชมงานแสดงศิลปะ
7. พื้นที่นั่งของผู้มาชมงานแสดงศิลปะ
8. พื้นที่ส่วนบุคคลของเจ้าของ (ถ้ามี)
9. พื้นที่ประกอบการค้าอื่น (ถ้ามี)
10. ห้องน้ำ (อาคารพาณิชย์)

4.2.2 ความหมายและลักษณะการใช้งานของพื้นที่ส่วนต่าง ๆ

1. พื้นที่สำนักงาน คือพื้นที่ซึ่งเจ้าของกิจการใช้เป็นพื้นที่ทำงานส่วนบุคคลซึ่งมักแยกส่วนจากพื้นที่ติดต่อกับผู้มาชมงานแสดงศิลปะต่างหาก อาจใช้ติดต่อกับผู้มาชมงานแสดงศิลปะในกรณีที่มีการติดต่อซื้อขายงานศิลปะที่จัดแสดงนั้นๆ ซึ่งการเก็บข้อมูลไม่สามารถเข้าไปเก็บข้อมูลในรายละเอียดส่วนนี้ได้ เนื่องจากเป็นข้อมูลเฉพาะที่มีผลต่อการประกอบธุรกิจ ข้อมูลที่ได้จึงเป็นลักษณะและขนาดของพื้นที่ ซึ่งเพียงพอกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. พื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ คือพื้นที่ที่จัดให้มีการจัดแสดงงานศิลปะ งานศิลปะที่จัดแสดงเป็นงาน 2 มิติและ 3 มิติ ที่มีขนาดของชิ้นงานไม่ใหญ่มาก อุปกรณ์ที่ใช้ในพื้นที่คือ แผงติดตั้งผลงาน แบบ 2 มิติ และแท่นสำหรับแสดงผลงานแบบ 3 มิติ อุปกรณ์ที่สำคัญที่ใช้ในพื้นที่จัดแสดง

อีกอย่างก็คือ อุปกรณ์เกี่ยวกับการให้แสงสว่างภายในพื้นที่จัดแสดงส่วนมาก การเลือกใช้แสงสว่างเป็นลักษณะการใช้อุปกรณ์แบบรางเลื่อน ซึ่งสามารถปรับแต่งตำแหน่งได้หลากหลาย

3. พื้นที่เก็บอุปกรณ์การจัดแสดง คือพื้นที่ที่ใช้สำหรับเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการแสดงแต่ละครั้ง

4. พื้นที่เก็บงานศิลปะสำหรับจัดแสดง คือพื้นที่ที่ใช้เก็บผลงานทางศิลปะที่ใช้สำรองหรือผลิตเปลี่ยนในช่วงการจัดแสดงงานศิลปะแต่ละครั้ง ซึ่งบางแห่งจะมีการจัดงานศิลปะของศิลปินที่มีชื่อเสียงปีละ 2-3 ครั้ง ครึ่งละ 1-2 เดือนและมีการจัดแสดงงานศิลปะอื่น ๆ แล้วแต่ผู้สนใจเข้าพื้นที่ นอกจากนี้ในช่วงเวลาที่เว้นว่างจึงจัดแสดงผลงานทางศิลปะที่เก็บไว้

5. พื้นที่ขายของที่ระลึก คือพื้นที่ที่จัดให้มีการขายของต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานแสดงศิลปะนั้นๆ หรืองานแสดงศิลปะที่ผ่านมาแล้วทั้งที่จัดในสถานที่นั้น ๆ และที่จัดในสถานที่อื่น เช่น หนังสือเกี่ยวกับประวัติและผลงานของศิลปิน ไปสการ์ตงานศิลป์ ไปสเตอร์งานศิลป์ เสื้อยืด ฯ ที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ

6. พื้นที่ให้บริการผู้มาชมงานแสดงศิลปะ คือพื้นที่ที่ผู้มาชมงานแสดงศิลปะใช้ติดต่อสอบถามข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับงานแสดงศิลปะนั้น ๆ หรือเกี่ยวกับตารางการจัดแสดงศิลปะ ซึ่งบางแห่งใช้เป็นพื้นที่เดียวกันกับพื้นที่ขายของที่ระลึก

7. พื้นที่นั่งของผู้มาชมงานแสดงศิลปะ คือพื้นที่ที่ผู้มาชมงานแสดงศิลปะใช้สำหรับนั่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ส่วนหนึ่งในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะนั้น

8. พื้นที่ส่วนบุคคลของเจ้าของ (ถ้ามี) สำหรับบางแห่งพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะเป็นพื้นที่สำหรับพักอาศัยของเจ้าของกิจการ โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นอาคารพาณิชย์ส่วนมาก ชั้นบนของอาคารจะเป็นที่อยู่อาศัยของเจ้าของกิจการ

9. พื้นที่ประกอบการค้าอื่น (ถ้ามี) สำหรับบางแห่งได้จัดพื้นที่บางส่วนสำหรับขายอาหาร แต่ก็มีพื้นที่แยกส่วนกันอย่างชัดเจน และสถานที่จัดแสดงงานศิลปะบางแห่งได้จัดให้มีพื้นที่สำหรับการเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปะด้วย ซึ่งก็จัดให้มีพื้นที่จัดแสดงแยกส่วนกันอย่างชัดเจน

10. ห้องน้ำ ส่วนใหญ่พื้นที่จัดแสดงศิลปะที่ศึกษา เป็นพื้นที่จัดแสดงศิลปะขนาดกลาง การใช้พื้นที่ในส่วนของห้องน้ำ จึงเป็นพื้นที่ที่ใช้ร่วมกันของผู้ให้บริการและผู้เข้าชมงานแสดงศิลปะ ทั้งนี้ พื้นที่ส่วนห้องน้ำยังขึ้นอยู่กับว่า สถานที่จัดแสดงงานศิลปะนั้นอยู่ในอาคารพาณิชย์หรือไม่ ถ้าสถานที่จัดแสดงงานศิลปะอยู่ในอาคารสาธารณะ ก็จะไม่มีส่วนห้องน้ำของตนเอง เนื่องจากใช้ร่วมในอาคารสาธารณะนั้น ๆ

ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าสามารถแยกพื้นที่เป็น 3 ส่วนคือพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ พื้นที่สำหรับผู้มาชมงานศิลปะและ พื้นที่ร่วมของทั้งผู้ให้บริการและผู้มาชมงานแสดงศิลปะ ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงการจัดกลุ่มพื้นที่ 3 ส่วนภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

พื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ	พื้นที่ร่วมของทั้งผู้ให้บริการและผู้มาชมงานแสดงศิลปะ	พื้นที่สำหรับผู้มาชมงานศิลปะ
<ol style="list-style-type: none"> 1. พื้นที่สำนักงาน 2. พื้นที่เก็บอุปกรณ์จัดแสดง 3. พื้นที่เก็บงานจัดแสดง 4. พื้นที่ส่วนบุคคลของเจ้าของ เนื่องจากสถานที่จัดแสดงหลายแห่งเป็นสถานที่พักอาศัยของเจ้าของกิจการด้วย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พื้นที่ขายของที่ระลึก 2. พื้นที่ให้บริการลูกค้า 3. พื้นที่ประกอบการค้าอื่น (ถ้ามี) 4. ห้องน้ำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ 2. พื้นที่นั่งของส่วนจัดแสดง

พื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ หมายถึง เป็นพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการซึ่งทำงานในสถานแสดงศิลปะนั้นถือครองเป็นหลัก คือ พื้นที่สำนักงาน พื้นที่เก็บอุปกรณ์การจัดแสดง พื้นที่เก็บงานจัดแสดง พื้นที่ส่วนบุคคลของเจ้าของ เป็นพื้นที่ที่บุคคลภายนอก หรือผู้ชมงานแสดงศิลปะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องและไม่สามารถเข้าใช้พื้นที่ได้ ยกเว้นในกรณีผู้มาติดต่อธุระเท่านั้น

พื้นที่ร่วมของทั้งผู้ให้บริการและผู้มาชมงานแสดงศิลปะ หมายถึง พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ของการใช้งานของ เจ้าหน้าที่, ผู้ให้บริการและผู้ชมงานแสดงศิลปะสามารถใช้พื้นที่ร่วมกัน คือ พื้นที่ขายของที่ระลึก พื้นที่ให้บริการลูกค้า พื้นที่ประกอบการค้าอื่น(ถ้ามี) ห้องน้ำ

พื้นที่สำหรับผู้มาชมงานศิลปะ หมายถึง พื้นที่ซึ่งโดยส่วนมากผู้ชมงานแสดงศิลปะเป็นผู้ถือครอง คือ พื้นที่ส่วนจัดแสดง และพื้นที่นั่งในส่วนจัดแสดง

การศึกษาพื้นที่กลุ่มตัวอย่างในเรื่อง องค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายในของสถานจัดแสดงงานศิลปะ นอกจากความหมาย หน้าที่และการแบ่งกลุ่มพื้นที่หลักแล้ว ยังได้ศึกษาในเรื่องขนาดและสัดส่วนการใช้พื้นที่ภายใน ของสถานจัดแสดงงานศิลปะแต่ละแห่ง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบสัดส่วนการใช้พื้นที่ของสถานจัดแสดงงานศิลปะทั้ง 9 แห่ง

องค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายในสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ												
สถานจัดแสดงงานศิลปะ	พื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ				พื้นที่ร่วมของผู้ให้บริการและผู้ชมงานศิลปะ				พื้นที่สำหรับผู้ชมงานศิลปะ			พื้นที่รวม/รวม
	สำนักงาน	เก็บอุปกรณ์	เก็บงานจัดแสดง	ส่วนบุคคล	ให้บริการ	ขายของที่ระลึก	ประกอบการค้าอื่น	ห้องนำ	พื้นที่จัดแสดง	พื้นที่นั่งส่วนจัดแสดง	ทางสัญจร	
กลุ่มที่ 1. 1. Bangkok Art Gallery	5.75	16	37		4			2.25	38	7	34	144
	4	11	25.5		2.5			1.5	26.5	5	24	100
2.Space Contemporary	22	9.5			5.5		28	1.5	48		53.5	168
	13	5.5			3.5		16	1	29		32	100
3. Project 304	7.5	8.75	42		3			3.25	55.75	3.5	55	178
	4.5	5	23.5		1.5			1.5	31	2	31	100
4. Garuda Fine Art	24	12	63		18			3.25	74	4	80.75	279
	9	4	22.5		6.5			1	26.5	1.5	29	100
5.Siam Art Space	43	16			5		69	1.5	82.5	9.5	61.5	288
	15	5.5			1.5		24	.5	28.5	3.5	21.5	100
กลุ่มที่ 2 1.น้ำทอง Art Gallery	40	3.5			3			9	38.5	2	19	57.5
	35	3			2.5			7.5	34	1.5	16.5	100
2. Gallery 55	5.25	2.5	4		8				143.5		12.75	176
	3	1.5	2.5		4.5				81.5		7	100
3.เวียงดาววัน Art Gallery	15	10.5	31.5		8.5	2		10.5	125.5	20	28.5	252
	6	4.5	2		3.5	1		4	50	8	11	100
4.หอศิลป์Tadu	4.6	6.1			6	7			159	36	55	370
	12.5	16.5			1.5	1.5			43	10	1.5	100

จากการศึกษาขนาดและสัดส่วนของการองค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะทั้ง 9 แห่ง ซึ่งมีความแตกต่างกัน ในลักษณะของรูปแบบอาคารตามที่ศึกษาทั้ง 2 แบบ (ตาราง 4.3) แล้วนั้น ได้แสดงให้เห็นความสำคัญของ พื้นที่องค์ประกอบภายใน ซึ่งสถานจัดแสดงงานศิลปะทั้ง 9 แห่งจัดให้มีองค์ประกอบเชิงพื้นที่ที่เหล่านั้นแตกต่างกัน สถานจัดแสดงงานศิลปะที่จัดให้มีองค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายในที่น้อยที่สุดคือมี 6 องค์ประกอบมี 2 แห่ง ประกอบด้วยพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้ พื้นที่ส่วนสำนักงาน, พื้นที่เก็บอุปกรณ์, , พื้นที่ให้บริการและขายของที่ระลึก, พื้นที่ส่วนจัดแสดงส่วนพื้นที่เก็บงานจัดแสดงและพื้นที่ส่วนนั่งจัดแสดงเป็นพื้นที่ที่ สถานจัดแสดงงานศิลปะทั้ง 2 แห่งจัดให้มีอย่างละแห่งแตกต่างกัน ส่วนสถานจัดแสดงงานศิลปะที่จัดให้มีองค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายในที่มากที่สุดมี 9 องค์ประกอบมี 2 แห่งประกอบด้วยพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้ พื้นที่ส่วนสำนักงาน, พื้นที่เก็บอุปกรณ์, พื้นที่เก็บงานจัดแสดง, พื้นที่ส่วนบุคคล, พื้นที่ให้บริการและขายของที่ระลึก, ห้องน้ำ, พื้นที่ส่วนจัดแสดง ,พื้นที่นั่งส่วนจัดแสดง ซึ่งทั้ง 2 แห่งจัดให้มีพื้นที่องค์ประกอบภายในเหมือนกัน ทั้งนี้ยังได้แสดงให้เห็นความสำคัญของพื้นที่ในการจัดให้มีพื้นที่องค์ประกอบภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะดังนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนของสถานจัดแสดงงานศิลปะ ซึ่งได้จัดให้มีองค์ประกอบพื้นที่ภายในต่าง ๆ ดังนี้

พื้นที่ 3 ส่วนหลัก	องค์ประกอบพื้นที่	จำนวนสถานจัดแสดง / แห่ง	ร้อยละของสถานจัดแสดงงานศิลปะ
1. พื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ	สำนักงาน	9	100
	เก็บอุปกรณ์	9	100
	เก็บงานจัดแสดง	5	55.5
	ส่วนบุคคล	3	33.3
2. พื้นที่ร่วมของทั้งผู้ให้บริการและผู้มาชมงานแสดงศิลปะ	ให้บริการข้อมูล	9	100
	ขายของที่ระลึก	8	88.8
	ประกอบการค้าอื่น	2	22.2
	ห้องน้ำ	7	77.7
3. พื้นที่สำหรับผู้มาชมงานศิลปะ	พื้นที่ส่วนจัดแสดง	9	100
	พื้นที่นั่งส่วนจัดแสดง	7	77.7

จากการศึกษาความสำคัญขององค์ประกอบพื้นที่ภายในที่สถานจัดแสดงงานศิลปะพบว่าพื้นที่องค์ประกอบภายในส่วนต่าง ๆ มีความสำคัญแตกต่างกันดังนี้

1. สถานจัดแสดงงานศิลปะทั้ง 9 แห่งหรือร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง ต่างก็จัดให้มีองค์ประกอบพื้นที่ คือ พื้นที่ส่วนสำนักงาน พื้นที่สำหรับจัดเก็บอุปกรณ์การจัดแสดง พื้นที่ส่วนจัดแสดง และ พื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูลแก่ผู้ชมงานแสดงศิลปะ

2. สถานจัดแสดงงานศิลปะ 8 แห่งหรือร้อยละ 88.8 ของพื้นที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งได้จัดให้มีองค์ประกอบพื้นที่ คือ พื้นที่ขายของที่ระลึก

3. สถานจัดแสดงงานศิลปะ 7 แห่งหรือร้อยละ 77.7 ของพื้นที่กลุ่มตัวอย่างได้จัดให้มีองค์ประกอบพื้นที่ คือ และพื้นที่นั่งส่วนจัดแสดงและห้องน้ำ

4. สถานจัดแสดงงานศิลปะ 5 แห่งหรือร้อยละ 55.5 ของพื้นที่กลุ่มตัวอย่างได้จัดให้มีองค์ประกอบพื้นที่ คือ พื้นที่สำหรับเก็บงานศิลปะเพื่อจัดแสดง

5. สถานจัดแสดงงานศิลปะเพียง 3 แห่งหรือร้อยละ 33.3 ของพื้นที่กลุ่มตัวอย่างได้จัดให้มีองค์ประกอบพื้นที่ คือ พื้นที่ส่วนบุคคล

6. สถานจัดแสดงงานศิลปะเพียง 2 แห่งหรือร้อยละ 22.2 ของพื้นที่กลุ่มตัวอย่างได้จัดให้มีองค์ประกอบพื้นที่ คือ พื้นที่ประกอบกิจการค้าอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะ

นอกจากความสำคัญขององค์ประกอบพื้นที่ภายในแล้ว ยังพบว่าสถานจัดแสดงงานศิลปะบางแห่งได้ปรับให้มีองค์ประกอบพื้นที่บางส่วนเพื่อใช้งานร่วมกัน ดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนของสถานจัดแสดงงานศิลปะซึ่งได้จัดให้มีองค์ประกอบพื้นที่ภายในบางส่วนใช้ร่วมกัน ดังนี้

พื้นที่ 3 ส่วนหลัก	องค์ประกอบพื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน	จำนวนแห่ง	ร้อยละของสถานจัดแสดงงานศิลปะ
1. พื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ	เก็บงานจัดแสดงร่วมกับส่วนบุคคล	3	33.3
2. พื้นที่ร่วมของทั้งผู้ให้บริการและผู้มาชมงานแสดงศิลปะ	ให้บริการข้อมูลร่วมกับของที่ระลึก	6	66.6
3. พื้นที่สำหรับผู้มาชมงานศิลปะ	ไม่มี	-	-

จากข้อมูลได้แสดงให้เห็นว่ามีองค์ประกอบพื้นที่ภายใน 4 ส่วนซึ่งสามารถปรับพื้นที่ใช้งานร่วมกันได้ โดยมีสถานจัดแสดงงานศิลปะ 3 แห่งได้จัดพื้นที่สำหรับเก็บงานศิลปะจัดแสดงใช้ร่วมกับพื้นที่ส่วนบุคคล และสถานจัดแสดงงานศิลปะ 6 แห่งได้จัดพื้นที่สำหรับให้บริการข้อมูลแก่ผู้ชมงานแสดงศิลปะร่วมกับพื้นที่ขายของที่ระลึก ทั้งนี้ยังพบว่าสถานจัดแสดงงานศิลปะทั้ง 2 กลุ่ม (กลุ่มตัวอย่างศึกษาแบ่งตามลักษณะรูปแบบของอาคารดู 4.1.1) มีการจัดองค์ประกอบพื้นที่ภายในร่วมกัน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษากลุ่มที่ 1 เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะในอาคารพาณิชย์ ได้จัดพื้นที่สำหรับเก็บงานศิลปะจัดแสดงใช้ร่วมกับพื้นที่ส่วนบุคคล ร้อยละ 60 ของพื้นที่กลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ จัดพื้นที่สำหรับให้บริการข้อมูลแก่ผู้ชมงานแสดงศิลปะ ร่วมกับพื้นที่ขายของที่ระลึก ร้อยละ 80 ของพื้นที่กลุ่มตัวอย่างที่ 1

2. กลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษากลุ่มที่ 2 เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีพื้นที่ส่วนหนึ่งในอาคารสาธารณะ และมีอาณาเขตที่ชัดเจนแน่นอน ได้จัดพื้นที่สำหรับให้บริการข้อมูลแก่ผู้ชมงานแสดงศิลปะ ร่วมกับพื้นที่ขายของที่ระลึก ร้อยละ 50 ของพื้นที่กลุ่มตัวอย่างที่ 1

4.2.3 การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นที่ภายใน

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายใน สถานจัดแสดงงานศิลปะซึ่งองค์ประกอบเชิงพื้นที่แต่ละส่วนต่าง ก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญต่างกัน การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบเชิงพื้นที่เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ของพื้นที่ส่วนประกอบภายในแต่ละส่วน ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร ทำการศึกษาโดยแยกกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษา ซึ่งใช้เกณฑ์การจัดองค์ประกอบของพื้นที่ ในส่วนจัดแสดงงานศิลปะ และลักษณะของพื้นที่กลุ่มตัวอย่าง ที่แตกต่างกันเป็นเกณฑ์ ในการแยกกลุ่มพื้นที่ศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4.8 การแบ่งกลุ่มพื้นที่ศึกษาตามลักษณะของการจัดพื้นที่ส่วนจัดแสดง

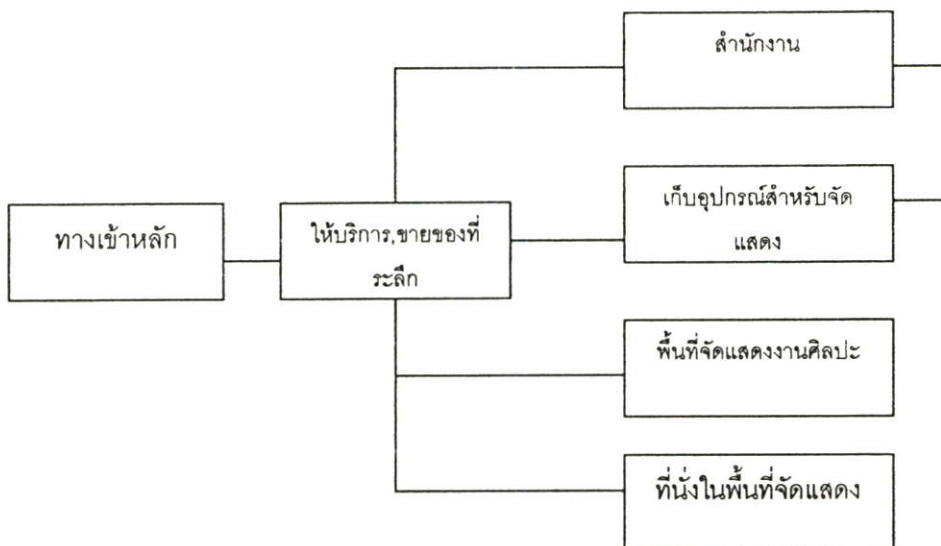
กลุ่มที่ 1 สถานจัดแสดงที่มีส่วนจัดแสดง 1 ส่วน	กลุ่มที่ 2 สถานจัดแสดงที่มีส่วนจัดแสดง 2 ส่วน
1. หอศิลป์ Tadu	1. Bangkok Art gallery
2. เวียงดาววัน Art Gallery	2. Project 304
3. น้ำทอง Art Gallery	3. Space Contemporary Art
4. Gallery 55	4. Garuda Fine Art
5. Siam Art Space	

จากตารางข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงการแบ่งกลุ่มพื้นที่ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบพื้นที่ภายในของสถานจัดแสดงงานศิลปะทั้ง 9 แห่งเป็น 2 กลุ่มคือ

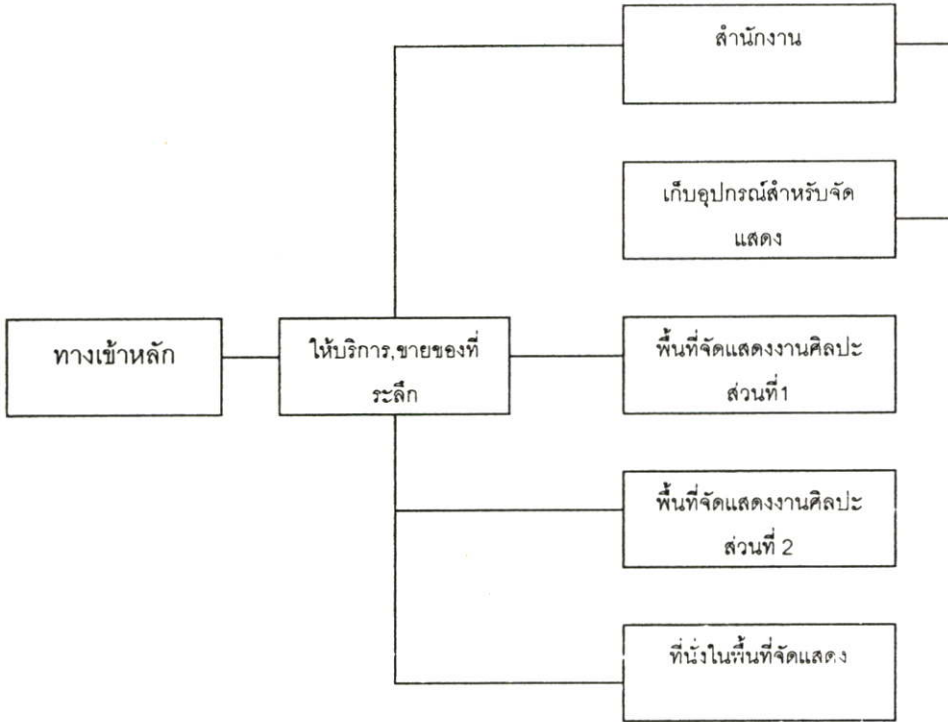
กลุ่มที่ 1. สถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีพื้นที่ภายใน 1 ชั้น, 2 ชั้น และมีพื้นที่ส่วนจัดแสดง งานศิลปะ 1 ส่วนมี 5 แห่ง เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะ ที่มีพื้นที่อยู่ในอาคารสาธารณะ 4 แห่ง และเป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะ ที่มีพื้นที่อยู่ในอาคารพาณิชย์ 1 แห่ง

กลุ่มที่ 2. สถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีพื้นที่ภายใน 2 ชั้น, 3 ชั้น และมีพื้นที่ส่วนจัดแสดง งานศิลปะ 2 ส่วนมี 4 แห่ง เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะที่อยู่ในอาคารพาณิชย์ทั้ง 4 แห่ง

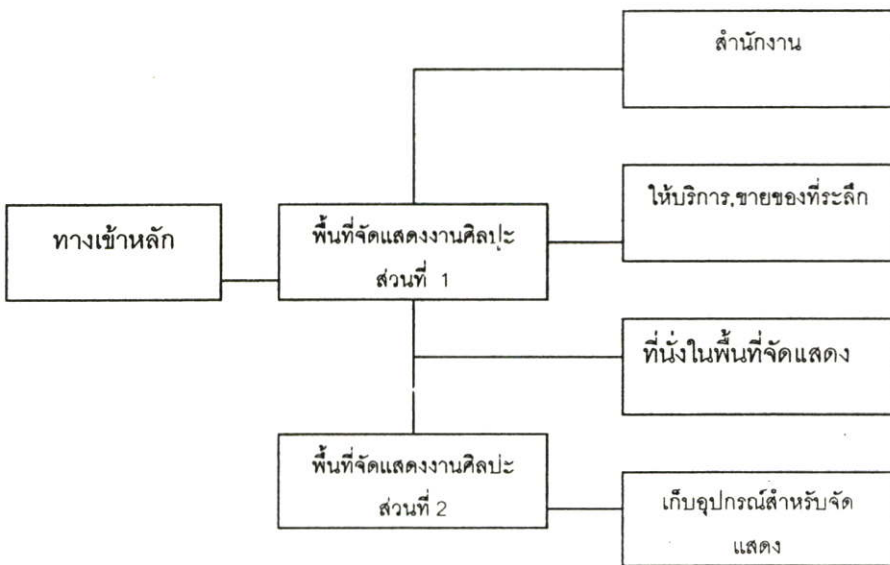
การแยกกลุ่มตัวอย่างพื้นที่เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นที่ภายในดังนี้

ภาพที่ 4.3 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ กลุ่มที่ 1 ที่มีส่วนจัดแสดง 1 ส่วน

ภาพที่ 4.4 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ กลุ่มที่ 2 ที่มีส่วนจัดแสดง ส่วน

ภาพที่ 4.3 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ กลุ่มที่ 2 ที่มีส่วนจัดแสดง 2

จากการศึกษาได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของพื้นที่แต่ละส่วนในสถานจัดแสดงงานศิลปะดังนี้

กลุ่มที่ 1 แบบที่ 1 เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีชั้นเดียว และมีส่วนจัดแสดงงานศิลปะเพียงส่วนเดียวมี 5 แห่ง โดยทางเข้าหลักจะมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูล และขายของที่ระลึก ทั้งนี้ พื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูลและขายของที่ระลึก มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ส่วนจัดแสดง ,พื้นที่นั่งส่วนจัดแสดง และพื้นที่ส่วนสำนักงานอีกด้วย ,พื้นที่นั่งส่วนจัดแสดงมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ส่วนจัดแสดงและพื้นที่ส่วนสำนักงาน มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ส่วนเก็บอุปกรณ์

กลุ่มที่ 2 แบบที่ 1 เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีพื้นที่ 2-3 ชั้น และมีพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานศิลปะ 2 ส่วนมี 1 แห่งโดยทางเข้าหลักจะมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูล และขายของที่ระลึก พื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูลและขายของที่ระลึก มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ส่วนจัดแสดง ,พื้นที่นั่งส่วนจัดแสดง และพื้นที่ส่วนสำนักงานอีกด้วย พื้นที่ส่วนสำนักงานมีความสัมพันธ์กับพื้นที่เก็บอุปกรณ์สำหรับจัดแสดง

กลุ่มที่ 2 แบบที่ 2 เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีพื้นที่ 2-3 ชั้น และมีพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานศิลปะ 2 ส่วนมี 3 แห่งโดยทางเข้าหลัก มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ส่วนจัดแสดงส่วนที่ 1 โดยตรง และพื้นที่ส่วนจัดแสดงมีความสัมพันธ์กับส่วนให้บริการข้อมูลขายของที่ระลึก ส่วนนั่งสำหรับผู้ชมงาน ส่วนของสำนักงานและส่วนเก็บอุปกรณ์ ทั้งนี้พื้นที่ส่วนจัดแสดงส่วนที่ 1 มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ส่วนจัดแสดงส่วนที่ 2 กลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษาในกลุ่มที่ 2 นี้มีสถานจัดแสดงงานศิลปะที่เป็นโรงเรียนสอนศิลปะร่วมอยู่ด้วย 1 แห่ง

การศึกษาความสัมพันธ์ของพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ โดยมีพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะเป็นหลัก และใช้ลักษณะของความแตกต่างกันของพื้นที่กลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ ได้แสดงให้เห็นว่า สถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีส่วนจัดแสดง 1 ส่วนและ 2 ส่วน มีความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในพื้นที่ต่างกัน และสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีกิจการค้าอื่นร่วมถ้าเป็นกิจการเกี่ยวกับโรงเรียนสอนศิลปะจะมีความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นที่ภายใน เหมือนสถานจัดแสดงงานศิลปะเพียงอย่างเดียว

4.2.4 การศึกษาเกี่ยวกับทางสัญจรภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

นอกจากองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของพื้นที่แต่ละส่วนแล้ว การศึกษาเกี่ยวกับเส้นทางสัญจรภายในของสถานจัดแสดงงานศิลปะ ก็เป็นส่วนหนึ่งเพื่อให้ทราบถึง ลักษณะของรูปแบบการเข้าถึงพื้นที่ในส่วนต่าง ๆ ของสถานจัดแสดงงานศิลปะ การศึกษาได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม (4.2.2) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนในการศึกษา

จากการสำรวจพื้นที่กลุ่มตัวอย่างเบื้องต้นพบว่าลักษณะของทางสัญจรภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะทั้ง 9 แห่งมี 2 ลักษณะคือ

ลักษณะที่ 1. เส้นทางสัญจรหลักภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ เป็นเส้นทางสัญจรที่แยกส่วนจากทางสัญจรภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานศิลปะ

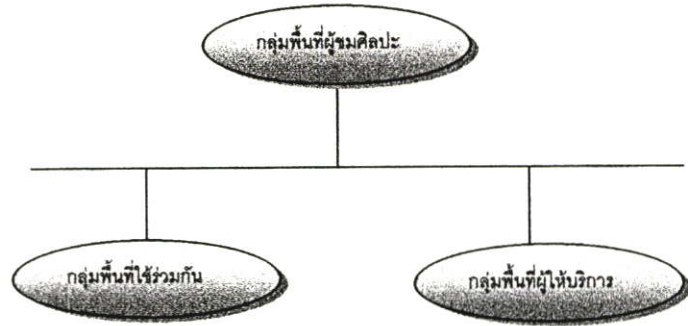
ลักษณะที่ 2. เส้นทางสัญจรหลักภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ เป็นเส้นทางสัญจรเดียวกับเส้นทางสัญจรภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดง

ในการศึกษาได้แบ่งกลุ่มพื้นที่ศึกษา โดยใช้คุณลักษณะของพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น เป็นเกณฑ์การแบ่งกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษาดังนี้

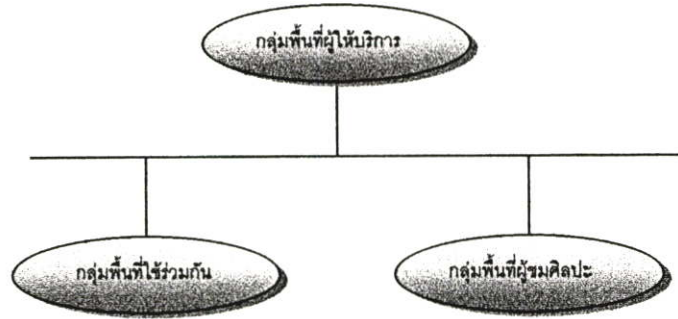
ตารางที่ 4.10 แสดงกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษาเกี่ยวกับเส้นทางสัญจรภายใน

กลุ่มตัวอย่างพื้นที่	เส้นทางสัญจรแบบที่ 1	เส้นทางสัญจรแบบที่ 2.
กลุ่มที่ 1 มีส่วนจัดแสดง 1 ส่วน	1. น้ำทอง Art Gallery 2. Gallery 55 3. Siam Art Space 4. หอศิลป์ Tadu 5. เวียงตะวันออก Art Gallery	
กลุ่มที่ 2 มีส่วนจัดแสดง 2 ส่วน	1.ProJect 304	1.Bangkok Art Gallery 2.Space Contemporary Art 3.Garuda Fine Art

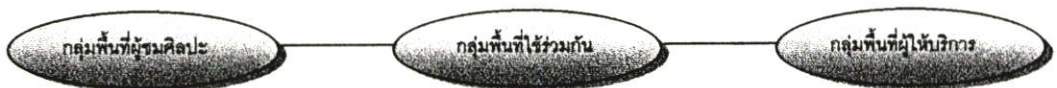
จากข้อมูลข้างต้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างพื้นที่กลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีส่วนจัดแสดง 1 ส่วน มีการใช้เส้นทางสัญจรในแบบที่ 1 ทั้ง 5 แห่งคือเส้นทางสัญจรหลักภายในสถานจัดแสดงงานเป็นเส้นทางสัญจรที่แยกส่วนจากทางสัญจรภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานศิลปะ ส่วนกลุ่มตัวอย่างพื้นที่กลุ่มที่ 2 ซึ่งเป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีส่วนจัดแสดง 2 ส่วน มีการใช้เส้นทางสัญจรในแบบที่ 1 เพียงแห่งเดียว คือเส้นทางสัญจรหลักภายในสถานจัดแสดงงานเป็นเส้นทางสัญจรที่แยกส่วนจากทางสัญจรภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานศิลปะ และทางสัญจรแบบที่ 2 มี 3 แห่ง คือเส้นทางสัญจรหลักภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ เป็นเส้นทางสัญจรเดียวกับเส้นทางสัญจรภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดง

ภาพที่ 4.5 แสดงรูปแบบเส้นทางสัญจรของสถานจัดแสดงงานศิลปะ กลุ่มที่ 1 มีส่วนจัดแสดง 1 ส่วน

ภาพที่ 4.6 แสดงรูปแบบที่ 1 ของเส้นทางสัญจรของสถานจัดแสดงงานศิลปะ กลุ่มที่ 2 คือมีพื้นที่ส่วนจัดแสดง 2 ส่วน

ภาพที่ 4.7 แสดงรูปแบบที่ 2 ของเส้นทางสัญจรของสถานจัดแสดงงานศิลปะ กลุ่มที่ 2 คือมีพื้นที่ส่วนจัดแสดง 2 ส่วน

จากข้อมูลข้างต้นได้แสดงให้เห็นว่า

กลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษากลุ่มที่ 1 ซึ่งมีส่วนจัดแสดงส่วนเดียว มีลักษณะการใช้เส้นทางสัญจรภายในของสถานจัดแสดงงานศิลปะแยกกับเส้นทางสัญจรในส่วนพื้นที่จัดแสดง ซึ่งลักษณะของเส้นทางสัญจรหลักภายในอาคาร เป็นเส้นทางที่นำไปสู่องค์ประกอบพื้นที่ภายในส่วนต่าง ๆ ของสถานจัดแสดงงานศิลปะ เช่น ส่วนสำนักงาน, ส่วนให้บริการข้อมูล รวมทั้งส่วนของพื้นที่จัดแสดงงานด้วย ในส่วนของพื้นที่จัดแสดงงานของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 พบว่ามีลักษณะรูปแบบของทางสัญจร 2 แบบ คือ แบบที่ 1 เป็นแบบรูป U (ตัวยู) คือเดินวนรอบ ๆ พื้นที่จัดแสดง ซ้ายหรือขวาสามารถชมได้ด้านเดียว แบบที่ 2 เป็นแบบรูปตัว W (ตัวดับเบิลยู) คือมีแผงกันบังค้ำเส้นทางเดินสามารถชมได้ 2 ด้าน แต่เส้นทางเดินในส่วนจัดแสดงทั้ง 2 แบบนี้ เป็นแบบที่มีทางเข้าออกทางเดียว

กลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษากลุ่มที่ 2 ซึ่งมีส่วนจัดแสดง 2 ส่วน มีรูปแบบการจัดเส้นทางสัญจร 2 แบบคือ แบบที่ 1. เส้นทางสัญจรหลักภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ แยกกับเส้นทางสัญจรในพื้นที่ส่วนจัดแสดง ทั้ง 2 ส่วน โดยลักษณะของเส้นทางสัญจรหลักมีรูปแบบเดียวกับกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษากลุ่มที่ 1 และลักษณะของเส้นทางสัญจรส่วนจัดแสดงทั้ง 2 ส่วนเป็นแบบรูป U (ตัวยู) คือเดินวนรอบ ๆ พื้นที่จัดแสดง ซ้ายหรือขวา สามารถชมได้ด้านเดียว ซึ่งมีรูปแบบเดียวกับกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษากลุ่มที่ 1 เช่นกัน แบบที่ 2. เส้นทางสัญจรหลักภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ เป็นเส้นทางสัญจรเดียวกับเส้นทางสัญจรของส่วนจัดแสดง คือการเข้าถึงองค์ประกอบพื้นที่ภายในส่วนต่าง ๆ ของสถานจัดแสดงงานศิลปะ เช่น ส่วนของสำนักงาน ส่วนให้บริการข้อมูลจะต้องผ่านพื้นที่ส่วนจัดแสดงด้วย รวมทั้งการเข้าถึงพื้นที่ส่วนจัดแสดงส่วนที่ 2 ของอาคารจะต้องผ่านพื้นที่ส่วนจัดแสดงส่วนที่ 1 ด้วย

จากการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปเกี่ยวกับลักษณะของทางสัญจรภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะได้ดังนี้

1.สถานจัดแสดงงานศิลปะที่อยู่ในอาคารพาณิชย์ทั้ง 5 แห่ง มี 3 แห่งที่มีเส้นทางสัญจรแบบเดียวกันคือแบบที่เส้นทางสัญจรหลักแยกส่วนกับเส้นทางสัญจรภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดง และมี 2 แห่งที่มีเส้นทางสัญจรหลักเป็นเส้นทางเดียวกับเส้นทางส่วนจัดแสดง

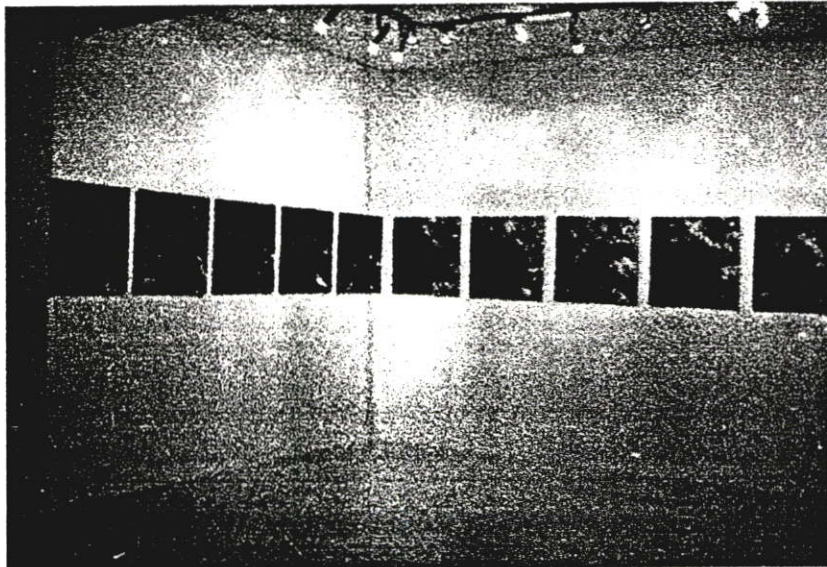
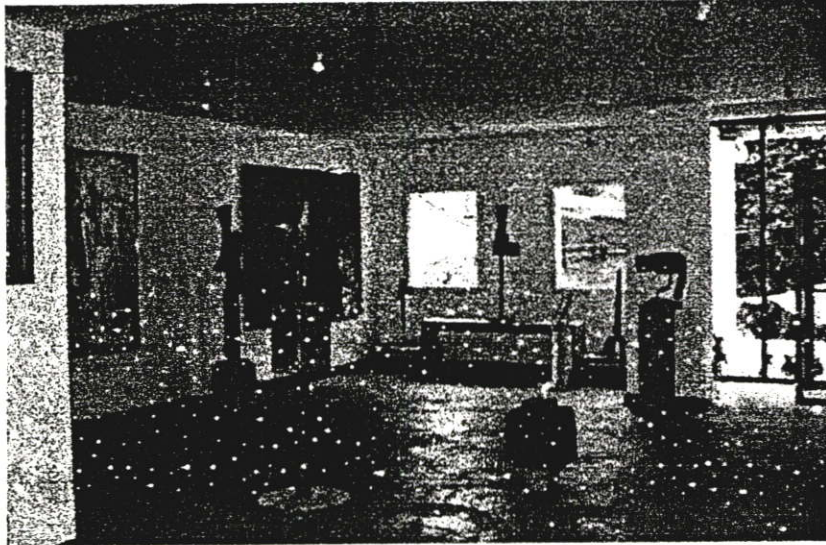
2.สถานจัดแสดงงานศิลปะที่เป็นส่วนหนึ่งของอาคารสาธารณะและมีขอบเขตของพื้นที่ชัดเจนแน่นอนทั้ง 4 แห่งมีเส้นทางสัญจรแบบเดียวกันคือเส้นทางสัญจรหลักเป็นเส้นทางเดียวกับเส้นทางส่วนจัดแสดง

ข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบความสัมพันธ์ของการใช้พื้นที่ภายในอาคารมีผลต่อรูปแบบการจัดเส้นทางสัญจร มากกว่ารูปแบบของตัวอาคาร และขนาดของพื้นที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดรูปแบบเส้นทางสัญจรภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

4.2.5 การศึกษาเกี่ยวกับการจัดแสดงงานศิลปะ

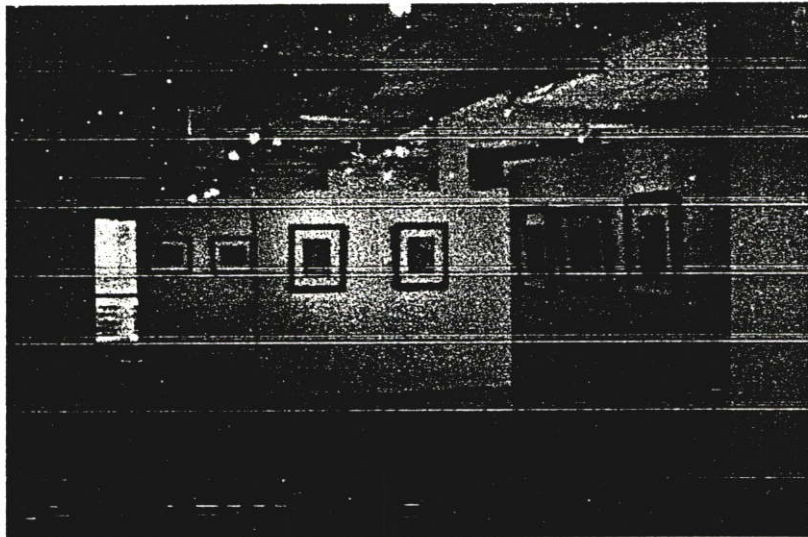
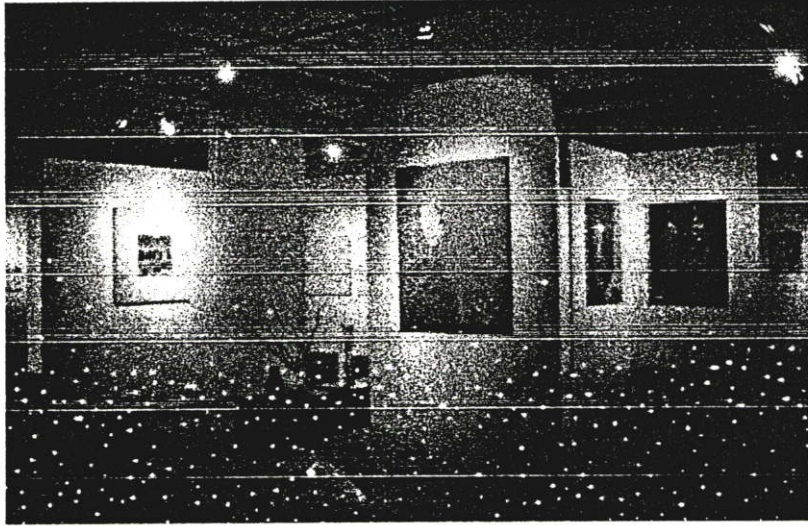
จากการศึกษาเกี่ยวกับการ จัดแสดงงานศิลปะของสถานจัดแสดงงานศิลปะ พบว่า สถานจัดแสดงงานศิลปะทั้ง 9 แห่ง มีเทคนิควิธีการจัดแสดง และการติดตั้งผลงาน แตกต่างกัน แยกเป็นประเภทได้ 2 แบบคือ

แบบที่ 1. เป็นพื้นที่เปิดโล่งติดตั้งผลงานที่ผนังของตัวอาคารทั้งด้านซ้ายและขวา

ภาพที่ 4.8 แสดงรูปแบบการติดตั้งผลงาน

แบบที่ 2. เป็นพื้นที่ที่มีการปรับใช้แผงบอร์ดติดตั้งผลงาน ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนลักษณะการติดตั้งแผงบอร์ดได้ ร่วมกับการติดตั้งผลงานที่ผนังของตัวอาคาร

ภาพที่ 4.9 แสดงรูปแบบการติดตั้งผลงาน

ตารางที่ 4.12 แสดงรายชื่อของกลุ่มพื้นที่ศึกษาแยกตามลักษณะของวิธีการจัดแสดง

การติดตั้งผลงานจัดแสดงแบบที่ 1	การติดตั้งผลงานจัดแสดงแบบที่ 2
1.Project 304	1.Gallery 55
2. Space Contemporary art	2.เวียงตะวัน Art Gallery.
3.Siam Art Space	3.หอศิลป์ Tadu
4.Garuda Fine Art	
5.Bangkok Art Gallery	
6.น้ำทอง Art Gallery	

จากตารางแสดงการแบ่งกลุ่มพื้นที่ตัวอย่างศึกษา ตามลักษณะของรูปแบบการจัดแสดง พบว่า สถานที่จัดแสดงงานศิลปะ ที่เลือกใช้วิธีการจัดแสดงแบบที่ 1 คือติดตั้งผลงานศิลปะที่ผนังของตัวอาคารทั้งด้านซ้ายและด้านขวา เป็นสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่เป็นพื้นที่อาคารพาณิชย์ 5 แห่งและอาคารสาธารณะ 1 แห่ง ซึ่งสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่อยู่ในอาคารสาธารณะเป็นสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่มีพื้นที่ขนาดเล็ก คือ 57.5 ตรม. ส่วนสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่เลือกใช้วิธีการจัดแสดงแบบที่ 2 โดยการติดตั้งผลงานที่แอมบอर्ड ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนลักษณะของพื้นที่ได้ ร่วมกับการติดตั้งผลงานศิลปะที่ผนังของตัวอาคาร ทั้งด้านซ้ายและด้านขวา เป็นสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่มีพื้นที่ส่วนหนึ่งในอาคารสาธารณะทั้ง 3 แห่ง ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่าการเลือกรูปแบบวิธีการจัดแสดงงานศิลปะขึ้นอยู่กับลักษณะรูปแบบของพื้นที่ของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ มากกว่าขนาดของพื้นที่ จะเห็นว่าทั้งหมดของสถานที่จัดแสดงงานศิลปะที่อยู่ในอาคารพาณิชย์จะเลือกวิธีการจัดแสดงแบบที่ 2 คือเป็นพื้นที่เปิดโล่งติดตั้งผลงานที่ผนังของตัวอาคารทั้งด้านซ้ายและขวา นอกจากการศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบวิธีการจัดแสดงแล้วยังได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับระยะระหว่างบอर्डหรือ ผนังสำหรับติดตั้งผลงาน ของวิธีการจัดแสดงแต่ละประเภทดังนี้

ตารางที่ 4.13 แสดงระยะห่างระหว่างบอर्ड, ผนัง สำหรับติดตั้งผลงานศิลปะของวิธีการจัดแสดง ทั้ง 2 แบบ

ระยะ	แบบที่ 1 / เมตร	แบบที่ 2 / เมตร
1. ระยะห่างระหว่างแอมบอर्डติดตั้งผลงาน		
-ระยะต่ำสุด	3.50	3.50
-ระยะสูงสุด	6.20	6.00

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ระยะ	แบบที่ 1/เมตร	แบบที่ 2 / เมตร
2. ระยะห่างของพื้นที่ที่มีกรจัดวางแสดง ผลงานประติมากรรม		
-ระยะต่ำสุด	3.50	3.50
-ระยะสูงสุด	6.20	7.00

จากการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการจัดแสดงผลงาน ในสถานจัดแสดงผลงานศิลปะ ซึ่งมีวิธีการจัดแสดงผลงานทั้ง 2 แบบ ได้แสดงให้เห็นถึงระยะต่าง ๆ ภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงที่สำคัญ 2 ส่วน

1. ระยะห่างระหว่างแผงบอร์ด หรือผนังสำหรับติดตั้งแสดงผลงานศิลปะ (แบบ 2 มิติ)

2. ระยะห่างระหว่างแผงบอร์ด หรือผนังซึ่งทำให้เกิดพื้นที่สำหรับ จัดวางแสดงผลงานประติมากรรมขนาดเล็ก (แบบ 3 มิติ)

การศึกษาระยะห่างระหว่างแผงบอร์ด,ผนังสำหรับติดตั้งผลงานศิลปะ 2มิติ และระยะห่างระหว่างผนังซึ่งทำให้เกิดพื้นที่สำหรับ จัดวางผลงานประติมากรรม 3มิติ นั้นได้ศึกษาระยะห่างที่มีค่าน้อยที่สุด และระยะห่างที่มีค่ามากที่สุด ของการจัดแสดงทั้ง 2 แบบดังกล่าวซึ่งพบว่าการจัดแสดงในแบบที่ 1 ระยะห่างระหว่างแผงบอร์ด,ผนังสำหรับติดตั้งผลงานศิลปะ 2มิติและ 3 มิตินั้นมีระยะที่เท่ากันคือ ระยะห่างน้อยที่สุดที่ 3.50 เมตร และระยะห่างที่มากที่สุดคือ 6.20 เมตร ส่วนการจัดแสดงในแบบที่ 2 นั้นระยะห่างระหว่างแผงบอร์ด,ผนังสำหรับติดตั้งผลงานศิลปะ 2 มิติ มีระยะห่างน้อยที่สุดที่ 3.50 เมตร และระยะห่างที่มากที่สุดคือ 6.00 เมตร และระยะห่างระหว่างแผงบอร์ด,ผนังสำหรับติดตั้งผลงานศิลปะ 3 มิติมีระยะห่างน้อยที่สุดที่ 3.50 เมตร และระยะห่างที่มากที่สุดคือ 7.00 เมตร

การศึกษาถึงระยะห่างทั้ง 2 กรณีข้างต้นทำให้ทราบถึงระยะของเส้นทางสัญจรภายในส่วนจัดแสดง สำหรับการจัดแสดงผลงานศิลปะประเภท 2มิติ ควรมีระยะไม่น้อยกว่า 3.00 เมตร และมากที่สุดไม่เกิน 6.20 เมตร สำหรับงานศิลปะประเภท 3 มิติควรมีระยะไม่น้อยกว่า 3.50 เมตร และมากที่สุดไม่เกิน 7.00 เมตร

นอกจากนี้ยังได้สังเกตและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการจัดแสดงของสถานจัดแสดงผลงานศิลปะแต่ละแห่ง ดังนี้

ตารางที่ 4.14 แสดงข้อมูลจากการสังเกตและบันทึกผลเกี่ยวกับการจัดแสดงภายในสถาน
จัดแสดงงานศิลปะ

เกี่ยวกับการจัดแสดง	จำนวน	ร้อยละ
1.รูปแบบของการจัดแสดง		
จัดแสดงศิลปะอย่างเดียว	7	77.7
ประกอบกิจการค้าอื่น	2	22.2
2.ลักษณะของพื้นที่จัดแสดง		
แบบถาวร	5	55.5
แบบชั่วคราว	4	44.4
3.เทคนิคที่ใช้ในการจัดแสดง		
เพื่อความงาม	8	88.8
เพื่อให้ความรู้	-	
ตามสภาพความเป็นจริง	2	22.2
4.อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดแสดง		
ติดตั้งบนบอร์ด	-	-
ติดตั้งบนผนัง	2	22.2
วางชิ้นงานที่แท่น	-	-
ใช้บอร์ดและผนัง	-	-
ใช้บอร์ดและแท่น	-	-
ใช้แท่นและผนัง	2	22.2
ทั้ง 3 อย่างประกอบกัน	5	55.5
5.การเก็บผลงาน		
ไม่เก็บผลงาน		
เก็บผลงานและมีห้องเก็บ	4	44.4
เก็บผลงานแต่ไม่มีห้องเก็บ	2	22.2
6.ลักษณะของพื้นที่จัดแสดง	3	33.3
แยกส่วนชัดเจนกับพื้นที่อื่น		
เป็นพื้นที่หลักของสถานจัด	6	66.6
แสดงงานศิลปะ	3	33.3

4.3 การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกายภาพภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

การศึกษาสภาพแวดล้อมกายภาพภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ พบว่ามีองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมกายภาพภายใน สถานจัดแสดงงานศิลปะทั้งหมด 4 ประเภทคือ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับเรื่องของแสง ลักษณะการเลือกใช้แสงภายในพื้นที่จัดแสดงงาน และพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับเสียง ค่าระดับความเข้มของเสียงภายในพื้นที่จัดแสดงงาน และภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ องค์ประกอบในเรื่องของสี การเลือกใช้โทนสีต่าง ๆ ภายในพื้นที่จัดแสดงงาน และภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ ดังมีรายละเอียดของการศึกษาดังนี้

4.3.1 การศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบเรื่องแสงภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

จากการศึกษาพบว่าแสงที่ใช้ในสถานจัดแสดงงานศิลปะทั้ง 11 แห่งมีการใช้แสง 2 ประเภท

1. แสงประดิษฐ์ Electric light คือ แสง fluorescent หรือแสงที่เกิดจากการจัดทำขึ้น

2. แสงประสม Mixed light คือการใช้แสงธรรมชาติ (daylight) ผสมผสานกับแสงประดิษฐ์ (electric light)

จากการสำรวจพื้นที่ตัวอย่างศึกษาไม่พบว่ามีสถานจัดแสดงงานศิลปะที่ใดใช้แสงธรรมชาติเพียงอย่างเดียว

ตารางที่ 4.15 แสดงกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษาในการแยกประเภทการใช้แสงในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

ประเภทของแสงที่ใช้	รายชื่อสถานจัดแสดงงานศิลปะ
การใช้แสงแบบที่ 1. แสงประดิษฐ์	1. Siam Art Space 2. หอศิลป์ Tadu 3. น้ำทอง Art Gallery 4. Gallery 55
การใช้แสงแบบที่ 2 แสงผสม	1. Bangkok Art Gallery 2. Project 304 3. Space Contemporary Art 4. Garuda Fine art 5. เวียงดาววัน Art Gallery

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่า มีสถานจัดแสดงงานศิลปะ 4 แห่งที่ใช้แสงประดิษฐ์ เพียงอย่างเดียวภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ และมีสถานจัดแสดงงานศิลปะ 5 แห่งที่เลือกใช้แสงแบบผสม ซึ่งจากการสำรวจพบว่าปริมาณแสงผสมที่ใช้ในพื้นที่ มีการเลือกใช้แสงประดิษฐ์ มากกว่าแสงธรรมชาติในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานศิลปะเป็นปริมาณถึงร้อยละ 70-80 ของปริมาณแสงทั้งหมดที่ใช้ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

ตารางที่ 4.16 แสดงประเภทการจัดแสงขององค์ประกอบพื้นที่ภายใน สถานจัดแสดงงานศิลปะทั้ง 9 แห่ง

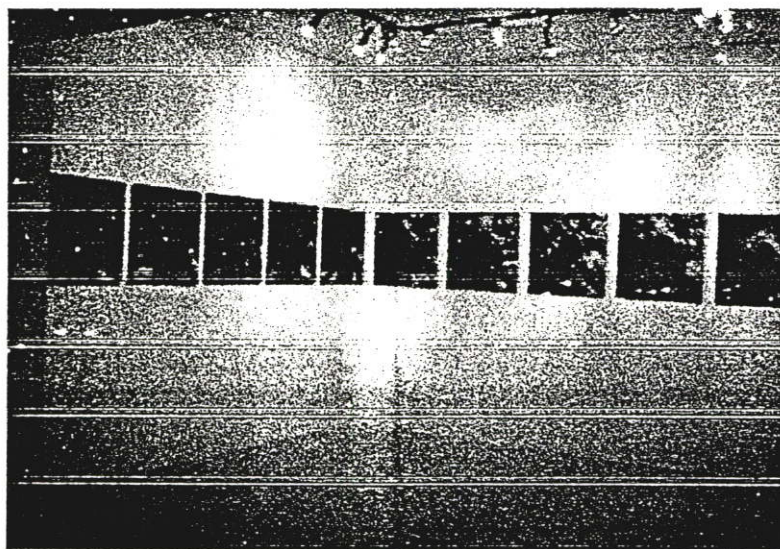
องค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ	จำนวนสถานจัดแสดงงานศิลปะที่ใช้แสงประดิษฐ์/ร้อยละ	จำนวนสถานจัดแสดงงานศิลปะที่ใช้แสงผสม/ร้อยละ
1. พื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ		
-สำนักงาน	66.5	33.5
-เก็บอุปกรณ์	100	-
-เก็บงานจัดแสดง	100	-
-ส่วนบุคคลและเก็บงานจัดแสดง	-	100
2. พื้นที่ร่วมของทั้งผู้ให้บริการและผู้มาชมงานศิลปะ		
-บริการข้อมูล	66.5	33.5
-บริการข้อมูลและของที่ระลึก	42.8	57.2
-ของที่ระลึก	50	50
-ประกอบการค้าอื่น	50	50
-ห้องน้ำ	100	-
3. พื้นที่สำหรับผู้มาชมงานศิลปะ		
-พื้นที่ส่วนจัดแสดง	55.5	44.5
-พื้นที่นั่งในส่วนจัดแสดง	43	57

จากข้อมูลได้แสดงเกี่ยวกับการเลือกใช้แสงแต่ละประเภทกับพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะทั้ง 9 แห่ง โดยพื้นที่ในส่วนของผู้ให้บริการ มีการเลือกใช้แสงประดิษฐ์ในส่วนเก็บอุปกรณ์จัดแสดงและเก็บงานจัดแสดงทั้งหมด ,พื้นที่ในส่วนบุคคลและเก็บงานจัดแสดงมีการเลือกใช้แสงผสมทั้งหมด ส่วนพื้นที่ของสำนักงาน มีการเลือกใช้แสงประดิษฐ์ถึงร้อยละ 55.5 ของทั้งหมด พื้นที่ในส่วนร่วมของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ มีการเลือกใช้แสงประดิษฐ์ในส่วนของห้องน้ำทั้งหมด ,ส่วนพื้นที่ขายของที่ระลึกและประกอบการค้าอื่นร้อยละ 50 เลือกใช้แสงประดิษฐ์ ,ส่วนพื้นที่ให้บริการข้อมูลร้อยละ 33.5 เลือกใช้แสงประดิษฐ์ ร้อยละ 66.5 เลือกใช้แสงผสม พื้นที่บริการข้อมูลและขายของที่ระลึกร้อยละ 57.2 เลือกใช้แสงประดิษฐ์ ร้อยละ 42.8 เลือกใช้แสงผสม พื้นที่สำหรับผู้มาชมงานมีการเลือกใช้แสงประดิษฐ์ในพื้นที่ส่วนจัดแสดงถึงร้อยละ 55.5 และใช้แสงผสมร้อยละ 44.5 พื้นที่ส่วนนั่งจัดแสดงงานมีการเลือกใช้แสงประดิษฐ์ในพื้นที่ส่วนจัดแสดงถึงร้อยละ 43 และใช้แสงผสมร้อยละ 57 นอกจากนี้ยังได้ศึกษาในรายละเอียดที่เกี่ยวกับปริมาณความเข้มของแสง ที่ใช้ในส่วนจัดแสดงงานศิลปะของสถานจัดแสดงงานศิลปะแต่ละแห่ง ศึกษาโดยการแบ่งกลุ่มของสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีการใช้แสงในพื้นที่ส่วนจัดแสดงเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีการเลือกใช้แสงผสมทั้งแสงธรรมชาติและแสงประดิษฐ์ กลุ่มที่ 2 เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีการเลือกใช้แสงประดิษฐ์เพียงอย่างเดียว

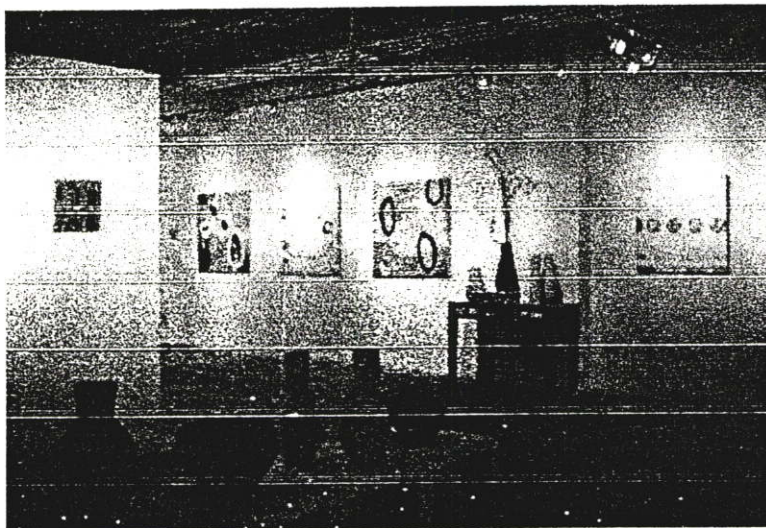
ตารางที่ 4.17 แสดงปริมาณความเข้มแสงในพื้นที่ส่วนจัดแสดงของสถานจัดแสดงงานศิลปะแต่ละแห่ง

รายชื่อสถานจัดแสดงงานศิลปะ	ความเข้มแสงของพื้นที่ส่วนจัดแสดงในระดับต่ำสุด	ความเข้มแสงของพื้นที่ส่วนจัดแสดงในระดับสูงสุด
กลุ่มที่ 1 แสงผสม		
1. Bangkok Art Gallery	132	813
2 Space Contemporary Art	183	854
3. Garuda Fine Art	220	822
4. เวียงดาววัน Art Gallery	188	912
กลุ่มที่ 2 แสงประดิษฐ์		
1.Project 304	98	282
2.Siam Art Space	191	353
3.น้ำทอง Art Gallery	178	325
4.Gallery 55	165	398
5. หอคิลบี Tadu	89	273

จากการศึกษาพบว่า มีสถานจัดแสดงงานศิลปะ 4 แห่งของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีการเลือกใช้แสงผสมระหว่างแสงประดิษฐ์กับแสงธรรมชาติในส่วนจัดแสดง ซึ่งทำให้ค่าความเข้มของแสงภายในพื้นที่นี้มีปริมาณ มากกว่าสถานจัดแสดงงานศิลปะที่เลือกใช้แสงประดิษฐ์เพียงอย่างเดียว คือ ค่าความเข้มของแสงที่ต่ำที่สุด ของพื้นที่ส่วนจัดแสดง ที่มีการใช้แสงแบบผสม อยู่ที่ 132 ค่าความเข้มที่สูงที่สุดอยู่ที่ 912 ส่วนสถานจัดแสดงงานศิลปะ ที่เลือกใช้แสงแบบประดิษฐ์ภายใน พื้นที่ส่วนจัดแสดง มีค่าความเข้มแสงที่ต่ำที่สุดอยู่ที่ 89 ค่าความเข้มที่สูงที่สุดอยู่ที่ 398 ในเรื่องของความแตกต่างของปริมาณแสงภายในพื้นที่ พบว่าสถานจัดแสดงงานศิลปะที่เลือกใช้แสงผสมมีค่าความต่างของแสงในพื้นที่ค่อนข้างสูง ค่าความต่างอยู่ที่ 602-724 ส่วนสถานจัดแสดงงานศิลปะที่เลือกใช้แสงประดิษฐ์ มีค่าความต่างของแสงในพื้นที่เพียง 147-233 เนื่องจากการเลือกใช้แสงประดิษฐ์นั้นสามารถควบคุมปริมาณความเข้มของแสงได้ง่ายกว่า ส่วนการใช้แสงผสมนั้นไม่สามารถควบคุมปริมาณความเข้มของแสงธรรมชาติที่ส่องผ่านเข้ามาในพื้นที่ได้ ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่า ในวันที่มีแสงแดดจัด ค่าความต่างของแสงภายในพื้นที่จะมากขึ้นด้วย

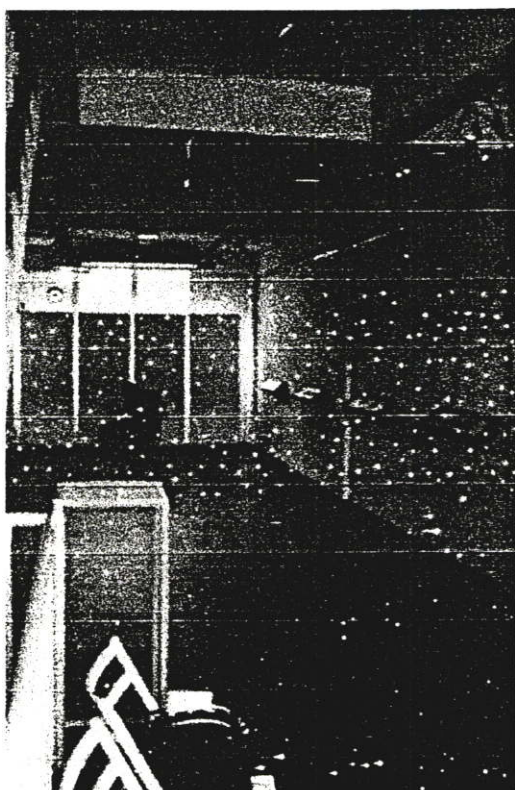
ภาพที่ 4.10 ตัวอย่างสถานจัดแสดงงานศิลปะที่ใช้แสงประดิษฐ์

ภาพที่ 4.11 ตัวอย่างสถานจัดแสดงงานศิลปะที่ใช้แสงประดิษฐ์

ภาพที่ 4.12 ตัวอย่างสถานจัดแสดงงานศิลปะที่ใช้แสงประดิษฐ์

ภาพที่ 4.13 ตัวอย่างสถานจัดแสดงงานศิลปะที่ใช้แสงประดิษฐ์

4.3.2 การศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวกับเสียงภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ

การศึกษาเกี่ยวกับเสียงที่เกิดขึ้นในสถานจัดแสดงงานศิลปะนั้น ได้ศึกษาในองค์ประกอบพื้นที่ภายในส่วนต่าง ๆ ของสถานจัดแสดงงานศิลปะ เพื่อที่จะทราบถึงระดับความแตกต่างของเสียงในแต่ละพื้นที่ และโดยเฉพาะได้ศึกษาในส่วนในพื้นที่จัดแสดง เนื่องจากการศึกษาในเรื่องเสียงนี้ก็เพื่อต้องการทราบว่า ระดับของเสียงมีผลต่อการชมงานแสดงศิลปะหรือไม่ และระดับเสียงที่เท่าไร ซึ่งผู้ชมงานแสดงศิลปะสามารถยอมรับได้ว่า ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนและความรำคาญในการชมงานศิลปะ

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ยการวัดระดับเสียงของพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ในสถานจัดแสดงงานศิลปะ 9 แห่ง

องค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ	ระดับของเสียง
1. พื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ	
- สำนักงาน	74.3
- เก็บอุปกรณ์	49.5
- เก็บงานจัดแสดง	52.4
- ส่วนบุคคล	-
- ส่วนบุคคลและเก็บงานจัดแสดง	55.3
2. พื้นที่ร่วมของทั้งผู้ให้บริการและผู้มาชมงานแสดงศิลปะ	
- บริการข้อมูล	61.2
- บริการข้อมูลและของที่ระลึก	62.5
- ของที่ระลึก	58.5
- ประกอบการค้าอื่น	75.7
- ห้องน้ำ	48
3. พื้นที่สำหรับผู้มาชมงานศิลปะ	
- พื้นที่ส่วนจัดแสดง	55.2
- พื้นที่นั่งส่วนจัดแสดง	56.5

จากข้อมูลได้แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะมีระดับของเสียงแตกต่างกัน 3 ระดับคือ ในพื้นที่ส่วนสำนักงาน และพื้นที่ประกอบการค้าอื่น (โรงเรียนสอนศิลปะ) ในสถานจัดแสดงงานศิลปะ เป็นพื้นที่ที่มีระดับความเข้มของเสียงสูงมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ อยู่ที่ 74 –76 รองลงมา คือพื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูล ,พื้นที่ส่วนขายของที่ระลึก และกลุ่มตัวอย่างที่มีการปรับพื้นที่นี้ใช้ร่วมกันมีระดับของเสียงอยู่ที่ 60-62.5 พื้นที่เก็บงานจัดแสดง ,พื้นที่ส่วนบุคคล,พื้นที่ส่วนจัดแสดง,พื้นที่นั่งส่วนจัดแสดงและ มีระดับของเสียงอยู่ที่ 52-56.5 ส่วนพื้นที่ที่ระดับเสียงต่ำสุดคือ ส่วนของห้องน้ำและส่วนเก็บอุปกรณ์จัดแสดง

ตารางที่ 4.19 แสดงระดับเสียงภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานศิลปะของสถานจัดแสดงงานศิลปะ

รายชื่อสถานจัดแสดงงานศิลปะ	ระดับเสียง/เดซิเบล
กลุ่มที่ 1	
1. Bangkok Art Gallery	50
2. Project 304	52
3.Space Contemporary Art	51
4. Garuda Fine Art	57
5. Siam Art Space	52
กลุ่มที่ 2	
1.น้ำทอง Art Gallery	50
2.Gallery 55	52
3.เวียงดาววัน Art Gallery	54
4.หอศิลป์ Tadu	53

การศึกษาเกี่ยวกับเสียงในพื้นที่ส่วนจัดแสดง พบว่าสถานจัดแสดงงานศิลปะที่อยู่ในอาคารพาณิชย์มีระดับเสียงมีระดับเสียงต่ำสุดคือ 50 สูงสุดที่ 57 เดซิเบล และสถานจัดแสดงงานศิลปะที่อยู่ในอาคารสาธารณะมีอาณาเขตของพื้นที่แน่นอนมีระดับเสียงใกล้เคียงกันคือ 50-54 เดซิเบล ส่วนสถานจัดแสดงงานศิลปะที่อยู่ในอาคารสาธารณะไม่มีอาณาเขตของพื้นที่แน่นอนมีระดับเสียงสูงมากคือ 57 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบของอาคารสถานจัดแสดงงานศิลปะ ไม่มีผลกระทบในเรื่องเสียงรบกวนภายในพื้นที่จัดแสดงอาจเป็นเพราะพื้นที่ส่วนจัดแสดงทั้งในอาคารพาณิชย์และอาคารสาธารณะต่างก็เป็นพื้นที่ปิดล้อมเหมือนกัน

4.3.3. การศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ

เกี่ยวกับอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ในสถานจัดแสดงงานศิลปะซึ่งเป็นองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลกระทบต่อผู้ชมงานศิลปะโดยตรง และยังส่งผลกระทบต่อชิ้นงานศิลปะที่จัดแสดงอีกด้วย ในการศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับระดับของอุณหภูมิในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบระดับความแตกต่างของพื้นที่แต่ละส่วนดังนี้

ตารางที่ 4.20 แสดงการวัดค่าของอุณหภูมิโดยเฉลี่ยในแต่ละพื้นที่ของสถานจัดแสดงงาน

ศิลปะ 9 แห่ง

องค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ	ค่าเฉลี่ยของอุณหภูมิ
1. พื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ	
- สำนักงาน	27.5
- เก็บอุปกรณ์	32.2
- เก็บงานจัดแสดง	31.5
- ส่วนบุคคล	-
- ส่วนบุคคลและเก็บงานจัดแสดง	30.8
2. พื้นที่ร่วมของทั้งผู้ให้บริการและผู้มาชมงานแสดงศิลปะ	
- บริการข้อมูล	27.6
- บริการข้อมูลและของที่ระลึก	26.4
- ของที่ระลึก	26.9
- ประกอบการค้าอื่น	26.5
- ห้องน้ำ	31
3. พื้นที่สำหรับผู้มาชมงานศิลปะ	
- พื้นที่ส่วนจัดแสดง	28.2
- พื้นที่นั่งส่วนจัดแสดง	28

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า พื้นที่ในส่วนเก็บอุปกรณ์, เก็บงานจัดแสดงพื้นที่ส่วนบุคคลและห้องน้ำ มีอุณหภูมิสูงถึง 30.8-32.2 ส่วนพื้นที่ของสำนักงาน ส่วนให้บริการข้อมูล ส่วนขายของที่ระลึก พื้นที่ประกอบการค้าอื่น และพื้นที่ส่วนจัดแสดง พื้นที่นั่งส่วนจัดแสดงมีอุณหภูมิ เฉลี่ยสูง 26.4-28.2 ในการศึกษาพื้นที่ส่วนจัดแสดงของแต่ละสถานจัดแสดงงานศิลปะนั้น นอกจากจะได้

ศึกษาในเรื่องของอุณหภูมิแล้ว ยังได้ศึกษาในเรื่องของความชื้นสัมพัทธ์ด้วย เนื่องจากระดับความชื้นสัมพัทธ์มีผลต่อการดูแลรักษางานศิลปะที่จัดแสดงให้คงสภาพ

ตารางที่ 4.21 แสดงการวัดค่าของอุณหภูมิและค่าความชื้นสัมพัทธ์ในพื้นที่ส่วนจัดแสดงของ
สถานจัดแสดงงานศิลปะแต่ละแห่ง

รายชื่อสถานจัดแสดงงานศิลปะ	ค่าของอุณหภูมิในพื้นที่ส่วนจัดแสดง	ค่าความชื้นสัมพัทธ์ในพื้นที่ส่วนจัดแสดง
กลุ่มที่ 1		
1. Bangkok Art Gallery	29	52
2. Project 304	32	55
3.Space Contemporary Art	31	54
4. Garuda Fine Art	26	53
5. Siam Art Space	29	54
กลุ่มที่ 2		
1.น้ำทอง Art Gallery	27	55
2.Gallery 55	25	53
3.เวียงดาววัน Art Gallery	25	55
4.หอศิลป์ Tadu	28	52

พบว่า สถานจัดแสดงงานศิลปะที่อยู่ในอาคารพาณิชย์ มีระดับของอุณหภูมิต่ำกว่าชั้นสูงที่ระดับ 28-32 ส่วนสถานจัดแสดงงานศิลปะที่อยู่ในอาคารสาธารณะ มีระดับอุณหภูมิที่ 25-31 จากผลได้แสดงให้เห็นว่า ระดับอุณหภูมิในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ ที่อยู่ในอาคารพาณิชย์มีระดับที่สูงกว่า พื้นที่ที่อยู่ในอาคารสาธารณะ ซึ่งน่าจะสรุปได้ว่ารูปแบบของตัวอาคารมีผลต่อระดับอุณหภูมิในพื้นที่จัดแสดง เนื่องจากพื้นที่ที่อยู่ในอาคารสาธารณะได้ถูกปกป้องความร้อนจากพื้นที่อื่น ๆ โดยรอบในอาคารเดียวกัน มากกว่าพื้นที่ของอาคารพาณิชย์

4.3.4 องค์ประกอบในเรื่องสีภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเรื่อง สี ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะของกลุ่มตัวอย่างศึกษาทั้ง 9 แห่งมีประเด็นการศึกษาแยกเป็น 2 ประเด็นคือ

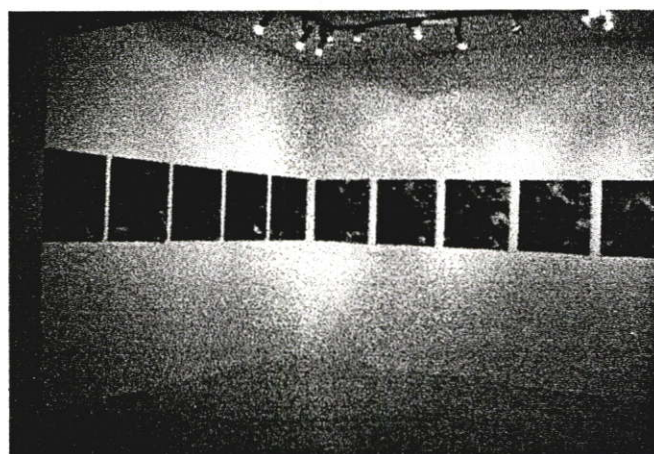
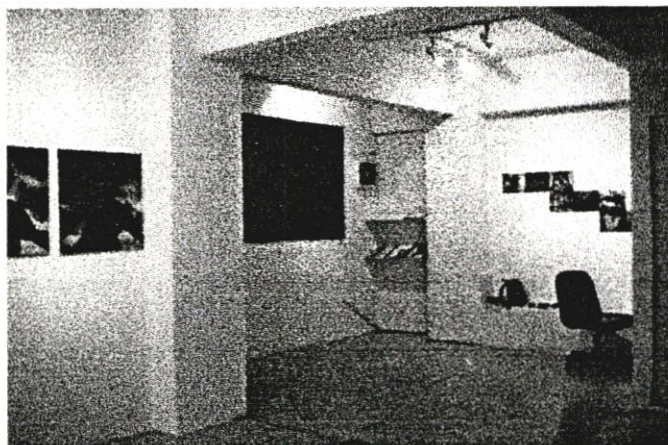
1. ความแตกต่างของสีในองค์ประกอบพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของสถานจัดแสดงงานศิลปะ
2. เรื่องของการเลือกใช้โทนสีและการเลือกใช้สี

พบว่า มีสถานจัดแสดงงานศิลปะ 7 แห่งที่มีการเลือกใช้แบบเดียวกันในองค์ประกอบของพื้นที่แต่ละส่วน และมีสถานจัดแสดงงานศิลปะ 2 แห่งที่มีการเลือกใช้สีแตกต่างกันในองค์ประกอบของพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ดังนี้

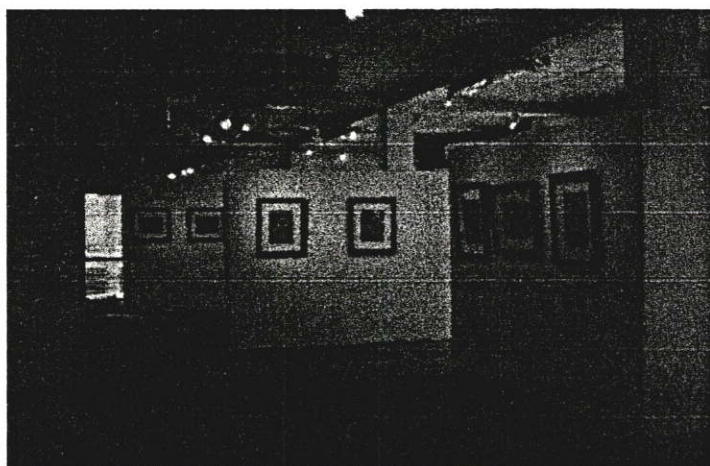
ตารางที่ 4.22 แสดงการเลือกใช้สีในแต่ละพื้นที่ของสถานจัดแสดงงานศิลปะ

สถานจัดแสดงงานศิลปะ	องค์ประกอบพื้นที่ภายใน	โทนสี	สี
1.Bangkok art	ใช้สีเหมือนกัน	ร้อน	เขียวน้ำตาล
2.Space contemporary	ใช้สีเหมือนกัน	เย็น	ขาว
3.Garuda fine art	ใช้สีเหมือนกัน	เย็น	ขาว
4.Siam art space	ใช้สีเหมือนกัน	เย็น	สีปูนซีเมนต์ (เทา)
5.น้ำทอง Art gallery	ใช้สีเหมือนกัน	เย็น	ขาว
6.Gallery 55	ใช้สีเหมือนกัน	เย็น	ขาว
7.หอศิลป์ Tadu	ใช้สีเหมือนกัน	เย็น	ขาว
1.Project 304	-พื้นที่ภายในสีเหมือนกัน	เย็น	ขาว
2.เวียงดาววัน Art gallery	-พื้นที่จัดแสดงสีต่างกัน	เย็น และร้อน	ฟ้าและชมพู
	-พื้นที่ภายในสีเหมือนกัน	เย็น	ขาว
	รวมทั้งพื้นที่จัดแสดง		
	-พื้นที่ส่วนบริการข้อมูลสีต่างกัน	ร้อน	เหลือง-น้ำตาล

จากตารางข้างต้นได้แสดงให้เห็นว่า มีสถานจัดแสดงงานศิลปะ ที่มีการเลือกใช้สีในแต่ละพื้นที่เป็นสีเดียวกัน มี 7 แห่งที่เป็นสีโทนเย็นคือสีขาวเหมือนกันทุกแห่งมีเพียงแห่งเดียวที่เลือกใช้สีโทนร้อน คือสี เขียวแดง ส่วนสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีการเลือกใช้สีในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน ทั้ง 2 แห่ง คือ มีการเลือกใช้สีภายในพื้นที่โดยรวมเป็นสีโทนเย็นคือสีขาว แตกต่างจากพื้นที่ในส่วนจัดแสดง ซึ่งเป็นสีโทนร้อนและเย็นคือ สีชมพู-ฟ้า เป็นส่วนหนึ่งของงานแสดงศิลปะด้วย จึงไม่สามารถสรุปได้ว่า โดยปรกติใช้สีโทนร้อนและเย็นในส่วนจัดแสดงตลอดเวลา ส่วนสถานจัดแสดงงานศิลปะอีกแห่ง ใช้สีภายในโดยรวมเป็นสีเดียวกับสีในพื้นที่ส่วนจัดแสดง ซึ่งเป็นสีโทนเย็นคือสีขาว ส่วนพื้นที่สำหรับให้บริการข้อมูลเป็นสีโทนร้อนคือสี เหลือง-น้ำตาล โดยรวมแล้วสถานจัดแสดงงานศิลปะใช้สีภายในเป็นสีเดียวกับพื้นที่ส่วนจัดแสดง คือสีโทนเย็น สีขาว

ภาพที่ 4.14 ตัวอย่างสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีการเลือกใช้สีภายในเป็นสีเดียวกัน ซึ่งโดยรวมเป็นสีโทนเย็นคือสีขาว

ภาพที่ 4.15 ตัวอย่างสถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีการเลือกใช้สีในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน

4.4 รายละเอียดเกี่ยวกับภาพรวมทั่วไปของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ

4.4.1 ภาพรวมทั่วไปของผู้ใช้บริการ

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้ใช้บริการ จำนวน 225 คน เป็นชาย ร้อยละ 84 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 88.4 รองลงมาอายุ 15-20 ปี ร้อยละ 9.8 และอายุ 31 ปีขึ้นไป ร้อยละ 1.7 มีการศึกษาในระดับ ปวส.-ปริญญาตรี ร้อยละ 91.1 รองลงมาในระดับมัธยมปลาย-ปวช. ร้อยละ 8.4 อาชีพเป็นผู้สนใจทั่วไป ร้อยละ 88 และเป็นนักเรียน-นักศึกษา ร้อยละ 12 ส่วนใหญ่ชอบมาชมงานคนเดียว ร้อยละ 86.7 สำหรับผู้ที่มาชมงานเป็นกลุ่มทุกคนจะมากัน 3-5 คน ความถี่ในการเข้าชมงาน จะเข้าชมงาน 1-2 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 58.2 รองลงมา เข้าชมงาน 1 ครั้ง/3 เดือน ร้อยละ 37.8 (ดูตารางที่ 4.23)

โดยจากข้อมูลสรุปได้ว่ากลุ่มเป้าหมายที่เข้ามาใช้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นเพศชาย อายุระหว่าง 21-30 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับ ปวส.-ปริญญาตรี อาชีพเป็นผู้สนใจทั่วไป ชอบมาชมงานคนเดียว ถ้ามาชมงานเป็นกลุ่มจะมากัน 3-5 คน และเข้าชมงาน 1-2 ครั้ง/เดือน

ตารางที่ 4.23 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการ จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ การมาชมงาน ขนาดของกลุ่ม และความถี่ในการเข้าชมงาน

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	36	16.0
ชาย	189	84.0
2. อายุ		
15-20 ปี	22	9.8
21-30 ปี	199	88.4
31-40 ปี	3	1.3
41-60 ปี	1	0.4
3. การศึกษา		
มัธยมปลาย-ปวช.	19	8.4
ปวส.-ปริญญาตรี	205	91.1
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.4

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
4. อาชีพ		
นักเรียน-นักศึกษา	27	12.0
ผู้สนใจทั่วไป	198	88.0
5. การมาชมงาน		
ชอบมาคนเดียว	195	86.7
ชอบมาเป็นกลุ่ม	30	13.3
6. ขนาดของกลุ่ม		
3-5 คน	30	100.0
7. ความถี่ในการเข้าชมงาน		
1-2 ครั้ง / เดือน	131	58.2
1 ครั้ง / 3 เดือน	85	37.8
1 ครั้ง / 6 เดือน	9	4.0

4.4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ ความพึงพอใจ และความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

4.4.2.1 ความต้องการส่วนบุคคล

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ความต้องการส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.48 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อ 7.1 ลักษณะที่นั่งบริเวณรอบนอกพื้นที่จัดแสดงควรเป็นชุดรับแขก รองลงมาคือ ข้อ 2 ต้องการความเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงานแสดง ข้อ 5.1 ลักษณะที่นั่งในพื้นที่จัดแสดงควรเป็นโซฟา ข้อ 6 ควรจัดให้มีพื้นที่นั่งบริเวณรอบนอกพื้นที่จัดแสดง และข้อ 4 ควรจัดให้มีที่นั่งในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ โดยอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ข้อ มีค่าเฉลี่ย 4.27 , 4.17 , 4.09 , 4.08 และ 4.05 ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 7.2 ลักษณะที่นั่งบริเวณรอบนอกพื้นที่จัดแสดงควรเป็นเก้าอี้เดี่ยว มีค่าเฉลี่ย 2.08 (ดูตารางที่ 4.24)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ความต้องการส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพในสถานจัดงานศิลปะ มากที่สุด คือ ที่นั่งบริเวณรอบนอกพื้นที่จัดแสดงควรเป็นชุดรับแขก และที่ต้องการน้อยที่สุด คือ ที่นั่งบริเวณรอบนอกพื้นที่จัดแสดงควรเป็นเก้าอี้เดี่ยว และในภาพรวมทั่วไปมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความต้องการส่วนบุคคล ที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

ความต้องการส่วนบุคคล	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ต้องการความเป็นส่วนตัวภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ	3.91	0.45	มาก
2. ต้องการความเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงานแสดง	4.17	0.57	มาก
3. ต้องการมีการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่น	2.68	0.78	ปานกลาง
4. ควรจัดให้มีที่นั่งในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ	4.05	0.30	มาก
5. ลักษณะที่นั่งในพื้นที่จัดแสดงควรเป็น			
5.1 โซฟา	4.09	0.49	มาก
5.2 เก้าอี้เดี่ยว	2.22	1.10	น้อย
5.3 ชุดรับแขก	2.89	1.16	ปานกลาง
6. ควรจัดให้มีพื้นที่นั่งบริเวณรอบนอกพื้นที่จัดแสดง	4.08	0.32	มาก
7. ลักษณะที่นั่งบริเวณรอบนอกพื้นที่จัดแสดงควรเป็น			
7.1 โซฟา	3.95	0.60	มาก
7.2 เก้าอี้เดี่ยว	2.08	0.86	น้อย
7.3 ชุดรับแขก	4.27	0.71	มาก
8. ควรจัดสร้างบรรยากาศเสริมในพื้นที่จัดแสดง เช่น ต้นไม้	3.38	0.66	ปานกลาง
รวม	3.48	0.26	ปานกลาง

4.4.2.2 ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.59 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อ 13 มีความพึงพอใจในการเลือกใช้สีภายในพื้นที่จัดแสดงงาน รองลงมาคือ ข้อ 12 มีความพึงพอใจในการเลือกใช้สีภายในสถานจัดแสดงงาน ข้อ 6 มีความพึงพอใจกับการจัดแสงในพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลขายของที่ระลึก ข้อ 2 ขนาดของพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับชิ้นงานที่จัดแสดง และข้อ 5 มีความพึงพอใจกับขนาดของทางสัญจรภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน โดยอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ข้อ มีค่าเฉลี่ย 4.22 , 4.06 , 3.98 , 3.94 และ 3.94 ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 10 มีความพึงพอใจกับอุณหภูมิภายในพื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูลขายของที่ระลึก มีค่าเฉลี่ย 2.36 (ดูตารางที่ 4.25)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพ ในสถานที่จัดงานศิลปะ มากที่สุด คือ การเลือกใช้สีภายในพื้นที่จัดแสดงงาน และที่พึงพอใจน้อยที่สุด คือ อุณหภูมิภายในพื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูลขายของที่ระลึก และในภาพรวมทั่วไปมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.25 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพึงพอใจ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

ความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความพึงพอใจกับรูปแบบการติดตั้งผลงานจัดแสดง	3.88	0.42	มาก
2. ขนาดของพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับชิ้นงานที่จัดแสดง	3.94	0.46	มาก
3. มีความพึงพอใจกับการจัดองค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ	3.11	1.31	ปานกลาง
4. มีความพึงพอใจกับรูปแบบทางสัญจรภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ	3.04	1.38	ปานกลาง
5. มีความพึงพอใจกับขนาดของทางสัญจรภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน	3.94	0.63	มาก
6. มีความพึงพอใจกับการจัดแสงในพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลขายของที่ระลึก	3.98	0.27	มาก
7. มีความพึงพอใจกับการจัดแสงในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน	3.86	0.65	มาก
8. มีความพึงพอใจกับระดับเสียงภายในพื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูลขายของที่ระลึก	3.88	0.93	มาก
9. มีความพึงพอใจกับระดับเสียงภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดง	3.88	0.94	มาก
10. มีความพึงพอใจกับอุณหภูมิภายในพื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูลขายของที่ระลึก	2.36	1.66	น้อย
11. มีความพึงพอใจกับอุณหภูมิในส่วนพื้นที่จัดแสดง	2.45	1.64	น้อย
12. มีความพึงพอใจในการเลือกใช้สีภายในสถานจัดแสดงงาน	4.06	0.38	มาก
13. มีความพึงพอใจในการเลือกใช้สีภายในพื้นที่จัดแสดงงาน	4.22	0.53	มาก
รวม	3.59	0.46	มาก

4.4.2.3 ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อ 12.2 พื้นที่นั่งภายในส่วนจัดแสดงงานควรใช้สีโทนเย็น และ ข้อ 13.2 พื้นที่นั่งบริเวณรอบนอกส่วนจัดแสดงงานควรใช้สีโทนเย็น ข้อ 8 อุณหภูมิมีผลกระทบต่อการใช้งาน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.61 , 4.61 และ 4.51 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในเรื่องต่าง ๆ เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ลำดับ ได้แก่ ข้อ 11.2 พื้นที่ส่วนจัดแสดงงานควรใช้สีโทนเย็น รองลงมาคือ ข้อ 4.1 พื้นที่ส่วนแสดงควรใช้แสงประดิษฐ์ ข้อ 6.2 พื้นที่นั่งบริเวณรอบนอกส่วนจัดแสดงควรใช้แสงธรรมชาติ ข้อ 5.2 พื้นที่นั่งในส่วนจัดแสดงควรใช้แสงธรรมชาติ และข้อ 10.2 พื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูลและขายของที่ระลึกควรใช้สีโทนเย็น มีค่าเฉลี่ย 4.49 , 4.43 , 4.43 , 4.28 และ 4.16 ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 1.1 มีความรู้สึกว่ขนาดของพื้นที่จัดแสดงแคบ มีค่าเฉลี่ย 1.54 ซึ่งในทางกลับกันผู้ใช้บริการมีความรู้สึกว่ขนาดของพื้นที่จัดแสดงกว้าง ดังข้อ 1.2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 (ดูตารางที่ 4.26)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพในสถานที่จัดงานศิลปะ มากที่สุด คือ พื้นที่นั่งภายในส่วนจัดแสดงงานควรใช้สีโทนเย็น และ พื้นที่นั่งบริเวณรอบนอกส่วนจัดแสดงงานควรใช้สีโทนเย็น และมีความรู้สึกว่ขนาดของพื้นที่จัดแสดงแคบอยู่ในระดับน้อย แต่มีความรู้สึกว่ขนาดของพื้นที่จัดแสดงโล่งกว้างอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความคิดเห็น ที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

ความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความรู้สึกว่ขนาดของพื้นที่จัดแสดง			
1.1 แคบ	1.54	0.63	น้อย
1.2 โล่งกว้าง	4.00	0.61	มาก
2. คิดว่าลักษณะของการจัดแสงมีผลต่อการชมงาน	4.10	0.46	ปานกลาง
3. คิดว่าพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลและขายของที่ระลึกควรใช้แสง			
3.1 แสงประดิษฐ์	2.24	0.78	น้อย
3.2 แสงธรรมชาติ	3.53	0.77	มาก
3.3 แสงผสม	3.94	0.69	มาก

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

ความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. คิดว่าพื้นที่ส่วนแสดงควรใช้แสงแบบใด			
4.1 แสงประดิษฐ์	4.43	0.56	มาก
4.2 แสงธรรมชาติ	2.07	0.61	น้อย
4.3 แสงผสม	2.59	0.62	ปานกลาง
5. คิดว่าพื้นที่นั่งในส่วนจัดแสดงใช้แสงแบบใด			
5.1 แสงประดิษฐ์	1.88	0.59	น้อย
5.2 แสงธรรมชาติ	4.28	0.74	มาก
5.3 แสงผสม	3.54	0.90	มาก
6. คิดว่าพื้นที่นั่งบริเวณรอบนอกส่วนจัดแสดงใช้แสงแบบใด			
6.1 แสงประดิษฐ์	1.80	0.57	น้อย
6.2 แสงธรรมชาติ	4.43	0.59	มาก
6.3 แสงผสม	3.47	0.92	ปานกลาง
7. คิดว่าเสียงรบกวนมีผลกระทบต่อการทำงาน	3.87	0.41	มาก
8. คิดว่าอุณหภูมิมีผลกระทบต่อการทำงาน	4.51	0.64	มากที่สุด
9. คิดว่าการเลือกใช้สีภายในมีผลกระทบต่อการทำงาน	4.03	0.49	มาก
10. คิดว่าพื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูลและขายของที่ระลึกควรใช้สี			
10.1 โทนร้อน	2.16	0.85	น้อย
10.2 โทนเย็น	4.16	0.53	มาก
11. คิดว่าพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานควรใช้สี			
11.1 โทนร้อน	1.72	0.64	น้อย
11.2 โทนเย็น	4.49	0.50	มาก
12. คิดว่าพื้นที่นั่งภายในส่วนจัดแสดงงานควรใช้สี			
12.1 โทนร้อน	1.71	0.55	น้อย
12.2 โทนเย็น	4.61	0.49	มากที่สุด
13. คิดว่าพื้นที่นั่งบริเวณรอบนอกส่วนจัดแสดงงานควรใช้สี			
13.1 โทนร้อน	1.72	0.57	น้อย
13.2 โทนเย็น	4.61	0.50	มากที่สุด

4.4.3 ภาพรวมทั่วไปของผู้ให้บริการ

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้ให้บริการ จำนวน 18 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย ร้อยละ 88.9 มีอายุระหว่าง 20-24 ปี ร้อยละ 83.3 และอายุ 15-19 ปี ร้อยละ 16.7 มีการศึกษาระดับ ปวส.-ปริญญาตรี ร้อยละ 77.8 และระดับมัธยมปลาย-ปวช. ร้อยละ 22.2 (ดูตารางที่ 4.27)

โดยจากข้อมูลสรุปได้ว่ากลุ่มเป้าหมายที่เข้ามาให้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะ ส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นเพศชาย อายุระหว่าง 20-24 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับ ปวส.-ปริญญาตรี

ตารางที่ 4.27 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ให้บริการ จำแนกตามเพศ อายุ และการศึกษา

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	2	11.1
ชาย	16	88.9
2. อายุ		
15-19 ปี	3	16.7
20-24 ปี	15	83.3
3. การศึกษา		
มัธยมปลาย-ปวช.	4	22.2
ปวส.-ปริญญาตรี	14	77.8

4.4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจ และความคิดเห็นของผู้ให้บริการที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

4.4.4.1 ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพ

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ความพึงพอใจของผู้ให้บริการ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อ 10 มีความพึงพอใจกับสีภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน รองลงมาคือ ข้อ 11 มีความพึงพอใจกับสีภายในพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ ซึ่งทั้ง 2 ข้อนี้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 และ 4.50 และมีข้อที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อ 5 มีความพึงพอใจกับการจัดแสงภายในพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ ข้อ 6 มีความพึงพอใจกับการจัด

ระดับของเสียงภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน ข้อ 4 มีความพึงพอใจกับการจัดแสงภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน และข้อ 7 มีความพึงพอใจกับการจัดระดับของเสียงภายในพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.39 , 4.28 , 4.06 และ 4.06 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 8 มีความพึงพอใจกับอุณหภูมิภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน มีค่าเฉลี่ย 3.00 ซึ่งมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ดูตารางที่ 4.28)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ความพึงพอใจของผู้ให้บริการที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพในสถานที่จัดงานศิลปะ มากที่สุด คือ สีภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน และที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ อุณหภูมิภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน และในภาพรวมทั่วไปมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.28 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความพึงพอใจ ที่มีต่อ

สภาพแวดล้อมกายภาพในสถานที่จัดงานศิลปะ

ความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีความพึงพอใจเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดแสดง	3.94	0.24	มาก
2. มีความพึงพอใจกับทางสัญจรภายในสถานที่จัดงาน	3.94	1.35	มาก
3. มีความพึงพอใจกับทางสัญจรภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน	3.94	1.35	มาก
4. มีความพึงพอใจกับการจัดแสงภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน	4.06	0.80	มาก
5. มีความพึงพอใจกับการจัดแสงภายในพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ	4.39	0.61	มาก
6. มีความพึงพอใจกับการจัดระดับของเสียงภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน	4.28	0.46	มาก
7. มีความพึงพอใจกับการจัดระดับของเสียงภายในพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ	4.06	0.54	มาก
8. มีความพึงพอใจกับอุณหภูมิภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน	3.00	1.53	ปานกลาง
9. มีความพึงพอใจกับอุณหภูมิภายในพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ	3.56	1.25	มาก
10. มีความพึงพอใจกับสีภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน	4.56	0.62	มากที่สุด
11. มีความพึงพอใจกับสีภายในพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ	4.50	0.62	มากที่สุด
รวม	4.08	0.57	มาก

4.4.4.2 ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพ

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ความคิดเห็นของผู้ให้บริการ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อ 1.2 ขนาดของบอร์ดที่คิดว่าเหมาะสมในการใช้งานคือ 1.50 x 1.80 เมตร² รองลงมาคือ ข้อ 3 คิดว่าลักษณะของการจัดแสงมีผลต่อการชมงาน ข้อ 5 คิดว่าอุณหภูมิมีผลกระทบต่อการทำงาน ข้อ 6 คิดว่าการเลือกใช้สีมีผลกระทบต่อการทำงาน และข้อ 2.1 ขนาดของแท่นที่เหมาะสมกับการวางงานประติมากรรมคือ 1.00 x 1.00 x 0.50 เมตร³ ซึ่งทั้ง 5 ข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.83 , 4.78 ,4.78 ,4.78 และ 4.56 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 1.3 ขนาดของบอร์ดที่คิดว่าเหมาะสมในการใช้งานคือ 2.00 x 1.80 เมตร² มีค่าเฉลี่ย 1.89 ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (ดูตารางที่ 4.29)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ความคิดเห็นของผู้ให้บริการที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพในสถานที่จัดงานศิลปะ มากที่สุด คือ ขนาดของบอร์ดที่คิดว่าเหมาะสมในการใช้งานคือ 1.50 x 1.80 เมตร² และที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ขนาดของบอร์ดที่คิดว่าเหมาะสมในการใช้งานคือ 2.00 x 1.80 เมตร²

ตารางที่ 4.29 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับความคิดเห็น ที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพในสถานที่จัดงานศิลปะ

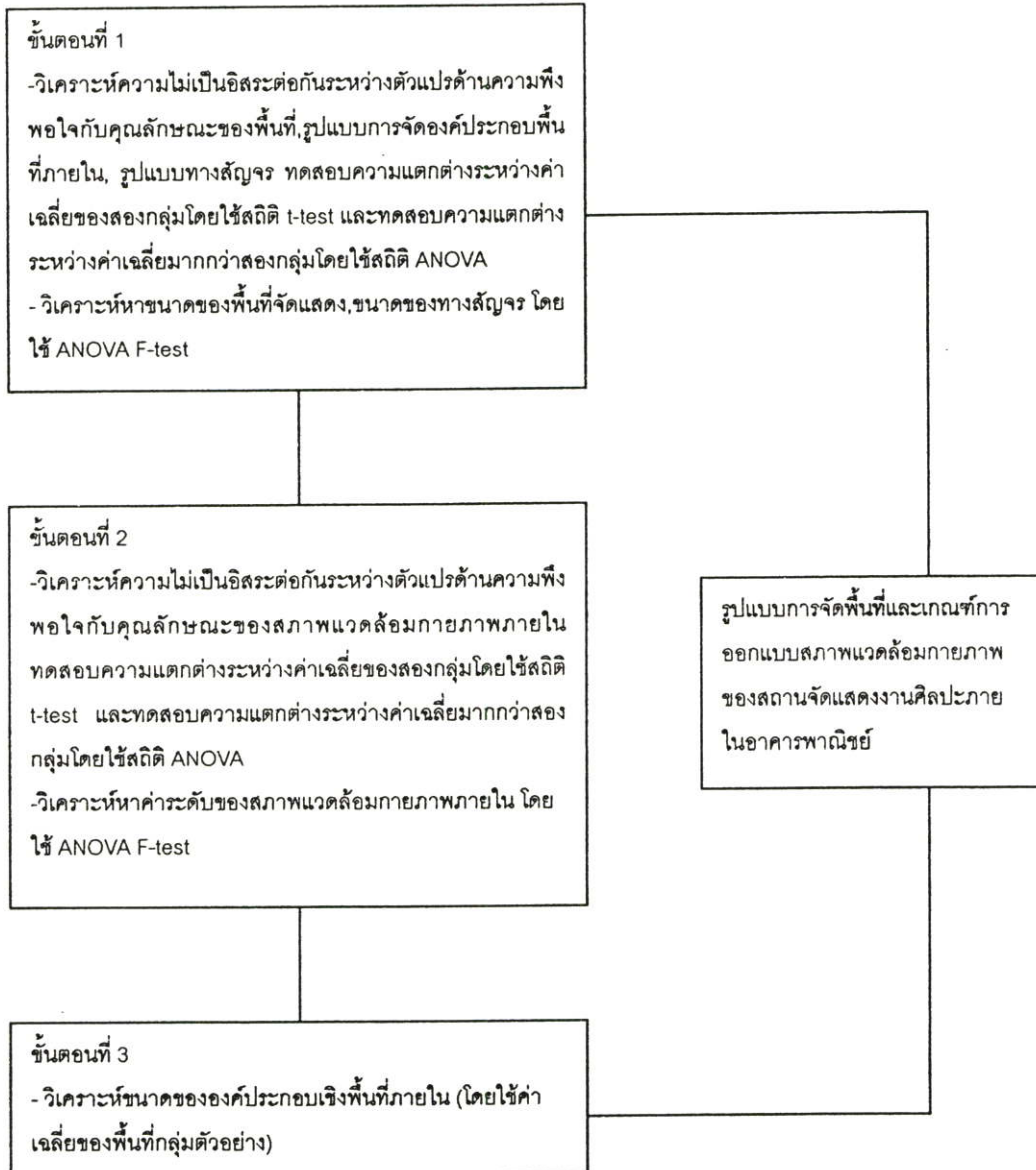
ความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ขนาดของบอร์ดที่คิดว่าเหมาะสมในการใช้งาน			
1.1 1.00 x 1.80 เมตร ²	3.06	0.64	ปานกลาง
1.2 1.50 x 1.80 เมตร ²	4.83	0.38	มากที่สุด
1.3 2.00 x 1.80 เมตร ²	1.89	0.68	น้อย
2. ขนาดของแท่นที่เหมาะสมกับการวางงานประติมากรรม			
2.1 1.00 x 1.00 x 0.50 เมตร ³	4.56	0.92	มากที่สุด
2.2 1.50 x 1.50 x 0.50 เมตร ³	3.78	0.55	มาก
3. คิดว่าลักษณะของการจัดแสงมีผลต่อการชมงาน	4.78	0.43	มากที่สุด
4. คิดว่าเสียงรบกวนมีผลกระทบต่อการทำงาน	4.50	0.51	มากที่สุด
5. คิดว่าอุณหภูมิมีผลกระทบต่อการทำงาน	4.78	0.43	มากที่สุด
6. คิดว่าการเลือกใช้สีมีผลกระทบต่อการทำงาน	4.78	0.43	มากที่สุด

บทที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

จากการศึกษาสภาพแวดล้อมกายภาพโดยทั่วไปภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 แห่งนั้น พบว่าความแตกต่างในการออกแบบพื้นที่ใช้สอยและความแตกต่างทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพภายใน ของสถานจัดแสดงงานศิลปะแต่ละแห่งนั้น จะมีผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ชมงานศิลปะและผู้ให้บริการ และจากกรอบแห่งทฤษฎีที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ พบว่าการจัดองค์ประกอบพื้นที่ภายในที่เหมาะสม และการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นไปตามความต้องการมีผลกระทบต่อ การกำหนดเกณฑ์ในการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลจึงนำเอาพฤติกรรม ความต้องการ ความคิดเห็นและความพึงพอใจ ของผู้ใช้สถานจัดแสดงงานศิลปะเป็นเครื่องกำหนดเกณฑ์ดังกล่าว โดยวิเคราะห์ผลในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจที่มีต่อ ขนาดของพื้นที่จัดแสดง การจัดองค์ประกอบพื้นที่ภายใน รูปแบบทางสัญจร ลักษณะการติดตั้งผลงาน และคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมกายภาพ รวมทั้งได้นำเสนอข้อมูลในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความต้องการของผู้ใช้และผู้ให้บริการ ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะกับคุณลักษณะ เฉพาะของผู้ใช้และผู้ให้บริการ โดยมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

รายละเอียดขั้นตอนการวิเคราะห์ผล

ภาพที่ 5.1 แผนภูมิแสดงรายละเอียดขั้นตอนในการวิเคราะห์ผล

5.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ระหว่างความพึงพอใจของผู้ชมและผู้ให้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของพื้นที่

5.1.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความพึงพอใจของผู้ชมในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของพื้นที่

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผู้วิจัยนำเสนอโดยใช้ตาราง และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มโดยใช้สถิติ t-test และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่มโดยใช้สถิติ ANOVA ซึ่งผู้วิจัยจะแสดงเฉพาะตารางที่พบว่าค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 โดยในการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของพื้นที่ ได้แก่ ประเภทของอาคาร, การจัดองค์ประกอบพื้นที่ภายใน , รูปแบบทางสัญจรภายใน ขนาดของสถานที่จัดแสดงงาน การติดตั้งผลงานจัดแสดง มีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน มีรายละเอียดของข้อค้นพบดังนี้

5.1.1.1 ความรู้สึกต่อรูปแบบของสถานจัดแสดงงานศิลปะโล่งกว้างกับประเภทของอาคาร

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ระดับความรู้สึกต่อรูปแบบของสถานจัดแสดงงานศิลปะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามประเภทของอาคาร แสดงว่า ความรู้สึกต่อรูปแบบของสถานจัดแสดงงานศิลปะว่าโล่งกว้าง ขึ้นอยู่กับประเภทของอาคาร กล่าวคือ กลุ่มผู้ชมงานศิลปะภายในอาคารพาณิชย์มีความรู้สึกที่ขนาดของสถานจัดแสดงงานศิลปะโล่งกว้างมากกว่ากลุ่มผู้ชมงานศิลปะภายในอาคารสาธารณะ (ดูตารางที่ 5.1)

5.1.1.2 ความพึงพอใจกับการจัดองค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการจัดองค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามการจัดองค์ประกอบพื้นที่ แสดงว่า ระดับความพึงพอใจต่อการจัดองค์ประกอบพื้นที่ ขึ้นอยู่กับการจัดองค์ประกอบพื้นที่ กล่าวคือ กลุ่มการจัดองค์ประกอบพื้นที่แบบที่ 1 คือจากทางเข้าหลักไปสู่ส่วนให้บริการสอบถามข้อมูลและขายของที่ระลึกก่อนส่วนต่าง ๆ ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ ซึ่งผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจกับ การจัดองค์ประกอบพื้นที่แบบนี้ มากกว่ากลุ่มการจัดองค์ประกอบพื้นที่แบบที่ 2 คือ จากทางเข้าหลักไปสู่ส่วนจัดแสดงงานก่อนไปสู่ส่วนต่าง ๆ ในอาคาร (ดูตารางที่ 5.2)

5.1.1.3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบทางสัญจรภายในสถานจัดแสดง

งานศิลปะ

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบทางสัญจร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามรูปแบบทางสัญจร แสดงว่า ระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบทางสัญจร ขึ้นอยู่กับรูปแบบทางสัญจรด้วย กล่าวคือ กลุ่มรูปแบบทางสัญจรแบบที่ 1 คือ ลักษณะทางสัญจรหลักภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ แยกส่วนจากทางสัญจรภายในพื้นที่ส่งวนจัดแสดง ซึ่งผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจกับทางสัญจรแบบที่ 1 นี้มากกว่ารูปแบบทางสัญจรแบบที่ 2 คือ ลักษณะทางสัญจรหลักภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ เป็นเส้นทางสัญจรเดียวกับเส้นทางสัญจรภายในส่วนจัดแสดง (ดูตารางที่ 5.3)

5.1.1.4 ความพึงพอใจกับรูปแบบการติดตั้งผลงานจัดแสดง

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการติดตั้งผลงานจัดแสดง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามรูปแบบการติดตั้งผลงานจัดแสดง แสดงว่า ระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการติดตั้งผลงานจัดแสดง ขึ้นอยู่กับรูปแบบการติดตั้งผลงานจัดแสดง กล่าวคือ ผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจต่อ รูปแบบการติดตั้งผลงานจัดแสดงบนฝาผนังมากกว่า การติดตั้งผลงานจัดแสดงบนบอร์ด (ดูตารางที่ 5.4)

ตารางที่ 5.1 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความรู้สึกต่อขนาดของสถานจัดแสดงงานศิลปะของผู้ใช้บริการที่ประเภทอาคารต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

ประเภทอาคาร	ระดับความรู้สึกว่าโล่งกว้าง		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
อาคารพาณิชย์	4.10	0.59	2.553*	.011
อาคารสาธารณะ	3.89	0.62		

* $p < 0.05$

ตารางที่ 5.2 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดองค์ประกอบพื้นที่ภายในของผู้ใช้บริการที่รูปแบบการจัดองค์ประกอบพื้นที่ต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

การจัดองค์ประกอบ	ระดับความพึงพอใจ		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
แบบที่ 1	3.72	1.07	9.136**	.000
แบบที่ 2	2.34	1.17		

** $p < 0.01$

ตารางที่ 5.3 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบทางสัญญาณในสถานจัดแสดงงานศิลปะของผู้ใช้บริการที่รูปแบบทางสัญญาณต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

รูปแบบทางสัญญาณ	ระดับความพึงพอใจ		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
รูปแบบที่ 1	3.37	1.29	4.381**	.000
รูปแบบที่ 2	2.59	1.19		

** $p < 0.01$

ตารางที่ 5.4 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการติดตั้งผลงานจัดแสดงของผู้ใช้บริการที่รูปแบบการติดตั้งผลงานต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

รูปแบบการติดตั้ง	ระดับความพึงพอใจ		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
ติดตั้งบนผนัง	3.97	0.32	3.856**	.000
ติดตั้งบนบอร์ด	3.71	0.54		

** $p < 0.01$

5.1.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความพึงพอใจของผู้ให้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของพื้นที่

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยนำเสนอโดยใช้ตารางและทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มโดยใช้สถิติ t-test และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่มโดยใช้สถิติ ANOVA ซึ่งผู้วิจัยจะแสดงเฉพาะตารางที่พบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 โดยในการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความพึงพอใจของผู้ให้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของพื้นที่ พบว่ามีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน จึงไม่นำเสนอตารางเหล่านั้น

5.2 ผลการวิเคราะห์ในเรื่องของขนาดพื้นที่ ขนาดทางสัญญาณ ในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

ในการวิเคราะห์ผลในด้านค่าเฉลี่ยของขนาดพื้นที่ ขนาดทางสัญญาณ มีผลต่อความรู้สึกและความพึงพอใจของผู้ใช้และผู้ให้บริการในระดับที่แตกต่างกันนั้น ได้ใช้ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการ

สำรวจข้อมูลทั้งหมด 9 แห่ง และจากข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมมานั้น พบว่าในสถานจัดแสดงงานศิลปะแต่ละแห่งนั้น มีขนาดพื้นที่ ขนาดทางสัญจร ที่แตกต่างกันไป ก็จะมีทั้งกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับพอใจที่มากขึ้นน้อยแตกต่างกันออกไป ดังนั้นในการวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องของขนาดพื้นที่ ขนาดทางสัญจร จึงต้องใช้วิธีทางสถิติอธิบายและแทนที่จะใช้วิธีแยกกลุ่มสถานจัดแสดงงานศิลปะเพื่ออธิบายผล ก็จะใช้วิธีแยกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามตามระดับความพึงพอใจ และคำนวณหาขนาดพื้นที่ ขนาดทางสัญจร ตามกลุ่มระดับความพึงพอใจเพื่อหาค่าเฉลี่ย แต่เนื่องจากตัวเลขที่ได้มานั้นเป็นตัวเลขที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้สถิติอนุมาน ซึ่งในที่นี้จะใช้ ANOVA F-test เพื่อพิสูจน์ว่าตัวเลขที่ได้มานั้นได้จากกลุ่มตัวอย่างที่สามารถนำไปใช้ได้กับข้อมูลในระดับประชากร โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์แต่ละเรื่องดังนี้

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร) ตามระดับความรู้สึกของผู้ชมงานศิลปะ

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการพบว่า ค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่ (ต.ร.ม.) ที่ระดับความรู้สึกที่มีต่อขนาดพื้นที่จัดแสดงงานกว้างต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ดูตารางที่ 5.5) จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่โดยวิธีของ SCHEFFE' (ดูตารางที่ 5.6)

พบว่าค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่จัดแสดงของกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความรู้สึกว่ากว้างปานกลาง แตกต่างกับกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความรู้สึกว่ากว้างมาก และกว้างมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่าสำหรับผู้ชมงานศิลปะมีความเห็นว่าขนาดของพื้นที่จัดแสดงงานภายในสถานแสดงงานศิลปะที่เหมาะสม คือ ขนาดพื้นที่ 89.49 ต.ร.ม. - 100.71 ต.ร.ม.

ตารางที่ 5.5 แสดงค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่จัดแสดงงาน (ต.ร.ม.) ที่ระดับความรู้สึกที่มีต่อพื้นที่จัดแสดงงานกว้างต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA

ระดับความรู้สึก ว่าพื้นที่จัดแสดงกว้าง	ขนาดพื้นที่ (ต.ร.ม.)		F-Ratio	F-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
ปานกลาง	53.02	32.10	16.248**	0.000
มาก	89.49	45.68		
มากที่สุด	100.71	31.78		

** p < 0.01

ตารางที่ 5.6 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยขนาดของพื้นที่จัดแสดงงาน
ตามระดับความรู้สึกกว้าง ด้วยวิธีของ SCHEFFE'

ระดับความรู้สึก ว่าขนาดพื้นที่จัดแสดงกว้าง	\bar{X} (ตร.ม.)	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ปานกลาง	53.02	-	36.47*	47.69*
มาก	89.49		-	11.22
มากที่สุด	100.71			-

* $p < 0.05$

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ขนาดทางสัญจร (เมตร) ตามระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้บริการพบว่า ค่าเฉลี่ยความกว้างทางสัญจร (ม.) ที่ระดับความพึงพอใจที่มีต่อทางสัญจรในพื้นที่จัดแสดงงานกว้างต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ดูตารางที่ 5.7) จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่โดยวิธีของ SCHEFFE' (ดูตารางที่ 5.8)

พบว่าค่าเฉลี่ยความกว้างทางสัญจรในพื้นที่จัดแสดงของกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความพึงพอใจกว้างปานกลางแตกต่างกับกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความพึงพอใจกว้างมาก และกว้างมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่าสำหรับผู้ชมงานศิลปะมีความรู้สึกต่อ ความกว้างของทางสัญจรภายในพื้นที่จัดแสดงงานในสถานแสดงงานศิลปะที่เหมาะสม คือ ความกว้าง 4.75 ตร.ม. – 4.76 ตร.ม. ก็เพียงพอที่จะทำให้ผู้ชมงานพึงพอใจมากถึงมากที่สุดแล้ว

ตารางที่ 5.7 แสดงค่าเฉลี่ยความกว้างทางสัญจรในพื้นที่จัดแสดงงาน (ม.) ที่ระดับความพึงพอใจที่มีต่อขนาดทางสัญจรในพื้นที่จัดแสดงงานต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA

ระดับความพึงพอใจ ต่อขนาดทางสัญจร	ความกว้างทางสัญจร (ม.)		F-Ratio	F-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
ปานกลาง	5.22	0.69	4.391**	0.001
มาก	4.75	0.52		
มากที่สุด	4.76	0.61		

** $p < 0.01$

ตารางที่ 5.8 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความกว้างทางสัญญาณในพื้นที่จัดแสดงงาน (ม.) ตามระดับความพึงพอใจต่อขนาดทางสัญญาณ ด้วยวิธีของ SCHEFFE'

ระดับความพึงพอใจ ต่อขนาดทางสัญญาณ	\bar{X} (ม.)	มาก	มากที่สุด	ปานกลาง
มาก	4.75	-	0.01	0.47*
มากที่สุด	4.76		-	0.46*
ปานกลาง	5.22			-

* $p < 0.05$

5.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความพึงพอใจของผู้ชมและผู้ให้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

5.3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความพึงพอใจของผู้ชมในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผู้วิจัยนำเสนอโดยใช้ตาราง และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มโดยใช้สถิติ t-test และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่มโดยใช้สถิติ ANOVA ซึ่งผู้วิจัยจะแสดงเฉพาะตารางที่พบว่าค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 โดยในการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพได้แก่ การจัดแสง และการเลือกใช้สี พบว่า มีความพึงพอใจแตกต่างกัน มีรายละเอียดของข้อค้นพบดังนี้

5.3.1.1 ความพึงพอใจต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลและขายของที่ระลึก

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลและขายของที่ระลึก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามการจัดแสง แสดงว่า ระดับความพึงพอใจต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลและขายของที่ระลึก ขึ้นอยู่กับการจัดแสงที่ต่างกัน กล่าวคือ ผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลและขายของที่ระลึก ที่มีการเลือกใช้แสงประดิษฐ์มากกว่าแสงธรรมชาติ

(ดูตาราง 5.9-5.10)

5.3.1.2 ความพึงพอใจต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามการจัดแสง แสดงว่า ระดับความพึงพอใจต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน ขึ้นอยู่กับการจัดแสงที่ต่างกัน กล่าวคือ ผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจ ต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนจัดแสดง โดยให้แสงประดิษฐ์มากกว่าการจัดแสงในพื้นที่ส่วนจัดแสดงโดยให้แสงแบบผสม (ดูตารางที่ 5.11-5.12)

5.3.1.3 ความพึงพอใจในการเลือกใช้สีภายในสถานจัดแสดง

งานศิลปะ

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ระดับความพึงพอใจในการเลือกใช้สีภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามการเลือกใช้สี แสดงว่า ระดับความพึงพอใจในการเลือกใช้สีภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ ขึ้นอยู่กับการเลือกใช้สี กล่าวคือ ผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจกับการเลือกใช้สีโทนเย็นภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ มากกว่าการใช้สีโทนร้อนภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ (ดูตารางที่ 5.13)

5.3.1.4 ความพึงพอใจในการเลือกใช้สีภายในพื้นที่จัดแสดงงาน

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ระดับความพึงพอใจในการเลือกใช้สีภายในพื้นที่จัดแสดงงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามการเลือกใช้สี แสดงว่า ระดับความพึงพอใจในการเลือกใช้สีภายในพื้นที่จัดแสดงงาน ขึ้นอยู่กับการเลือกใช้สี กล่าวคือ ผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจกับการเลือกใช้สีโทนเย็นภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ มากกว่าการใช้สีโทนร้อนภายในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ (ดูตารางที่ 5.14)

ตารางที่ 5.9 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลขายของที่ระลึกของผู้ใช้บริการที่การจัดแสงต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA

การจัดแสง	ระดับความพึงพอใจ		F-Ratio	F-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
แสงประดิษฐ์	4.03	0.26	5.729**	0.004
แสงธรรมชาติ	4.04	0.20		
แสงผสม	3.91	0.29		

** $p < 0.01$

ตารางที่ 5.10 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ ตามประเภทการจัด
แสง ด้วยวิธีของ SCHEFFE'

การจัดแสง	\bar{X}	แสงผสม	แสงประดิษฐ์	แสงธรรมชาติ
การจัดแสง		3.91	4.03	4.04
แสงผสม	3.91	-	0.12*	0.13
แสงประดิษฐ์	4.03		-	0.01
แสงธรรมชาติ	4.04			-

* $p < 0.05$

ตารางที่ 5.11 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการจัดแสงในพื้นที่ส่วนจัดแสงผลงาน
ของผู้ใช้บริการที่การจัดแสงต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA

การจัดแสง	ระดับความพึงพอใจ		F-Ratio	F-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
แสงประดิษฐ์	4.00	0.42	12.001**	0.000
แสงธรรมชาติ	4.04	0.35		
แสงผสม	3.58	0.90		

** $p < 0.01$

ตารางที่ 5.12 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ ตามประเภทการจัดแสง
ด้วยวิธีของ SCHEFFE'

การจัดแสง	\bar{X}	แสงผสม	แสงประดิษฐ์	แสงธรรมชาติ
การจัดแสง		3.58	4.00	4.04
แสงผสม	3.58	-	0.42*	0.46
แสงประดิษฐ์	4.00		-	0.04
แสงธรรมชาติ	4.04			-

* $p < 0.05$

ตารางที่ 5.13 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการเลือกใช้สีในสถานจัดแสดงงานศิลปะ
ของผู้ใช้บริการที่การเลือกใช้สีต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

การเลือกใช้สี	ระดับความพึงพอใจ		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
สีโทนเย็น	4.10	0.32	2.687**	.009
สีโทนร้อน	3.90	0.51		

** p < 0.01

ตารางที่ 5.14 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการเลือกใช้สีในพื้นที่จัดแสดงงาน
ของผู้ใช้บริการที่การเลือกใช้สีต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

การเลือกใช้สี	ระดับความพึงพอใจ		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
สีโทนเย็น	4.30	0.48	6.312**	.009
สีโทนร้อน	3.64	0.57		

** p < 0.01

5.3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความพึงพอใจของผู้ให้ บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมกายภาพ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยนำเสนอโดยใช้ตารางและทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มโดยใช้สถิติ t-test และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยมากกว่าสองกลุ่มโดยใช้สถิติ ANOVA ซึ่งผู้วิจัยจะแสดงเฉพาะตารางที่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 โดยในการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความพึงพอใจของผู้ให้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมกายภาพใน 4 ประเด็นคือ การใช้แสง ระดับอุณหภูมิ ระดับเสียง และการเลือกใช้สีพบว่า มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน จึงไม่ได้นำเสนอตารางเหล่านั้น

5.4 ผลการวิเคราะห์ในเรื่องของความเข้มแสง ระดับเสียง และอุณหภูมิ ในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

ในการวิเคราะห์ผลในด้านค่าเฉลี่ยของความเข้มแสง ระดับเสียง และอุณหภูมิ มีผลต่อความรู้สึกและความพึงพอใจของผู้ใช้และผู้ให้บริการในระดับที่แตกต่างกันนั้น ได้ใช้ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการสำรวจข้อมูลทั้งหมด 9 แห่ง และจากข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมมานั้น พบว่าในสถานจัดแสดงงานศิลปะแต่ละแห่งนั้น ความเข้มแสง ระดับเสียง และอุณหภูมิที่แตกต่างกันไป ก็จะมีทั้งกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับพอใจที่มากน้อยแตกต่างกันออกไป ดังนั้นในการวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องของความเข้มแสง ระดับเสียง และอุณหภูมิ จึงต้องใช้วิธีทางสถิติอธิบายและแทนที่จะใช้วิธีแยกกลุ่มสถานจัดแสดงงานศิลปะเพื่ออธิบายผล ก็จะใช้วิธีแยกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามตามระดับความพึงพอใจและคำนวณหาระดับความเข้มแสง ระดับเสียง และอุณหภูมิ ตามกลุ่มระดับความพึงพอใจเพื่อหาค่าเฉลี่ย แต่เนื่องจากตัวเลขที่ได้มานั้นเป็นตัวเลขที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้สถิติอนุมาน ซึ่งในที่นี้จะใช้ ANOVA F-test เพื่อพิสูจน์ว่าตัวเลขที่ได้มานั้นได้จากกลุ่มตัวอย่างที่สามารถนำไปใช้ได้กับข้อมูลในระดับประชากร โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์แต่ละเรื่องดังนี้

5.4.1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ความเข้มของแสง (แรงเทียน) ตามระดับความพึงพอใจของผู้ชมงานศิลปะ

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการพบว่า ค่าเฉลี่ยความเข้มของแสง (แรงเทียน) ที่ระดับความพึงพอใจที่มีต่อความเข้มของแสงในพื้นที่จัดแสดงงานต่างกันไม่แตกต่างกัน (ดูตารางที่ 5.15) สรุปได้ว่าสำหรับผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจต่อระดับความเข้มของแสงในพื้นที่จัดแสดงงานภายในสถานแสดงงานศิลปะที่เหมาะสมที่ 345.58 แรงเทียน – 396.40 แรงเทียน

ตารางที่ 5.15 แสดงค่าเฉลี่ยความเข้มของแสงในพื้นที่จัดแสดงงาน (ตร.ม.) ที่ระดับความพึงพอใจที่มีต่อความเข้มของแสงในพื้นที่จัดแสดงงานต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA

ระดับความพึงพอใจ	ความเข้มของแสง (แรงเทียน)		F-Ratio	F-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
น้อย	434.21	147.91	2.488	0.061
ปานกลาง	467.43	67.51		
มาก	396.40	125.53		
มากที่สุด	345.58	132.44		

5.4.2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ระดับเสียง (Decibel) ตามระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้บริการพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับเสียง (Decibel) ที่ระดับความพึงพอใจความดังเสียงในพื้นที่จัดแสดงงานว่าดังต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ดูตารางที่ 5.16) จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่โดยวิธีของ SCHEFFE' (ดูตารางที่ 517) และพบว่าค่าเฉลี่ยระดับเสียงในพื้นที่จัดแสดงของกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความพึงพอใจความดังเสียงมากที่สุดแตกต่างกับกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความพึงพอใจความดังมาก น้อย และน้อยที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่าเฉลี่ยระดับเสียงในพื้นที่จัดแสดงของกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความพึงพอใจความดังเสียงมากแตกต่างกับกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความพึงพอใจความดังน้อย และน้อยที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าเฉลี่ยระดับเสียงในพื้นที่จัดแสดงของกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความพึงพอใจความดังเสียงปานกลางแตกต่างกับกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความพึงพอใจความดัง น้อย และน้อยที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่าระดับเสียงในพื้นที่จัดแสดงงานภายในสถานแสดงงานศิลปะที่เหมาะสม ซึ่งเป็นระดับเสียงที่ผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจ ตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด คือ ระดับเสียง 53.17 Decibel – 50.73 Decibel

ตารางที่ 5.16 แสดงค่าเฉลี่ยระดับเสียงในพื้นที่จัดแสดงงาน (Decibel) ที่ระดับความพึงพอใจที่มีต่อระดับเสียงในพื้นที่จัดแสดงงานต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA

ระดับความพึงพอใจ ต่อระดับเสียง	ระดับเสียง (Decibel)		F-Ratio	F-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
น้อยที่สุด	57.00	0.00	151.811**	0.000
น้อย	57.00	0.00		
ปานกลาง	53.17	2.04		
มาก	52.97	2.07		
มากที่สุด	50.73	1.43		

** p < 0.01

ตารางที่ 5.17 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยระดับเสียงในพื้นที่จัดแสดงงาน (Decibel)

ตามระดับความพึงพอใจต่อระดับเสียง ด้วยวิธีของ SCHEFFE'

ระดับความพึงพอใจ ต่อระดับเสียง	\bar{X} (Decibel)	มากที่สุด 50.73	มาก 52.97	ปานกลาง 53.17	น้อย 57.00	น้อยที่สุด 57.00
มากที่สุด	50.73	-	2.24*	2.44	6.27*	6.27*
มาก	52.97		-	0.20	4.03*	4.03*
ปานกลาง	53.17			-	3.83*	3.83*
น้อย	57.00				-	0.00
น้อยที่สุด	57.00					-

* $p < 0.05$

5.4.3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ระดับเสียง (Decibel) ตามระดับความพึงพอใจของผู้ให้บริการ

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้บริการพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับเสียง (Decibel) ที่ระดับความพึงพอใจความดังเสียงในพื้นที่ให้บริการต่างกัน ไม่แตกต่างกัน (ดูตารางที่ 5.18)

สรุปได้ว่าระดับเสียงในพื้นที่ให้บริการภายในสถานแสดงงานศิลปะที่เหมาะสม ซึ่งเป็นระดับเสียงที่ผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับมากที่สุด คือ ระดับเสียง 53.00 Decibel – 52.33 Decibel

ตารางที่ 5.18 แสดงค่าเฉลี่ยระดับเสียงในพื้นที่ผู้ให้บริการ (Decibel) ที่ระดับความพึงพอใจ

ที่มีต่อระดับเสียงในพื้นที่ผู้ให้บริการต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA

ระดับความพึงพอใจ ต่อระดับเสียง	ระดับเสียง (Decibel)		F-Ratio	F-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
ปานกลาง	53.00	1.41	0.116	0.892
มาก	53.15	2.94		
มากที่สุด	52.33	0.58		

5.4.4 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย อุณหภูมิ ($^{\circ}\text{C}$) ตามระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้บริการพบว่า ค่าเฉลี่ยอุณหภูมิ ($^{\circ}\text{C}$) ที่ระดับความพึงพอใจอุณหภูมิในพื้นที่จัดแสดงงานว่าต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ดูตา

ร่างที่ 5.19) จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่โดยวิธีของ SCHEFFE' (ดูตารางที่ 5.20) และพบว่าค่าเฉลี่ยอุณหภูมิในพื้นที่จัดแสดงของกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความพึงพอใจอุณหภูมิมากที่สุดแตกต่างกับกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความพึงพอใจอุณหภูมิน้อย และน้อยที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าเฉลี่ยอุณหภูมิในพื้นที่จัดแสดงของกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความพึงพอใจอุณหภูมิมากแตกต่างกับกลุ่มสถานแสดงงานศิลปะที่มีระดับความพึงพอใจอุณหภูมิน้อย และน้อยที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปได้ว่าอุณหภูมิในพื้นที่จัดแสดงงานภายในสถานแสดงงานศิลปะที่เหมาะสม ซึ่งเป็นอุณหภูมิที่ผู้ชมงานศิลปะ มีความพึงพอใจตั้งแต่ระดับมากถึงระดับมากที่สุด คือ อุณหภูมิ 25.719 °C - 25.49 °C

ตารางที่ 5.19 แสดงค่าเฉลี่ยอุณหภูมิในพื้นที่จัดแสดงงาน (°C) ที่ระดับความพึงพอใจ ที่มีต่ออุณหภูมิในพื้นที่จัดแสดงงานต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA

ระดับความพึงพอใจ	ระดับอุณหภูมิ (°C)		F-Ratio	F-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
ต่ออุณหภูมิ				
น้อยที่สุด	29.38	1.65	102.054**	0.000
น้อย	29.19	1.84		
มาก	25.71	0.79		
มากที่สุด	25.49	1.36		

** p < 0.01

ตารางที่ 5.20 แสดงความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยอุณหภูมิในพื้นที่จัดแสดงงาน (°C) ตามระดับความพึงพอใจต่ออุณหภูมิ ด้วยวิธีของ SCHEFFE'

ระดับความพึงพอใจ	\bar{X}	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
ต่อระดับอุณหภูมิ	(°C)	25.49	25.71	29.19	29.38
มากที่สุด	25.49	-	0.22	3.70*	3.89*
มาก	25.71		-	3.48*	3.67*
น้อย	29.19			-	0.19
น้อยที่สุด	29.38				-

* p < 0.05

5.4.5 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย อุณหภูมิ ($^{\circ}\text{C}$) ตามระดับความพึงพอใจของผู้ให้บริการ

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้บริการพบว่า ค่าเฉลี่ยอุณหภูมิ ($^{\circ}\text{C}$) ที่ระดับความพึงพอใจอุณหภูมิในพื้นที่ให้บริการต่างกัน ไม่แตกต่างกัน (ดูตารางที่ 5.21)

สรุปได้ว่าสำหรับผู้ให้บริการ อุณหภูมิในพื้นที่ให้บริการภายในสถานแสดงงานศิลปะที่เหมาะสม คือ อุณหภูมิที่มีความพึงพอใจตั้งแต่ระดับมากถึงระดับมากที่สุด คือ อุณหภูมิ 27.50°C – 28.67°C

ตารางที่ 5.21 แสดงค่าเฉลี่ยอุณหภูมิในพื้นที่ผู้ให้บริการ ($^{\circ}\text{C}$) ที่ระดับความพึงพอใจที่มีต่ออุณหภูมิในพื้นที่ผู้ให้บริการต่างกัน ด้วยสถิติ ANOVA

ระดับความพึงพอใจ ต่ออุณหภูมิ	ระดับอุณหภูมิ ($^{\circ}\text{C}$)		F-Ratio	F-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
น้อย	27.00	2.00	0.307	0.820
ปานกลาง	28.00	2.31		
มาก	27.50	2.12		
มากที่สุด	28.67	3.14		

5.5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความต้องการของผู้ชมงานที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะจำแนกตามคุณลักษณะเฉพาะของผู้ชมงานและผู้ให้บริการ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผู้วิจัยนำเสนอโดยใช้ตารางและทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มด้วยสถิติ t-test ซึ่งผู้วิจัยจะแสดงเฉพาะตารางที่พบว่ามีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 โดยในการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพจำแนกตามคุณลักษณะด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และการมาชมงาน พบว่ามีความต้องการใน 2 เรื่องที่แตกต่างกัน คือ ต้องการความเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงาน และต้องการมีการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่น มีรายละเอียดของข้อค้นพบดังนี้

5.5.1 เรื่องผู้ชมงานต้องการความเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงาน

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และการมาชมงาน แสดงว่า ระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงาน ขึ้นอยู่กับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และการมาชมงาน กล่าวคือ กลุ่มเพศชายจะมีความต้องการความเป็นส่วนตัวมากกว่ากลุ่มเพศหญิง กลุ่มอายุ 21 ปีขึ้นไปจะมีความต้องการความเป็นส่วนตัวมากกว่ากลุ่มอายุ 15-20 ปี กลุ่มระดับการศึกษาปวส.ขึ้นไปมีความต้องการความเป็นส่วนตัวมากกว่ากลุ่มมัธยมปลาย-ปวช. กลุ่มอาชีพที่เป็นผู้สนใจทั่วไปมีความต้องการความเป็นส่วนตัวมากกว่ากลุ่มนักเรียน-นักศึกษา และกลุ่มผู้ที่ชอบมาคนเดียวมีความต้องการความเป็นส่วนตัวมากกว่ากลุ่มที่ชอบมาเป็นกลุ่ม (ดูตารางที่ 5.22 - ตารางที่ 5.26)

ตารางที่ 5.22 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงานของผู้ชมงานที่เพศต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

เพศ	ระดับความต้องการเป็นส่วนตัว		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
หญิง	3.56	0.56	-7.388**	.000
ชาย	4.29	0.49		

** p < 0.01

ตารางที่ 5.23 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงานของผู้ชมงานที่อายุต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

อายุ	ระดับความต้องการเป็นส่วนตัว		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
15-20 ปี	3.41	0.59	-7.400**	.000
21 ปีขึ้นไป	4.26	0.50		

** p < 0.01

ตารางที่ 5.24 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการเป็นส่วนตัวในขณะที่ยังทำงานของผู้ชมงานที่ระดับการศึกษาต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

ระดับการศึกษา	ระดับความต้องการเป็นส่วนตัว		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
ม.ปลาย-ปวช.	3.63	0.68	-3.670**	.002
ปวส.ขึ้นไป	4.22	0.53		

** $p < 0.01$

ตารางที่ 5.25 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการเป็นส่วนตัวในขณะที่ยังทำงานของผู้ใช้บริการที่อาชีพต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

อาชีพ	ระดับความต้องการเป็นส่วนตัว		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
นักเรียน-นักศึกษา	3.59	0.69	-4.775**	.000
ผู้สนใจทั่วไป	4.25	0.50		

** $p < 0.01$

ตารางที่ 5.26 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการเป็นส่วนตัวในขณะที่ยังทำงานของผู้ชมงานที่การมาชมงานต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

การมาชมงาน	ระดับความต้องการเป็นส่วนตัว		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
ชอบมาคนเดียว	4.29	0.48	7.818**	.000
ชอบมาเป็นกลุ่ม	3.43	0.57		

** $p < 0.01$

5.5.2 เรื่องผู้ให้บริการต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่น

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และการมาชมงาน แสดงว่า ระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่น ขึ้นอยู่กับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และการมาชมงาน กล่าวคือ กลุ่มเพศหญิงมีความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่นมากกว่ากลุ่มเพศชาย กลุ่มอายุ 15-20 ปีขึ้นไปมีความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่นมากกว่ากลุ่มอายุ 21 ปีขึ้นไป กลุ่มระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย-ปวช. มีความ

ต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่นมากกว่ากลุ่มกลุ่มปวส.ขึ้นไป อาชีพที่กลุ่มนักเรียน-นักศึกษา มีความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่นมากกว่ากลุ่มผู้สนใจทั่วไป และกลุ่มผู้ที่ชอบมาเป็นกลุ่มมีความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่นมากกว่ากลุ่มผู้ที่ชอบมาคนเดียว (ดูตารางที่ 5.27 - ตารางที่ 5.31)

ตารางที่ 5.27 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่นของผู้ชมงานที่เพศต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

เพศ	ระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติ		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
หญิง	3.86	0.64	12.227**	.000
ชาย	2.46	0.58		

** p < 0.01

ตารางที่ 5.28 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่นของผู้ชมงานที่อายุต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

อายุ	ระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติ		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
15-20 ปี	3.91	0.61	9.803**	.000
21 ปีขึ้นไป	2.55	0.68		

** p < 0.01

ตารางที่ 5.29 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่นของผู้ชมงานที่ระดับการศึกษาต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

ระดับการศึกษา	ระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติ		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
ม.ปลาย-ปวช.	3.68	0.75	6.319**	.000
ปวส.ขึ้นไป	2.59	0.72		

** p < 0.01

ตารางที่ 5.30 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่นของผู้ชมงานที่อาชีพต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

อาชีพ	ระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติ		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
นักเรียน-นักศึกษา	3.70	0.78	8.239**	.000
ผู้สนใจทั่วไป	2.55	0.67		

** $p < 0.01$

ตารางที่ 5.31 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่นของผู้ชมงานที่การมาชมงานต่างกัน ด้วยสถิติ t-test

การมาชมงาน	ระดับความต้องการแลกเปลี่ยนทัศนคติ		t-value	t-Prob.
	\bar{X}	S.D.		
ชอบมาคนเดียว	2.50	0.62	-11.739**	.000
ชอบมาเป็นกลุ่ม	3.90	0.61		

** $p < 0.01$

5.5.3 ความต้องการของผู้ชมงานศิลปะเกี่ยวกับเรื่องที่นั่ง

ผลสรุปข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในเรื่องเกี่ยวกับที่นั่งในสถานจัดแสดงงานศิลปะนั้นพบว่า ผู้ใช้บริการมีความต้องการที่นั่งในพื้นที่จัดแสดงงานเป็นแบบโซฟาอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการที่นั่งแบบชุดรับแขกอยู่ในระดับปานกลาง และต้องการที่นั่งแบบเก้าอี้เดี่ยวอยู่ในระดับน้อย

สรุปได้ว่าในพื้นที่จัดแสดงงานควรใช้ที่นั่งแบบโซฟาจึงจะเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการมากกว่าที่นั่งแบบอื่น ในขณะที่บริเวณรอบนอกพื้นที่จัดแสดงผู้ใช้บริการต้องการที่นั่งแบบชุดรับแขก และแบบโซฟาอยู่ในระดับมาก ส่วนที่นั่งแบบเก้าอี้เดี่ยวมีความต้องการน้อยเช่นกัน

5.6 สรุปเกณฑ์ในการออกแบบและข้อเสนอแนะ

การสรุปเกณฑ์จากข้อมูลที่ได้ศึกษามาแล้วข้างต้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบสถานจัดแสดงงานศิลปะภายในอาคารพาณิชย์นั้น ได้แบ่งขั้นตอนการสรุปผลตามเนื้อหาของการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1. เป็นการสรุปผลจากการศึกษาเรื่องคุณลักษณะของพื้นที่ของ

สถานจัดแสดงงานศิลปะ ส่วนที่2. เป็นการสรุปผลจากการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นที่ใช้สอยภายใน สถานจัดแสดงงานศิลปะ รวมทั้งสรุปผลของขนาดพื้นที่ใช้สอยภายในที่มีความเหมาะสม ส่วนที่3. เป็นการสรุปผลจากการศึกษา เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.6.1 สรุปผลจากการศึกษาเรื่องคุณลักษณะของพื้นที่สถานจัดแสดงงานศิลปะ

5.6.1.1 รูปแบบของอาคารที่ใช้เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะ

จากการศึกษาพื้นที่กลุ่มตัวอย่างของสถานจัดแสดงงานศิลปะทั้งที่อยู่ในอาคารพาณิชย์และอาคารสาธารณะ ร่วมกับผลของการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ชมงานศิลปะ สามารถสรุปเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะที่เหมาะสม คือควรจัดแสดงงานศิลปะภายในอาคารพาณิชย์ ซึ่งผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจต่อความรู้สึกว่าโล่งกว้างภายในอาคารพาณิชย์มากกว่า ส่วนค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่ของสถานจัดแสดงงานศิลปะ พื้นที่น้อยที่สุดที่สามารถจัดแสดงงานศิลปะคือ 53.02 ตารางเมตร ส่วนพื้นที่กว้างที่สุดที่เหมาะสมสำหรับจัดแสดงงานศิลปะคือ 100.71 ตารางเมตร ในที่นี้หมายถึงพื้นที่สำหรับอาคารพาณิชย์

5.6.1.2 รูปแบบการติดตั้งผลงานศิลปะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการติดตั้งผลงานศิลปะเพื่อจัดแสดง โดยศึกษาจากพื้นที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่ามีการติดตั้งผลงานศิลปะเพื่อจัดแสดง 2 รูปแบบคือ การติดตั้งผลงานที่ผนังของอาคาร ซึ่งการติดตั้งผลงานในลักษณะนี้จะเป็นพื้นที่กลุ่มตัวอย่างในอาคารพาณิชย์ ส่วนการติดตั้งผลงานแบบที่ 2 คือการติดตั้งผลงานบนบอร์ด ซึ่งการติดตั้งผลงานในลักษณะนี้จะเป็นพื้นที่กลุ่มตัวอย่างในอาคารสาธารณะ และจากการวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามในด้านความพึงพอใจของผู้ชมสามารถสรุปได้ว่า ผู้ชมส่วนมากมีความพึงพอใจกับการติดตั้งผลงานที่ผนังของอาคาร ทั้งนี้พบว่าความพึงพอใจในรูปแบบการติดตั้งผลงานขึ้นอยู่กับ ความรู้สึกที่สถานจัดแสดงงานศิลปะนั้นคับแคบ หรือว่าโล่งกว้างคือความพึงพอใจในรูปแบบของอาคาร

จากการศึกษาเกี่ยวกับอุปกรณ์หลักที่ใช้สำหรับจัดแสดงผลงานศิลปะแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ แผงบอร์ดสำหรับติดตั้งงานจิตรกรรม และแท่นสำหรับตั้งงานประติมากรรม ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามของผู้ให้บริการสามารถสรุปขนาดของอุปกรณ์ทั้ง 2 ดังนี้ ขนาดของแผงบอร์ดที่เหมาะสมคือ 1.00 x 1.80 ม. ขนาดของแท่นที่เหมาะสมคือ 1.00 x 1.00 x 0.50 ม.

5.6.2 การสรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายใน สถานจัดแสดงงานศิลปะ

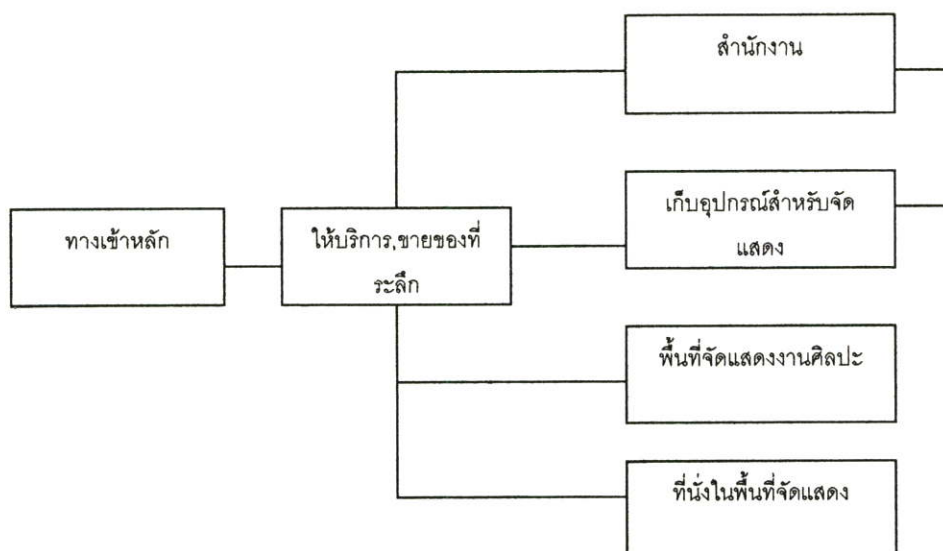
5.6.2.1 องค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

จากการศึกษาสถานจัดแสดงงานศิลปะ ซึ่งเป็นพื้นที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 แห่ง เกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นที่ใช้สอยภายในพบว่า สถานจัดแสดงงานศิลปะทั้งที่อยู่ในอาคารพาณิชย์ และอาคารสาธารณะต่างก็มีองค์ประกอบพื้นที่ใช้สอยหลักภายในคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถสรุปพื้นที่ใช้สอยได้เป็น 3 กลุ่มคือ 1.กลุ่มพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ 2.กลุ่มพื้นที่สำหรับผู้ชมงานแสดงศิลปะ 3.กลุ่มพื้นที่ร่วมสำหรับผู้ให้บริการและผู้ชมงาน และจากการศึกษายังพบว่ามียังมีองค์ประกอบพื้นที่บางส่วนสามารถใช้สอยร่วมกันได้ คือพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการติดต่อสอบถามข้อมูลและพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการขายของที่ระลึก

ทั้งนี้สามารถสรุปขนาดของพื้นที่ใช้สอยได้ดังนี้

1.กลุ่มพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ	ขนาดของพื้นที่/ร้อยละ
1.1 พื้นที่สำนักงาน	12.5
1.2 พื้นที่สำหรับเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดแสดง	7
1.3 พื้นที่สำหรับเก็บงานศิลปะที่ใช้จัดแสดง	2
2.กลุ่มพื้นที่สำหรับผู้ชมงานแสดงศิลปะ	
2.1 พื้นที่สำหรับจัดแสดงงานศิลปะ	43
2.2 พื้นที่นั่งในสวนจัดแสดงงานศิลปะ	5
3.กลุ่มพื้นที่ร่วมสำหรับผู้ให้บริการและผู้ชมงาน	
3.1 พื้นที่ให้บริการติดต่อสอบถามข้อมูลและขายของที่ระลึก	3.5
3.2 ห้องน้ำ	3
3.3 ทางสัญจร	24

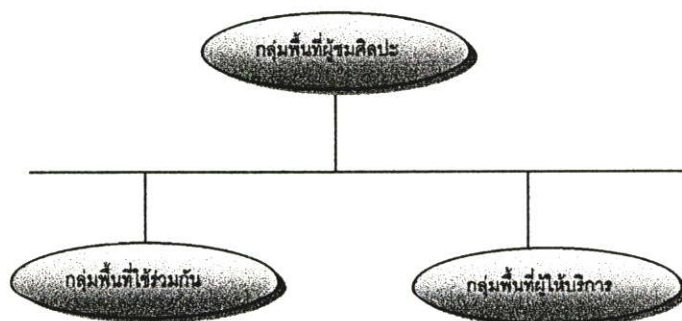
โดยมีลักษณะความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นที่ ดังนี้

ภาพที่ 5.2 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

5.6.2.2 เกี่ยวกับทางสัญจรภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางสัญจรภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ พบว่ามีลักษณะทางสัญจร 2 ลักษณะ คือ เส้นทางสัญจรหลักภายในแยกส่วนจากเส้นทางสัญจรส่วนจัดแสดงงานศิลปะและ เส้นทางสัญจรหลักภายในเป็นเส้นทางสัญจรในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานศิลปะด้วย ทั้งนี้ผลจากการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ชมงานศิลปะ สามารถสรุปได้ว่า เส้นทางสัญจรหลักภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะควรแยกส่วนจากเส้นทางสัญจรในส่วนจัดแสดงงานศิลปะ ทั้งนี้ความกว้างของเส้นทางสัญจรภายในที่เหมาะสมคือ กว้าง 4.76 เมตร แสดงเป็นแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 5.3 แสดงรูปแบบเส้นทางสัญจรของสถานจัดแสดงงานศิลปะ

5.6.2.3 การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมกายภาพภายในสถานจัด

แสดงงานศิลปะ

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะเพื่อที่จะสามารถควบคุมให้เกิดสภาพที่เหมาะสมต่อ พฤติกรรมในการชมงานแสดงศิลปะ โดยได้ศึกษาสภาพแวดล้อมกายภาพที่มีผลกระทบต่อบุคคล 4 ด้านคือ แสง, สี , เสียงและอุณหภูมิ การศึกษาได้แบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ สภาพแวดล้อมโดยรวมภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ และ สภาพแวดล้อมภายในพื้นที่สำหรับจัดแสดงงานศิลปะ จากการสำรวจและบันทึกผลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในกรณีศึกษาทั้งหมด และได้วิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนตามระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จากผู้ให้บริการและผู้ชมงานศิลปะ ซึ่งสามารถสรุปเป็นเกณฑ์การออกแบบที่เหมาะสมได้ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับแสง

ผลสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับแสงในสถานจัดแสดงงานศิลปะนั้น พบว่า ผู้ใช้และผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจการจัดแสง ทั้งในพื้นที่จัดแสดงงาน และในพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลขายของที่ระลึก นอกจากนี้ผู้ชมงานศิลปะมีความคิดเห็นว่าเป็นที่ส่วนจัดแสดงควรใช้แสงประดิษฐ์ พื้นที่นั่งในส่วนจัดแสดง และพื้นที่นั่งบริเวณรอบนอกส่วนจัดแสดงควรใช้แสงธรรมชาติ โดยที่ค่าระดับความเข้มของแสงอยู่ในระดับที่ 345.58 แสงเทียน

2) สภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับเสียง

ผลสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับเสียงในสถานจัดแสดงงานศิลปะนั้น พบว่า ผู้ชมงานศิลปะและผู้ให้บริการมีความพึงพอใจระดับเสียงทั้งในพื้นที่จัดแสดงงาน และในพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลขายของที่ระลึก ซึ่งผลจากการสำรวจสภาพแวดล้อมในเรื่องเกี่ยวกับเสียงในสถานจัดงานศิลปะ สามารถสรุปได้ว่าระดับเสียงที่ดีควรอยู่ระหว่าง 50 เดซิเบลและไม่ควรเกิน 57 เดซิเบล

3) สภาพแวดล้อมภายในเกี่ยวกับสี

ผลสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับสีภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะนั้น พบว่า ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจกับการทาสี ทั้งสีในพื้นที่จัดแสดงงาน และในพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ ในขณะที่ผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจกับโทนสีภายในสถานจัดแสดงงาน และในพื้นที่จัดแสดงงาน นอกจากนี้ผู้ชมงานศิลปะ มีความคิดเห็นว่าเป็นที่ส่วนจัดแสดง, พื้นที่ส่วนให้บริการ ข้อมูลขายของที่ระลึก, พื้นที่นั่งในส่วนจัดแสดง, พื้นที่นั่งบริเวณรอบนอกส่วนจัดแสดง ควรใช้สีโทนเย็นมากกว่าโทนร้อน ส่วนสีโทนร้อนมีความต้องการอยู่ในระดับน้อยทุกพื้นที่ ซึ่งผลจากการสำรวจสภาพแวดล้อมในเรื่องเกี่ยวกับสีในสถานจัดงานศิลปะ พบว่า ส่วนใหญ่สถานจัดแสดงงานศิลปะ ใช้สีโทนเย็นเกือบทุกพื้นที่

4) สภาพแวดล้อมภายในเรื่องอุณหภูมิ

ผลสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับอุณหภูมิในสถานจัดแสดงงานศิลปะนั้นพบว่า ผู้ชมงานศิลปะมีความพึงพอใจกับอุณหภูมิอยู่ในระดับน้อย ทั้งในพื้นที่จัดแสดงงาน และในพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลขายของที่ระลึก ในขณะที่ผู้ให้บริการมีความพึงพอใจกับอุณหภูมิอยู่ในระดับปานกลางในพื้นที่จัดแสดงงาน และมีความพึงพอใจกับอุณหภูมิมากในพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ ซึ่งผลจากการสำรวจสภาพแวดล้อมในเรื่องเกี่ยวกับอุณหภูมิในสถานจัดงานศิลปะที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีระดับอุณหภูมิอยู่ระหว่าง 25 °C ถึง 32 °C

ทั้งนี้จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ควรควบคุมอุณหภูมิภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะให้อยู่ในระดับที่ 25.49 °C - 25.71 °C

5.6.3 การเสนอแนะการจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายใน

การเสนอแนะการจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่ภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล, การสำรวจและสังเกตการณ์พื้นที่กลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นที่ภายใน และรูปแบบทางสัญจร ประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องของความรู้สึก และทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้พื้นที่ดังกล่าว ได้นำผลการวิเคราะห์ทั้งหมดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อหาข้อสรุปและเสนอแนะในการจัดตำแหน่งพื้นที่ใช้สอยภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ โดยได้แบ่งกลุ่มพื้นที่ออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ มีพื้นที่ย่อย 3 ส่วนคือ พื้นที่สำนักงาน, พื้นที่เก็บอุปกรณ์สำหรับจัดแสดง, พื้นที่สำหรับเก็บงานศิลปะเพื่อจัดแสดง กลุ่มพื้นที่ร่วมของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ มีพื้นที่ย่อย 2 ส่วนคือ พื้นที่สำหรับติดต่อสอบถามข้อมูลและขายของที่ระลึก, ห้องน้ำ กลุ่มพื้นที่สำหรับผู้ชมงานศิลปะ มีพื้นที่ย่อย 2 ส่วนคือ พื้นที่สำหรับจัดแสดงงานศิลปะ, พื้นที่สำหรับนั่งในส่วนจัดแสดงงานศิลปะ

โดยการจัดวางตำแหน่งของกลุ่มพื้นที่ทั้ง 3 ได้คำนึงถึงลักษณะของอาคารที่เป็นอาคารพาณิชย์เป็นสำคัญ ในการจัดวางตำแหน่งได้จัดพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน พื้นที่ส่วนแรกจากทางเข้าคือพื้นที่ในส่วนของการให้บริการติดต่อสอบถามข้อมูล พื้นที่ในส่วนนี้ นอกจากผู้ชมงานศิลปะจะเข้ามาติดต่อแล้ว ผู้ที่ต้องการสอบถามข้อมูลต่าง ๆ และติดต่อกับเจ้าหน้าที่ จะต้องใช้พื้นที่ในส่วนนี้ด้วย พื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูลนี้เป็นพื้นที่ที่สามารถใช้ร่วมกับพื้นที่ให้บริการขายของที่ระลึกที่เกี่ยวกับงานศิลปะต่าง ๆ ที่จัดให้มีซึ่งโดยส่วนมากแล้วจะเป็น โปสเตอร์, โปสเตอร์, สิวบัตริและ หนังสือรวมผลงานของศิลปิน และยังสามารจัดให้มีพื้นที่นั่งสำหรับผู้ชมงานศิลปะที่มีความต้องการพบ

ปะแลงเปลี่ยนทัศนคติกับบุคคลอื่นได้ด้วย พื้นที่ส่วนนี้กำหนดให้อยู่บริเวณด้านหน้าของอาคาร ซึ่งเป็นบริเวณที่สามารถรับแสงจากธรรมชาติได้มากที่สุด เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพของกลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบแบบสอบถามพบว่ามีความต้องการ ให้พื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูลและขายของที่ระลึก ใช้แสงธรรมชาติหรือ แสงผสมมากกว่าแสงประดิษฐ์ พื้นที่ส่วนที่มีความต่อเนื่องกันกับพื้นที่ให้บริการข้อมูลคือพื้นที่ของสำนักงาน เนื่องจากลักษณะของพฤติกรรมในการทำงานพบว่าเจ้าหน้าที่ทั้ง 2 ส่วนจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกัน และโดยรวมแล้วเจ้าหน้าที่ใน 2 ส่วนนี้เป็นบุคคลเดียวกัน ส่วนพื้นที่สำหรับเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดแสดงงานศิลปะ เป็นพื้นที่ที่จะต้องสามารถติดต่อและเชื่อมโยงกับส่วนของสำนักงาน และพื้นที่ในส่วนจัดแสดงได้ เพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมในการทำงานให้สะดวกมากยิ่งขึ้น กำหนดให้พื้นที่นี้อยู่บริเวณด้านในของอาคาร เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่ต้องการแสงธรรมชาติ และเป็นพื้นที่เฉพาะสำหรับเจ้าหน้าที่เท่านั้น พื้นที่ในส่วนของห้องน้ำ ซึ่งจะอยู่ในส่วนที่สามารถเข้าถึงได้ทั้งผู้ให้บริการและผู้ชมงานศิลปะ กำหนดให้อยู่ในบริเวณที่เป็นส่วนเชื่อมโยงพื้นที่ส่วนที่หนึ่งและส่วนที่สองของอาคาร เพื่อสะดวกในการเข้าใช้พื้นที่ของคนทั้ง 2 กลุ่ม

พื้นที่ในส่วนที่สองคือ พื้นที่ในส่วนสำหรับจัดแสดงงานศิลปะ ซึ่งนับเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของอาคาร พื้นที่ในส่วนนี้จะมีพื้นที่ซึ่งถูกเชื่อมโยงเป็นส่วนเดียวกันคือ พื้นที่ในส่วนนั่งชมงานศิลปะ เนื่องจากการศึกษาความต้องการ และการสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของผู้ชมงานศิลปะ เมื่อนำมาวิเคราะห์แล้วพบว่า มีความต้องการพื้นที่นั่งในส่วนของพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่สามารถแยกส่วนออกจากพื้นที่จัดแสดงได้โดยเด็ดขาด การจัดพื้นที่นั่งในส่วนจัดแสดงงานศิลปะ ควรอยู่ในบริเวณที่แสงธรรมชาติส่องถึง พื้นที่อีกส่วนหนึ่งที่จะต้องติดต่อกับพื้นที่จัดแสดงคือ พื้นที่สำหรับเก็บงานศิลปะเพื่อจัดแสดง เนื่องจากช่วงเวลาที่ไม่มีการจัดแสดงงานศิลปะ โดยศิลปินกลุ่มใดหรือบุคคลใดเป็นพิเศษ จะต้องสามารถนำงานศิลปะที่มีการเก็บไว้ออกมาเพื่อจัดแสดงเป็นช่วงสั้นเวลาของการจัดแสดงจริง โดยพื้นที่ในส่วนนี้ควรอยู่บริเวณด้านในเนื่องจากเป็นพื้นที่เฉพาะของผู้ให้บริการและเป็นพื้นที่ที่ไม่ต้องก็แสงธรรมชาติ

5.7 ข้อเสนอแนะในการออกแบบ

ข้อเสนอแนะในการออกแบบนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่พบจากการสำรวจพื้นที่กลุ่มตัวอย่าง และเป็นการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษามา ดังนี้

1.เกณฑ์การเลือกอาคารพาณิชย์ที่จะใช้เป็นสถานจัดแสดงงานศิลปะ โดยส่วนมากในการประกอบธุรกิจ ตำแหน่งของอาคารพาณิชย์ที่ถูกเลือกสำหรับประกอบธุรกิจ จะต้องเป็นห้องหัว

มุม เนื่องจากมีพื้นที่ในส่วนหน้าร้านที่สามารถโชว์สินค้าได้มากกว่า ซึ่งทำให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่า ทำให้อาคารพาณิชย์ห้องห้วมุมมีราคาสูงกว่าอาคารพาณิชย์ห้องกลาง แต่สำหรับการประกอบกิจการสถานจัดแสดงงานศิลปะนั้นกลับมีข้อแตกต่างคือ ตำแหน่งของอาคารพาณิชย์ที่เหมาะสมควรจะเป็นห้องกลาง จากข้อมูลที่ได้ศึกษาในเรื่องของสภาพแวดล้อมทางกายภาพเกี่ยวกับเรื่องแสงและอุณหภูมิที่มีผลกระทบต่องานศิลปะที่จัดแสดงอยู่ ซึ่งแสงธรรมชาติจะเป็นตัวทำลายงานศิลปะได้มาก และจากความต้องการของผู้ชมงานต้องการให้พื้นที่ส่วนจัดแสดงใช้แสงประดิษฐ์ ส่วนเรื่องของอุณหภูมิซึ่งผู้ชมงานให้ความสำคัญมากว่ามีผลกระทบต่ออารมณ์งาน การเลือกตำแหน่งอาคารพาณิชย์ห้องกลาง สามารถช่วยในการปกป้องภาวะความร้อนจากภายนอกได้มากกว่าห้องห้วมุม

2.การจัดผังภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ สำหรับอาคารพาณิชย์แบบ 2 ชั้น ส่วนมากสถานจัดแสดงงานศิลปะจะจัดพื้นที่ในส่วนจัดแสดงติดบริเวณทางเข้า ซึ่งเป็นส่วนด้านหน้าสุดของอาคาร ส่วนให้บริการสอบถามข้อมูลเป็นส่วนที่อยู่ด้านในและส่วนของสำนักงานอยู่ชั้นบน สำหรับอาคารพาณิชย์แบบ 3 ชั้นส่วนจัดแสดงจะอยู่ชั้น 1 และชั้น 2 ส่วนให้บริการข้อมูลอยู่ชั้น 1 ส่วนสำนักงานอยู่ชั้น 3 ซึ่งล้วนขัดต่อพฤติกรรมในการทำงานที่แท้จริง การที่สถานจัดแสดงงานศิลปะจัดพื้นที่ส่วนจัดแสดงในบริเวณชั้น 1 อาจเป็นเพราะต้องการโชว์งานศิลปะที่จัดแสดงต่อบุคคลภายนอกเพื่อดึงดูดผู้พบเห็น ซึ่งแท้จริงแล้วงานศิลปะแตกต่างจากสินค้าทั่วไป ผู้ที่เข้าชมงานศิลปะเป็นผู้ที่ตั้งใจมาชมงานโดยตรงไม่ใช่ผู้ที่เดินผ่านไปมา และจากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ชมงานศิลปะต่างก็มีความต้องการความเป็นส่วนตัวในการชมงานมาก ดังนั้นพื้นที่ที่ถูกรบกวนจากสิ่งรบกวนภายนอกได้น้อยเป็นพื้นที่ชั้นบนของอาคาร และผู้ชมงานก็มีความต้องการให้ใช้แสงประดิษฐ์ ส่วนพฤติกรรมของผู้ที่เข้าชมงานก็ต้องการติดต่อสอบถามข้อมูลก่อนการชมงาน ดังนั้นในส่วนจัดแสดงจึงไม่มีความจำเป็นที่ส่วนจัดแสดงจะอยู่บริเวณชั้นล่างด้านหน้าของอาคาร ซึ่งสามารถใช้ส่วนของสำนักงานแทนที่ได้ เนื่องจากพฤติกรรมในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในส่วนให้บริการข้อมูลก็มีความเชื่อมโยงกับส่วนของสำนักงานด้วย

3. เกี่ยวกับการจัดแสงในพื้นที่ส่วนจัดแสดง จากการวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการให้ใช้แสงประดิษฐ์ ในขณะที่พื้นที่ส่วนนั่งในพื้นที่จัดแสดงกลับมีความต้องการให้ใช้แสงธรรมชาติหรือแสงผลมมากกว่า แต่เนื่องจากพื้นที่ทั้ง 2 ส่วนนี้เป็นพื้นที่ที่อยู่ในส่วนเดียวกันไม่สามารถแยกออกจากกันได้ อาจแก้ปัญหาโดยการจัดพื้นที่ส่วนนั่งให้อยู่ใกล้บริเวณที่สามารถรับแสงธรรมชาติได้บ้างบางส่วนคือ บริเวณส่วนด้านหน้าของอาคาร หรืออาจเปิดช่องแสงบริเวณช่วงกลางของอาคารและจัดกลุ่มนั่งให้อยู่ในบริเวณนี้

4. เกี่ยวกับความต้องการต่าง ๆ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้เข้าชมงานศิลปะมีความต้องการในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะของที่นั่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่อยู่ในพื้นที่จัดแสดง เป็นการตอบ

สนองพฤติกรรมส่วนหนึ่งในการชมงานศิลปะ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการที่มุ่งที่เป็นลักษณะของ โชีพามากกว่าชุดรับแขกและเก้าอี้เดี่ยว และส่วนหนึ่งที่อยู่บริเวณรอบนอกพื้นที่จัดแสดง เป็นการตอบสนองพฤติกรรมทางสังคมที่มีความต้องการ เกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนทรศนะกับบุคคลอื่น ซึ่ง ผลจากการวิเคราะห์ความต้องการ ในเรื่องของการแลกเปลี่ยนทรศนะนี้ มีความต้องการอยู่ใน ระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้นหากต้องการจัดให้มีพื้นที่นั่งในส่วนนี้ อาจจัดเสริมให้อยู่ในบริเวณ ส่วนให้บริการติดต่อสอบถามข้อมูลได้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการที่มุ่งในส่วนนี้ที่เป็นลักษณะ ของโซฟาหรือชุดรับแขกมากกว่าเก้าอี้เดี่ยว

5. เกี่ยวกับการติดตั้งผลงาน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก กับการติดตั้งผลงานที่ผนังของอาคารมากกว่าที่บอร์ด ซึ่งสอดคล้องกับความพึงพอใจในลักษณะของอาคารที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึก ว่า อาคารพาณิชย์ให้ความรู้สึกโล่งกว้างมากกว่าอาคารสาธารณะ อาจเป็นเพราะพื้นที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพื้นที่ในอาคารสาธารณะ การติดตั้งผลงานจะติดตั้งบนบอร์ด และการจัดวางบอร์ดทำให้พื้นที่ขนาดของทางสัญจรน้อยกว่า ซึ่ง ทำให้รู้สึกอึดอัดมากกว่า และทำให้การเดินทางชมงานมีความซับซ้อนมากกว่าการติดตั้งผลงานที่ผนังของอาคาร

5.8 ข้อเสนอแนะการวิจัย

การดำเนินงานศึกษาเพื่อหาข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งทางผู้วิจัยขอเสนอปัญหาหลัก ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป ดังนี้

1. พื้นที่ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการดำเนินงานของสถานจัดแสดงงานศิลปะนั้น เป็นการดำเนินงานโดยเจ้าของกิจการเองซึ่งเป็นเอกชน เจ้าของกิจการบางแห่งไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล และบางแห่งสามารถให้ข้อมูลแต่ไม่ต้องการให้เปิดเผยชื่อสถานที่ของตน เนื่องจากกลัวว่าจะเสียภาพลักษณ์ ซึ่งจะเป็นผลต่อไปในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะการสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจสภาพแวดล้อมกายภาพของสถานจัดแสดงงานศิลปะนั้น

2. สถานจัดแสดงงานศิลปะที่เน้นการขายผลงานศิลปะมากจะไม่ให้ข้อมูลด้านต่าง ๆ เลย สถานจัดแสดงงานศิลปะส่วนมากไม่ต้องการให้บันทึกภาพ แม้จะเป็นการถ่ายภาพพื้นที่โดยรวม ไม่ได้ถ่ายที่ชิ้นงานศิลปะนั้น ๆ แต่เนื่องจากผลงานทางศิลปะจัดเป็นลิขสิทธิ์ของเจ้าของผลงาน การนำไปเผยแพร่จะต้องได้รับอนุญาตจากศิลปินด้วย

3. การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ต้องใช้ระยะเวลาานมาก เนื่องจากกลุ่มผู้ชมงานศิลปะมีค่อนข้างน้อยมากในแต่ละวัน บางวันมีผู้มาชมงานเพียง 1-2 คน และบางวันไม่มีผู้มาชม

งานเลยและเนื่องจากข้อมูลที่ต้องการ มีเรื่องของสภาพแวดล้อมกายภาพ เข้ามาเกี่ยวข้องจะต้องเก็บข้อมูลในช่วงเวลาเดียวกันในแต่ละวัน เพื่อให้ได้สภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่เก็บบันทึกข้อมูลโดยเครื่องมือแล้ว ทำให้ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากสถานจัดแสดงงานศิลปะแต่ละแห่งเป็นระยะเวลาานาน

นอกจากประเด็นปัญหาและข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผลสรุปของข้อมูลอาจมีประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องนี้แล้วยังมีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจศึกษา เช่น

-การศึกษาเปรียบเทียบ ลักษณะของการชมงานศิลปะในสถานจัดแสดงงานศิลปะที่เป็นพิพิธภัณฑ์ กับสถานจัดแสดงงานศิลปะเอกชนทั่วไป

-ความแตกต่างระหว่าง สถานจัดแสดงงานศิลปะที่มีการประกอบการค้าอื่นร่วม เช่น กิจการค้าอาหาร, โรงเรียนสอนศิลปะ กับสถานจัดแสดงงานศิลปะเพียงอย่างเดียว

-ความเหมาะสมของพื้นที่แต่ละแบบกับการจัดแสดงงานศิลปะแต่ละประเภท

บรรณานุกรม

กุลพันธาดา แสนศักดิ์ นิคม มูลิกะคามะ 2511 “ วิชาการพิพิธภัณฑ์ ” อนุสรณ์โบราณคดี 2511
คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

จิรา จงกล 2532 “ พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา ” กรมศิลปากร 2532

โชคก เก่งเขตรกิจ “ ความรู้ทั่วไปทางศิลปะ ” เสริมวิทย์บรรณาการ

นิคม มูลิกะคามะ กุลพันธาดา จันทรีโพศรี มณีรัตน์ ท่วมเจริญ “ วิชาการพิพิธภัณฑ์ ”
กรมศิลปากร

นิตลลละ ระเด่นอาหมัด 2543 “ ทฤษฎีจิตรกรรม ” สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

ประเสริฐ ศรีรัตน์นา 2528 “ จิตรกรรม ” สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

สุชาติ สุทธิ 2535 “ เรียนรู้การเห็น:พื้นฐานการวิจารณ์ทัศนศิลป์ ” สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

อารี สุทธิพันธุ์ 2528 “ ศิลปะกับมนุษย์ ” ไทยวัฒนาพานิชย์

Garry Thomson 1986 “ The museum Environment ” Butterworths

Hudson,K., 1990 “ About Museum” Norwich

Lisa C Roberts, Bernard Schiele 1993 “ In the visitor’s mind” Science Museum

Nathan Stolow 1987 “ Conservation and Exhibitions” Butterworths

May Casser 1995 “ Environmental Management “ Guidelines for museums and gallery
Museum and Gallery commission / London

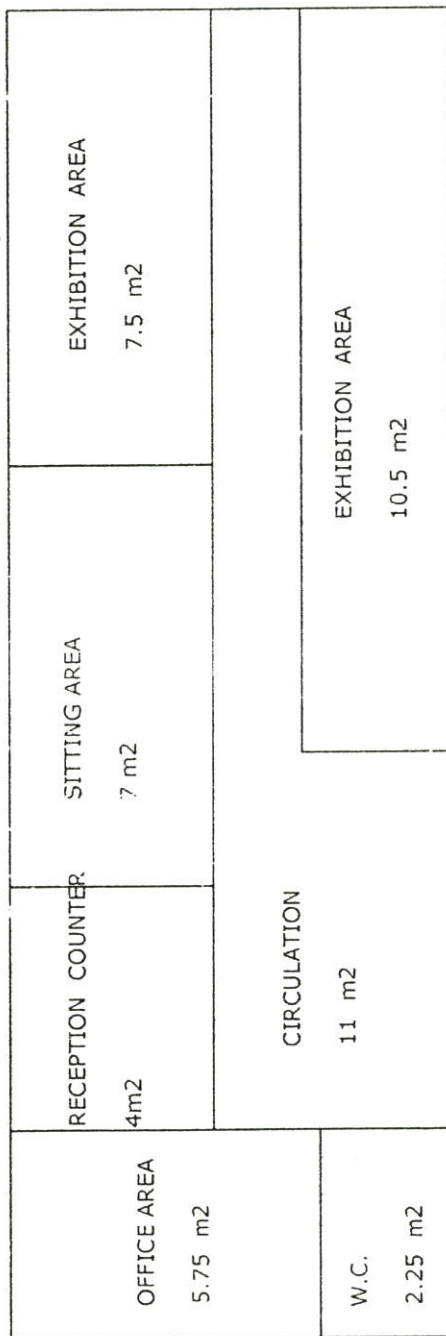
Sandra Bicknell, Graham Farnelo 1993 " **Museum visitor studies in the 90s** " Science
Museum 1993

Sharon Macdonald, Lauro Zavala , Heiner Treinen 1993 " **Understanding visitors** "
Science Museum

Timothy Ambrose and Crispin Paine 1993 " **Museum Basics** " ICOM 1993

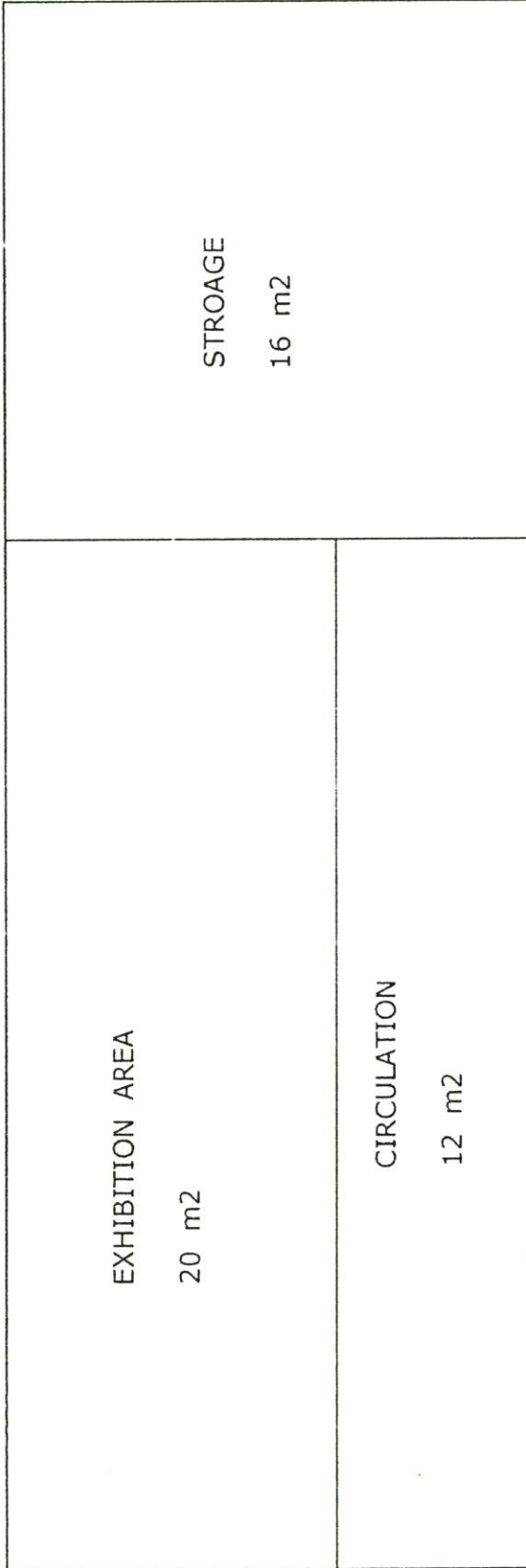
ภาคผนวก

MAIN ENTRANCE

BANGKOK ART
GALLERY

FIRST FLOOR PLAN

BANGKOK ART
GALLERY

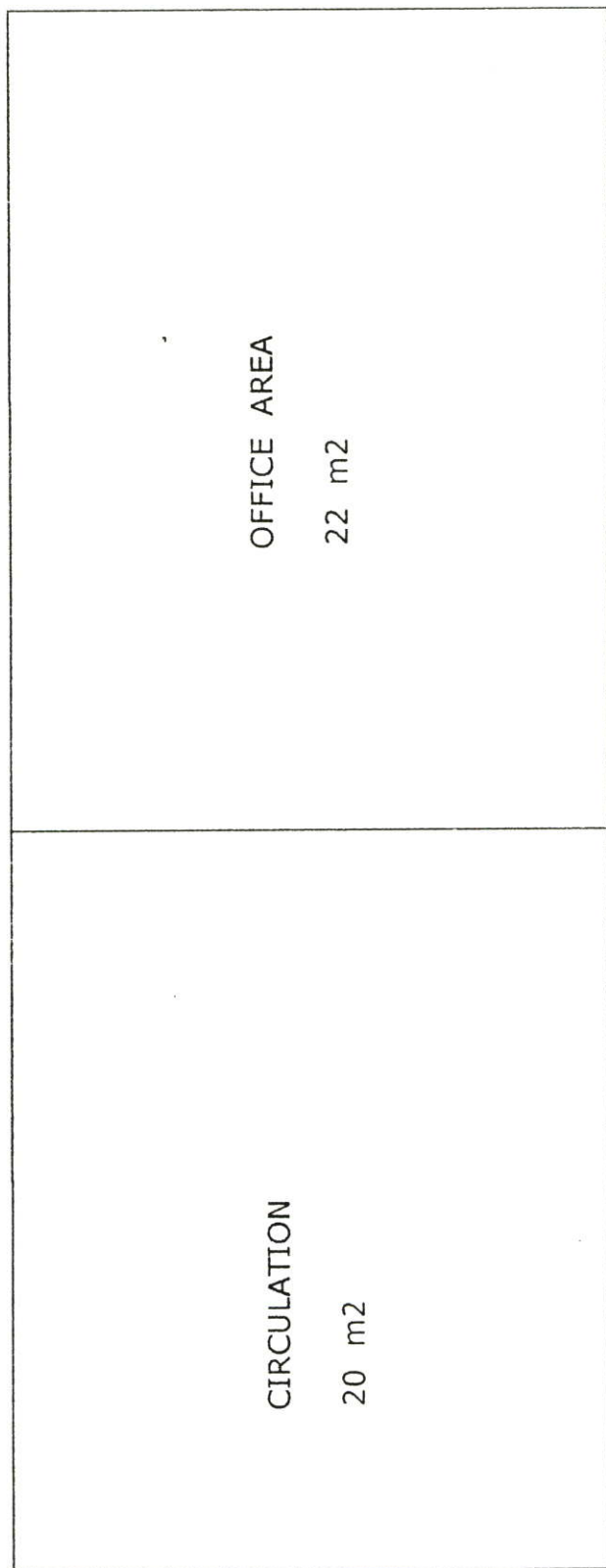
SECOND FLOOR PLAN

	W.C. 1.5 m ²	EXHIBITION 10 m ²
CIRCULATION 15 m ²		
SOUVENIR 5.5 m ²		EXHIBITION AREA 10 m ²

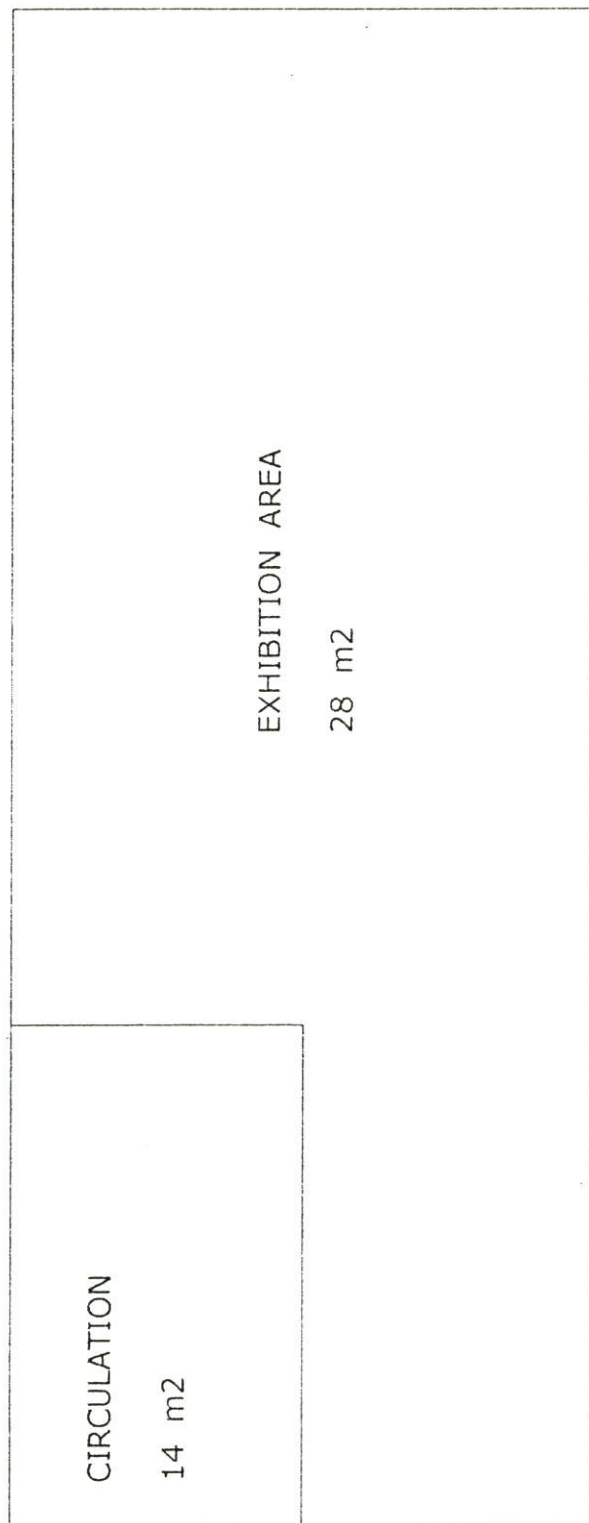
MAIN ENTRANCE

SPACE CONTEMPORARY ART

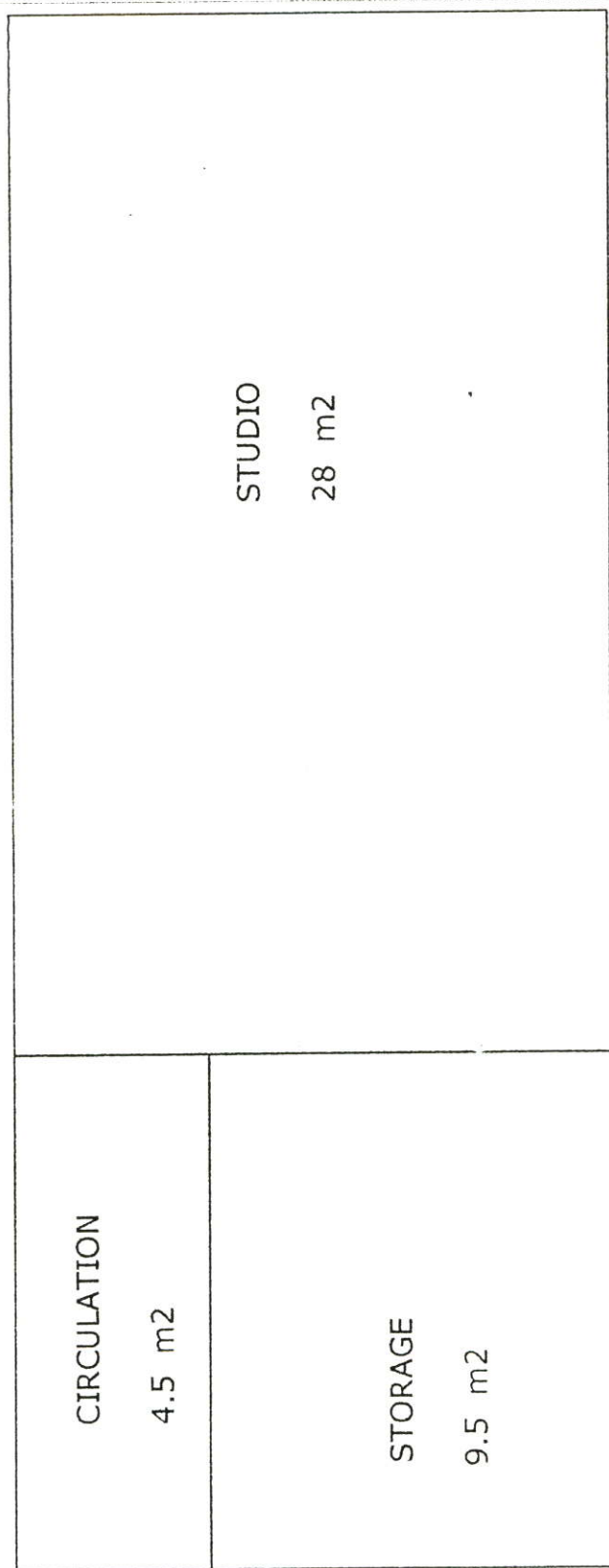
FIRST FLOOR PLAN

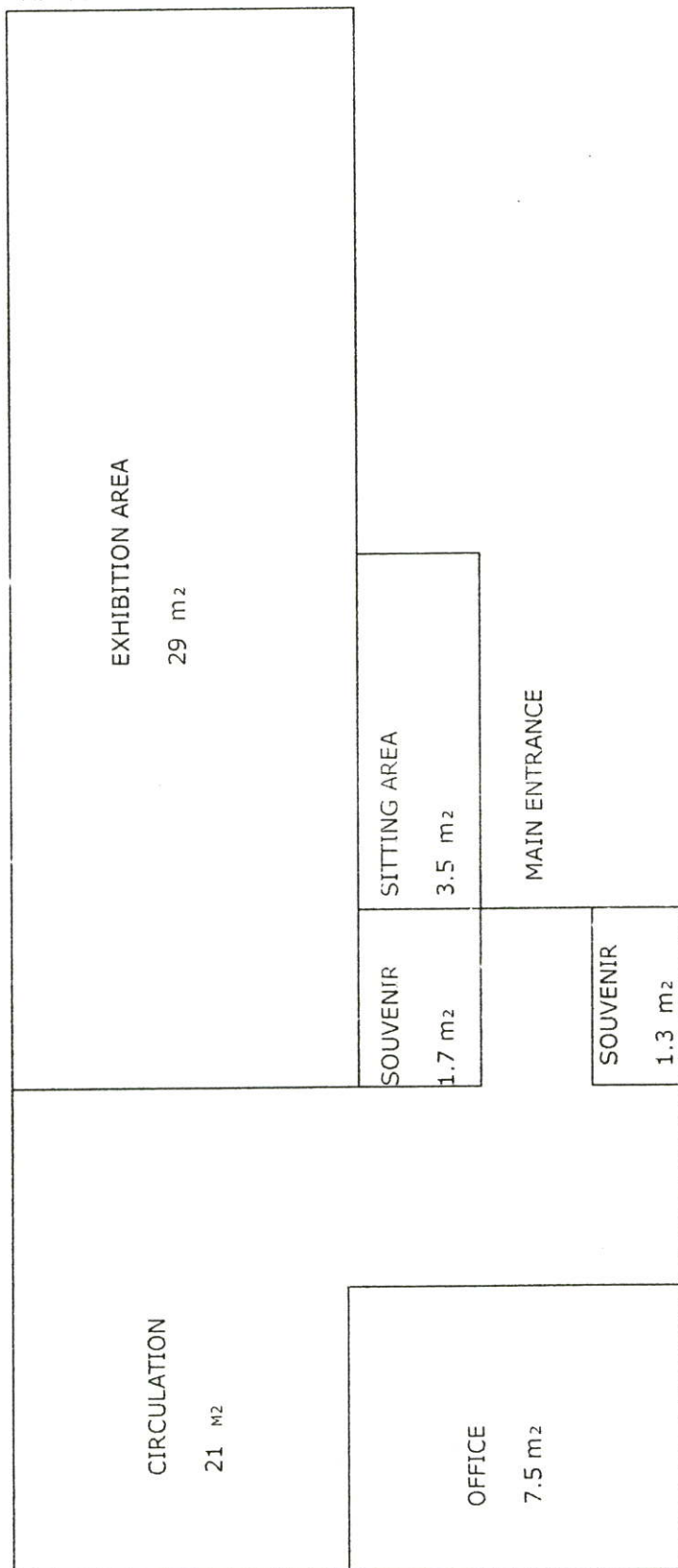
SPACE CONTEMPORARY ART
SECOND FLOOR PLAN

SPACE CONTEMPORARY ART
THIRD FLOOR PLAN

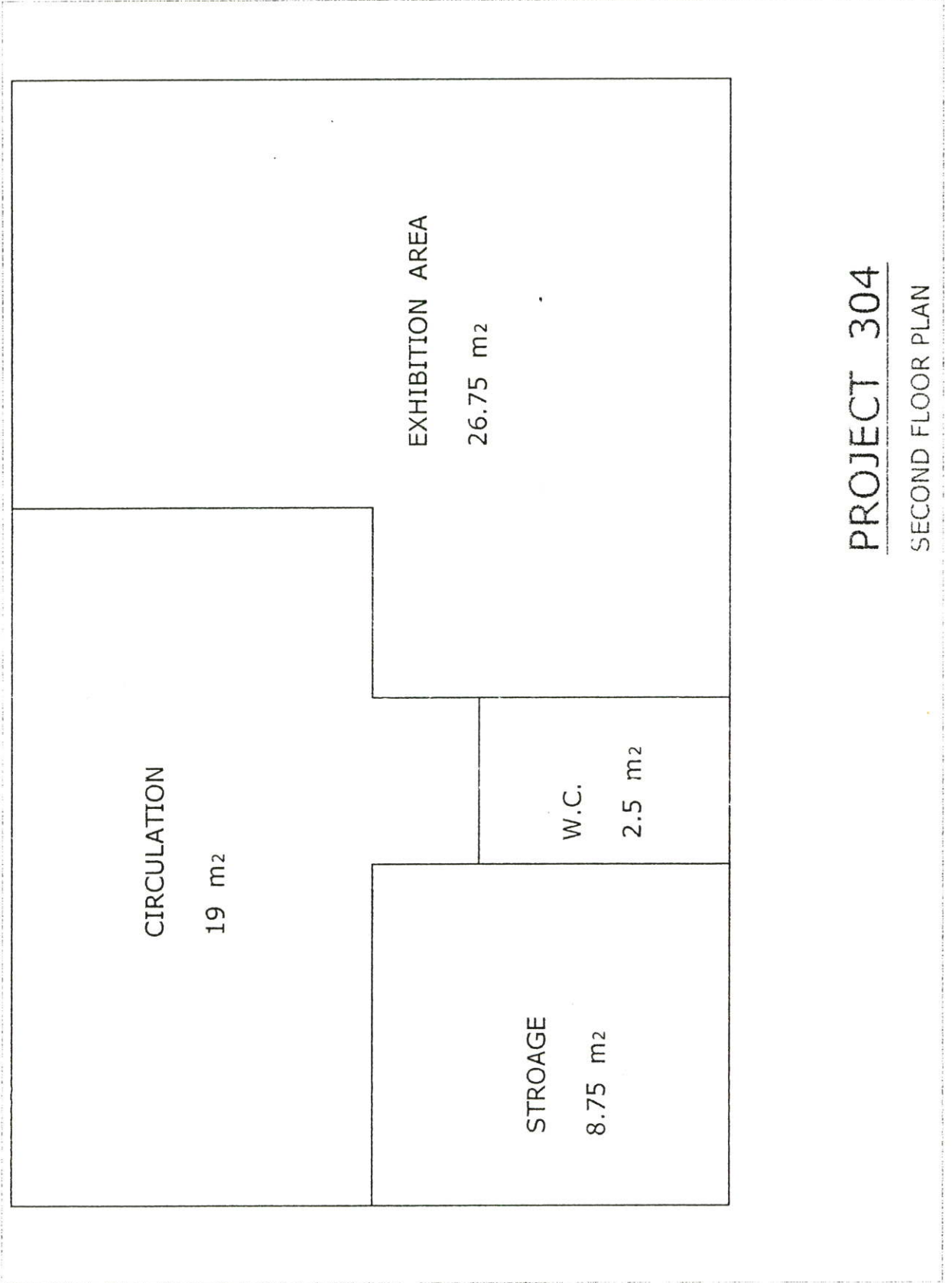

SPACE CONTEMPORARY ART
FOURTH FLOOR PLAN

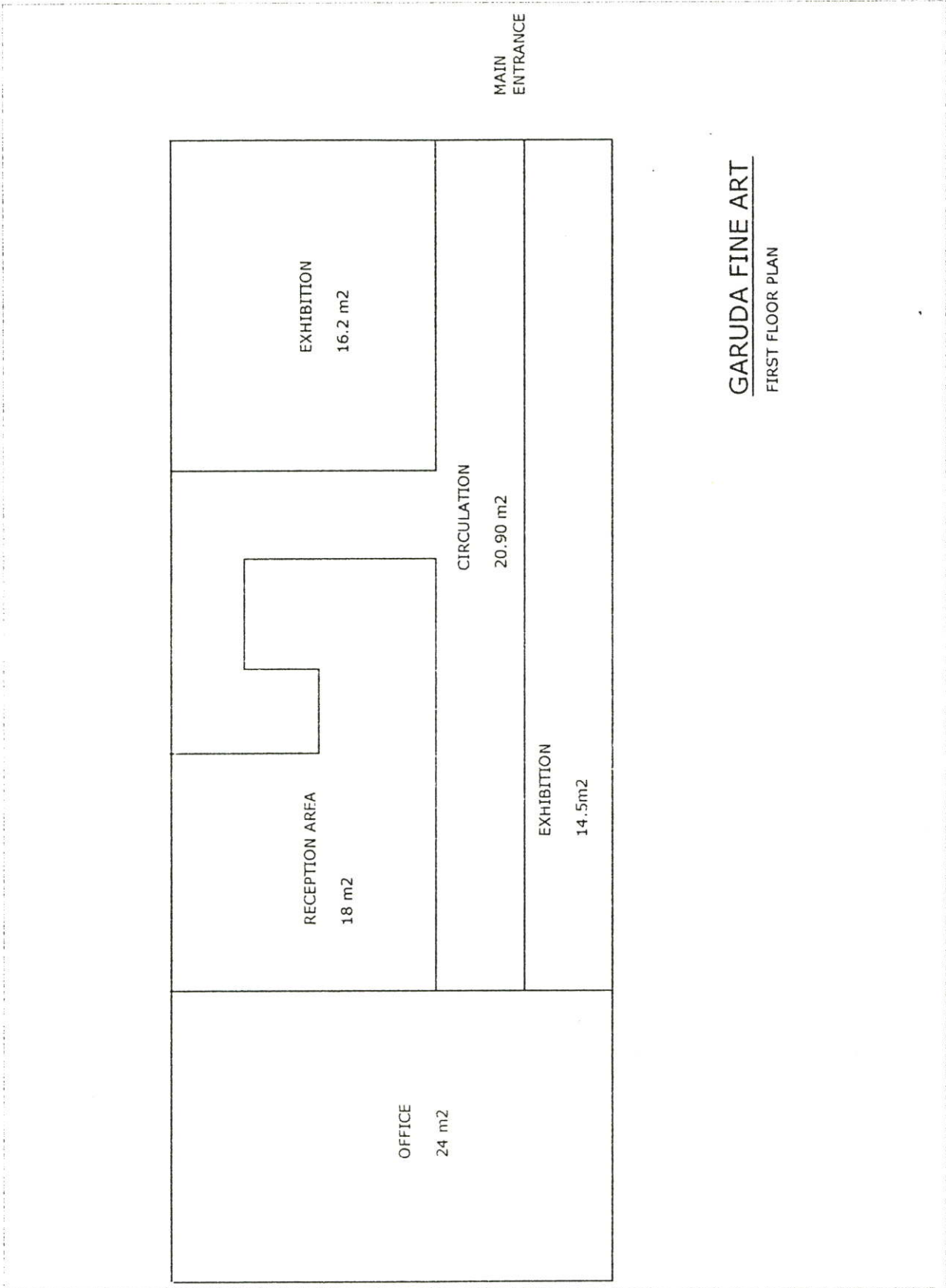
PROJECT 304

FIRST FLOOR PLAN

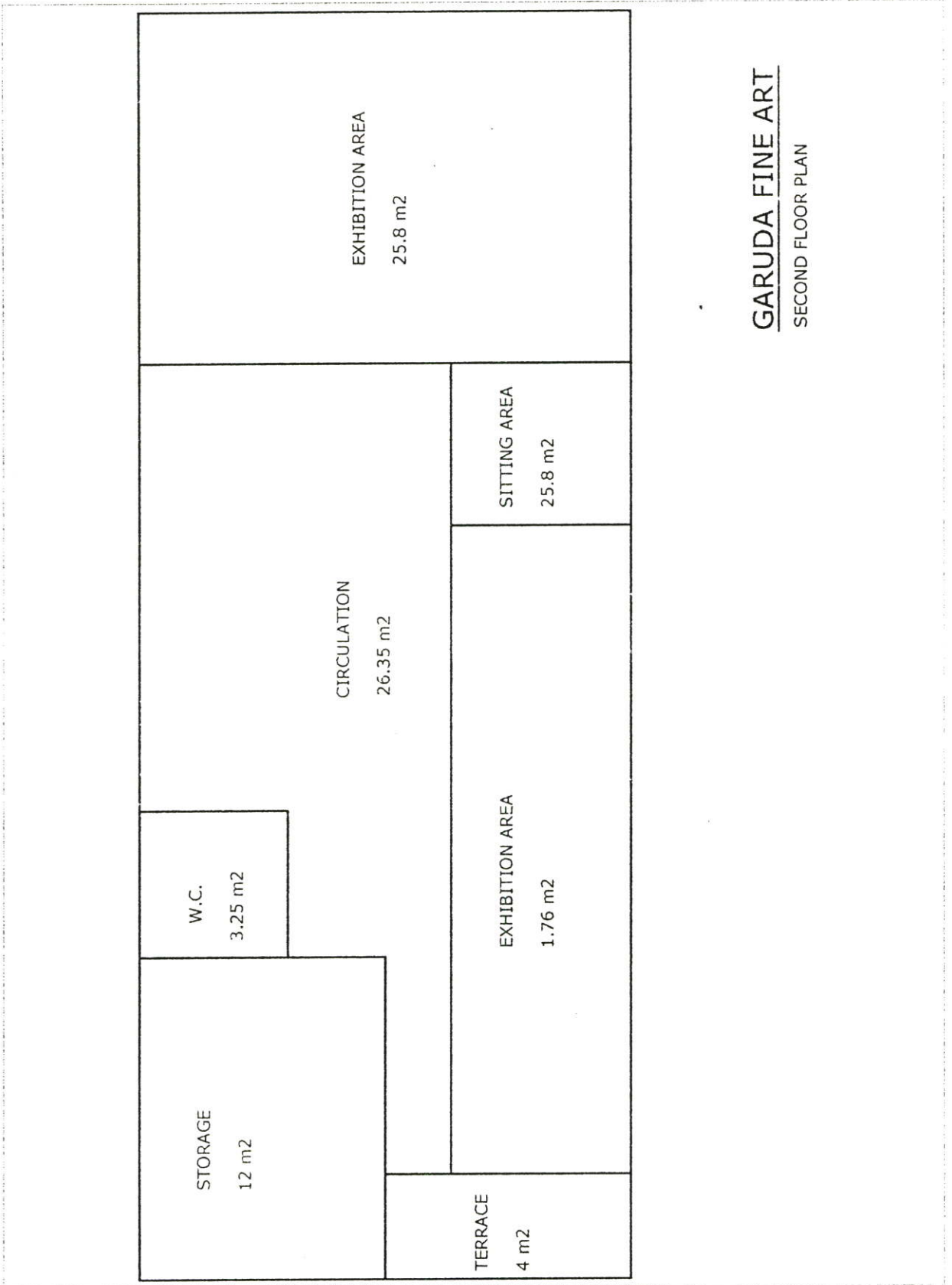

PROJECT 304

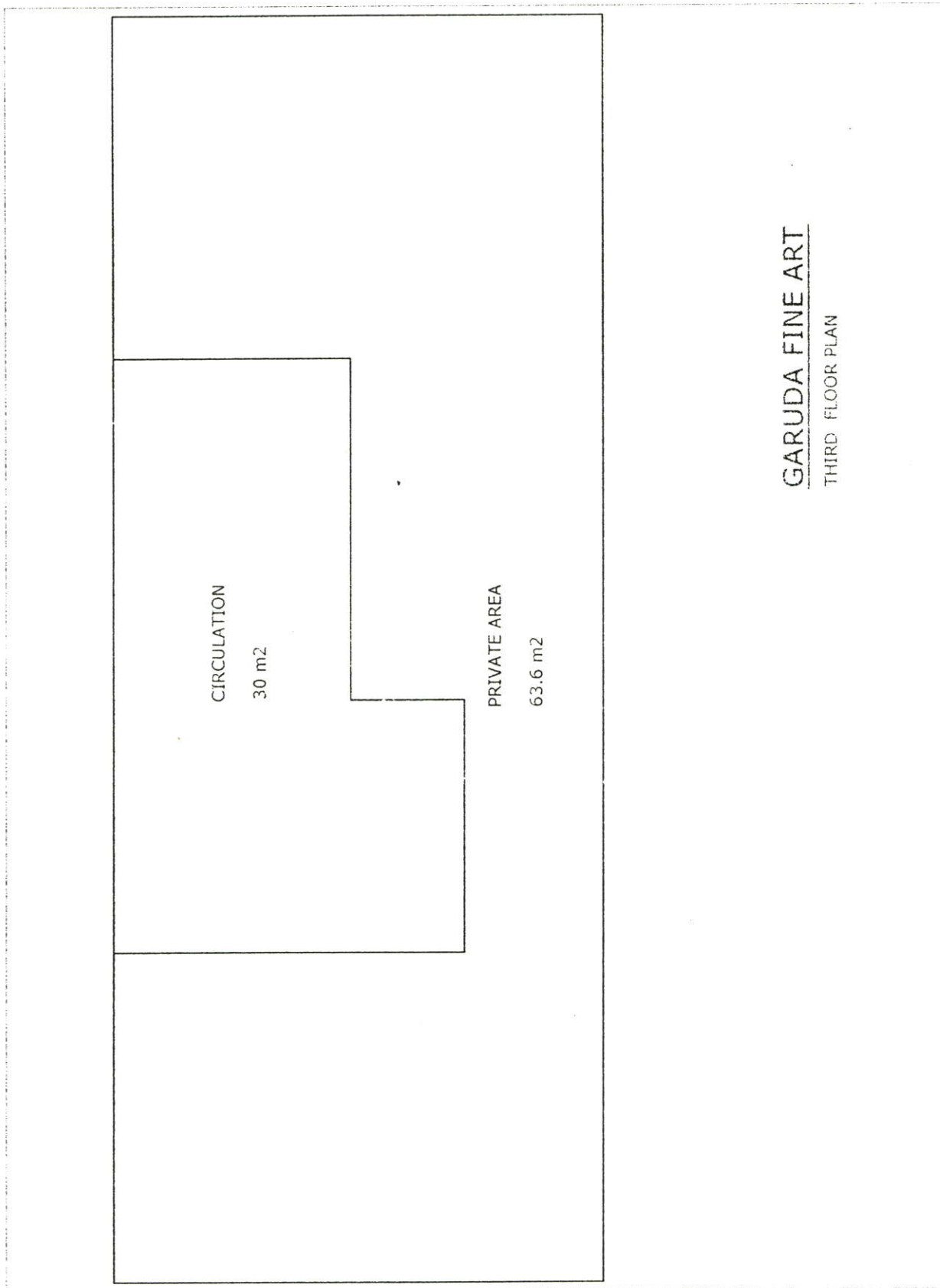
SECOND FLOOR PLAN

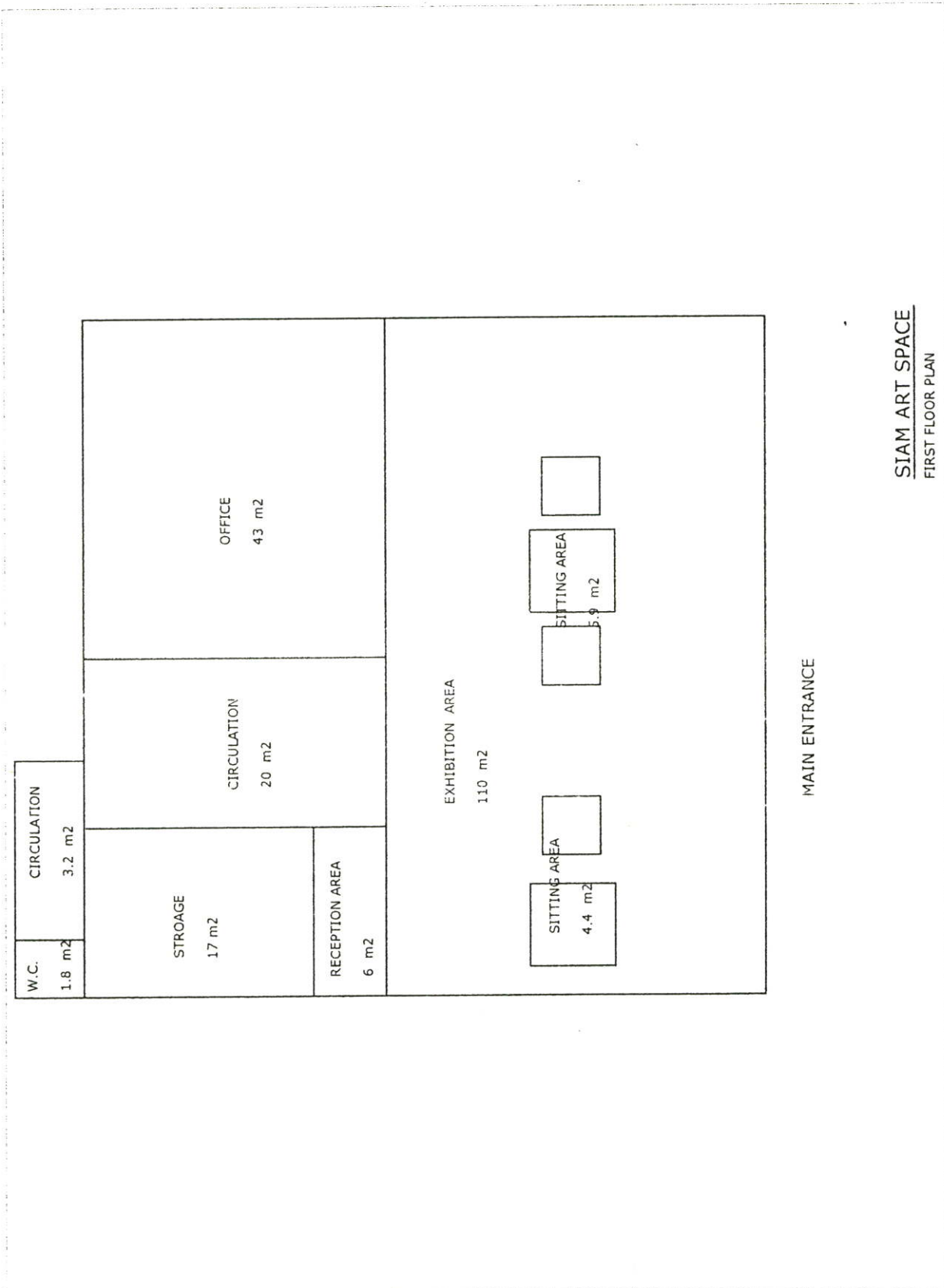
GARUDA FINE ART
FIRST FLOOR PLAN

GARUDA FINE ART
SECOND FLOOR PLAN

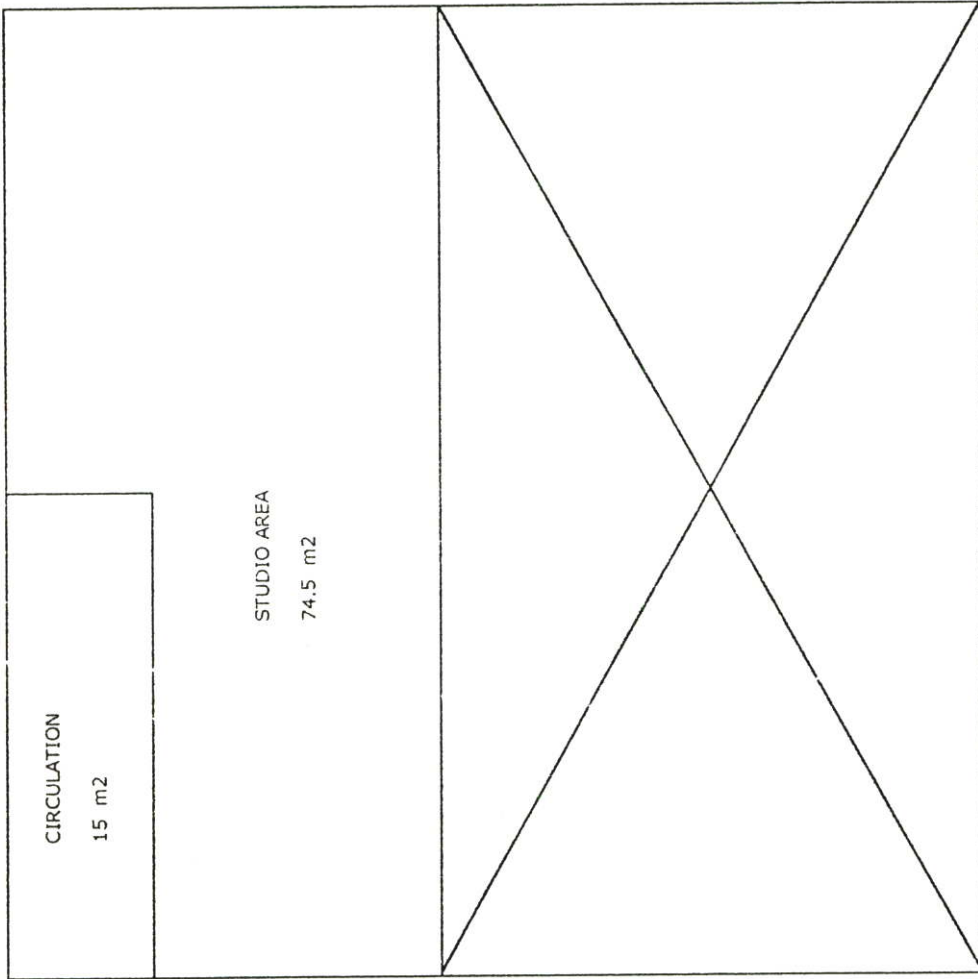

GARUDA FINE ART
THIRD FLOOR PLAN

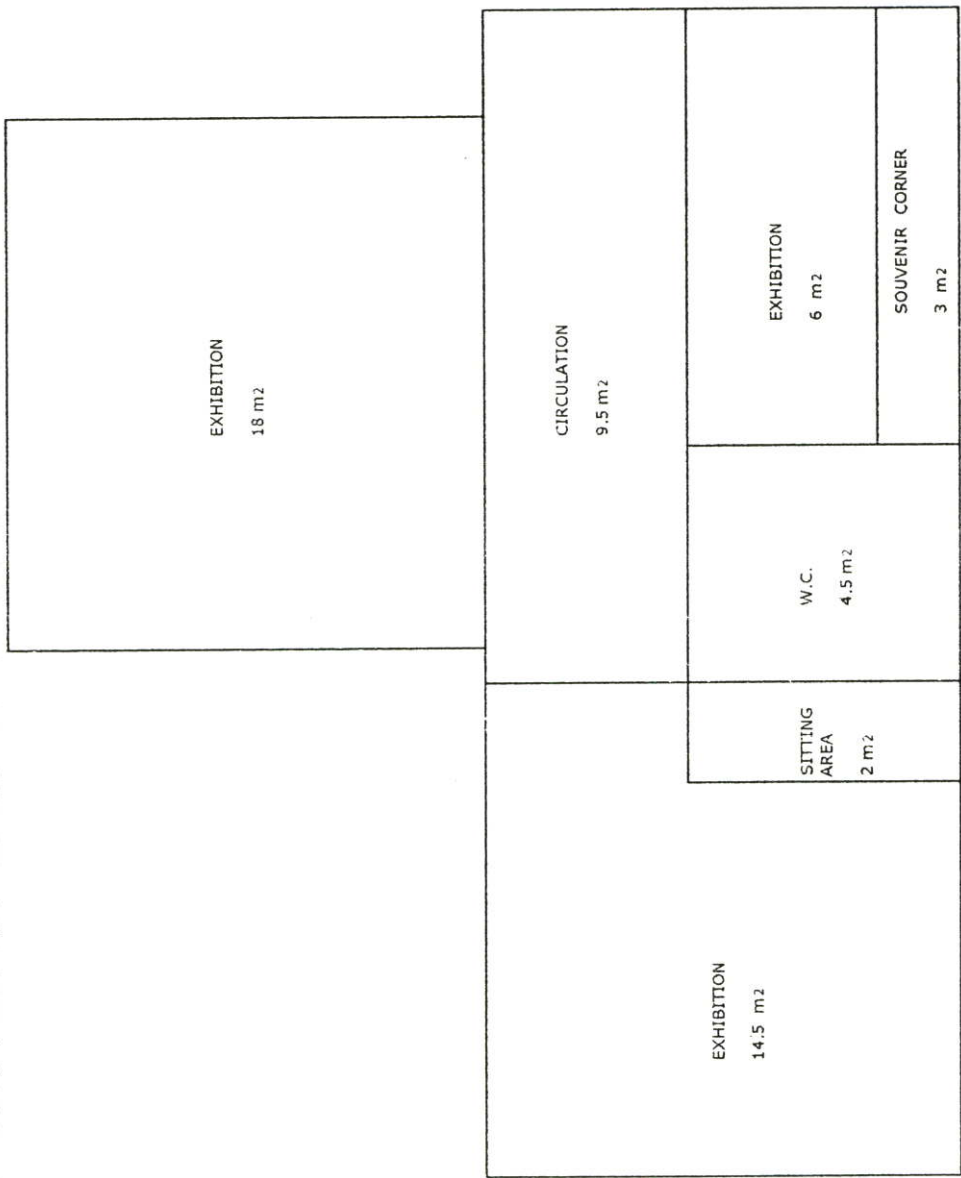

SIAM ART SPACE
FIRST FLOOR PLAN

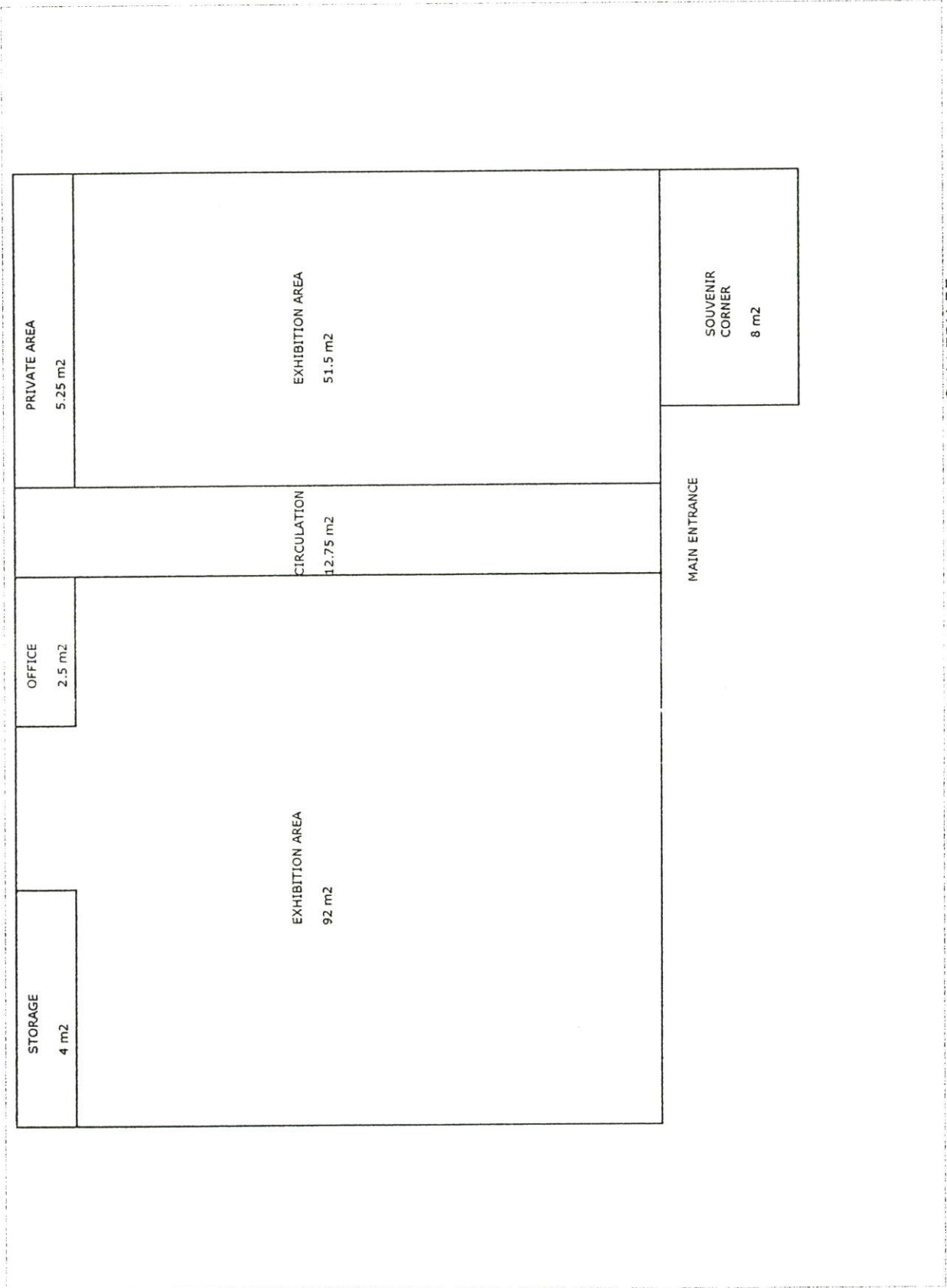
MAIN ENTRANCE

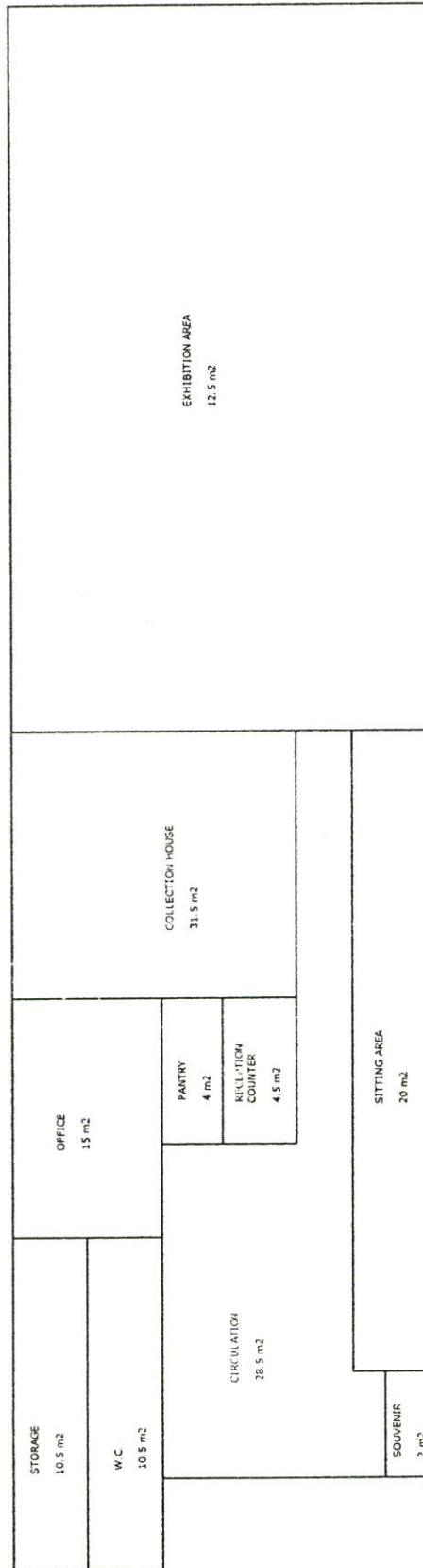
SIAM ART SPACE
SECOND FLOOR PLAN

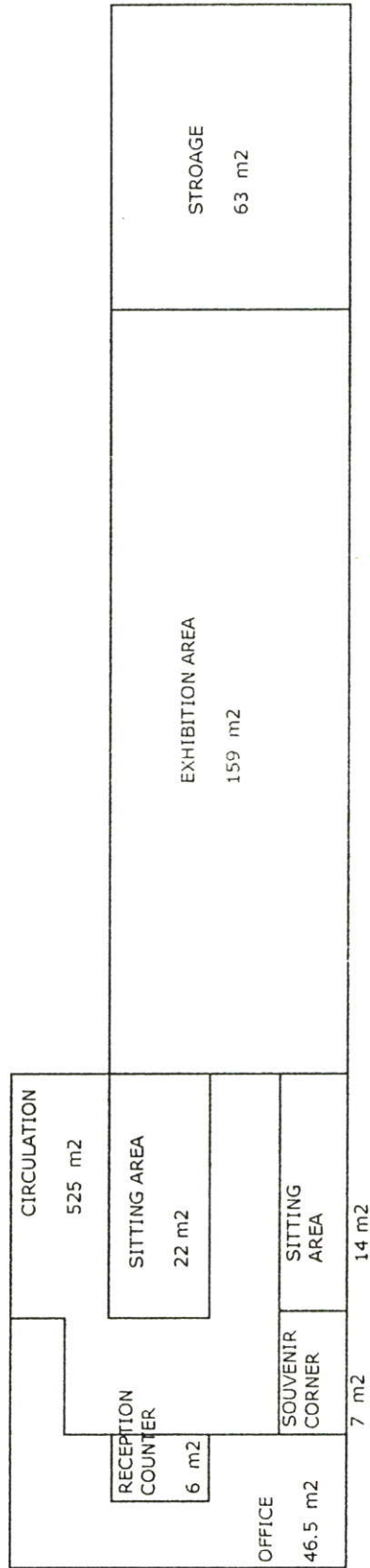
รูป
พื้นที่ของ ART GALLERY
FLOOR PLAN

GALLERY 55

เวียงต้าวัน
FLOOR PLAN

TADU
FLOOR PLAN

แบบสอบถาม 1 สำหรับผู้ให้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

ตอนที่ 1 กรุณาภาเครื่องหมายลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล

1. เพศ	☐ หญิง	☐ ชาย
2. อายุ	☐ 15-19	☐ 20-24
	☐ 25-29	☐ 30-34
	☐ 35-39	☐ 40-60
3. การศึกษา	☐ มัธยมปลาย-ปวช	☐ ปวส-ปริญญาตรี
	☐ สูงกว่าปริญญาตรี	

ส่วนที่ 2 กรุณาภาาเครื่องหมายลงในช่องซึ่งแสดงระดับความพึงพอใจของท่านต่อสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

	น้อยสุด	น้อย	กลาง	มาก	มากที่สุด
1.มีความพึงพอใจเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดแสดง					
2.ขนาดของบอร์ดที่คิดว่าเหมาะสมในการใช้งาน 1.00x1.80 เมตร 1.50x1.80 เมตร 2.00x1.80 เมตร					
3.ขนาดของแท่นที่เหมาะสมกับการวางงานประติมากรรม 1.00x1.00x0.50 เมตร 1.50x1.50x0.50 เมตร					
4.มีความพึงพอใจกับทางสัญจรภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ					
5.มีความพึงพอใจกับทางสัญจรภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานศิลปะ					
6.คิดว่าลักษณะของการจัดแสงมีผลต่อการชมงาน					
7.มีความพึงพอใจกับการจัดแสงภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานศิลปะ					
8.มีความพึงพอใจกับการจัดแสงภายในพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ (สำนักงาน, เก็บอุปกรณ์, เก็บงานจัดแสดง)					
9.คิดว่าเสียงรบกวนมีผลกระทบต่อการทำงาน					
10.มีความพึงพอใจกับการจัดระดับของเสียงภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานศิลปะ					
11.มีความพึงพอใจกับการจัดระดับของเสียงภายในพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ (สำนักงาน, เก็บอุปกรณ์, เก็บงานจัดแสดง)					
12.คิดว่าอุณหภูมิมีผลกระทบต่อการทำงาน					
13.มีความพึงพอใจกับอุณหภูมิภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานศิลปะ					
14.มีความพึงพอใจกับอุณหภูมิภายในพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ (สำนักงาน, เก็บอุปกรณ์, เก็บงานจัดแสดง)					
15.คิดว่าการใช้สีมีผลกระทบต่อการทำงาน					
16.มีความพึงพอใจกับสีภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดง					
17.มีความพึงพอใจกับสีภายในพื้นที่สำหรับผู้ให้บริการ (สำนักงาน, เก็บอุปกรณ์, เก็บงานจัดแสดง)					

แบบสอบถาม 2 สำหรับผู้ใช้บริการในสถานจัดแสดงงานศิลปะ

ตอนที่ 1 กรุณาทำเครื่องหมายลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล

1. เพศ	☐ หญิง	☐ ชาย
2. อายุ	☐ 15-20	☐ 21-30
	☐ 31-40	☐ 41-60
3. การศึกษา	☐ มัธยมปลาย-ปวช	☐ ปวส-ปริญญาตรี
	☐ สูงกว่าปริญญาตรี	
4. อาชีพ	☐ นักเรียน-นักศึกษา	☐ นักท่องเที่ยว
	☐ ผู้สนใจทั่วไป	☐ ผู้เชี่ยวชาญ
5. การเข้าชมงาน	☐ ชอบมาคนเดียว	☐ ชอบมาเป็นกลุ่ม
6. ถ้ามาเป็นกลุ่ม	☐ 3-5 คน	☐ 6-8 คน
	☐ 9-15 คน	
7. ความถี่ในการเข้าชมงานแสดงศิลปะ	☐ 1-2 ครั้ง / เดือน	☐ 1 ครั้ง / 3 เดือน
	☐ 1 ครั้ง / 6 เดือน	☐ 1 ครั้ง / ปี

ตอนที่ 2 กรรณิกาเครื่องหมายลงในช่องซึ่งแสดงระดับของความพึงพอใจของท่านต่อสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

ความต้องการส่วนบุคคล	น้อยสุด	น้อย	กลาง	มาก	มากที่สุด
1. ต้องการความเป็นส่วนตัวภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ					
2. ต้องการความเป็นส่วนตัวในขณะที่ชมงานแสดง					
3. ต้องการมีการแลกเปลี่ยนทัศนะกับบุคคลอื่น					
4. ควรจัดให้มีที่นั่งในพื้นที่จัดแสดงงานศิลปะ					
5. ลักษณะที่นั่งในพื้นที่จัดแสดงควรเป็น					
- โซฟา					
- เก้าอี้เดี่ยว					
- ชุดรับแขก					
6. ควรจัดให้มีพื้นที่นั่งบริเวณรอบนอกพื้นที่จัดแสดง					
7. ลักษณะที่นั่งบริเวณรอบนอกพื้นที่จัดแสดงควรเป็น					
- โซฟา					
- เก้าอี้เดี่ยว					
- ชุดรับแขก					
8. ควรจัดสร้างบรรยากาศเสริมในพื้นที่จัดแสดง เช่น ต้นไม้					
9. มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการติดตั้งผลงาน					
10. ขนาดของพื้นที่มีความเหมาะสมกับชิ้นงานที่จัดแสดง					
11. มีความรู้สึกว่าคุณค่าของพื้นที่จัดแสดง					
- แคบ					
- โล่งกว้าง					
12. มีความพึงพอใจกับรูปแบบทางสัญจรภายในสถานจัดแสดงงานศิลปะ					
13. มีความพึงพอใจต่อการจัดองค์ประกอบพื้นที่ภายใน					
14. มีความพึงพอใจกับขนาดของทางสัญจรภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน					

สภาพแวดล้อมทางภาพ	น้อยสุด	น้อย	กลาง	มาก	มากที่สุด
15.คิดว่าลักษณะของการจัดแสงมีผลต่อการชมงาน					
16.มีความพึงพอใจกับการจัดแสงในพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลขายของที่ระลึก					
17.มีความพึงพอใจกับการจัดแสงในพื้นที่ส่วนจัดแสดงงาน					
18.คิดว่าพื้นที่ส่วนบริการข้อมูลและขายของที่ระลึกควรใช้แสง					
-แสงประดิษฐ์					
-แสงธรรมชาติ					
-แสงผสม					
19.คิดว่าพื้นที่ส่วนจัดแสดงควรใช้แสง					
-แสงประดิษฐ์					
-แสงธรรมชาติ					
-แสงผสม					
20.คิดว่าพื้นที่นั่งในส่วนจัดแสดงใช้แสงแบบใด					
-แสงประดิษฐ์					
-แสงธรรมชาติ					
-แสงผสม					
21.คิดว่าพื้นที่นั่งบริเวณรอบนอกส่วนจัดแสดงใช้แสงแบบใด					
-แสงประดิษฐ์					
-แสงธรรมชาติ					
-แสงผสม					
22.คิดว่าเสียงรบกวนมีผลกระทบต่อการทำงาน					
23.มีความพึงพอใจกับระดับเสียงภายในพื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูล,ขายของที่ระลึก					
24.มีความพึงพอใจกับระดับเสียงภายในพื้นที่ส่วนจัดแสดง					
25.คิดว่าอุณหภูมิมีผลกระทบต่อการทำงาน					
26.มีความพึงพอใจกับอุณหภูมิภายในพื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูล,ขายของที่ระลึก					
27.มีความพึงพอใจกับอุณหภูมิในส่วนพื้นที่จัดแสดง					

สภาพแวดล้อมกายภาพ	น้อยสุด	น้อย	กลาง	มาก	มากที่สุด
29.มีความพึงพอใจในการเลือกใช้สีภายในสถานจัดแสดงงาน					
30.มีความพึงพอใจกับการเลือกใช้สีภายในพื้นที่จัดแสดงงาน					
31.คิดว่าพื้นที่ส่วนให้บริการข้อมูลและขายของที่ระลึกควรใช้สี					
-โทนร้อน					
-โทนเย็น					
32.คิดว่าพื้นที่ส่วนจัดแสดงงานควรใช้สี					
-โทนร้อน					
-โทนเย็น					
33.คิดว่าพื้นที่นั่งภายในส่วนจัดแสดงงานควรใช้สี					
-โทนร้อน					
-โทนเย็น					
34.คิดว่าพื้นที่นั่งบริเวณรอบนอกส่วนจัดแสดงงานควรใช้สี					
-โทนร้อน					
-โทนเย็น					

ประวัติผู้เขียน

นางสาว ธนาพร ทศานนท์ เกิดเมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ.2515 ที่กรุงเทพมหานคร
การศึกษาปริญญาตรี ศิลปศาสตร์ (สาขาออกแบบตกแต่งภายใน) มหาวิทยาลัยเกษม
บัณฑิต ปีการศึกษา 2537,ประกาศนียบัตร The University of Melbourne Conservation
Service The Ian Potter Art Conservation Center and Silpakorn University 2001

การทำงาน 2537 INNI CO.,LTD., 2538 PERT INTERNATIONA CO.,LTD. Interior
Designer , 2540-ปัจจุบัน อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาการออกแบบตกแต่ง
ภายใน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ผลงาน 2541 บทความเรื่องทิศทางการออกแบบตกแต่งภายในของสำนักงานไทยใน
อนาคต วารสารสถาปัตยกรรมวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ฉบับที่ 1 , 2542 บทความพิเศษ
สถาปัตยกรรมบัณฑิตเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา เรื่องในหลวงกับงานออกแบบตกแต่งภายใน
วารสารสถาปัตยกรรมวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ฉบับที่ 2, บทความเรื่องสถาปัตยกรรมไทดำ
วารสารสถาปัตยกรรมวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ฉบับที่ 2, 2543 วิทยากรร่วม การประชุมวิชา
การประจำปี สถาปัตยกรรมและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,บทความ
เรื่อง การศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นลาวโซ่ง ในหมู่ 1,6,9 บ้านแม่ประจันต์ ตำบลวังไคร้ อำเภอ
ท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฉบับที่ 4 ,2544 บทความเรื่อง ทองแดงมารตะ๑ วารสารสถาปัตยกรรมวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษม
บัณฑิต ฉบับที่ 3